

HANS OLINK

GERARD HOSKENS

TINEKE PRONK

INEKE VAN HAMERSVELD

WIL FASE

ZWARTE KUNST

INSTITUUT VOOR THEATERONDERZOEK

PUBLIKATIE 08 INSTITUUT VOOR THEATERONDERZOEK

CIP-gegevens

Zwarte

Zwarte kunst : werken met een uitkering in de (podium)-kunsten / door Hans Olink ... (et al.) ; red. Ineke van Hamersveld, Hans Olink, Tineke Pronk ; (foto's Ed Friedrichs ... et al.). - Amsterdam : Instituut voor Theateronderzoek. - Foto's.

Met lit. opg.

ISBN 90-70972-03-4

SISO 700.7 UDC 7-057.19

Trefw. : toneel / werkloosheid.

Stichting Funda is een advies- en informatiebureau voor de (podium)kunsten. Om die functie te kunnen vervullen verricht Funda praktijkonderzoek, eventueel gekoppeld aan presentaties, ontmoetingen en publikaties. Waar nodig neemt Funda initiatieven om andere sectoren bij de kunsten te betrekken. Zij wil een schakel zijn, die de communicatie in en met de kunsten-
sektor vergemakkelijkt.

Herengracht 66, 1015 BR Amsterdam, 020 - 22.70.36.

De Boekmanstichting is een sociaal-wetenschappelijk studie- en voorlichtingscentrum over kunst en cultuur (beleid).

Herengracht 415, 1017 BP Amsterdam, 020 - 24.37.36.

Het Instituut voor Theateronderzoek ontwikkelt en ondersteunt onderzoeksinitiatieven in de kunsten, die gericht zijn op vernieuwing van inzichten, werkwijzen en toepassingen.

Herenmarkt 10, 1013 ED Amsterdam, 020 - 25.35.47.

Ontwerp omslag en lay-out: Els Wiegel en Rita van Kolck

Foto omslag: Ed Friedrichs

Foto's binnenwerk: Frank Fahrner

Typewerk: Mies van Splunter, Ina Wienesen-Blokker, Boekmanstichting

Drukwerk: H. Broerse

© 1984 Stichting Funda en Boekmanstichting.

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt door middel van boekdruk, fotokopie, microfilm of welk ander medium dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgevende instanties.

ZWARTE KUNST

Werken met een uitkering in de (podium)kunsten

door:

Hans Olink, Gerard Hoskens (Stichting Funda)
Tineke Pronk, Ineke van Hamersveld (Boekmanstichting)
Wil Fase (Universiteit van Amsterdam)

redactie:

Ineke van Hamersveld, Hans Olink, Tineke Pronk

INHOUD

VOORWOORD	6
1. WERKGELEGENHEID IN DE PODIUMKUNSTEN door Gerard Hoskens	7
2. THEATER MAKEN MET EEN UITKERING: EEN PEILING door Hans Olink en Gerard Hoskens	12
- Een landelijke kwestie	12
- Gevarieerde en interdisciplinaire aanpak	13
- Doorbreking van de schouwburg als exclusief podium	13
- De groepsgrootte	13
. Bezetting van de groepen	13
- Professionele intenties	14
- Tijdsinvestering	15
- Subsidies	15
. Overzicht soorten subsidies	15
- Werken met een uitkering	16
. Overzicht van soorten uitkeringen	16
- Illegale kunst	17
. Overzicht van kontakten met de Sociale Dienst	17
. Reacties van de Sociale Dienst	17
- Slapende honden	18
- Werken met behoud van uitkering een reële mogelijkheid?	19
- Mogelijkheden	19
- Samenvatting en konklusies	20
3. JURIDISCHE HAKEN EN OGEN AAN HET WERKEN MET EEN UITKERING door prof. mr. W.J.P.M. Fase	22
3.1. Algemene juridische aspecten	22
3.2. Werkloosheid en produktieve arbeid	29
- Het begrip werkloosheid	29
- Het begrip produktieve arbeid	29
- Repeteren of oefenen: produktieve arbeid?	31
4. BELEID door Hans Olink	33
4.1. Werkgelegenheidsbeleid	33
- Experimentele arbeidsprojekten voor jeugdige werklozen (EAJ)	34
. Jeugdwerkplan	34
- Werkgelegenheidsverruimende maatregel (WVM)	35
- Additionele werkgelegenheidsprojekten	35
- Kunst en werkgelegenheid	36
- Terugploegen: ICAU-advies	36
4.2. Werklozenbeleid	37
- Pro deo-regeling	38
- Twee circulaires	38
- Gemeenschapstaken	39
- Werkprojekten voor werklozen	40

- Toetsing	41
- Sociale Zaken, Sociale Diensten en bedrijfsverenigingen	41
5. STANDPUNTEN VAN ORGANISATIES IN DE KUNSTENSEKTOR	44
door Hans Olink	
5.1. Raad voor de Kunst: experiment	44
5.2. Directie Overleg Dansgezelschappen	45
5.3. VNT: showcases/Scapino Ballet	46
5.4. Kunstenbond FNV: Nee, tenzij ...	47
6. ENKELE KNELPUNTEN NADER BEZIEN	49
door Hans Olink en Gerard Hoskens	
6.1. Vraag en aanbod	49
6.2. Kunst: een basisbehoefte?	51
6.3. Konkurrentievervalsing?	53
6.4. Budgetvervalsing	54
6.5. Kunstbeleid versus sociaal beleid	55
6.6. Substitutie of verdringing	56
7. EEN SPECIFIEKE REGELING VOOR DE (PODIUM)KUNSTEN	58
door Hans Olink	
8. SAMENVATTING EN KONKLUSIES	62
door Hans Olink	
8.1. De kunsten	64
9. LITERATUURLIJST	66
door Ineke van Hamersveld en Tineke Pronk	
9.1. Economie van de arbeid	69
- Algemeen	69
- Arbeidsmarkt en werkgelegenheid(sbeleid)	71
- Werkloosheid(sbeleid)	80
- Kwartaire sektor	85
9.2. Werk-loosheid in de kunstensektor	92
- Algemeen	92
- Arbeidsmarkt en werkgelegenheid	94
- Werkloosheid	98
9.3. Sociale verzekeringen en voorzieningen	105
- Algemeen	105
- Werkloosheidswet (WW)	119
- Wet Werkloosheidsvoorziening (WWV)	127
- Rijksgroepsregeling Werkloze Werknemers (RWW)	135
- Algemene Bijstandswet (ABW)	137
- Beroepsmogelijkheden	139
- Integratie stelsel sociale zekerheid	141
9.4. (Onvrijwillig) onbetaalde arbeid	145
- Algemeen	145
- Vrijwilligerswerk en -beleid	146
- Loonsuppletiereregeling	151
- Werken met behoud van uitkering (WBU)	151
. Algemeen	151
. Circulaires	163
. Experimenten/projekten	166
. (Podium)kunstensektor	172

10. OVERZICHT SOCIALE VOORZIENINGEN	180
.. door Marc Laan, Henry van Meeuwen	
11. BEROEPSMOGELIJKHEDEN	184
door Tineke Pronk en Ineke van Hamersveld	
11.1. WW	184
11.2. WWV	186
11.3. RWW en ABW	186
12. ADRESSENLIJST	188
door Ineke van Hamersveld en Tineke Pronk	
12.1. Sociale verzekeringen/voorzieningen	188
12.2. Kunsten	194
GEciteerde PERSONEN	197
NOTEN	198

VOORWOORD

Toen de voorbereidingen voor het organiseren van een symposium een aanvang namen hadden we niet kunnen vermoeden dat een uitgave in de vorm zoals die nu voor u ligt uiteindelijk het resultaat zou zijn. Het symposium met als titel 'Werken met behoud van uitkering in de (podium)kunsten' vond plaats op 30 mei 1983 in het Shaffytheater te Amsterdam en werd georganiseerd door kunstadviesbureau Funda. In eerste instantie was het onze bedoeling een verslag van deze dag aan de betrokkenen te doen toekomen. Al snel werd het ons echter duidelijk dat het een gemiste kans zou zijn als we de resultaten van deze dag niet in een breder kader zouden plaatsen, door een overzicht te geven van de ontwikkelingen en het beleid ten aanzien van dit probleem. Aldus geschiedde.

Voor een overzicht van dokumentatie en literatuur ten aanzien van dit thema namen we contact op met Ineke van Hamersveld en Tineke Pronk van de Boekmanstichting. Naast de kritische kanttekeningen die zij plaatsten bij de gehele tekst, namen zij de literatuurlijst met annotaties, de adressenlijst en een overzicht van de beroepsmogelijkheden voor hun rekening. De heer Fase, hoogleraar arbeidsrecht aan de Universiteit van Amsterdam, die op het symposium een inleiding hield over de juridische aspecten van het werken met een uitkering, vroegen wij zijn betoog vanwege het belang ervan uit te breiden. Tevens vindt u in dit boek een weergave van de resultaten van een peiling die Funda hield onder een groot aantal theatergroepen die werken met een uitkering.

Bovendien hebben we getracht de ontwikkelingen binnen het kunstenveld te relateren aan de algemene ontwikkelingen in verband met het werken met een uitkering; de uitlatingen tijdens het symposium zijn voor een belangrijk deel in deze hoofdstukken verwerkt.

Voor de volledigheid zij vermeld, dat de afzonderlijke hoofdstukken vallen onder de verantwoordelijkheid van de verschillende auteurs (zie Inhoudsopgave). Wij hopen dat we door het informatieve karakter van deze uitgave een bijdrage kunnen leveren aan de discussie en meningsvorming over het politiek actuele thema van het werken met een uitkering.

WERKGELEGENHEID IN DE PODIUMKUNSTEN

De groei is eruit in de kunsten. De overheidssubsidie, de voornaamste financieringsbron, wordt steeds minder. Het kabinet-Lubbers liet weliswaar in zijn regeerakkoord weten, dat de kunsten bij de noodzakelijke bezuinigingen relatief ontzien zouden worden, maar ook zij zouden moeten inleveren. Dat gebeurt dan ook. Volgens een berekening van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen toont de rijksbegroting voor 1984 een reële daling van ca. 3%⁽¹⁾.

Er wordt de laatste jaren veel gerekend in de kunstensektor, om politieke redenen, maar ook om tegenwicht te geven aan het imago van de kunst als een gigantische geldverslinder. Het rijk is de laatste tien jaar onmiskenbaar meer gaan besteden aan kunst. Maar vergeleken met andere sectoren van maatschappelijke zorg, zoals sociale zaken, volksgezondheid, en maatschappelijke ontwikkeling, waarvoor de rijksuitgaven verviervoudigden tussen 1970 en 1980, gingen de kunsten er in die periode slechts met 300% op vooruit, volgens oud-voorzitter van de Raad voor de Kunst, W. Sinnige⁽²⁾.

Ook WVC-ambtenaar P. van Klink bestudeerde de statistieken zorgvuldig en in zijn nota 'Kunsten en Werkgelegenheid' vermeldde hij het resultaat: tussen 1970 en 1980 stegen de totale rijksuitgaven gemiddeld met ruim 14%, terwijl de kunstuitgaven gemiddeld met een kleine 12% toenamen⁽³⁾. Het merendeel daarvan werd gebruikt om gelijke tred te houden met de loonstijging, aldus Van Klink. Alleen in het begin van de zeventiger jaren was er een daadwerkelijke uitbreiding van het aantal arbeidsplaatsen.

Dat een toename van de financiële middelen niet zonder meer leidt tot een grotere werkgelegenheid komt doordat de kunst een arbeidsintensieve sektor is, die (nog) opambachtelijke leest is geschoeid. Zolang om artistieke redenen bijvoorbeeld een symphonie-uitvoering nog niet wordt verzorgd door solisten met de rest van het orkest op een geluidsband, zolang het aantal voorstellingen om fysieke redenen beperkt moet blijven, en zolang het aantal toeschouwers niet hoger kan zijn dan het maximum aantal beschikbare theaterstoelen, zal nauwelijks een stijging van de arbeidsproduktiviteit mogelijk zijn. Daarentegen worden de salarissen gekoppeld aan de loonstijgingen in de rest van de samenleving. Het gevolg is, dat de kloof tussen kosten en inkomsten steeds groter wordt. Een redenering die bekend staat als de Baumol/Bowenstelling, naar de twee Amerikaanse economen, die haar in 1966 introduceerden⁽⁴⁾. Door die zich verbredende kloof komt het relatieve ontzien van het rijk daardoor in de praktijk neer op een achteruitgang. Bovendien bezuinigen ook provincies en gemeenten aanzienlijk. Om welk bedrag het in totaal gaat is moeilijk na te gaan, omdat elke overheid een eigen beleid voert, al dan niet met relatief ontzien. Maar de vele stukjes en beetjes

hebben wel degelijk hun konsekwenties, want het aandeel van de lagere overheden in de totale podiumkunstsubsidie is aanzienlijk. In het seizoen 1980-1981 gaven de Nederlandse gemeenten, met de grote vier als duidelijke koplopers, een kleine 90 miljoen uit aan toneel, orkesten, opera, ballet⁽⁵⁾. Samen met de 25 miljoen, die de provincies besteedden aan de podiumkunstgezelschappen, komen de lagere overheden daarmee op een subsidie van 115 miljoen voor deze kunstensektor⁽⁶⁾.

De gevolgen van een afnemend kunstenbudget zijn velerlei. In het seizoen 1983-1984 verdwenen er 57 arbeidsplaatsen in het gesubsidieerde toneel, voornamelijk door de opheffing van Proloog en een achteruitgang in subsidie voor de Arnhemse toneelgroep Theater⁽⁷⁾. De overige gezelschappen moeten toekomen met hetzelfde bedrag als het jaar daarvoor, terwijl de kosten stijgen. Langs een zeer geleidelijke weg loopt op deze manier de werkgelegenheid bij hen ook terug.

Het uitbrengen van grote en arbeidsintensieve produkties wordt moeilijker. De noodzaak tot herbezinning over de afstemming tussen aanbod en vraag, ook in artistieke zin, neemt toe onder de economische druk.

Ook het voortbestaan van het huidige toneelbestel, waarin vaste gezelschappen een dominerende rol spelen, komt ter discussie te staan. Want deze groepen nemen nog steeds het leeuwendeel van de toneelbegroting in beslag. Nieuwe groepen en produkties krijgen daardoor financieel weinig ruimte. Kunstnestor Jan Kassies gaat daar uitgebreid op in in zijn 'Notities over een heroriëntatie van het kunstbeleid'⁽⁸⁾. De culturele verscheidenheid, die de laatste 15 jaar is ontstaan, heeft te weinig ontwikkelingskansen, aldus Kassies. Avant-gardistische groepen, die experimenteren met de uitgangspunten van de traditionele kunstvormen; niet op de traditie aansluitenden kunstuitingen zoals popmuziek en de cultuur van etnische minderheden; groepen, die de cultuurspreiding bevorderen, zoals regionaal theater, vormingstheater, vrouwen-theater, en jeugdtheater; geen van allen zijn ze financieel in staat om goed door te breken.

De Raad voor de Kunst is al enkele jaren bezig om zo goed en zo kwaad als het kan een oplossing te vinden voor dit gebrek aan doorstroming. In 1981 creëerde hij de ontwikkelingssubsidies. Initiatieven op het terrein van muziek, theater, film en video, beeldende kunst, en letteren, die de experimentele fase voorbij zijn en in aanmerking komen voor een vaste financiële basis, krijgen maximaal drie jaar de tijd om artistiek en organisatorisch tot een volwaardige groep uit te groeien ofwel, in beleidsjargon 'op vlieghoogte te komen'. Daarna moeten ze zich zelf een plaats weten te verwerven tussen de vast gesubsidieerde groepen. In het seizoen 1983-1984 kwamen 24 initiatieven voor deze subsidie in aanmerking. Maar de financiële mogelijkheden zijn beperkt. En de concurrentie met de gevestigde groepen is zwaar, omdat die al een flinke voorsprong hebben door betere contacten en een zwaardere organisatie. Bovendien zit er geen rek meer in de subsidies voor vaste gezelschappen. Zo moest bijvoorbeeld het voortbestaan van De Nieuwe Komodie in 1983 gefinancierd worden door geld weg te halen uit de minder in het oog springende beurzenpot. Oneigenlijke bronnen, zoals de experimentenpot, moeten

ook gebruikt worden om het al bij zijn ontstaan financieel ten ondergang gedoemde systeem van ontwikkelingssubsidies zolang mogelijk in leven te houden.

Niet alleen de ontwikkelingssubsidie, maar ook het beschikbare geld voor ad-hoc produkties en projecten is ontoereikend voor het stijgend aantal aanvragen. Voor ad-hoc theaterprodukties kwamen voor het seizoen 1983-1984 89 aanvragen binnen. 30 aanvragers kregen een positief advies van de Raad. Van de 85 aanvragen voor muziek- en muziektheaterprojecten in dat jaar kregen er eveneens 30 een positief advies. De werkgroep Jeugdtheater van de Raad wees 11 van de 30 aanvragen af. De commissie Dans deed dat bij 4 van de in totaal 26 aanvragen. De werkgroep Mime oordeelde gunstig over 8 van de 10 projektaanvragen, en de werkgroep Poppenspel deed dat bij 10 van de 12 ingediende projektaanvragen. Maar gezien de beperkte middelen is een positief advies van de Raad geen enkele garantie meer, dat WVC het aangevraagde of het door de Raad geadviseerde, meestal lagere, subsidiebedrag toekent.

Deze situatie was voor de Raad aanleiding om begin 1983 aan te kondigen er geen gat meer in te zien. Zijn adviseringsfunctie raakte uitgehold. De afdeling Toneel ging aan de slag om een advies over de herziening van het toneelbestel op te stellen. In oktober 1983 kwam dat uit⁽⁹⁾. Meer financiële ruimte voor nieuwe initiatieven en projecten, een beperktere gegarandeerde levensduur voor de meeste gezelschappen, flexibeler arbeidsvoorwaarden, en een betere kunstmarketing zijn enkele in het oog lopende aspecten van het advies, dat de al jaren informeel gevoerde discussie over het toneelbestel nu eindelijk achter de coulissen vandaan gehaald lijkt te hebben.

Wijzigingen in het toneelbestel zijn hard nodig, nu de tendens naar steeds meer en steeds kleinere produktiekernen zich doorzet. Die ontwikkeling heeft te maken met de wens naar een directe betrokkenheid bij het totale produkt. Bovendien zijn er zoveel uitsplitsingen mogelijk binnen en tussen de verschillende disciplines naar inhoud, speelstijl, vormgeving en contact met het publiek, dat een groot aantal richtingen ingeslagen kan worden. Of dat allemaal zonder meer vernieuwend is, is nog maar de vraag, maar een bloeiend kunstleven kan alleen bestaan bij de gratie van een stevige humuslaag, zo redeneert men terecht in de kunstenwereld.

En niet alleen de artistieke invalshoeken nemen toe, maar ook het aantal werkzoekende kunstenaars⁽¹⁰⁾. Tussen augustus 1981 en augustus 1982 steeg het aantal werkzoekende kunstenaars met 17% nog aanzienlijker ten opzichte van het jaar daarvoor. Tussen augustus 1982 en augustus 1983 lijkt het aantal werkzoekenden zich ogenschijnlijk te stabiliseren. De schijn bedriegt, want vanaf 1 januari 1983 zijn volgens een ambtenaar van de Arbeidsvoorziening diegenen die een baan zochten voor minder dan 20 uur per week niet meer meegeteld. Hij schatte dit aantal op 15%.

Korrigeren we de cijfers (zie tabel) voor 1981 en 1982 met 15% dan blijkt het aantal werkzoekenden zich gestaag te vergroten. Van '81 naar '82 is de stijging 17% en van '82 naar '83 15%.

Overigens moet men deze cijfers onder enig voorbehoud interpreteren. Niet iedereen die zich als werkzoekende in laat schrijven, hoeft een professionele achtergrond of ambities te hebben, aangezien het kunstenaarsschap geen beschermd beroep is. Ook valt uit deze cijfers niet af te leiden hoe groot het totale aantal kunstenaars is, en hoeveel daarvan werkzaam zijn. In zijn nota 'Kunsten en Werkgelegenheid' schat Van Klink het aantal werklozen in de toneel- en mimesektor op 40%, inclusief het technisch personeel, op een totale arbeidsmarkt van 1600 mensen⁽¹¹⁾. Er is echter alle aanleiding te veronderstellen dat het percentage van 40 inmiddels ruimschoots overschreden is.

Tabel aantal werkzoekende podiumkunstenaars 1981, 1982, 1983

	<u>Augustus 1981</u>			<u>Augustus 1982</u>			<u>Augustus 1983</u>		
	M	V	T	M	V	T	M	V	T
akteurs	246	229	475	301	263	564	315	306	621
regisseurs/regie-ass.	186	151	337	221	191	412	238	177	415
musici	1391	60	1451	1568	88	1656	1417	99	1516
zangers	48	67	115	54	78	132	61	85	146
dirigenten/ orkestleiders	17	1	18	20	2	22	18	3	21
dansers/choreografen	61	138	199	88	191	279	67	163	230
cabaret	71	79	150	64	85	149	52	60	112
theatertechnici	189	55	244	226	59	285	270	66	336
Totaal			2989			3489			3397
Gekorrigeerd i.v.m. deeltijd- arbeid			2541			2974			3397

Gegevens ontleend aan de registratie werkzoekenden; Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Directoraat-Generaal voor de Arbeidsvoorziening

Met zoveel potentieel is het niet verwonderlijk, dat werken met een uitkering een veel voorkomende praktijk is. Na een opleiding wil iedereen toch aan de slag. Aankloppen bij vaste gezelschappen, als men dat al wil, heeft niet zo heel veel zin meer, want ook daar is de mobiliteit sinds de recessie

gering. En wanneer men zelf een projekt start, is de kans op een volledige subsidie gering. Krijgt men wat, dan wordt dat allereerst gestoken in de produktiekosten. Een uitkering moet dan voor het levensonderhoud zorgen. Dat verschijnsel is niet nieuw. Al zolang uitkeringen bestaan, zijn mensen op die manier begonnen. Alleen hun aantal wordt nu groter en werken met een uitkering is nu een algemeen maatschappelijk verschijnsel, of probleem zo men wil, geworden, waar de uitkeringsinstanties geen raad mee weten. Sankties c.q. strafkortingen zijn daar soms het gevolg van. Het wordt daarom tijd om de zaak met open vizier tegemoet te treden, en een 'werkbare' oplossing te vinden.

2.

THEATER MAKEN MET EEN UITKERING: EEN PEILING

Om enigszins zicht te krijgen op de omstandigheden waaronder podiumkunstenaars werken met een uitkering verrichtte kunstadviesbureau Funda een peiling.

Bij de voorbereiding van de themadag op 30 mei 1983 stuitte wij namelijk op een aantal vragen. Gaat het bij werken met een uitkering in de podiumkunstensektor om een randverschijnsel of leveren kunstenaars die werken met een uitkering een wezenlijk aandeel aan het podiumkunstenaanbod? Hoe zijn deze groepen intern georganiseerd? In welke akkommodaties spelen ze? Weten ze nog financiële bronnen aan te boren? En stellen ze de uitkeringsinstantie op de hoogte van hun onbetaalde werkzaamheden of blijven ze liever anoniem?

Om een antwoord op deze vragen te krijgen stelden we een vragenlijst samen die we aan 150 theatergroepen stuurden. Daar de totale populatie van groepen die onder deze omstandigheden werken niet bekend is, konden we geen steekproef nemen. De selectie van deze 150 groepen is derhalve geschied op basis van onze ervaring in en kennis van het veld. 60 van de 150 groepen retourneerden na invulling de vragenlijst, oftewel 40%, een redelijk percentage, gezien de wens tot anonimiteit. Hoewel musici ook onder de categorie podiumkunstenaars vallen, hebben we hen buiten de peiling gehouden omdat hun sektor kwa problematiek en beleid wezenlijk afwijkt van de theatersektor.

EEN LANDELIJKE KWESTIE

Uit de peiling kan de konklusie getrokken worden dat werken met een uitkering een landelijk verschijnsel is onder de theaterkunstenaars. Het zal geen verbazing wekken dat we een zware konsentrasie gemeten hebben in de regio Amsterdam. Bijna de helft van de aangeschreven groepen (26) kwam hier vandaan. Acht groepen hadden Utrecht als 'standplaats'. De overige groepen waren over zo'n twintig gemeenten in het hele land gespreid.

Werken met een uitkering in de theaterkunsten is dus een landelijk gespreid verschijnsel.

GEVARIEERDE EN INTERDISCIPLINAIRE AANPAK

Ruim de helft van de groepen (33) merkt zich zelf als theatergroep aan. Zes van deze groepen maken soms muziektheaterproducties en drie soms jeugdtheater. De overige groepen (27) hanteren specifieke theatervormen, zoals: muziektheater (7), dans (3), mime (5), bewegingstheater (3), poppentheater (7), variété (1) en beeldend theater (1).

Het aanbod dat deze groepen doen, draagt dus voor een groot deel bij aan de pluriformiteit van het theaterbestel.

DOORBREKING VAN DE SCHOUWBURG ALS EXKLUSIEF PODIUM

Slechts 14 van de 60 groepen spelen uitsluitend in specifieke theaterakkommodaties. De overige 46 groepen spelen behalve in theaters ook in klub-, buurthuizen en jongerencentra (34) en op scholen (29).

De groepen die onder deze voorwaarden werken kennen dus een grote verscheidenheid aan podia. Artistieke, maar ook financiële, organisatorische overwegingen zullen hieraan ten grondslag liggen. Zodoende wordt aan de spreiding van cultuur,   n van de doelstellingen van overheidsbeleid, een bijdrage geleverd.

*'We spelen heel veel in kerken, fabrieken en op de meest onmogelijke plaatsen. Het aanbod kre  ert de vraag: er komen mensen kijken die eigenlijk nooit naar theater gaan. Dus we zitten eigenlijk niemand in de weg'.
(Pieter Loef van Chaoz)*

DE GROEPSGROOTTE

■ Bezetting van de groepen

<u>Grootte</u>	<u>Aantal</u>	
1-4	16	Zoals uit nevenstaande tabel blijkt, hebben de meeste groepen een relatief kleine samenstelling. Of hier van onderbezetting sprake is, is moeilijk te zeggen. Aannemelijk is dat door een gebrek aan financiën het aantal medewerkers zo klein mogelijk wordt gehouden.
5-9	23	
10-15	13	
> 15	4	
geen antw.	4	
	60	

In totaal werken er bij de 60 groepen 475 medewerk(st)ers, van wie 325 in een artistieke (regie, dramaturgie, akteren) en 150 in een niet-artistieke functie (akwisitie, zakelijke leiding, administratie). De gemiddelde verhouding tussen

artistieke en niet-artistieke functies is er dus een van 7 op 3. Waarschijnlijk is dat de initiatieven voor een productie genomen worden door actrices en acteurs om de opgedane opleiding en ervaring in de praktijk te brengen.

'Een jaar of twee geleden bevond ik mij in de positie dat ik gedurende kortere of langere tijd steeds werkloos was. De kans op werk was gering, dat bleek wel uit de praktijk. Ik wist niet hoe lang dat zou duren, dus ik dacht: 't is misschien het beste om zelf een groep te gaan vormen, want als ik werkloos rondloop zullen er wel meer werkloos rondlopen'. (Pieter Loef van Chaoz)

'Dames en Heren is ontstaan in de voetsporen van Lijn Negen, van de Academie voor Expressie. We zijn eigenlijk direkt aan het eind van onze studie met z'n zessen bij elkaar gaan zitten en gezamenlijk naar het arbeidsbureau gegaan. Vandaar uit hebben we ook steun gekregen naar de Sociale Dienst toe. Vrij snel is bij de GSD in Utrecht een plan aanvaard om als groep te gaan werken met behoud van RWW-uitkering, waarbij ons te verstaan werd gegeven dat weliswaar officieel de sollicitatieplicht gold, maar dat die niet gehanteerd zou worden. Resultaat is dat we nu drie jaar werken met behoud van uitkering'. (Pim Stafleu, Dames en Heren)

Met name de niet-artistieke, voorwaardenscheppende functies worden op deeltijd-basis uitgeoefend. Uit deze relatieve onderbezetting van deze medewerk(st)ers blijkt de onmiddellijke produktiegerichtheid. Hoewel uiteindelijk altijd blijkt dat men publicitaire, administratieve, organisatorische en zakelijke medewerk(st)ers hard nodig heeft, gaat daar niet de eerste zorg naar uit. Zo worden deze voorwaardenscheppende functies vaak vervuld door actrices of acteurs. Specifiek zakelijk leiders waren er slechts in vijf gevallen. Ook de publiciteit is een ondergeschoven post; slechts een enkele groep kende een aparte medewerk(st)er voor deze post. Wat voor de niet-artistieke functies geldt, gaat in zekere zin ook op voor de dramaturgie, decor- of kostuumontwerpen: veelal vinden deze activiteiten plaats in dubbelfuncties. Een heel enkele keer wordt er een opdracht aan 'buitenstaanders' verstrekt.

PROFESSIONELE INTENTIES

Ruim driekwart van de groepen beschouwt hun werk als professioneel (46). Indien mogelijk willen ze hun activiteiten voortzetten en uitbouwen; ze streven naar dezelfde faciliteiten en erkenning als andere onder professionele voorwaarden werkende groepen.

'Het betrof een tijdelijke bijstandsverlening. Ieder jaar moest de situatie opnieuw in ogenschouw genomen worden en als subsidieverzoeken tenderden naar afwijzende beslissingen zou elk lid van de groep zich

vanaf dat moment weer volledig voor ander werk beschikbaar moeten stellen. Die fase heeft een paar jaar geduurd en Lijn Negen heeft steeds aangetoond dat er sprake bleef van een groeisituatie. Uiteindelijk is het gelukt om een aantal overheden over de streep te halen. Op dit moment zijn er min of meer adequate subsidiegelingen voor het gezelschap en hanteren wij de toneel-CAO'. (Tjitte Kamminga, Lijn Negen)

Acht groepen waren kort geleden begonnen en konden nog niet overzien of ze professioneel konden en wilden werken. Slechts twee groepen gaven te kennen geen professionele ambities te hebben.

Dit betekent dan ook dat de meeste groepen streven naar een financiële structurele onderbouwing van hun activiteiten. Het gaat niet om vrijwilligerswerk maar om onbetaalde arbeid.

TIJDSINVESTERING

De professionele ambitie komt ook tot uiting in de hoeveelheid tijd, die in de theateractiviteiten gestoken wordt. Bijna driekwart van de groepen (43) investeerde circa 40 uur per week of meer per persoon in de onbetaalde theateractiviteiten. Elf groepen ongeveer 20 uur en slechts zes groepen minder dan 20 uur per week.

Vanzelfsprekend geven de hier genoemde cijfers een doorsnee weer. Niet elke groep kent een gelijk aantal werkuren voor elk lid. Iemand met een dubbelfunctie zal meer tijd investeren.

SUBSIDIES

De veronderstelling dat het in het onderhavige circuit zou gaan om kwalitatief minderwaardige produkten wordt gelogenstraft door de hoeveelheid subsidies die, ondanks het feit dat over het algemeen gewerkt wordt met een uitkering, getoucheerd worden.

■ Overzicht soorten subsidiëring

	<u>Subsidie</u>	<u>Geen subsidie</u>	
Vorm van exploitatiekostensubs.	9		
Deels salariskosten, deels prod.	4		
Startsubsidie via EAJ-regeling	1		
Incidentele projektsubsidies	28		
Geen enkele subsidiebron	—	18	
	42	18	60
	==	==	==

Ruim tweederde (42) van de groepen kreeg enigerlei vorm van subsidie. Negen groepen kregen zowel salariskosten als produktiekosten gefinancierd; echter de salariskosten op een zeer minimale basis, in de wandelgangen wel een 'zelf ingekrompen CAO' genoemd. Soms werden deels de salariskosten gesubsidieerd, waarmee dan bedoeld wordt dat bijvoorbeeld een tijdelijk aange trokken regisseur een honorarium kreeg maar de rest van de groepsleden niet. Eén danserskollektief kon aanspraak maken op de regeling: Experimentele Arbeidsprojecten voor Jongeren (EAJ), een door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gefinancierde regeling.

'Wij bestaan sinds 1980. Wij hebben een tijdje gedraaid, d.w.z. vier dansers en een zakelijk leider, met behoud van uitkering. Sinds september 1982 is dat omgezet in een EAJ-subsidie, d.w.z. wij zijn een experimenteel arbeidsproject voor jeugdige werklozen tot 27 jaar. 't Betreft een subsidie voor vier jaar en de bedoeling is dat we binnen deze periode ons eigen werk kunnen creëren en daarna zelfstandig kunnen bestaan'. (Stans van Zuilen, Stichting Danserscollectief Tilburg)

De incidentele projektsubsidies kwamen uit diverse bronnen, van de diverse overheden tot en met de partikuliere fondsen. 19 van de 28 groepen die incidentele subsidies verkregen hadden meerdere subsidiënten. Nader onderzoek naar de inkomstenbronnen lijkt gewenst.

Zoals gezegd heeft de marginale en vaak incidentele wijze van subsidiëren van deze groepen eerder te maken met de ontoereikendheid van het huidige subsidiestelsel of de grote uitstroom aan de kunstvakopleidingen dan met de kwaliteit.

WERKEN MET EEN UITKERING

Driekwart (45) van de groepen had tijdens het moment van peiling te maken met een uitkering, d.w.z. dat ieder van deze groepen één of meer medewerk(st)ers kende die uitkeringgerechtigd was. 15 groepen, oftewel een kwart hadden geen medewerk(st)ers met een uitkering.

■ Overzicht van soorten uitkeringen

(Aantal groepen dat minimaal één uitkeringsgerechtigde telde):

WW-uitkering	10
WWV-uitkering	16
RWW-uitkering	29

Verder moet nog opgemerkt worden dat er incidenteel iemand met een WAO- of AWW-uitkering of een studiebeurs, onbetaalde arbeid verrichtte bij een groep. En, hoewel het hier niet direkt sociale uitkeringen betreft, werd melding gemaakt van een aantal WVM- en EAJ-plaatsen.

Opvallend is, zo blijkt uit bovenstaande cijfers, dat werken met behoud van uitkering vooral geschiedt door mensen, die

onlangs van een opleiding kwamen (RWW-ers) of door mensen die reeds langduriger werkloos zijn (WWV-ers).

'De meeste mensen van Lijn Negen genoten een RWW-uitkering omdat ze schoolverlaters waren van de Utrechtse Academie voor Expressie'. (Tjitte Kamminga, Lijn Negen)

ILLEGALE KUNST

■ Overzicht van contacten met Sociale Dienst

SD wel op de hoogte	22
SD niet op de hoogte	15
SD gedeeltelijk op de hoogte	8
Geen antwoord	<u>15</u>
	60

Van 22 groepen is de Sociale Dienst wel en van 15 groepen niet op de hoogte van de artistieke activiteiten van de leden van de groep. In sommige gevallen (8) is ze van één of meerdere medewerk(st)ers van een groep wel op de hoogte, van een aantal andere medewerk(st)ers weer niet. 15 groepen antwoordden niet op deze vraag, hetgeen verband kan houden met de geringe ruchtbaarheid die ze aan hun bron van persoonlijke inkomsten willen geven. Hoewel de anonimiteit van de ondervraagde groepen door de onderzoekers gewaarborgd is, zal de angst om met deze gegevens in de openbaarheid te treden, toch van doorslaggevend belang kunnen zijn geweest.

■ Reakties van de Sociale Dienst

Positief	5
Oogluikend toestemming	1
Negatief	4
Min of meer meegewerkt	<u>9</u>
	19

Over 19 groepen (van de 30 van welke de Sociale Dienst in meerdere of mindere mate op de hoogte is) viel een reactie van de Sociale Dienst te noteren. Zoals uit de tabel blijkt waren de reakties overwegend positief (15), met uitzondering van die vier 'gevallen' wier activiteiten gehonoreerd werden met een strafkorting of zelfs complete inhouding van de uitkering.

'Per 1 maart 1983 is mijn uitkering ingetrokken. Overwegingen van de RWW-kommissie waren daarbij: "Gelet op uw theaterwerkzaamheden en als gevolg daarvan non-activiteit m.b.t. het verkrijgen van arbeid in dienstverband, kunt u niet geacht worden werkloos werknemer te zijn in de zin van de RWW, zodat de regeling op u niet langer van toepassing is"'. (Johan Schop, Pasta B)

In een aantal gevallen heeft de Sociale Dienst, of althans een Sociale Dienst, op realistische wijze ingespeeld op de mogelijkheden die de wet biedt. Zo worden bij één groep de verdiensten niet van de uitkeringen afgetrokken, maar van de produktiekosten. Een oplossing die enig soelaas biedt voor groepen die zich zelf willen ontwikkelen. Want waar volgens de uitkeringsregelingen inkomsten van uitkeringsgerechtigden afgetrokken worden van de uitkering, worden deze nu aangemerkt als 'groepsinkomsten', die de produktiekosten kunnen drukken.

Bij een andere groep krijgt een groepslid een opleiding (welke werd helaas niet vermeld) betaald door de Sociale Dienst. Diezelfde persoon had geen sollicitatieplicht en mocht vrijwilligerswerk doen. Een ander lid van diezelfde groep mocht ook vrijwilligerswerk verrichten, mits er een redelijk vooruitzicht op werk zou bestaan. Er bestaat soms de mogelijkheid, als men een eigen bedrijfje wil starten, de uitkering (WW) van de bedrijfsvereniging enige maanden te laten continueren.

In sommige gevallen wordt artistiek werk zonder meer als vrijwilligerswerk geaksepteerd, in andere gevallen slechts als sollicitatie-activiteit.

Kortom, een zeer gevarieerd beeld. Of, om het anders te formuleren, een wisselend, vaak willekeurig beleid. Een beleid waarvan onzekerheid voor de betrokkenen maar al te vaak het gevolg is.

Het beeld wordt nog minder rooskleurig als blijkt dat een viertal theatermakers na opgave van hun activiteiten bij de sociale dienst gesanctioneerd werden met een strafuitkering of zelfs hun gehele uitkering ingetrokken zag worden.

SLAPENDE HONDEN

Zoals gezegd zijn er vijftien groepen van welke de Sociale Dienst in het geheel niet en acht van welke ze gedeeltelijk op de hoogte is. Eén persoon verklaarde letterlijk geen slapende honden wakker te willen maken. Een ander komt met een nog simpeler verklaring: 'waarom wel?'

Daar uitkeringsregelingen individuele regelingen zijn, komt het nogal eens voor (8x) dat in bepaalde groepen een deel van de leden de Sociale Dienst op de hoogte heeft gebracht van hun onbetaalde activiteiten, terwijl een ander deel dat niet gedaan heeft. De persoonlijke materiële belangen doorkruisen die van de groep. Opmerkelijk is dat in één geval het Gewestelijk Arbeidsbureau adviseerde vrijwilligersactiviteiten niet aan de Sociale Dienst door te geven. Van andere leden van diezelfde groep was de Sociale Dienst wel op de hoogte. Begrijpelijk is het ook dat waar in één groep drie personen getroffen werden door straffkortingen van 33% gedurende drie maanden, de rest van de groepsleden, uit angst voor straffkortingen de Sociale Dienst in het ongewisse lieten. Een andere voorbeeld van wisselend beleid zien we in een gemeente waar een deel van de groep voor een jaar goedkeuring heeft verkregen voor theateractiviteiten, terwijl twee leden van dezelfde groep niet voor een uitkering in aanmerking

komen omdat ze als zelfstandige worden beschouwd.

'Een aantal mensen zijn toen individueel om toestemming gaan vragen en dat leverde een heel gedifferentieerd beeld op. De ene ambtenaar moedigde het aan, en in het loketje ernaast werd gezegd: "ik zou hier mijn mond maar over houden en naar huis gaan, want dat kan verkeerd aflopen". Dat was in Amsterdam'. (Pieter Loef, Chaoz)

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING EEN REËLE MOGELIJKHEID?

Dat werken met behoud van uitkering de nodige problemen op kan leveren, hebben we reeds gezien. Dit verschijnsel wordt daarom nog niet zonder meer als negatief ervaren door de betrokkenen. Bijna 30% van de gepeilde groepen laat zich zelfs positief uit over het werken met behoud van uitkering. Binnen de groep die zich over het algemeen positief uitliet waren toch ook een aantal mensen die kanttekeningen plaatsten. Zo zouden bijvoorbeeld concurrentievervalsing en verdere subsidieafbraak vermeden moeten worden. Diegenen die negatief staan ten opzichte van het werken met behoud van uitkering noemden het gevaar van concurrentievervalsing, het niet gesubsidieerd worden van produktiekosten, de angst voor verslechtering van de arbeidsvoorwaarden en de lage status als bezwaren.

MOGELIJKHEDEN

Door bijna de helft van de groepen worden mogelijkheden genoemd in het kader van de ontwikkelingen, het kansen vergroten voor WBU-groepen. Zo werd WBU als interessante mogelijkheid gezien ter uitbreiding van de subsidiëring, als mogelijkheid om grotere casts en om in training te blijven. Er worden ook suggesties gedaan hoe WBU-groepen meer kansen zouden kunnen krijgen om zich te ontwikkelen. Media, pers en vakbond zouden zich meer moeten interesseren voor werkloze acteurs. En gezelschappen en akkommodaties zouden hen vaker een kans moeten geven. Andere mogelijkheden die genoemd worden zijn het 'terugploegen', betere samenwerking tussen WVC en SoZaWe, onder het motto: waarom kunnen gelden die aangewend worden voor uitkeringen niet gebruikt worden voor kunst- en kunstenaarsbeleid? Een aantal mensen opteert voor een basisinkomen of een suppletie op de uitkering. Door een viertal groepen worden mogelijkheden genoemd ter verlichting van de financiële druk, zoals een verlaging van de BTW, onkosten deklaraties bij de Sociale Dienst, subsidiëring van uitkoopsommen, zodat een uitkering overbodig wordt, nivellering via de CAO, verlaging

van de toegangsprijzen, goedkopere techniek door een pool van dekors, kostuums en techniek.

SAMENVATTING EN KONKLUSIES

Als we spreken over groepen die werken met behoud van uitkering vallen drie zaken op. De WBU-groepen zijn landelijk gespreid, met vanzelfsprekend een hoge concentratie in de randstad. Het gaat om een veelal interdisciplinaire aanpak, hoewel niet alle groepen als experiment-groepen aangemerkt kunnen worden. En ten derde worden podia bereikt die ook wel aangemerkt kunnen worden als 'laag-drempelig', waardoor vanzelfsprekend ook nieuwe publieksgroepen aangeboord worden. De spreidingsgedachte, één van de hoofddoelstellingen van kunstbeleid, wordt zo op spontane wijze vormgegeven. De vraag is echter of de onderhavige populatie als margetheater aangemerkt kan worden. Hoewel de meeste groepen artistiek-inhoudelijk zeker hier onder vallen, lijkt een dergelijke omschrijving toch ietwat te voorbarig en grof. Bovendien verwijst een dergelijke definiëring eerder naar artistiek-inhoudelijke kenmerken dan naar de materiële omstandigheden. Derhalve is volgens ons de term 3e circuit relevanter. Het eerste en tweede circuit wordt bestreken door respectievelijk de zich op de vrije markt bewegende kunst en de gevestigde gesubsidieerde kunstuitingen. Het derde circuit wordt gevormd door kunstenaars die professionele intenties hebben, zich op kleine podia richten, vaak werken met behoud van uitkering en/of werken onder minimale materiële omstandigheden en vaak artistiek en materieel in ontwikkeling zijn. Dit betekent echter geenszins dat het hier om inferieure artistieke produkten zou gaan. Bovendien moet opgemerkt worden dat, hoewel dit nauwelijks door cijfers te staven is, dit circuit een wezenlijke bijdrage levert aan de pluriformiteit van het theaterbestel. De veronderstelling is zelfs gewettigd dat dit aanbod zeker voor een deel een nieuwe vraag oproept. De rigide opvatting als zou ieder aanbod een eigen vraag creëren (wet van Say) zal voor een deel op waarheid berusten, maar dat wil niet zeggen dat er in sommige gevallen niet van concurrentie sprake kan zijn. Het potentieel aan toeschouwers lijkt ons niet onuitputtelijk. Het derde circuit zal voor een deel nieuwe toeschouwersgroepen aanboren, maar voor een ander deel zeker ook toeschouwers uit de andere twee circuits rekruteren. De totale vraag zal echter ongetwijfeld toenemen. Eventuele concurrentie is echter dermate moeilijk te controleren of te bewijzen dat een beleid hier niet op voorhand vanuit kan gaan.

De meeste geënquêteerde groepen kennen een interne organisatie die, als ze afwijkt van wat gemiddeld gebruikelijk is, gekenmerkt wordt door het aksent op de artistieke functies. De niet-artistieke functies, zoals techniek, zakelijke leiding en akwisitie, worden over het algemeen in part-time verband uitgeoefend. Misschien zijn voor deze functies moeilijker mensen te krijgen die bereid zijn met behoud van uitkering

te werken. Het vermoeden bestaat dat bijvoorbeeld de akwisi-tie professioneler aangepakt zou kunnen worden. Als het gaat om de mogelijkheid te werken met behoud van uitkering dan zou ook aandacht gegeven moeten worden aan het niet-artistieke personeel.

Zoals gezegd, hebben de meeste groepen professionele inten-ties, hetgeen zich bijvoorbeeld ook manifesteert in de ge-investeerde tijd. Ruim driekwart heeft een volledige weektaak opgegeven.

Er is door ons niet naar opleiding van de respondenten ge-vraagd, maar gezien het feit dat bij de helft van de groepen iemand met een RWW-uitkering werkt, mag worden verondersteld dat het om mensen gaat die onlangs een opleiding verlaten hebben.

Groepen in het derde circuit werken dan wel over het algemeen met minimale middelen, maar dat neemt niet weg dat voor be-paalde posten subsidie verkregen wordt. Dit geeft ook aan dat de kwaliteit van de produkten van redelijk kwalitatief niveau is. Vaak zijn deze subsidies toereikend voor de produktie-kosten of een deel daarvan. Salariskosten worden echter nooit gedekt. De schizofrene situatie doet zich voor dat een deel van de overheid een produktie mogelijk kan maken, terwijl een ander deel van de overheid c.q. de Sociale Dienst een produktie kan verhinderen of bemoeilijken.

'Kijk, het is alsof je een metselaar een troffel en cement geeft - wij krijgen dus materiaalsubsidie -, maar dat je dan tegen 'm zegt: "Alsjeblieft, maar je mag er niet met je poten aan komen"'. (Johan Schop, Pasta B)

Het aantal strafkortingen is percentueel gezien gering, maar zou ongetwijfeld hoger liggen indien meer mensen hun activiteiten op artistiek gebied aan de uitkeringsinstantie doorgegeven zouden hebben. Van ruim een derde van de groepen is de uitkeringsinstantie niet geheel of gedeeltelijk op de hoogte van hun formeel illegale activiteiten. Waarom kunnen de verdiensten van bepaalde groepen zoals in een enkel geval ook gebeurd, niet als groepsverdiensten gefinancierd kunnen worden? De eventuele subsidie zou dan gebruikt kunnen worden om een suppletie op de uitkering te verschaffen tot aan 100%.

Het feit dat tweederde van de ondervraagde respondenten over-wegend positief is ten aanzien van het werken met behoud van uitkering wil geenszins zeggen dat de situatie ideaal is. Het gaat om relatieve antwoorden: vergeleken met de ledig-hed van het werklozenbestaan biedt het werken met behoud van uitkering tenminste nog enig perspectief.

De door de groepen aangegeven oplossingen variëren nogal. Ze bewegen zich van zeer konkrete technische maatregelen die ze van de overheid verwachten, zoals minder BTW, de mogelijkheid onkosten te deklarereren bij de Sociale Dienst, een pool van dekors etc. tot meer principiële lange-termijn oplossingen.

Met dit laatste wordt o.a. bedoeld het 'terugploegen', of een BKR-voor alle kunstenaars.

3. JURIDISCHE HAKEN EN OGEN AAN HET WERKEN MET EEN UITKERING

3.1. ALGEMENE JURIDISCHE ASPEKTEN

Bijgewerkte tekst van een inleiding, gehouden tijdens het symposium 'Werken met behoud van uitkering in de (podium)-kunsten'.

Dames en Heren, ik moet eerlijk bekennen dat ik van de kunstensektor niet al te veel weet, behalve dat ik vroeger cabaret heb gespeeld. Ik wilde daarom een wat algemener verhaal houden, om enigszins duidelijk te maken wat het werken met behoud van uitkering in het algemeen betekent.

De Werkloosheidswet, de Wet Werkloosheidsvoorziening en de Rijksgroepsregeling Werkloze Werknemers kennen in feite een vrij hard werkloosheidsbegrip. Ik zal u dat met een paar voorbeelden uit de jurisprudentie duidelijk maken. Een werkloze timmerman, die besloot om zijn tijd toch nog een beetje zinvol te besteden door zijn huis te gaan verbouwen, liep tegen het feit aan dat de bedrijfsvereniging ogenblikkelijk zijn uitkering introk, omdat hij produktieve arbeid verrichtte. De rechter dekte het beleid van deze bedrijfsvereniging. Een nog sterker voorbeeld is dat van een echtpaar waarvan zowel de man als de vrouw een goede baan had. Na enige jaren huwelijk gaf de vrouw haar baan op. Twee jaar nadien werd echter de man werkloos. Toen hij dat vijf maanden was, besloot de vrouw om haar oude werk op te vatten. De bedrijfsvereniging trok vervolgens de uitkering van de man in, want, zo zei de bedrijfsvereniging, u hebt uw handen vol aan de huishouding: er waren intussen in dat gezin nl. een klein kind en een broer van de man bijgekomen. De man raakte dus zijn uitkering kwijt, omdat hij de huishouding deed en dat was produktief werk. Een ander voorbeeld dat ook heel hard was, is dat van een arts die op een kontrakt voor twee jaar was aangesteld voor het doen van wetenschappelijk onderzoek. Nadat die twee jaar om waren, bleef zij onbetaald werken op het instituut waaraan ze verbonden was geweest om de onderzoeksresultaten te evalueren. De bedrijfsvereniging zei haar dat ze daardoor produktieve arbeid verrichtte. Ook de rechter was het hiermee eens, en bijgevolg werd ze niet als werkloos beschouwd. Tenslotte een voorbeeld uit de sfeer die u vertrouwd is. Een groot toneelgezelschap, dat zich als volkstheater presenteert, had de gewoonte om allerlei werkloze kunstenaars mee te laten repeteren voor toneelprodukties. Afhankelijk van de ervaringen bij de repetities werd besloten of, wanneer men eenmaal op

tournee ging, er al dan niet een engagement gegeven werd. Op die manier kon dat volkstheater de besten uit dat aanbod uitzoeken, hoefde het niet te betalen voor de tijd dat er gerepeteerd werd, en kon het volstaan met het betalen gedurende de periode dat er daadwerkelijk voor publiek werd opgetreden. De bedrijfsvereniging zei dat er sprake was van het verrichten van produktieve arbeid tijdens de repetities, en dat de desbetreffende spelers en speelsters op de dagen dat zij repeteerden daarom niet werkloos waren en geen recht op een uitkering hadden. Al met al dus een heel streng beleid. Daar zijn ook goede redenen voor: alleen op die wijze kun je de betaalde arbeidsplaatsen afschermen en kunnen werklozen geen uitstoot van betaalde arbeidskrachten veroorzaken. Omdat zij onbetaald werk verrichten, doen zij ongewild de betaald-werkenden konkurrentie aan, zo was het uitgangspunt.

Een andere reden waarom deze strenge regeling is gemaakt, was om te garanderen dat de werkloze zich beschikbaar zou blijven stellen voor de arbeidsmarkt. Hij of zij zou door het gedwongen niets doen, alles aangrijpen om zo snel mogelijk weer aan de slag te komen. Voor de werknemers in het bedrijfsleven vormde deze strenge opvatting het grote voordeel dat het loon dat in het bedrijfsleven werd verdiend, niet door de uitkerings-trekkenden, die goedkoper wilden werken, onder druk kon worden gezet.

In feite dient het werkloosheidssysteem, zoals we dat tot op heden kennen, meer ter bescherming van degene, die nog werkt, nl. om zijn of haar loon en arbeidsplaats te beschermen, dan dat er daadwerkelijk aandacht wordt geschonken aan de uitkeringstrekken zelf. We hebben echter in de laatste jaren met een toenemende werkloosheid te kampen en het duurt naar mijn mening niet lang meer of we zitten tegen een miljoen werklozen aan. Tegelijk met het aantal stijgt ook de langdurigheid van werkloosheid. Op dit moment lopen er al tweehonderd-duizend werklozen in de RWW en ik heb me laten vertellen dat het aantal RWW-ers per maand met tienduizend toeneemt. Het gaat daarom niet aan, iedere werkloze te verplichten thuis met de handen over elkaar te blijven zitten. Wanneer je langer werkloos bent, en dat geldt in de podiumsektor waarschijnlijk in zeer hoge mate, wordt de kans om ooit terug te keren in het arbeidsproces in feite steeds kleiner. Werkloosheid leidt uiteindelijk tot arbeidsongeschiktheid. Daarnaast is het misschien zo, dat in deze maatschappij het arbeidsethos niet meer zo sterk geldt, hoewel het niet valt te ontkennen dat maatschappelijke status en de mate van zelfontplooiing nog steeds in hoge mate worden bepaald door het feit of je in staat en bereid bent (loon)arbeid te verrichten.

De uitvoeringsorganen van de sociale verzekeringen en de sociale diensten van de gemeenten spelen sinds enige tijd in op het werkloosheidsprobleem door de mogelijkheid te scheppen, te werken met behoud van uitkering, zowel in de sfeer van het vrijwilligerswerk, gemeenschapstakenplannen en werklozenprojecten. De SVR, de Sociale Verzekeringsraad, heeft voor de Werkloosheidswet een aantal criteria geformuleerd, waaraan men moet voldoen, wil men, met behoud van uitkering mogen werken. U kunt die eisen rustig nalezen in de discussiemap. Ik wil u er alleen op wijzen dat die eisen vooral proberen te bewerkstelligen dat er geen konkurrentie ontstaat tussen werklozen en werkenden. Een werkloze mag dus niet een werken-

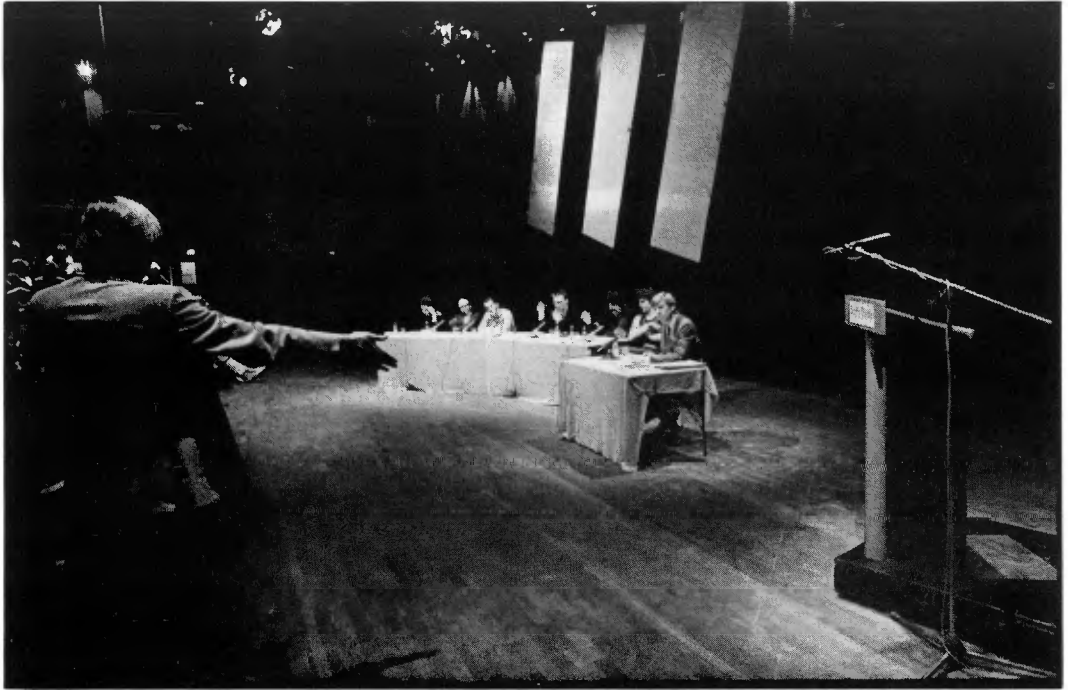
de uit zijn of haar arbeidsplaats verdringen. Het werk, dat de werkloze doet, mag geen werk zijn waar een normaal loon voor zou moeten worden betaald of waarvoor een subsidie zou kunnen worden verkregen. Voor de WVW en voor de RWW bevat de brief van de toenmalige staatssecretaris Dales, van 28 mei 1982 ongeveer dezelfde eisen als de SVR stelt. Het vervelende is echter dat noch de eisen die de SVR stelt, noch de eisen die Dales aan het werken met behoud van uitkering beoogt te stellen, bindend zijn voor de uitvoeringsorganen. De uitvoeringsorganen zijn dus vrij om een beleid te voeren, zoals zijzelf willen. Een bedrijfsvereniging is autonoom en in zekere zin een Sociale Dienst van de gemeente ook. Dit is eigenlijk geen goede zaak, omdat het werken met behoud van uitkering momenteel in feite min of meer buiten de wet om plaatsvindt, of zelfs tegen de wet in. Dit heeft grote nadelen, omdat een zekere willekeur bij de uitvoeringsorganisaties kan gaan ontstaan voor wat wel en wat niet mag. Ze kunnen verschillende eisen stellen, bijvoorbeeld of je wel of niet vooraf toestemming moet vragen en of je het werk wel of niet moet melden. Er treedt een zekere bevoogding op doordat niet jij, als uitkeringsgerechtigde, maar het uitvoeringsorgaan in feite bepaalt of je mag werken. Het werken met behoud van uitkering raakt op die manier ook versnipperd en wordt onbeheersbaar. Wat echter naar mijn mening het grootste manko in de huidige situatie is, is dat de uitkeringsgerechtigde, wanneer hij of zij met behoud van uitkering wil gaan werken maar dat door het uitvoeringsorgaan wordt verboden, geen beroep op de rechter kan doen, indien hij of zij meent dat het uitvoeringsorgaan een verkeerde beslissing heeft genomen. Bij de WW en de WVW is het namelijk zo dat je alleen de zaak aan de rechter kunt voorleggen indien je als uitkeringsgerechtigde de beslissing van de bedrijfsvereniging of van de Sociale Dienst durft te trotseren en toch door durft te gaan met werken, zelfs wanneer daardoor je uitkering wordt stopgezet of ingetrokken. Je kunt dan tegen die stopzetting of intrekking in beroep gaan, maar het is wel duidelijk dat je rechtspositie of rechtsbescherming weinig voorstelt als die op deze wijze geregeld moet worden. De meeste uitkerings-trekkenden kunnen het zich gewoon niet veroorloven dat hun uitkering wordt stopgezet of ingekort.

De enige mogelijkheid om echt in beroep te gaan, bestaat bij de Rijksgroepsregeling Werkloze Werknemers (RWW). De werknemers die daaronder vallen, kunnen een bezwaarschrift indienen bij het College van Burgemeester en Wethouders, wanneer zij vinden dat ten onrechte bepaald werk niet wordt toegestaan. Zij kunnen bij een afwijzende beslissing op bezwaarschrift beroep tegen die beslissing aantekenen bij Gedeputeerde Staten en zonodig nadien nog bij de Kroon in hoger beroep gaan. Ik acht het hoognodig, dat, wanneer men het werken met behoud van uitkering serieus neemt, er een wettelijke regeling komt die de uitkeringsgerechtigde bepaalde rechten geeft. Die wet zou ook bepaalde criteria moeten bevatten over het soort werk dat wel en niet mag worden gedaan. Als er zo'n wet is, kan de rechter bij geschillen toetsen in hoeverre het uitvoeringsorgaan een juiste beslissing heeft genomen ten aanzien van de uitkeringsgerechtigde.

De praktijk die je op dit moment ziet is allerm minst gezond: de regelgeving en uitvoering vertoeven daarvoor nog veel te

30 mei 1983:
V.l.n.r. Pieter Loef, Tjitte Kamminga, Johan Schop

30 mei 1983:
'Een interruptie door de Sociale Dienst'

sterk in de hobby-sfeer. Ik zal u ter illustratie een paar voorbeelden noemen die ik de laatste weken in de kranten heb gelezen.

Ik de bosbouw wordt er bijvoorbeeld veel gedaan aan prunusbestrijding. De prunus is een boompje dat heel gemakkelijk groeit en als je dat niet regelmatig uit zo'n bos weghaalt, houd je in no-time een prunusbos over. In de bosbouw bestaat momenteel een even grote werkloosheid als in de kunstensektor. Van de 4000 bosarbeiders zijn er ongeveer tweeduizend werkloos. De prunusbestrijding nu wordt niet door die tweeduizend werkloze bosarbeiders gedaan, maar door andere werklozen, die soms zelfs een uitkering van f 45.000,- p.j. genieten: een werkloze bosarbeider die betaald voor dit werk zou worden ingezet, zou niet meer kosten dan het minimumloon.

Een ander voorbeeld waar het uit de hand gelopen is, betreft fietspaden op de Veluwe die door werklozen zijn aangelegd, terwijl bouwbedrijven uit de buurt mensen moesten ontslaan. In de renovatie- en restauratiesfeer zijn ook voorbeelden waarbij je je af kunt vragen of hier geen oneigenlijke concurrentie plaatsvindt. Een vierde voorbeeld komt uit Rotterdam: daar wil men 150 werklozen op tram- en buslijnen inzetten om kaartjes te controleren en agressie te bestrijden. Als laatste voorbeeld noem ik de positie van gemeenten, die door de lagere rijksbijdragen moeten bezuinigen. Sommige gemeenten bezuinigen dan op de plantsoendienst, als gevolg waarvan ambtenaren worden weggesaneerd; vervolgens wordt er geschoffeld en worden er propjes geprikt door werklozen, zoals bijvoorbeeld in de gemeente Arnhem gebeurt. Als het op deze manier gaat, men in feite mensen van hun arbeidsplaats verdriest, is dat geen gezonde ontwikkeling. Er vindt mijns inziens dan op grote schaal concurrentie- en subsidievervalsing plaats.

Onbetaald werk is in feite - en dat mogen we niet vergeten - een uiterst defensief en een uiterst mager antwoord op de werkloosheidsbestrijding. Het gaat eigenlijk om een tweede keuze, die pas gemaakt wordt als er geen betaalde arbeidsplaatsen meer beschikbaar zijn.

Het vervult me ook een beetje met zorg dat in de sfeer van onbetaald werk en vooral in de vrijwilligerssfeer een lichte mate van professionalisering optreedt. Bij sommige instellingen die met vrijwilligers werken, is het al zover dat voor de vrijwilligersbanen een bepaalde sollicitatieprocedure bestaat die je eerst moet doorlopen voor je aan het werk mag. Er worden eisen gesteld aan de werktijden, dus aan de uren die je beschikbaar moet zijn voor dat vrijwilligerswerk. Er worden opleidingseisen gesteld en er wordt van je gevraagd, voor zover mogelijk, omdat je natuurlijk de verplichting blijft houden normaal werk te aanvaarden als dat zich aandient, je voor een bepaalde tijd te binden. De teneur is, dat de beste werklozen in aanmerking komen voor onbetaald en vrijwilligerswerk en anderen daarbuiten vallen. Met andere woorden: het recht van de sterkste dat nog steeds geldt op de arbeidsmarkt dreigt ook te gaan gelden in de sfeer van het vrijwilligerswerk. Als die tendens zich doorzet, zou dat een bijzonder zorgelijke ontwikkeling zijn: er is dan geen sprake meer van een eerste en tweede circuit, maar ook nog van een derde circuit, nl. het circuit van werklozen die ongeschikt zijn of worden geacht voor onbetaald werk. Als je in dat derde circuit terecht komt, is het volgens de buitenwacht wel heel erg met je gesteld.

Ik geloof dat je wanneer je onbetaald werk wilt gaan toestaan, nooit uit het oog mag verliezen dat de beste methode om betaalde werkgelegenheid onder de mensen te verdelen is, ervoor te zorgen dat de nog bestaande arbeidsplaatsen om te beginnen eerlijker worden verdeeld. Daarom zullen we in Nederland onze aandacht meer moeten richten op een verkorting van de wekelijkse arbeidsduur. Maar dan wel - en ik vind het jammer dat de vakbeweging de werklozen een beetje in de kou heeft laten staan - met de keiharde afspraken dat de vrijgekomen betaalde arbeidsplaatsen ook worden herbezet door werklozen. Zo'n systeem heeft duidelijk voordelen boven het werken met behoud van uitkering: er is dan - met uitzondering van huishoudelijke arbeid - slechts één categorie arbeid, nl. de betaalde arbeid. Bijgevolg bestaan eerste- en tweederangsarbeid niet meer. Alleen in zo'n situatie kun je iedereen een behoorlijke rechtspositie garanderen, omdat men altijd met een arbeidsovereenkomst werkt. Iemand die op dit moment met behoud van uitkering gaat werken, heeft een hele slechte rechtspositie. Je hebt bijvoorbeeld geen contract zoals een normale werknemer of -neemster. Men kan je iedere dag wegsturen. Je kunt niet eisen dat men je werk laat voortzetten. Ook kan men je in de loop van de tijd ander werk geven dan je aanvankelijk had. Je kunt daar wel tegen protesteren, maar of het helpt is de vraag: je bent geheel overgeleverd aan de welwillendheid van degene, voor wie je onbetaald werk verricht. Eigenlijk is dat een abnormale situatie. De pseudo-werkgever heeft geen enkele verplichting tegenover degene die 'gratis' arbeidskracht ter beschikking stelt. Het zou daarom al een hele verbetering zijn als bij het begin van de onbetaalde arbeid een contract wordt gemaakt waarin naast de plichten ook de rechten van de onbetaalde kracht worden vastgelegd. Deze heeft net zo goed recht op enige vastigheid als een normale werknemer of -neemster. Uiteindelijk heeft de mogelijkheid te kunnen werken voor een onbetaalde kracht dezelfde betekenis als voor een betaalde. Om die reden behoort voor hem of haar eenzelfde rechtspositie te gelden, met uitzondering - helaas - ten aanzien van het loon. Pas wanneer je arbeidsloon ontvangt, word je als een volwaardig lid van een arbeidsorganisatie beschouwd.

Ik vind het bepaald onjuist, dat een onbetaald werkende er in de sociale verzekerings sfeer bekaaid afkomt, als deze een RWW-uitkering heeft. In tegenstelling tot iemand die in de WW of WWV zit, ben je namelijk niet tegen het risico van arbeidsongeschiktheid verzekerd. Word je dus ziek of overkomt je een ongeval tijdens het onbetaalde werk - en de kans daarop is nooit uitgesloten - dan krijg je geen AAW-uitkering als je na een jaar nog geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt blijkt te zijn. Je bent dan voor de rest van je leven aangewezen op bijstand (ABW). Alhoewel de AAW nooit hoger is dan de bijstandsnorm, ben je toch veel slechter af. Voor de AAW tellen eigen vermogen en andere inkomens in de leefeenheid niet mee, zoals in de bijstand. Heb je een partner, die werkt, dan gaat dat wat die verdient van je bijstand af. De AAW kijkt veel minder streng naar het inkomen van de partner.

Ik geloof dat het goed zou zijn als tenminste de onbetaalde RWW-kracht onder de AAW wordt gebracht, en daar pleiten in de Sociale Verzekeringsraad ook mijn medeleden van de FNV

voor. Het is nauwelijks te verdedigen dat iemand met een WW- of WWV-uitkering die met behoud van uitkering werkt, wel verzekerd is, maar de RWW-er in dezelfde positie niet.

Onbetaald werk met behoud van uitkering is in mijn ogen in hoge mate een doekje voor het bloeden. Er is in feite een veel beter alternatief. De regering zou naast de bestaande fondsen voor de kunsten een fonds moeten vormen voor werkgelegenheidsverruiming in de kunstensektor. Daartoe is alle reden, gezien het relatief hoge werkloosheidspercentage in deze sektor. Als de regering besluit, zoals de vakbeweging vraagt, extra geld voor werkgelegenheid te bestemmen, dan komt de kunstensektor een deel van het bedrag zeker toe. Met zo'n fonds kunnen allerlei interessante kunstprojecten worden opgezet. Werkloze kunstenaars kunnen dan op een normaal arbeidskontraakt en normaal sociaal verzekerd te werk worden gesteld. Werknemers en -neemsters bij deze projecten doen de betaalde kunstenaars in principe geen concurrentie aan. Zij verdienen hetzelfde. Zo'n fonds hoeft de overheid ook niet veel geld te kosten. Je kunt uitrekenen hoeveel uitkeringsgelden worden bespaard door het scheppen van extra werkgelegenheid. Als dat geld naar het fonds wordt 'doorgeploegd', heeft dat alvast een stevige basis. Ook zou de eis moeten gelden, dat voor voorstellingen die met geld uit het fonds zijn gefinancierd, een normale entreprijs moet worden gevraagd om niet het etiket konkurrentievervalsens opgeplakt te krijgen. De gelden die naar het fonds terugvloeien, geven het fonds een steuntje in de rug. Ik ben ook van mening, dat eens serieus moet worden gedacht aan een Werkgelegenheidsverruimende Maatregel in de kunstensektor. Die sektor is nu al zo geprogrammeerd dat het een ideale proeftuin is om te zien of het geld, dat aan uitkeringen wordt uitgegeven niet kan worden besteed op een wijze, die de kunstenaar een normale werkkring geeft en ook het publiek laat meegenieten.

Tot zover in vogelvlucht, de juridische problemen bij werken met behoud van uitkering, hetgeen zo hoop ik u duidelijk te hebben gemaakt, niet altijd rozengeur en maneschijn is.

Tot slot wil ik u iets vertellen over ontwikkelingen die waarschijnlijk over niet al te lange tijd voor de deur staan, met name t.a.v. de RWW. De toenmalige minister van CRM, de heer Van der Louw, heeft in 1982 advies gevraagd aan het College Algemene Bijstandswet over een nieuwe regeling voor de RWW. Het College Algemene Bijstandswet heeft in maart van dit jaar daar voorstellen over gepubliceerd en ik heb vorige week (medio mei 1983) van staatssekretaris L. de Graaf begrepen dat hij haast maakt met een nieuwe regeling voor de RWW. Die RWW nieuwe stijl zal een veel modernere snit krijgen dan de regeling die thans bestaat. Met name zal de nieuwe RWW aandacht gaan besteden aan onbetaald werk. Het is mij natuurlijk op dit moment niet bekend wat de staatssekretaris van plan is, maar het lijkt mij waarschijnlijk dat in de nieuwe regeling zal komen te staan dat men bij het verrichten van onbetaald werk het recht op uitkering blijft behouden mits men voldoet aan de eis dat men regelmatig solliciteert en dat men passend werk aanvaardt, zodra dit zich aandient. Waarschijnlijk zal in die RWW ook een wat uniformere procedure komen om vast te stellen wanneer bepaald werk wel en niet vrijwillig onbetaald

mag worden gedaan. Er lag een interessant voorstel van het Ministerie van CRM, thans WVC, waarvan ik niet weet of het uiteindelijk in de RWW-regeling terecht zal komen. Het voorstel was erop gericht voor de RWW'ers die een jaar lang een uitkering hebben gehad, de mogelijkheid te scheppen zich gedurende ten hoogste één jaar te kunnen verbinden aan vrijwilligerswerk met behoud van uitkering. Gedurende dat jaar wordt men vrijgesteld van het zoeken naar ander werk. Met andere woorden als de werkloosheid één jaar heeft geduurd wordt het je gegund het tweede jaar op adem te komen. Je hoeft dat tweede jaar niet zinloos wekelijks ik weet niet hoeveel sollicitaties de deur uit te doen. Je kunt wennen aan een alternatief vrijwilligerscircuit en je daar eventueel voor langere tijd aan binden zodat je op die manier je arbeidsgeschiktheid voor de normale arbeidsmarkt verder kunt vergroten. Na dat jaar kun je beter toegerust, weer op die arbeidsmarkt verschijnen. Het is allemaal niet zo schokkend, maar wat waarschijnlijk wel een grote verbetering zal gaan worden, is dat de staatssecretaris in die nieuwe RWW-regeling ook aandacht zal besteden aan deeltijdwerk. Iedereen krijgt het recht om zich voor deeltijdwerk beschikbaar te stellen i.p.v. voor de volledige arbeidstijd, zoals op dit moment verplicht is. Het gevolg van gedeeltelijke beschikbaarstelling is dan wel dat men slechts voor dat gedeelte recht heeft op een RWW-uitkering. Zeg je dus: ik wil halve dagen gaan werken, dan krijg je een halve RWW. Voor een alleenstaande is dat natuurlijk niet zo aantrekkelijk, maar voor twee samenwonende partners kan dit wel een aantrekkelijke mogelijkheid zijn. Dit voorstel kan in de praktijk betekenen dat werkloze partners die zich elk half-time beschikbaar stellen voor de arbeidsmarkt, ieder een halve uitkering krijgen, samen het bedrag van een volledige uitkering. In de toekomst kun je dus vrijwilligerswerk combineren met een baan, zodat je een gedeelte van je eigen werkgelegenheid kunt vrijmaken voor een op dat moment werkloze.

Wanneer je momenteel met een RWW-opleiding een opleiding gaat volgen, verlies je ogenblikkelijk je uitkering. Vandaar dat velen hiervan afzien, hetgeen jammer is, omdat een opleiding de kansen op de arbeidsmarkt zou kunnen vergroten. Straks zal het zo zijn dat het iemand van 21 jaar of ouder - dit vertel ik onder voorbehoud, omdat niet zeker is of deze voorstellen ook in de definitieve versie zullen terugkeren - vrij staat, om dagonderwijs te gaan volgen, evenzeer als het hem of haar vrij staat om vrijwilligerswerk te gaan doen. Hetzelfde geldt waarschijnlijk ook voor schoolverlaters onder de 21, mits ze een aanmerkelijke periode werkloos zijn geweest. Die laatste eis dient om te voorkomen dat men de ene dag van school afgaat, de volgende dag een uitkering aanvraagt en de dag daarop weer naar school teruggaat met een uitkering, terwijl men voordien als scholier geen uitkering had. Op die manier probeert de nieuwe RWW-regeling, het sluitwerk van onze sociale zekerheid, wat meer in te spelen op de problemen van deze tijd.

Ik geloof dat het een goeie zaak is, dat men voor de werkloze mogelijkheden scheidt om te werken met behoud van uitkering, maar, zoals ik al eerder zei, we mogen echter nooit vergeten dat dit een noodoplossing is, omdat op de arbeidsmarkt nog steeds de sterkste de baas is en we hier in Nederland op dit

moment niet bereid zijn om de - betaalde en onbetaalde - arbeid eerlijk met elkaar te delen.

3.2.

WERKLOOSHEID EN PRODUKTIEVE ARBEID

HET BEGRIP WERKLOOSHEID

De werkloosheidsregelingen stellen als voorwaarde voor het recht op uitkering, dat de betrokkene werkloos is. Dit begrip wordt niet nader omschreven. Het heeft inhoud gekregen door de rechtspraak.

In 1972 bepaalde de Centrale Raad van Beroep dat van werkloosheid sprake is, indien de werknemer in een situatie verkeert, dat deze in betekenende mate niet in een voor hem of haar normale omvang werk heeft. Welke omvang normaal te achten is, hangt af van hetgeen voor de betrokkene als gebruikelijk arbeidspatroon valt aan te merken.

Een eerste voorwaarde voor werkloosheid is derhalve dat het normale werk geheel of gedeeltelijk is weggefallen. Daarnaast valt uit de jurisprudentie af te leiden, dat van werkloosheid geen sprake is, indien men zich niet beschikbaar stelt voor de arbeidsmarkt, of produktieve arbeid verricht.

Zo doet zich het probleem van beschikbaarstelling voor de arbeidsmarkt voor, als een werkloze zich laat omscholen. Deze verricht dan geen produktief werk. Of men beschikbaar blijft voor de arbeidsmarkt, hangt af van de bereidheid en mogelijkheid van de betrokkene om naast of in de plaats van de cursus passend werk te aanvaarden.

Meestal zal zich het probleem van beschikbaarstelling voordoen in combinatie met het verrichten van produktief werk. Het verrichten van produktief werk houdt voor de tijd dat men werkt in, dat men niet beschikbaar is voor de arbeidsmarkt.

HET BEGRIP PRODUKTIEVE ARBEID

Produktief werk is een ruim begrip. Voor de invulling van dit begrip is het niet van belang dat:

- 1) het werk wordt betaald;
- 2) het werk zou blijven liggen, als het door een betaalde kracht zou moeten worden verricht; en
- 3) in de tijd dat men produktief werk doet, geen mogelijkheid bestond om betaald werk te vinden.

Zo bepaalde de Centrale Raad van Beroep in een uitspraak uit 1955, dat een werkloze, die na het overlijden van de echtgenote van zijn broer hem onbetaald ging helpen in de slagerij, niet

werkloos was. Hij verrichtte immers arbeid van een niet te verwaarlozen omvang en spaarde voor zijn broer een betaalde hulp uit. Het deed er niet toe, dat zijn broer een normale arbeidskracht niet kon betalen. Het deed er evenmin toe, dat er geen mogelijkheden waren om betaald werk te krijgen. Hij verrichtte nu eenmaal produktief werk en was voor die dagen niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt.

Eenzelfde lot was een werkloze grondwerker beschoren in 1959, die, om zijn tijd nuttig te besteden, begon met de verbouwing van zijn huis. Er was sprake van produktieve arbeid van een niet te verwaarlozen omvang. De Centrale Raad van Beroep verzachtte in zoverre zijn oordeel, dat als betrokkene aan de bedrijfsvereniging toestemming voor het uitvoeren van de verbouwing had gevraagd en ook vast zou staan dat hij niets naliet om andere hem passende werkzaamheden te verkrijgen, hij zijn uitkering had kunnen behouden omdat dan van mogelijk misbruik van de WW geen sprake was.

Het verzorgen van een gezin wordt ook tot produktieve arbeid gerekend. Hiervan werd een man het slachtoffer, die met toestemming van zijn werkgever vier dagen per week van zijn werk wegbleef om voor de kleine kinderen te zorgen, aangezien zijn vrouw in een psychiatrische inrichting werd behandeld. Niet alleen was hij die vier dagen niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt, maar hij verrichtte met de gezinsverzorging produktieve arbeid van een zodanige omvang, dat hij niet als werkloos was te beschouwen.

Een tamelijk oude uitspraak uit 1954 betrof een uitvoerend kunstenaar. Tijdens een werkloosheidsperiode had hij zeven dagen lang telkens 2½ à 3½ uur deelgenomen aan repetities voor een toneelstuk. Geld kreeg hij daar niet voor. Wel kreeg hij een arbeidskontraat voor de speelperiode. De Centrale Raad van Beroep vond, dat repeteren op zich niet op één lijn kon worden gesteld met het verwerven van bekwaamheid voor een bepaald vak en daarom niet produktief was. De arbeid, bestaande uit repeteren, ontleende echter in de ogen van de Centrale Raad zijn produktieve waarde aan de voorstellingen, die door het repeteren mogelijk werden. Het niet ontvangen van een beloning deed aan de produktieve waarde niets af. Bovendien kon worden vastgesteld dat het overeengekomen honorarium voor de speelperiode mede diende als vergoeding voor deelname aan de repetities. Betrokkene was derhalve op de repetitiedagen volgens de Centrale Raad slechts gedeeltelijk werkloos.

In diezelfde geest lag een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep uit 1972 met betrekking tot een operazangeres, die in een kontraktloze periode een werkloosheidsuitkering had aangevraagd. De bedrijfsvereniging nam in aanmerking dat zij in het voorafgaande jaar vele optredens had gehad, een groot aantal dagen had gerepeteerd en daarnaast toch zangoefeningen moest doen, welke oefeningen evenzeer als produktieve arbeid zijn aan te merken. Volgens de normale situatie in operakringen was zij 'vol bezet' en derhalve niet werkloos naar de mening van de bedrijfsvereniging. De Centrale Raad verenigde zich met die opvatting en voegde eraan toe, dat de bedrijfsvereniging een juist beeld voor ogen had gestaan van de mate waarin een vooraanstaand artieste als betrokkene aandacht pleegt te schenken aan de noodzakelijke voorbereidende arbeid. Een derde uitspraak, ook uit 1972, betrof leden van een popgroep, die een werkloosheidsuitkering aanvroegen voor de paar

weken waarin zij geen engagementen hadden. Nadat de Centrale Raad van Beroep had vastgesteld, dat een popmusicus welbewust heeft gekozen voor een arbeidspatroon met stille en drukke tijden, stelde hij dat zij alleen al om die reden niet als werkloos waren te beschouwen, omdat een periode van een paar weken niet-optreden normaal is. Daarnaast merkte de Raad echter op, dat niet alleen het repeteren in die periode van niet-optreden, maar ook het schrijven, arrangeren en uittesten van nieuwe nummers, aan de konklusie dat zij werkloos waren, zelfs in de weg stond.

Tenslotte blijkt uit een uitspraak uit 1973 met betrekking tot een akteur en een uit 1978 ten aanzien van een musicus, het volgende. Als er ondanks onregelmatige werkzaamheden toch sprake is van een volledig bezet zijn (zoals bij acteurs) of als door betrokkenen in de regel minder dan vijf dagen per week wordt gewerkt (zoals bij musici), is er volgens de sociale verzekering geen sprake van werkloosheid op de dagen dat niet wordt gewerkt. Van werkloosheid is pas sprake, als het aantal dagen zonder werk, gelet op het normale arbeidspatroon, abnormaal is.

REPETEREN OF OEFENEN: PRODUKTIEVE ARBEID?

Uit bovenstaande uitspraken blijkt, dat uitvoerende kunstenaars en kunstenaressen bij het aanvragen van een werkloosheidsuitkering problemen kunnen ondervinden bij de beoordeling van de vraag of zij werkloos zijn. Het is mijns inziens terecht dat repeteren in een periode die voorafgaat aan een reeks voorstellingen, als produktieve arbeid wordt gezien, ook al wordt dat repeteren niet betaald. Het is evenzeer terecht dat ook wordt gezien of het voor de betrokken beroepsgroep gebruikelijk is dat bepaalde weken of dagen niet wordt gewerkt. In beide gevallen kan worden aangenomen dat de hoogte van het arbeidsloon mede een vergoeding voor repetitie of dagen zonder werk inhoudt.

De teneur, die uit de uitspraken spreekt, dat het repeteren en het doen van oefeningen zonder meer produktieve arbeid zouden zijn, vind ik ronduit gevaarlijk. Repetities en oefeningen kunnen evenzeer bestemd zijn om de vakbekwaamheid te onderhouden ofwel geschikt te blijven voor de arbeidsmarkt. Het nalaten van oefeningen en/of repetities kan ertoe leiden, dat de vakbekwaamheid verloren gaat en de werkloosheid wordt bestendigd.

Mijns inziens moeten produktieve en niet-produktieve arbeid als volgt worden onderscheiden: produktieve arbeid levert een produkt op, dat, ook al is het zonder beloning tot stand gekomen en ook al wordt het gratis (aan een publiek) aangeboden, toch een zekere geldswaarde vertegenwoordigt; niet-produktieve arbeid heeft in het economisch verkeer geen waarde omdat het slechts degene die de arbeid verricht ten goede komt en anderen, financieel althans, geen voordeel oplevert. Dit onderscheid betekent, wanneer men oefent of repeteert met het doel er voorstellingen (een goed, dat een economische waarde heeft, ook al is het een gratis voorstelling), op te laten volgen, er sprake is van produktieve arbeid. Wordt er echter gerepe-

teerd of geoefend zonder uitzicht op voorstellingen, dan is er geen sprake van produktieve arbeid. Daarbij kan men ook in aanmerking nemen, dat men zich in het eerste geval niet beschikbaar houdt voor de arbeidsmarkt, maar in het laatste geval wel. Bovenstaande interpretatie van produktieve arbeid geeft weliswaar ruimte voor het onderhouden van vakbekwaamheid, maar komt niet tegemoet aan het feit, dat het geven van voorstellingen voor podiumkunstenaars hun normale wijze van solliciteren is en de kansen op het verkrijgen van betaald werk vergroot. Zij doet evenmin recht aan het feit, dat een strikte scheiding tussen het houden van repetities en het geven van voorstellingen eigenlijk niet te maken valt. Pas bij voorstellingen blijkt de vaardigheid voor het vak. Een kunstenaar zonder klankbord is als een plant zonder water. Daarom is ten aanzien van kunstenaars de stelling niet zonder grond, dat een soepeler beoordeling plaats behoort te vinden van de vraag of er produktief werk wordt verricht.

Toch heeft een strakke opvatting over wie onder welke omstandigheden produktieve arbeid verricht, ook haar waarde. Het ligt zeker niet in de bedoeling de werkloze kunstenaar tot niets doen te veroordelen, maar wel om de bestaande betaalde arbeidsmarkt voor kunstenaars te handhaven. Als onbetaalde produktieve arbeid zonder meer zou worden toegestaan, komen betaalde arbeidsplaatsen in gevaar of komen de honoraria voor betaalde arbeid onder druk te staan. Dit is noch in het belang van de betaald-werkenden, noch in dat van de werkloze. Het toestaan van het verrichten van onbetaald produktief werk in de kunstensektor houdt daarnaast het risico in, dat de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt in het gedrang komt. Men werkt als kunstenaar immers in een team en het is moeilijk om halverwege een projekt af te haken. Derhalve zal een werkloosheidsregeling, gericht op terugkeer naar de betaalde arbeidsmarkt, van de kunstenaar moeten blijven eisen dat deze, zodra de kans zich voordoet, zonder dralen betaald werk aanvaardt.

Het verbod produktief werk te verrichten, wordt doorbroken door de gedragslijn van bedrijfsverenigingen en gemeentelijke sociale diensten om werken met behoud van uitkering toe te staan. In zekere zin wordt daarbij tegen de bedoeling van de wet in gehandeld, althans in strijd gehandeld met hoe de rechtspraak het begrip werkloosheid uitlegt. De regeling die werken met behoud van uitkering mogelijk maakt, is daardoor onvolkomen. De gene, die wil werken, is afhankelijk van de soepelheid, die de bedrijfsvereniging of sociale dienst wil betrachten bij de toepassing van die regeling. Omdat bij het niet toestaan van onbetaald werk de uitkering vervalt als toch wordt gewerkt, heeft de werkloze nauwelijks verweer tegen die voor hem of haar ongunstige beslissing. Strakkere voorwaarden of criteria dan de vrijblijvende richtlijnen van de Sociale Verzekeringsraad (februari 1982) en van de staatssekretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (mei 1982 en juli 1983) om het verrichten van niet-betaalde arbeid tijdens WWV- en RWW-uitkering toe te staan, zouden geen overbodige luxe zijn.

In de vorige hoofdstukken is geschetst welke ontwikkelingen zich voordoen in de praktijk van het werken met een uitkering. De vraag is nu welke rol de overheid speelt. Welke positie neemt zij in ten aanzien van de uitkeringsinstanties en ten aanzien van degenen die formeel werkloos zijn, maar feitelijk werken met een uitkering, oftewel: zij die geen baan, maar wel werk hebben.

Globaal gesproken zijn er twee lijnen in het overheidsbeleid te onderscheiden: de lijn van het werkgelegenheidsbeleid en die van het werklozenbeleid. Werkgelegenheidsbeleid omvat alle maatregelen, die genomen worden ter realisatie van betaalde arbeidsplaatsen. Onder werklozenbeleid verstaan we het beleid, dat gericht is op het reguleren van onbetaalde arbeid en/of vrijwilligerswerk.

Onbetaalde arbeid is een relatief nieuw begrip en heeft betrekking op werkzaamheden, die 'normaal' gesproken betaald worden. Vrijwilligerswerk bestaat al langer en werd reeds gedaan in tijden van volledige werkgelegenheid. Het onderscheid tussen deze twee vormen is niet altijd gemakkelijk te maken: veelal lopen ze door elkaar. Waar mogelijk zal in het navolgende het onderscheid vermeld worden.

4.1. WERKGELEGENHEIDSBELEID

In de Werkgelegenheidsnota 1983/84⁽¹²⁾ wordt een aantal maatregelen genoemd die naast het terugdringen van de economische recessie, bevordering van de werkgelegenheid ten doel hebben. Over de politiek-economische achtergronden en gevolgen willen we het in dit verband niet hebben. Wel willen we de drie hoofdlijnen noemen, waaraan de regering denkt als het gaat om de bevordering van structurele werkgelegenheid: versterking van de marktsector, herverdeling van arbeid en een adequaat arbeidsmarktbeleid. Verder noemt ze een aantal maatregelen, die betaalde werkgelegenheid, ook voor de kunstensektor, zouden moeten opleveren, maar die van tijdelijke aard zijn.

EXPERIMENTELE ARBEIDSPROJKTEN VOOR JEUGDIGE WERKLOZEN (EAJ)

Medio 1983 draaiden 82 van deze projekten voor circa 950 jongeren. De bedoeling is om initiatieven van individuen en groepen te honoreren. Deze regeling moet nog geëvalueerd worden.

Met de EAJ's wordt getracht permanente werkgelegenheid te realiseren voor 'jeugdigen behorend tot de risikogroepen'. De arbeidsplaatsen worden voor maximaal vier jaar gesubsidieerd en over het algemeen in combinatie met scholing aangeboden. De regeling is ontstaan in een tijd (1979) dat de jeugdwerkloosheid nog niet zo omvangrijk was als anno 1983 het geval is. Om een voorbeeld te geven: in een jaar tijd (mei '82-mei'83) steeg het aantal jeugdwerklozen van ca. 160.000 naar 220.000.

Deze snel stijgende werkloosheid heeft de EAJ-regeling in een ander licht geplaatst. Er wordt nu gestreefd naar een meer integrale benadering van de werkloosheidsproblematiek.

■ Jeugdwerkplan

In het Jeugdwerkplan⁽¹³⁾, een meerjarenplan, wordt gestreefd naar een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Als uitvloeisel van dit plan zijn er een aantal afzonderlijke voorzieningen getroffen op het vlak van het leerlingwezen, het kort middelbaar onderwijs, cursussen voor jeugdige werklozen (CJW), het sociaal-cultureel werk (SCW), de plaatsingsbevorderende maatregel (PBM) en de praktijkervaringsplaatsen (PEP).

Deze maatregelen moeten naast de EAJ en de hierna te bespreken WVM perspectief bieden aan jeugdwerklozen.

Een voorbeeld van een EAJ-projekt is het Danserskollektief in Tilburg, dat voor een periode van 4 jaar gesubsidieerd werd met als doelstelling zichzelf te ontwikkelen.

In de Werkgelegenheidsnota wordt nog vermeld dat activiteiten, die vroeger in het kader van de WVM geschieden, thans ook via het produktief werken met behoud van uitkering worden gerealiseerd. Aangegeven wordt, dat andere prioriteiten zullen worden gesteld. Te denken valt aan doelgroepen, die niet via andere instrumenten worden bereikt, zoals bijvoorbeeld vrouwen. Het bereik zal worden vergroot door niet meer een vergoeding te geven op het niveau van kontraktloon, maar op het niveau van het minimum jeugdloon.

Deze activiteiten, die voorheen, in tijden van volledige werkgelegenheid, voornamelijk buiten de reguliere arbeidstijden uitgevoerd werden, namen sterk in omvang toe. In de diverse nota's worden de begrippen onbetaalde, niet-betaalde arbeid en vrijwilligerswerk niet konsekwent gebruikt. Derhalve worden bij de bespreking van de nota's deze begrippen bij toerbeurt aangehaald.

PRO DEO-REGELING

In 1978 kwam de pro deo-regeling tot stand. Op de inhoud van deze regeling kunnen we in dit bestek niet uitgebreid ingaan, maar al vrij snel werd duidelijk, dat ze nauwelijks funktioneerde. In 1979 deed de Projektgroep Jeugdwerkloosheid van de Rijksuniversiteit te Leiden een onderzoek naar de knelpunten van de regeling. Aanleiding was het geringe aantal aanmeldingen voor de regeling⁽¹⁷⁾.

Gekonstateerd werd, dat de uitkeringsgerechtigden niet voldoende op de hoogte zijn van de regeling, dat er vrees bestaat dat de overheid niet-betaalde arbeid als alternatief voor werkgelegenheid gaat zien en dat er steeds zwaardere eisen zullen worden gesteld aan de vrijwilligers, kwa opleiding en beschikbaarheid.

In 1982 (25 februari) komt de Sociale Verzekeringsraad met haar advies⁽¹⁸⁾ aan de staatssekretaris van Sociale Zaken. De Raad meent, dat als uitgangspunt voor een verbeterde regeling dient te gelden: 'het binnen het bestaande wettelijk kader onder bepaalde voorwaarden verrichten van niet-betaalde activiteiten door uitkeringsgerechtigden, die deze activiteiten kunnen en willen verrichten'.

De Raad is van mening, dat alleen de duidelijke, hanteerbare criteria uit de oude regeling gehandhaafd moeten worden:

- de niet-betaalde werkzaamheden mogen niet worden verricht in een bedrijf; ook niet in dat van een familielid
- voor de te verrichten niet-betaalde werkzaamheden dient de organiserende instelling voor wat betreft de loonkosten geen subsidie te hebben of te kunnen verkrijgen
- de door de individuele werkloze te verrichten niet-betaalde werkzaamheden moeten werk betreffen, dat in de gegeven situatie doorgaans niet door een betaalde kracht zal of kan worden verricht
- de te verrichten niet-betaalde werkzaamheden mogen geen bedrijfsmatig karakter hebben.

TWEE CIRCULAIRES

De toenmalige staatssekretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Ien Dales, nam in grote lijnen dit advies over middels een circulaire⁽¹⁹⁾ aan de gemeentebesturen van 28 mei 1982: 'het verrichten van niet-betaalde werkzaamheden tijdens WWV-en RWW-uitkering'. Zij waarschuwt echter tegen een te grote

KUNST EN WERKGELEGENHEID

De werkloosheid in de kunstensektor is, evenals die in andere sektoren, de laatste jaren sterk toegenomen, met dat verschil, dat het werkloosheidspercentage verhoudingsgewijs in de kunstensektor reeds lange tijd hoger dan het landelijk gemiddelde is. De schattingen variëren van 40-70%. In zijn notitie 'Kunsten en werkgelegenheid'⁽¹⁴⁾ komt WVC-ambtenaar P. van Klink tot een werkloosheidspercentage van zo'n 40% in de toneel- en mime-sektor (oftewel: 650 mensen). De werkloosheid is, sinds het verschijnen van de nota in 1981, eerder toe- dan afgenomen.

In 'Kunsten en werkgelegenheid' worden twee mogelijkheden genoemd om tegen 'zeer lage marginale kosten' werkgelegenheid te scheppen. Hoewel de salariskosten binnen de genoemde mogelijkheden niet vergoed worden, maar ervan uitgegaan wordt, dat met behoud van uitkering gewerkt kan worden, vermelden we deze mogelijkheden toch in verband met een werkgelegenheidsbeleid, omdat ze in de nota in een adem genoemd worden. De eerste mogelijkheid is die, waarbij werkloze toneelspelers in staat worden gesteld met behoud van uitkering een productie te realiseren. Slechts de kosten van huisvesting en produktiekosten zullen door de overheid worden gefinancierd. In het andere geval wordt de mogelijkheid geopperd nieuwe arbeidsplaatsen te realiseren bij bestaande gezelschappen, nieuw op te richten gezelschappen of ad-hoc produkties, door dekking van de marginale arbeidskosten van zo'n f 10.000,-. De vooronderstelling is, dat een arbeidsplaats in de toneelsektor f 50.000,- kost. (ter vergelijking: in de industriële sektor is voor het realiseren van een arbeidsplaats f 100.000,- nodig). Door een uitkering wordt hiervan 80% oftewel f 40.000,- gedekt, waardoor nog f 10.000,- suppletie nodig is. Niet duidelijk is of, in geval van de laatste mogelijkheid, de uitkering als uitkering gekontinueerd zal worden, of dat deze in de vorm van salaris uitbetaald zal worden, met alle rechtspositionele aspecten van dien.

In de praktijk, zo blijkt, komt de eerste mogelijkheid nogal eens voor; WVC betaalt de produktiekosten, terwijl acteurs en actrices genoeg nemen met een uitkering.

Hiermee komen we dan op het cruciale punt van het zgn. terugploegen. Of anders geformuleerd: kunnen gelden die door Sociale Zaken aan uitkeringen besteed worden in de vorm van een salaris worden uitgekeert.

TERUGPLOEGEN: ICAU – ADVIES

Op 30 maart 1982 stelde de toenmalige Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de heer Den Uyl, de Interdepartementale Commissie Aanwending Uitkeringen (ICAU)⁽¹⁵⁾ in, om een antwoord te krijgen op de vraag of uitkeringsgelden kunnen worden aangewend ter bevordering van de werkgelegenheid. Daarnaast zou de ICAU in moeten gaan op de vele aspecten en problemen die samenhangen met loonkostensubsidie als een instru-

ment, dat sterk in het verlengde ligt van het werken met behoud van uitkering.

De eerste vraag werd door de kommissie volmondig met 'nee' beantwoord: wanneer het beleid gericht is op het beperken van de uitgaven en het terugdringen van het financieringstekort, moet dat niet ondergraven worden door werken met behoud van uitkering toe te staan, zo stelt de kommissie. Als gevolg van substitutie-effecten (verdringing van werknemers door werkers met behoud van uitkering) zou in feite de kollektieve druk groeien. Het zou, aldus de ICAU, te simpel zijn als ons systeem van beleidsvorming doorbroken zou worden. 'Want elke aktiviteit van het rijk zou dan gefinancierd kunnen worden uit werkloosheidsuitkeringen, die zouden ontstaan bij het achterwege laten van die aktiviteit'.

Kortom, de ICAU keert zich vierkant tegen het terugploegen. Dit neemt niet weg, dat ruim anderhalf jaar later, in december 1983, Minister De Koning van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aankondigde 7.000 langdurig werklozen aan een baan te helpen met behulp van gelden die oorspronkelijk voor uitkeringen bestemd waren. Het gaat om werkzaamheden in de sfeer van de renovatie, openbare werken etc. Dit besluit geeft aan hoe snel het denken over deze materie verandert: dit beleid staat lijnrecht tegenover het advies van de ICAU. Voor langdurig werklozen biedt dit experiment tijdelijke werkgelegenheid, variërend van een half tot anderhalf jaar. Een eis, die aan de werkzaamheden gesteld wordt, is dat ze additioneel zijn, met andere woorden ze zouden anders bij gebrek aan geld niet uitgevoerd zijn.

Na afloop van het experiment, in 1985, zal bekeken worden, of op grotere schaal op deze manier werkgelegenheid geschapen zal worden.

4.2. WERKLOZENBELEID

De sterke stijging van de werkloosheid, die het afgelopen decennium heeft plaats gevonden, doet de niet-betaalde arbeid hand over hand toenemen. De drang om vanuit welke beweegredenen dan ook vaardigheden te ontwikkelen en/of in praktijk te brengen is voor sommigen zo groot dat het ontbreken van een loon of salaris geen doorslaggevende belemmering vormt. Zelfs het risico van sankties door de uitkeringsinstanties wordt daarbij op de koop toe genomen.

Deze onbetaalde aktiviteiten vallen in feite in twee categorieën uiteen. Enerzijds de vrijwilligersaktiviteiten (door L. Lamers, directeur-generaal voor de Sociale Voorzieningen van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 'niet-beroepsmatige aktiviteiten' genoemd⁽¹⁶⁾) en anderzijds aktiviteiten die voorheen wel beroepsmatig verricht en betaald werden, maar waar nu geen middelen meer voor beschikbaar zijn. Voor beide categorieën dient zich nu een leger werklozen aan, dat eigenlijk betaald werk wil, maar dat werk niet kan vinden. In 1978 deed zich voor het eerst bij de overheid de behoefte gevoelen de sterke toename van de onbetaalde arbeid in een regeling te vatten. Het betrof toen nog hoofdzakelijk vrijwilligersaktiviteiten.

WERKGELEGENHEIDSVERRUIMENDE MAATREGEL (WVM)

Deze maatregel, die bedoeld is om gedurende één jaar aanvullende werkgelegenheid te scheppen in de niet op winst gerichte sektor, krijgt relatief een steeds geringer bereik. Van 1979 tot en met 1982 nam het aantal toepassingen toe van ruim 7.900 tot ruim 18.000 personen. In het kader van het Jeugdwerkplan werd prioriteit gegeven aan jeugdigen t/m 23 jaar: 70% van de WVM-gelden gaat naar deze groep.

ADDITIONELE WERKGELEGENHEIDSPROJECTEN

De bedoeling van dit extra werkgelegenheidsprogramma is, zo wordt in de Werkgelegenheidsnota gesteld, om door additionele overheidsinvesteringen rechtstreeks zoveel mogelijk werklozen in te schakelen. Door inzet van langdurig werklozen zullen de eraan verbonden kosten voor de schatkist per saldo lager zijn dan het bruto uitgetrokken bedrag voor uitkeringen. Dit is een gevolg van de zogenaamde inverdieneffekten. Op deze wijze worden uitkeringsgelden indirect benut voor overheidsinvesteringen. Een extra pluspunt bij enkele onderdelen van het programma is, dat als het ware klaarliggende subsidiegelden van andere instanties dan het rijk te besteden zijn. Het effect op de werkloosheid wordt door deze multipliëring vergroot. Gelden die toch uitgetrokken worden, kunnen adequaat besteed worden.

Voor deze regeling is één miljard uitgetrokken. Als voorwaarde wordt gesteld, dat de projecten niet concurrentievervalsend zijn en niet leiden tot verdringing van reguliere werknemers. Ze moeten additioneel zijn en er moet een maximale inzet van langdurig werklozen plaatsvinden.

De projecten, die in dit kader geïnitieerd zijn, bewegen zich op verschillende beleidsterreinen, zoals: dijkverzwaring (V&W), natuurbehoud (L&V), stadsvernieuwing (VROM/WVC), nieuwbouw van politiebureau's (BiZa) en industriebeleid (EZ, 70 mln. voor Volvocar). Maatstaf voor het starten van deze projecten is niet zozeer de regionale verdeling geweest, als wel het behoeftekriterium, dat trouwens niet nader omschreven wordt.

bevoogding van uitkeringsgerechtigden. De voorstellen van de Raad spitst ze enigszins toe. Zo stelt ze voor (want een staatssekretaris kan geen bindende voorschriften opleggen aan gemeentebesturen/sociale diensten) werkzaamheden buiten de reguliere arbeidsuren, dus in het weekend en 's avonds toe te staan, zonder de voorheen vereiste toestemming vooraf van het uitvoeringsorgaan. Als werkzaamheden in het kader van een projekt (bij vrijwilligersorganisaties en andere niet-kommerciële instellingen) van tevoren zijn voorgelegd aan 'nader aan te wijzen toetsingskommissies', hoeft door de uitkeringsgerechtigde geen toestemming te worden gevraagd. Daarnaast zouden ook pro deo-werkzaamheden die niet-beroeps- of bedrijfsmatig worden uitgeoefend (bijv. familie- of burenhulp) zonder melding bij de Sociale Dienst mogelijk moeten zijn.

Ruim een jaar later wordt er opnieuw een circulaire verstuurd naar de gemeentebesturen, ditmaal door staatssekretaris De Graaf (22 juli 1983) (20). Er wordt nu niet meer gesproken over 'niet-betaalde werkzaamheden', maar over 'maatschappelijke activiteiten door uitkeringsgerechtigden'. In de circulaire worden vier verschijningsvormen van onbetaalde arbeid onderscheiden:

1. onbetaald werk, dat op individuele basis wordt verricht
2. onbetaald werk in georganiseerd verband, binnen het kader van bestaande niet-kommerciële organisaties of instellingen (goedgekeurde pro deo-activiteiten)
3. onbetaald werk in georganiseerd verband binnen speciale door of onder verantwoordelijkheid van de plaatselijke overheid ten behoeve van werklozen gekreëerde projecten (gemeenschapstaken)
4. onbetaald werk binnen andere (bijvoorbeeld door belanghebbenden zelf georganiseerde) speciaal voor werklozen bestemde projecten (werkprojecten voor werklozen).

Wat betreft de eerste twee verschijningsvormen handhaaft De Graaf de voorwaarden, gesteld door Dales in de circulaire van 28 mei 1982. Maar de gemeente kan volgens hem verder gaan dan het geven van voorlichting en het toetsen van onbetaalde activiteiten aan de geldende uitkeringsvoorwaarden. 'Zij kunnen zich evenzeer tot taak rekenen ter zake een stimulerend beleid te voeren, onder meer door actief te zoeken naar activiteiten die door werklozen op vrijwillige basis zonder betaling kunnen worden verricht, zonder dat hun uitkering en de bestaande werkgelegenheid daardoor worden bedreigd'.

GEMEENSCHAPSTAKEN

Voor jongeren is op basis van de circulaire van Dales een Gemeenschapstakenplan (GTP) (21) ontwikkeld, een plan waarvoor ex-minister Van der Louw zich nog sterk gemaakt heeft toen hij minister van CRM was. Het verschil met de pro deo-regeling is dat deze zich beperkt tot het wegnemen van barrières en het aangeven van mogelijkheden, terwijl in het Gemeenschaps-

takenplan wordt aangegeven hoe zowel overheid als jongeren veel aktiever gebruik kunnen maken van de mogelijkheden die deze regeling biedt. Kenmerkend voor het GTP is, dat er decentraal uitgevoerd wordt (gemeenten) en dat het activiteiten betreft, die de bestaande werkgelegenheid niet bedreigen. Het zullen werkzaamheden moeten zijn behoeve van de 'woon- en leefomgeving en het welzijn van de lokale gemeenschap'. Ook hier wordt weer uitgebreid ingegaan op de eisen, die binnen het kader van deze regeling gesteld moeten worden. De eisen, zoals gesteld bij de pro deo-regeling, gelden ook voor het GTP, maar er wordt een uitbreiding aangegeven. Zo moeten de GTP-werkzaamheden additioneel zijn: ze mogen geen deel uitmaken van het reguliere takenpakket van een instelling. Verder moeten de werkzaamheden bij voorkeur slechts verricht worden 'ten behoeve van personen welke zelf niet in staat zijn deze te verrichten, deze niet door een bedrijf kunnen laten verrichten en voor wie geen gesubsidieerde voorziening aanwezig is'.

In het kader van het Gemeenschapstakenplan draait bijvoorbeeld in de gemeente Epe het banenplan 'Werk voor jongeren'. Onlangs zijn de mogelijkheden van dit projekt uitgebreid: waar eerst werd gewerkt met behoud van uitkering bestaat nu de mogelijkheid praktijkervaring op te doen met vooruitzicht van loon. Waar eerst sprake was van een werklozenbeleid is nu sprake van een werkgelegenheidsbeleid en bestaat nu de kans op een heuse baan. Het nieuwe plan, van het vorige maakten 73 jongeren gebruik, onderkent een drietal fasen: een verkenningsperiode van twee maanden voor werkgever en werknemer, een trainingsperiode van vier maanden waarin de onbetaalde arbeidskracht een soort opleiding en begeleiding krijgt, en daarna een mogelijkheid tot dienstverband voor onbepaalde tijd, maar met een minimale duur van negen maanden.

WERKPROJECTEN VOOR WERKLOZEN

De vierde en laatste mogelijkheid voor niet-betaalde arbeid betreft de werkprojekten voor werklozen. Ook met deze projekten wordt voortgeborduurd op de pro deo-regeling. Ze onderscheiden zich van werkzaamheden in het kader van het Gemeenschapstakenplan vanwege het feit, dat ze meestal voortkomen uit partikulier initiatief en gemeenteoverschrijdend kunnen zijn. Gemeenschapstaken worden meestal door de lokale overheid opgezet.

Naast de voorwaarden die ook aan pro deo-activiteiten en gemeenschapstaken worden gesteld, zijn er nog een aantal extra eisen gesteld aan deze 'werklozenprojekten':

- de activiteiten dienen te worden beperkt tot de duur van het projekt
- eventueel profijt moet ten goede komen aan de gemeenschap
- eventuele kosten voor materiaal; overhead en begeleiding dienen gefinancierd te worden uit partikuliere bron
- de projekten moeten dienen tot behoud, herstel en bevordering van de arbeidsgeschiktheid van de deelnemers

- er mogen geen exploitatielasten ontstaan die het budget van de lokale of regionale overheid belasten.

Volledigheidshalve moet worden vermeld, dat deze activiteiten zich onderscheiden van projekten, die voor werklozen worden georganiseerd in het kader van sociaal-cultureel werk of artikel 36 WWV. Hoewel dit ook activiteiten betreft, die ten doel hebben de arbeidsgeschiktheid te bevorderen en daardoor mogelijke heropname in het arbeidsproces, gaat het bij artikel-36-activiteiten voornamelijk om voorlichting, vorming en training.

TOETSING

Om nog enigszins zicht te houden op de ontwikkelingen, die plaats vinden in den lande als het gaat om niet-betaalde arbeid, wordt door de rijksoverheid veel belang gehecht aan de toetsingskommissies. In die commissies moeten in ieder geval zitting hebben: de gemeenten, de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau of de Rijkskonsulent, de Rijkskonsulent Handel, Ambacht en Diensten van het Ministerie van Economische Zaken, werkgevers, werknemers en vrijwilligersorganisaties. De Graaf eist van de toetsingskommissies, dat ze unaniem tot een positief oordeel komen. Als dat niet het geval is, raadt hij de commissies aan geen toestemming te verlenen voor het verrichten van desbetreffende werkzaamheden.

Daar de toetsingskommissies nog pril zijn en bijgevolg hun praktijk gering is op dit moment nog niet te beoordelen of het vetorecht, dat een ieder lid van de commissie heeft, betekent dat onbetaalde activiteiten aan banden gelegd worden. Enerzijds heeft er het afgelopen half jaar wel degelijk een verruiming van de voorwaarden waaronder onbetaalde arbeid wordt verricht plaatsgevonden, zij het dat in de meeste gevallen de ontwikkelingen op dit vlak in de maatschappij reeds zo ver gevorderd waren dat het een legitimering achteraf betekende. De ontwikkelingen op het terrein van werken met behoud van uitkering raken de laatste tijd dermate in een stroomversnelling, dat de overheid met haar regelgeving veelal achter de ontwikkelingen aanloopt en met man en macht probeert de situatie nog enigszins onder controle te krijgen.

SOCIALE ZAKEN, SOCIALE DIENSTEN EN BEDRIJFSVERENIGINGEN

De regelgeving, hierboven beschreven, heeft alleen betrekking op de WWV- en de RWW-uitkeringsgerechtigden. Voor uitkeringsgerechtigden krachtens de WW geldt een andere regeling. Bij de bedrijfsverenigingen dient vooraf toestemming te worden gevraagd voor het verrichten van activiteiten tijdens de uitkeringsperiode. De voorwaarden voor deelname aan dergelijke

aktiviteiten zijn voor WW-uitkeringsgerechtigden neergelegd in de circulaire van de Sociale Verzekeringsraad van 26 november 1982⁽²²⁾. Zo zijn er bijvoorbeeld een groot aantal bedrijfsverenigingen, die in bepaalde gevallen werklozen de gelegenheid bieden, met continuering van enkele maanden WW-uitkering, een eigen bedrijfje te beginnen.

De mogelijkheden, die het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft om de sociale diensten in de pas van haar beleid te laten lopen, zijn beperkt, maar soms wel effectief. Van Amelsvoort, beleidsmedewerker van dit ministerie, schetste het op het symposium van 30 mei 1983 als volgt: 'Sociale Zaken is geen uitvoeringsorgaan. Dat doen de Sociale Diensten en bedrijfsverenigingen. Toch speelt Sociale Zaken natuurlijk wel een rol. In de eerste plaats via de wetgeving, maar ook in algemene zin als hoeder van het sociale beleid, het uitkeringsbeleid ook. Wat betekent dat concreet voor gemeenten? Het kan zijn dat een gemeente een uitkering geeft, waar het ministerie het niet mee eens is, omdat het in strijd zou zijn met de wet. Scherp gesteld: in dat geval kan de gemeente die uitkering niet deklarereren'. Dat zulks inderdaad het geval kan zijn bleek onlangs toen Sociale Zaken de gemeente Amsterdam een 'strafkorting' van 1 miljoen gulden oplegde, omdat zij nalatig zou zijn geweest bij het controleren van uitkeringsgerechtigden. Kersten, sekretaris van de Amsterdamse Gemeentelijke Sociale Dienst bevestigde op de themadag deze invloedrijke positie van Den Haag. 'Wij moeten de wet uitvoeren, en doen we dat niet goed, dan tikt Sociale Zaken ons op de vingers. Wanneer wij op, in de ogen van het Ministerie, ondeugdelijke gronden een uitkering verstrekken, kunnen we een brief verwachten, waarin staat dat de declaratie niet wordt gehonoreerd. (Voor bijvoorbeeld een WWV-uitkering kan de gemeente 100% en voor een RWW-uitkering 90% deklarereren bij Sociale Zaken, schr.). Die komt dan volledig ten laste van de gemeente Amsterdam. Gezien de omvang is die last niet te dragen. In het algemeen wordt het toch niet als erg succesvol beschouwd, wanneer je dat soort brieven regelmatig in huis krijgt'. Volgens Kersten ligt het probleem niet zozeer in een slechte verstandhouding tussen degenen, die een uitkering krijgen en degenen die een uitkering geven. De tegenstelling ligt veel eerder tussen degenen, die met behoud van uitkering willen werken en zij, die met een gewoon salaris bedrijfsmatig willen functioneren. 'De landelijke discussies gaan derhalve ook niet zozeer tussen het Ministerie en de uitvoerende gemeenten, hoewel de gemeenten wel proberen te adviseren voor verruiming van de mogelijkheden, maar spelen zich af in bijvoorbeeld de Stichting van de Arbeid of de SER, waar het georganiseerde bedrijfsleven bij elkaar zit. Je moet geen kiekeboe spelen. De maatschappij kan op dit moment weinig werk aan mensen geven. Dat is een andere situatie dan waarin de regelingen zijn ontstaan. Werken met behoud van uitkering tornt aan de bestaande verhoudingen in het bedrijfsleven'. De overheid moet derhalve werken binnen de speelruimte die haar door de politiek en het bedrijfsleven geboden wordt. Ondanks een kleine versoepeling van de regelgeving staat het beleid nog steeds geen structurele benadering van het probleem voor. 'Nee, tenzij' is vooralsnog de houding van de overheid' volgens Van Amelsvoort. Deze beperkte handelingsruimte bepaalt ook de beslissingen

van het GAK, aldus Van Putten, die aan het GAK verbonden is en wekelijks participeert in de beoordelingskommissie van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, waaronder de kunsten in de meeste gevallen ressorteren. 'Er gaan verschillende Kafka-achtige verhalen over uitkeringen rond, maar daar wil ik wel eens wat overwegingen tegenover zetten. De bedrijfsvereniging kan alleen maar uitkeren aan iemand die werkloos is, ofwel geen produktief werk verricht. Daar gaat het om. Als het produktief werk betreft kunnen we niet uitkeren, als we de wet tenminste goed toepassen. Het gaat om economisch waardeerbaar werk, betaling doet er niet toe. Volgens het bestuur van de Nieuwe Algemene is kunst voortbrengen wel degelijk economisch waardeerbaar werk. Pas als die wet veranderd is, kunnen wij uitkeren in geval van produktieve niet-betaalde arbeid.

Daar komt bij dat we niet als subsidieorgaan kunnen optreden. Als we dat doen, is dat een gegarandeerde manier om de subsidiekranen, die nu nog maar druppelen, voorgoed dicht te draaien. Bovendien kunnen we niet aan cultuurpolitiek gaan doen. Wij zijn niet in staat om produkties op hun artistieke waarde te beoordelen'.

STANDPUNTEN VAN ORGANISATIES

5. IN DE KUNSTENSEKTOR

Het beleid, dat door de overheid wordt gevoerd, is vanzelfsprekend ook van toepassing op de kunstensektor. Vanuit deze sektor worden regelmatig voorstellen gelanceerd, die de nadruk leggen op het specifieke karakter van de kunsten. Wij laten hier een aantal standpunten en voorstellen de revue passeren, die voor een deel deze aparte benadering van deze sektor ondersteunen en voor een ander deel de specifieke problemen, die deze sektor kent, aanduiden.

Een deel van de voorstellen is op dit moment reeds achterhaald omdat ze op politiek en ambtelijk niveau te weinig weerklank vonden. Het lijkt ons echter zinnig de voor- en tegenargumenten aan de orde te stellen, omdat ze uitstekend inzicht geven in de problemen en voordelen die werken met behoud van uitkering in diverse varianten opleveren.

5.1. RAAD VOOR DE KUNST: EXPERIMENT

In een onderzoek 'De beroeps-podiumkunstenaar en het onbetaald werken'⁽²³⁾, verricht door A.E.J. Buss en M.P.F. Pijnenburg in opdracht van de Raad voor de Kunst, wordt ingegaan op de voorstellen ter suppletie van de uitkering, zoals die geformuleerd staan in de notitie 'Kunsten en Werkgelegenheid'. Het gevaar zou bestaan, dat een dergelijke subsidiëring onvermijdelijk op een kwaliteitsoordeel is gebaseerd, dat er een tweede rangs kunstcircuit ontstaat, en dat er met uitkeringsgeld kunstbeleid wordt gevoerd. In het onderzoek wordt gepleit voor een experiment in de (podium)kunstensektor. Er wordt een aantal argumenten aangevoerd, die van belang zouden zijn in het kader van een experiment 'werken met behoud van uitkering'. Het hoge werkloosheidspercentage, het feit dat er reeds op uitgebreide schaal gewerkt wordt met behoud van uitkering, dat juist kunstenaars hun vaardigheden op peil moeten houden, dat nauwelijks investeringen nodig zijn, dat concurrentievervalsing nauwelijks plaats vindt, allemaal argumenten die pleiten voor een aparte behandeling van de kunstensektor. Op basis van deze aanbevelingen van Buss en Pijnenburg, die overgenomen zijn door de Raad voor de Kunst, heeft de afdeling Muziek en Theater op 15 december 1982 ongevraagd advies uitgebracht aan staatssecretaris De Graaf van Sociale Zaken en Werkgelegenheid⁽²⁴⁾. De Raad tekent nadrukkelijk aan, dat het experiment een regeling moet zijn in het kader van sociaal en werkgelegenheidsbeleid. Er wordt een praktijkexperiment bepleit, waarbij podiumkunstenaars kunnen oefenen, repeteren en optreden met behoud van een door het Rijk gefinancierde uitkering. Het advies haakt daarmee aan bij een in

begin 1982 door de Sociale Verzekeringsraad (SVR) uitgebracht advies, waarin een verruiming van de regelgeving voor pro deo-werk wordt voorgesteld (zie pagina 38). In het advies van de Raad voor de Kunst worden suggesties gedaan waaraan een dergelijke regeling zou moeten voldoen. Zo wordt aan het werken met behoud van uitkering de voorwaarde verbonden, dat het werk niet wordt verricht bij volledig of gedeeltelijk gesubsidieerde kunstbedrijven of bij kunstbedrijven, die uit eigen inkomsten ook volledige lonen betalen. Dit om subsidie- vervalsing en verdringingseffekten (betaalde kunstenaars ontslaan of niet meer aannemen) te voorkomen.

Opgemerkt wordt dat, na de inkomsten van de voorstellingen afgetrokken te hebben van de directe produktiekosten, het resterende deel van de inkomsten op de uitkeringen gekort kan worden. De uitvoering, de registratie en evaluatie van de experimentele regeling kan in handen worden gelegd van de uitkerende, gemeentelijke overheid.

Op het symposium van 30 mei 1982 bleek, dat de sociale diensten wel eens in een lastig parket zouden kunnen komen bij een dergelijke regeling. Zo merkte Kersten, sekretaris van de Gemeentelijke Sociale Dienst Amsterdam op, dat experimenten konsekwenties hebben voor de financiële posities van gemeenten, in verband met de deklaraties die zij indienen bij Sociale Zaken voor uitgekeerde WWV- en Bijstandsgelden (zie ook blz. 42-43).

5.2. DIRECTIE OVERLEG DANSGEZELSCHAPPEN

De dansgezelschappen verenigd in het 'Directie-overleg dansgezelschappen' verklaarden zich ook voorstander van een praktijkexperiment⁽²⁵⁾, maar zijn van mening dat de Raad voor de Kunst onvoldoende aandacht schenkt aan aspecten van subsidie- en concurrentievervalsing. 'Bovendien', aldus het overleg, 'lijkt het advies geheel geschreven in termen van het Ministerie van Sociale Zaken en komen artistieke overwegingen en het te voeren kunstbeleid nauwelijks aan de orde'. Het gevaar van verdringing wordt door het DOD onderkend, maar desondanks is ze van mening, dat werken met behoud van uitkering ook mogelijk moet zijn bij volledig of gedeeltelijk gesubsidieerde gezelschappen. Hiervoor wordt een aantal argumenten opgesomd. Zo zouden werkloze kunstenaars tegen geringe kosten toch door kunnen spelen en de vaardigheden op peil houden. Faciliteiten zouden aanwezig zijn. Bovendien zou zodoende het gevaar van concurrentievervalsing vermeden worden en van stigmatisering, die wel plaats zou vinden in geval van afzonderlijke werklozenprojecten, is geen sprake meer. Gerritsen, zakelijk leider van het Nationaal Ballet, is het eens met het tijdelijke en aanvullende karakter van de regeling, en pleit ervoor de experimentperiode niet te krap te nemen en aan te passen aan de seizoenuur of de looptijd van een produktie. Naast artiesten zouden ook technische en administratieve medewerkers van een dergelijke regeling gebruik moeten kunnen maken.

De Raad voor de Kunst heeft niet zoveel op met de plannen van de DOD. Het laten doorspelen van werkloze kunstenaars

tegen geringe kosten wijst ze van de hand, omdat bij dit 'doorspelen' het gevaar aanwezig is, dat de gesubsidieerde speelperiode aanzienlijk zal worden bekort ten laste van de middelen voor sociale uitkeringen. Dit zou een grote mate van subsidieervalsing betekenen.

Konkurrentieervalsing valt volgens haar te vermijden, door voorwaarden te stellen aan dergelijke werklozenprojecten. De te hanteren entree-prijs of uitkoopsom zou bijvoorbeeld niet lager mogen zijn dan die voor produkties, die tot stand gekomen zijn zonder dat gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid tot het werken met behoud van uitkering.

5.3. VNT: SHOWCASES/SCAPINO BALLET

De Vereniging van Nederlandse Toneelgezelschappen (VNT), waarin de werkgevers van het gesubsidieerde toneel zijn georganiseerd, onderkent de positieve effecten van het werken met een uitkering⁽²⁶⁾. Als specifieke redenen voor toepassing in de kunstensektor vermeldt zij de mogelijkheid tot sollicitatieverbetering, waardoor de doorstroming kan worden verbeterd. Konkurrentie vindt volgens de VNT niet plaats. Zij staaft dit met het voorbeeld van de in New York gegroeide gewoonte van zgn. 'Showcases'. Toneelspelers spelen, zonder een salaris te toucheren, maar worden gezien. Konkurrentievalsensend zouden deze evenementen niet zijn gezien de steun die de Amerikaanse vakbond aan deze vorm van onbetaald werk verleent, zo vermeldt de VNT.

De VNT zou een aantal voorwaarden aan zo'n experiment willen stellen. Mensen met een WW-uitkering moeten van deelname uitgesloten worden en alleen aantoonbaar beroepsmatig werkende toneelkunstenaars komen in aanmerking. Die beroepsmatigheid zou kunnen bestaan uit een beroepservaring van minimaal 2 jaar en/of een afgeronde beroepsopleiding.

Naar aanleiding van de voorstellen binnen de podiumkunsten-sektor ontwikkelde het Scapino Ballet⁽²⁷⁾ een plan voor een tweejarig projekt, waarbij een zestal dansers, een administratieve/organisatie-medewerk(st)er en een tweetal chauffeurs/technici werkgelegenheid zou kunnen worden geboden. Met de tot dusver voor WWV bestemde uitkeringsgelden zou het projekt van start kunnen gaan. Een projekt, dat, volgens het Scapino Ballet, budgettair neutraal zou kunnen verlopen.

In het kader van het projekt zouden twee demonstratiegroepen kunnen worden geformeerd waarmee ca. 400 dansdemonstraties gepresenteerd kunnen worden.

Het doel van het projekt is het uitbreiden van de activiteiten voor kunstzinnige vorming, deels voor nieuwe doelgroepen, en het bieden van de mogelijkheid tot beroepservaring voor werkzoekende dansers.

Ondanks welwillende en sympathieke reacties is het plan nog niet gerealiseerd. Het Ministerie van Sociale Zaken heeft na een mondelinge toezegging niet meer schriftelijk gereageerd. Mede gezien de ontwikkelingen in de bouw waar een 'terugploeg-experiment' voor 7.000 langdurig werklozen van start is gegaan, hoopt het Scapino Ballet in een latere fase

haar plan te kunnen realiseren.

5.4. KUNSTENBOND FNV: NEE, TENZIJ...

In een notitie van de Kunstenbond-FNV, getiteld 'Het nee, tenzij ... van de Kunstenbond'⁽²⁸⁾, wordt uitgegaan van een principiële afwijzing van het werken met een uitkering. Slechts in strak gereguleerde gevallen mag het worden toegestaan.

Volgens de Kunstenbond 'stamt de grote werkloosheid onder kunstenaars niet van slapte op de markt of economische malaise, maar van een fundamenteel gebrek aan overheidssubsidiëring. Toen het in ons land nog voor de wind ging (...) groeide het financieringsaandeel van de kunst niet of nauwelijks. Grote werkloosheid onder kunstenaars was er kortom altijd al; het neemt nu alleen buitenissige proporties aan'. Hoewel de slagzin '1% voor de kunsten' niet genoemd wordt, pleit ze voor aanwending van meer gemeenschapsgelden ten behoeve van de produktie van kunst, niet door het toestaan van werken met behoud van uitkering, doch vanuit een stimulerend beleid. En, zo voegt de Kunstenbond er veelbetekend aan toe, 'Op de lange termijn is het gevaar levensgroot dat de kunstzinnige activiteit van professionals wordt gedegradeerd tot het op kosten van de gemeenschap betrekkelijk nutteloos bezig gehouden worden'.

Ondanks het 'nee, tenzij ...' ziet de Kunstenbond FNV ook positieve kanten aan het werken met een uitkering: een bevordering van (her)opname in het reguliere arbeidsproces zou het resultaat kunnen zijn. Maar, zo stelt zij, dan moet de opname-kapaciteit van de professionele kunstbeoefening voldoende zijn. En die opname-kapaciteit is voor een zeer groot deel afhankelijk van het door de overheid gevoerde financieringsbeleid. De bezwaren en gevaren, die ook door andere organisaties en overheidsgeleden worden genoemd, vinden voor een belangrijk deel ook weerklank binnen de Kunstenbond: het risico van verlaging van subsidiebedragen, het verdringings-effekt, de konkurrentievervalsing, de neerwaartse druk op de arbeidsvoorwaarden en het infiltratie-effekt. Dit laatste argument heeft betrekking op de ontbrekende beroepsbescherming voor de kunstena(ar)er(es). Het is mogelijk, aldus de Kunstenbond, dat een amateur in het systeem van werken met behoud van uitkering terecht komt via een onjuiste inschrijving bij het Arbeidsbureau.

Zoals gezegd acht de Kunstenbond werken met behoud van uitkering slechts onder bepaalde voorwaarden mogelijk. Voorop staat dat, wanneer het om een toetsing van projekten gaat, een artistieke beoordeling niet achterwege gelaten kan en mag worden. 'Op de een of andere wijze zullen de maatstaven, die gelden voor financiering van reguliere kunstprojekten, tevens een doorwerking moeten krijgen bij de beoordeling van uitkeringsprojekten. Als men het werken met behoud van uitkering inderdaad wil zien als een springplank of tussenstation naar het reguliere arbeidsproces van de kunst, dan is het ondenkbaar dat de artistieke beoordeling pas om de hoek komt

kijken wanneer de betrokkene op het punt staat om gewoon weer te gaan werken met zijn/haar kunst. De uitkeringsinstantie zal zich moeten laten adviseren door deskundigen uit het kunstenveld.

Daarnaast stelt ze nog een aantal andere voorwaarden. Zo zou een uitkeringsgerechtigde minimaal zes maanden werkloos moeten zijn; voor schoolverlaters hoeft deze voorwaarde niet te gelden. Als algemenere voorwaarde spreekt de Kunstenbond zich uit voor een systeem 'waarbij de omstandigheden, waaronder het werk in uitkerings situatie wordt verricht, zoveel mogelijk overeenstemmen met de omstandigheden, die gelden binnen het reguliere arbeidsproces'. Het belangrijkste verschil in dit verband, de honorering, zal gelijk getrokken moeten worden door te 'streven naar een formule, waarin uitkering een bestanddeel is van de vergoeding, die voor de deelnemende kunstenaar wordt uitgetrokken. Het uitkeringsgeld wordt in dat systeem aangewend als loonkostensubsidie'. Terugploegen dus (zie Hfdst. 4.1. Terugploegen: ICAU-advies).

30 mei 1983:
De bordjes spreken voor zich

30 mei 1983:
De zaal aan het woord

6.

ENKELE KNELPUNTEN NADER BEZIEN

In het voorgaande is het werkgelegenheids- en het werklozenbeleid van de overheid in het algemeen aan de orde gekomen. In navolging van het werklozenbeleid in het algemeen en de standpunten van organisaties in het kunstenveld hebben de Ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur enkele lijnen aangegeven, waarlangs het beleid ten aanzien van degenen, die in de podiumkunsten willen werken met een uitkering, zou kunnen lopen. In de discussies rondom dit thema komen regelmatig dezelfde knelpunten naar voren. Een aantal van deze knelpunten willen we hier aan een nadere beschouwing onderwerpen. We noemen ze hier alvast:

- de kwestie van vraag en aanbod in de kunsten en de daarmee samenhangende concurrentievervalsing
- de budgetvervalsing ofwel subsidievervalsing
- de vraag of het, in geval van werken met een uitkering, moet gaan om kunstbeleid of sociaal beleid
- de verdringing van reguliere werknemers.

6.1. VRAAG EN AANBOD

Lange tijd heeft men er in de kunsten niet aan getwijfeld dat elk aanbod zijn eigen vraag kreëerde. Per Justesen, kritikus van het Parool, verwoordde het op de themadag van 30 mei 1983 als volgt: 'Het wezen van kunst draagt de originaliteit in zich. Een pianist, die voor de 148e keer een sonate van Brahms speelt, zal het aan zijn stand verplicht zijn hem op een zodanige manier te spelen als nog niet eerder is voorgekomen. En dat geldt ook voor podiumkunstenaren. Het gevaar is levensgroot, dat de kwestie van vraag en aanbod alleen nog in strikt economische zin bekeken wordt. Maar wij zijn met z'n allen verplicht om deze vraag en deze strijd op artistiek gebied uit te vechten'. Daarmee reageerde hij op verschillende sprekers, die zich openlijk hadden afgevraagd of het aanbod van de kunsten inderdaad met een grenzeloze vraag beantwoord zou worden. Zo poneerde Tweede Kamerlid Beinema (CDA) de stelling, dat werken met behoud van uitkering een goed middel zou kunnen zijn om na te gaan waar de grenzen van de vraag naar podiumkunst liggen. 'Ik geloof namelijk niet, dat die vraag oneindig is. Tegelijkertijd kan zijn, dat in de door sommigen al als krisistijd aangeduide huidige situatie, de functie van de kunsten belangrijker is dan in andere perioden. De grenzen zouden wel eens verder kunnen liggen dan we ze nu in werkelijkheid trekken'. Daarmee is aangegeven, dat praten over de noodzaak en financiering van de kunst zou kunnen gebeuren vanuit een duidelijker

inzicht in de vraagkant van de kunsten, zodat klare taal gesproken kan worden. Het aksent heeft tot op heden teveel op de aanbodkant gelegen, terwijl de vraagkant verwaarloosd is. Meer aandacht daarvoor hoeft, zoals Beinema aangaf, niet zonder meer in te houden, dat de grenzen nu al bereikt zouden zijn. Beinema vroeg zich vervolgens af - 'ik dacht dat het goed was eens een stelling te nemen, waar u het waarschijnlijk niet bij voorbaat mee eens bent' - of de capaciteit van de kunstopleidingen niet duidelijk gerelateerd zou moeten worden aan de vraag naar podiumkunst. 'Wanneer je dat niet zou doen en er dus een overcapaciteit zou ontstaan, dan is dat ongezonder voor zowel het werken met behoud van uitkering als voor de arbeidssituatie in de kunstensektor in het algemeen'. Deze stelling riep inderdaad de nodige reakties op en schoot onder meer Zweers, inspekteur voor het kunstonderwijs in het verkeerde keelgat: 'Hoe denkt u dat een dergelijke vorm van planning-denken mogelijk is? En hoe bepaal je kwantitatief en kwalitatief wat die basisvoorziening, waar Emmerij over spreekt, zou moeten inhouden? En vooral: wie zou dat moeten bepalen?'

Beinema: 'Zoals ik al zei, we moeten beginnen met het aftasten van de grenzen van de behoefte. Dan zou kunnen blijken, dat er een ruimere vraag is dan nu wordt beantwoord. Maar ergens zit een grens. Als in extremo het aantal orkestleden dat van de luisteraars overtreft, ligt overheidsingrijpen voor de hand. Dan kom je in de situatie, dat je betrekkelijk dure kunstopleidingen hebt. Als je ziet aankomen dat er een groot percentage aan studenten afgeleverd wordt - en daar mag dan een hele ruime marge zijn - dan moet de overheid daar toch rekening mee houden al was het maar uit maatschappelijke overwegingen. Misschien ook wel uit menselijke overwegingen, als er duidelijk geen werk is, ook niet met allerlei fantasievolle regelingen. Een beperking van het aantal studenten op basis van dergelijke verwachtingen is bijvoorbeeld ook bij medicijnen gebeurd.

Als je naar zo'n afstemming zoekt, heb je als overheid wel een verantwoordelijkheid voor afgestudeerden. Je kunt natuurlijk niet garanderen, dat iedereen net dat werk krijgt dat hij of zij zoekt, maar de overheid is wel gehouden om een goed kunstbeleid in stand te houden. Ad hoc-beleid en paniekvoetbal: dat kan en mag niet meer'.

De kunstvakopleiding laat zich volgens Ryclef Rienstra, koördinator van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen, absoluut niet vergelijken met de medische sektor. 'Je kunt zeggen, dat Nederland beschikt over een bepaald aantal te saneren gebitten, maar je kunt toch niet zeggen, dat er een vastliggend aantal mensen is, dat geniet van kunstvoorstellingen, tenzij u een openbaar kunstgebit wilt'.

Beinema: 'Niet het meest smakelijke voorbeeld, maar ook bij de beperking van de medische opleiding is een zekere willekeur evengoed aanwezig. Een arts met een patiëntenbestand van 3.000 zou misschien veel beter werken met 300 patiënten. Toch hebben we een bepaalde grens gesteld, en dat zou natuurlijk ook voor sommige kunstvormen op kunnen gaan. Natuurlijk zijn er ook vervangende mogelijkheden. Men kan bijvoorbeeld andere muziek brengen, andere soorten ensembles formeren. Maar ergens is een grens, en daar moet je rekening mee houden'.

PvdA-Tweede Kamerlid Kosto kon zich daarentegen meer in Rienstra's woorden vinden: 'Het is objectief meetbaar, dat een arts in het jaar 2000 te weinig patiënten zou kunnen hebben. Dat kun je met de ontwikkeling van de bevolkingscijfers zien. Maar wie zal ooit zeggen welke behoefte er aan kunst bestaat? Dat is in principe oneindig. Als je nu al zou zeggen, dat de opleidingen beperkt moeten worden, geef je impliciet te kennen, dat de overheid te zijner tijd een restriktief kunstbeleid gaat voeren. Een dergelijke ontwikkeling vind ik onjuist, omdat we immers hebben vastgesteld dat de kunstproductie bestaat bij de gratie van een overheidsbeleid'. Meuwissen, (voormalig) directeur van de Amsterdamse theaterschool wijst in dit verband op de zuigkracht van het kunstvakonderwijs⁽²⁹⁾, vanwege 'de uitdieping van culturele mogelijkheden binnen de kunsten' en omdat velen 'vanuit onvrede met andere werksectoren een humuslaag van creativiteit produceren'. Hij pleit voor een interdepartementale visie van WVC en Onderwijs om kunstonderwijs en -praktijk beter op elkaar aan te laten sluiten, met name om de overgang van onderwijs naar praktijk te versoepelen. Meuwissen: 'Men heeft bijvoorbeeld wel gezorgd voor gelden om docenten aan te stellen, maar is vergeten produktionele gelden te fournieren, hetgeen juist een belangrijk facet is om de lakune tussen het studeren en het naar buiten komen op te heffen. Er zijn op dat vlak heel wat overgangsmaatregelen te treffen'. Op de Akademie voor Expressie in Utrecht is er enigszins sprake van een 'soort faciliteitenbeleid', aldus Everse, 'zodat mensen goedkoper aan repetitieruimte kunnen komen'. Maar de Akademie wil op een meer structurele manier zoeken naar 'mogelijkheden om de periode tussen afstuderen en eigen werkplek te overbruggen'. Everse signaleert tegelijkertijd een bezwaar: 'Hoe bouw je in godsnaam zo'n structureel voorzieningenbeleid op? Op welk moment ga je in de wielen rijden van die podiumkunstenaars, die hun eigen werk al gemaakt hebben en die evengoed afhankelijk zijn van subsidies?' De heer Kosto, Tweede Kamerlid PvdA, is van mening dat door de overheid de nodige terughoudendheid moet worden betracht als het gaat om een restriktiever toelatingsbeleid aan het kunstvakonderwijs. Het zou betekenen, dat de overheid in de toekomst een restriktiever beleid zal voeren ten aanzien van de kunstproductie. Daarmee zou het derde lid van artikel 19 uit de Grondwet: het recht van iedere Nederlander op vrije keuze van arbeid, onrecht aangedaan worden. Behalve als het gaat om exakt te meten marktbehoeften, zou dit artikel aangetast mogen worden, maar dat is volgens hem niet het geval, want de behoefte aan kunst is in principe oneindig.

6.2. KUNST: EEN BASISBEHOEFTE ?

Ook professor Emmerij, rektor van het Institute of Social Studies haalt in de tekst van zijn lezing (die helaas niet gehouden kon worden wegens ziekte) het vraag/aanbod probleem aan. Hij vertaalt dat in een basisbehoeftestrategie, een begrip dat in de zeventiger jaren opgeld deed. Voor de ont-

wikkelingslanden probeerde men vast te stellen wat precies de minimum behoeften zijn aan bijv. kleding, voedsel, huisvesting, gezondheidszorg, edukatie etc., beneden welke de overleving van het individu en de maatschappij op het spel zouden komen te staan. Naast deze absolute basisbehoeften spreekt men ook over relatieve basisbehoeften, die, al naar gelang van het inkomensniveau van landen en individuen, naar boven schuiven. Reeds in 1943 onderscheidde Maslow vijf categorieën basisbehoeften, evoluerend van fysiologische en overlevingsbehoeften naar behoeften aan zelfverwerkelijking. Emmerij is er een voorstander van om het begrip basisbehoeften ook toe te passen op een land als Nederland en dan wel op het gebied van cultuur, kunst, onderwijs etc. Het zou dan niet gaan om een absolute definiëring van het begrip, maar om een relatieve definiëring op cultureel gebied, in het licht van een aantal maatschappelijke tendenzen. Hij is van mening dat een eerste tendens zich beweegt in de richting van een grotere vraag van individuen naar culturele voorzieningen door de toegenomen vrije tijd. Een tweede is de grotere aandacht die besteed zou moeten worden aan de massacultuur, een cultuur die zich bevrijd heeft uit de institutionele kaders en zich richt op grotere lagen van de bevolking. Hij verwijst in dit verband naar de Amerikaanse Theatergroep 'Bread en Puppet Theatre', die aan het begin van de zeventiger jaren groot opzien baarde door het spelen van voorstellingen op pleinen en straten. Hij is de mening toegedaan dat tot op zekere hoogte dergelijke ontwikkelingen bewerkstelligen dat het aanbod zijn eigen vraag creëert. Emmerij onderscheidt twee soorten mogelijkheden waardoor uitkeringen, die werklozen en arbeidsongeschikten krijgen op een meer produktieve manier te besteden zijn. In de eerste plaats moet het volgens hem mogelijk zijn, dat mensen die in de kunst werken zich gaan toeleggen op andere vormen van kunstuiting. Vormen van kunstuiting, die zich meer richten op grotere lagen van de bevolking, 'die zich vrijmaken uit institutionele kaders en die dus een groter persoonlijk beroepsinitiatief vergen'. Voor zulke alternatieve kunstuitingen moet volgens hem het werken met behoud van uitkering in ieder geval mogelijk zijn. Dat zou tegelijkertijd de kritiek van 'oneerlijke konkurrentie' ondervangen. De tweede manier om sociale voorzieningen met een 'nul- of negatief rendement' op een produktieve manier aan te wenden zou het betaald edukatief verlov zijn. 'Mensen', aldus Emmerij, 'moeten in de gelegenheid worden gesteld zich om of bij te scholen, zich verder te bekwamen, al naar gelang hun motiva-ties. Terwijl de gehele ekonomie zich op een Wagneriaanse manier aan het herstrukturieren is, terwijl de mikro-elektro-nika en de biochemie voor de deur staan, zullen natuurlijk ook de nodige investeringen in menselijk kapitaal moeten geschieden. Betaald verlov is daarvoor het meest simpele en effektieve instrument'. De tweede vorm van produktieve aanwending van sociale voor-zieningen lijkt hem iets minder geschikt in de kunstensektor dan de eerste. 'Deze is er immers op gericht om binnen de kunstensektor stimulerend te werk te gaan, teneinde een andere, bredere en grotere vraag naar cultuur niet alleen op te wekken, maar er ook aan tegemoet te komen'.

6.3. KONKURRENTIEVERVALSING?

Er blijft voorlopig nog heel wat onduidelijkheid bestaan over de verhouding tussen vraag en aanbod in de kunstensektor. Dat is ook niet verwonderlijk, omdat het geen onveranderlijk gegeven is, dat exakt bepaald zou kunnen worden. Door een betere marketing is wellicht een groter bereik mogelijk. Het inslaan van nieuwe richtingen kan bijvoorbeeld deels ook weer een nieuw publiek creëren. De mate waarin kunstinstellingen zich institutionaliseren en open blijven staan voor artistieke vernieuwingen speelt een rol. Een artistieke invalshoek, waarbij een autonoom en veelzijdig aanbod voorop staat, levert andere conclusies op dan een economische invalshoek, waarbij vooral gekeken wordt naar het aantal mensen, dat voorstellingen bijwoont en de prijs, die het publiek voor kunstproducties kan en wil betalen.

Op de themadag trok niemand de conclusie dat er zonder meer sprake zou zijn van concurrentievervalsing wanneer werken met behoud van uitkering toegestaan zou worden. Voorlopig is er nog geen sprake van het aanbieden van identieke producten, maar veeleer van een verruimd veelzijdig aanbod. Toestaan van werken met behoud van uitkering betekent niet automatisch dat bijvoorbeeld een dergelijke groep hetzelfde artistieke produkt voor een lagere prijs levert dan een gesubsidieerde groep. Wel kan er concurrentievervalsing optreden, als blijkt dat het totaal aan publiek dat podiumkunstvoorstellingen bezoekt, beperkt is, aldus Schretzmeijer, zakelijk leider van het Scapino ballet en voorzitter van het Directie Overleg Dansgezelschappen. Hij zag ook mogelijke problemen bij de afzet van voorstellingen. Nu ook theaterdirecties efficiënter moeten gaan werken en hun inkomsten moeten zien te verhogen, kan dat betekenen, dat de voorkeur gegeven wordt aan een groep die voor een lagere prijs kan werken. Maar hij voorzag daar geen zeer grote problemen. Veeleer verwachtte hij een scherpe concurrentie tussen de verschillende kleine gezelschappen, vooral tussen degenen met een experimenteel programma. Door de beperkte financiële ruimte van theater is het moeilijk dergelijke groepen die geen groot publiek trekken te programmeren.

Volgens Johan Schop van de groep Pasta-B waren de volledig gesubsidieerde gezelschappen juist in het voordeel, wanneer het om concurrentie gaat. 'Als een gesubsidieerde groep een begroting indient, worden de voorstellingsopbrengsten heel laag geschat. Daarmee wordt de subsidie op het exploitatietekort groter, kunnen ze goedkoper spelen en zijn ze voor hun voortbestaan ook veel minder afhankelijk van de eigen inkomsten dan niet-volledig gesubsidieerde groepen'. Door deze verschillen in financiële situaties kunnen volledig en niet-volledig gesubsidieerde groepen ook niet met dezelfde maat gemeten worden als het gaat om het aantal voorstellingen en het bereikte publiek. Men mag aannemen, dat gesubsidieerde gezelschappen daarop hoger skoren en dat de armlastige groepen niet alleen minder hoog uit zullen

komen, maar ook een zeer divers beeld zullen geven, afhankelijk van de artistieke doelstelling, kunstvorm en beschikbare middelen.

Kortom het is, zoals Happy Hoek, medewerkster van de Raad voor de Kunst stelde, niet juist om de criteria, die worden aangelegd voor het subsidiëren van groepen, zonder meer ook toe te passen op groepen, die eventueel met behoud van uitkering zouden kunnen gaan werken.

Tendens van de discussie was dus, dat overwegingen van concurrentievervalsing niet bij voorbaat werken met behoud van uitkering uitsluiten. Wel zou men er bij de uitvoering terdege voor moeten waken dat in economische zin geen concurrentievervalsing optreedt.

6.4. BUDGETVERVALSING

Werken met behoud van uitkering zou tot gevolg kunnen hebben dat geld, bedoeld voor een sociaal beleid, gebruikt wordt voor het voeren van een kunstbeleid. Daarmee zou de politieke besluitvorming genegeerd worden. En ook al zou dat niet in eerste instantie het probleem van de kunstenaar zijn, uiteindelijk zou het tegen de kunstensektor kunnen werken. VNT-direkteur Langenberg waarschuwde, dat de overheden minder geld aan kunsten zullen uitgeven als de indruk bestaat dat de kunst wel via uitkeringen kan bestaan. 'Derhalve is het in mijn ogen van ongelooflijk groot belang, dat, tegelijkertijd met een betere regulering van het werken met behoud van uitkering, we er ook voor waken dat het kunstenbudget overeind blijft. Want dat was al niet groot voordat er sprake was van bezuinigingen. Die tweezijdigheid aan het probleem moeten we boven tafel blijven houden'.

Langenbergs opvatting werd bevestigd door Kunstenbondvoorzitter Boswinkel: 'Wanneer wij ongebreideld werken met behoud van uitkering toestaan, geven we iedere politikus, iedere minister, en iedere ambtenaar de argumenten in handen om de subsidiekraan verder dicht te draaien. Bij ons op de bond liggen stapels voorstellen van met name lagere overheden om over te gaan op werken met behoud van uitkering, want dat is goedkoper'.

'We moeten oppassen, dat we niet een situatie krijgen als nu met de BKR', waarschuwde VNT-voorzitter Van Westreenen. 'De beeldende kunstenaars zijn al die tijd afhankelijk geweest van een regeling, die vanuit Sociale Zaken is opgezet, terwijl het WVC-budget voor de beeldende kunsten laag bleef. En nu Sociale Zaken de BKR wil inkrimpen heeft men geen been om op te staan'.

Volgens Raad voor de Kunst-medewerker Janmaat zou het werken met behoud van uitkering bij volledig gesubsidieerde groepen uitgesloten moeten worden om te voorkomen dat de politieke strijd voor het kunstenbudget zou verslappen. 'Het additionele karakter van dergelijke arbeidsplaatsen is moeilijk controleerbaar. De discussie gaat bij deze gezelschappen

niet zozeer over werkloze kunstenaars, maar over arbeidsplaatsen, die wisselend, dus door verschillende kunstenaars, zouden worden ingenomen. Dat betekent in feite, dat het aantal arbeidsplaatsen bij een reeds gesubsidieerde instelling wordt vergroot. Daarvoor zou juist een strijd moeten worden aangegegaan binnen het bestaande budget'.

Voor WVC-ambtenaar Van Klink bestaat er geen automatische kausale relatie tussen werken met behoud van uitkering en het teruglopen van de overheidssubsidies. Daar zijn de kunstenaars zelf bij om er voor te zorgen dat de politici onder druk gezet worden. 'Maar in het meest gunstige geval denk ik, dat het kunstenbudget niet verder zal stijgen. Om nieuwe impulsen een kans te geven zich te bewijzen en mee te dingen binnen het normale subsidiecircuït zullen ze de kans moeten krijgen om zich te manifesteren. Pas dan kan een afweging gemaakt worden tussen het bestaande en het nieuwe. Zelfs als de politieke lobby groot is, is het, gezien de economische ontwikkelingen, vrijwel onvermijdelijk om werken met behoud van uitkering toe te staan in zo'n startperiode'.

De aanwezige politici Kosto en Beinema gaven allebei aan, dat zij zich sterk zouden maken voor de kunsten. 'De overheid is als subsidiënt bij uitstek degene, die de werkgelegenheid in de kunstensektor kan beïnvloeden', aldus Kosto. 'Want de kunstenaar kan slechts zijn vaardigheden behouden en verdienen door permanent bezig te zijn, bij voorkeur met regulier werk. Ook voor de kunstensektor geldt de formulering van artikel 19, lid 1 van de herziene Grondwet: bevordering van voldoende werkgelegenheid is voorwerp van zorg voor de overheid'. Werken met behoud van uitkering moet mijns inziens mogelijk worden maar nimmer mag het in de plaats komen van een actief overheidsbeleid gericht op een ruim kunstenaanbod, aldus Kosto, een stelling die ook Els Agsteribbe, zakelijk leidster van het Griftheater vurig bepleitte. Ook Beinema liet zich in deze zin uit door te stellen dat werken met behoud van uitkering aanvullend en tijdelijk, maar niet vervangend mocht zijn. Voor VNT-voorzitter Van Westreenen spraken politici juiste taal, maar om de overheidszorg voor de kunsten daadwerkelijk te garanderen, is een staatsrechtelijke fundering van het kunstenbeleid vereist. Zonder wettelijke garanties komen de kunsten in een zwakke positie terecht, wanneer de bestedingsvermindering van de overheid door blijft gaan. Dan is meer nodig dan goede bedoelingen alleen.

6.5. KUNSTBELEID VERSUS SOCIAAL BELEID

Verschillende forumdeelnemers benadrukten, dat het voeren van sociaal beleid via het toestaan van werken met behoud van uitkering niet averechts moet werken op het kunstbeleid, waar kwaliteit en veelzijdige inhoud voorop staan. Zou dat gebeuren, dan zijn we op de verkeerde weg, aldus VNT-voorzitter Van Westreenen.

De vraag is of bij het werken met behoud van uitkering ook een kwaliteitstoets moet plaatsvinden. Het Directie Overleg Dansgezelschappen had zich, evenals de Kunstenbond, daarvan

een voorstander getoond. Volgens Raad voor de Kunst-medewerker Janmaat dient een kwaliteitstoets achterwege te blijven, omdat het enkel om sociaal beleid gaat. Ambtenaren van sociale diensten kunnen geen kwaliteitsoordelen vellen. Zodra een produktie naar het oordeel van een artistieke advieskommissie kwalitatief goed is, moeten acteurs en actrices in aanmerking komen voor subsidie, en niet in eerste instantie afhankelijk zijn van een uitkering, volgens Janmaat. 'Er is geen enkele reden om bij gelijke kwaliteit, de ene produktie wel en de andere niet te subsidiëren. Groepen, die zich nog niet binnen het subsidie-circuit hebben kunnen manifesteren, moeten alle ruimte krijgen om wel op dat peil proberen te komen. Voor hen moet werken met behoud van uitkering mogelijk zijn, zonder dat voor een afzonderlijk projekt of individueel toestemming gevraagd hoeft te worden'.

'Ik moet er niet aan denken, dat het kunstbeleid in handen zou komen van Sociale Zaken', aldus Kunstenbondvoorzitter Boswinkel. Hij pleitte ervoor dat geld, bestemd voor uitkeringen aan kunstenaars, teruggeploegd zou worden naar de kunsten. Daarmee is meer vaste werkgelegenheid te creëren en bovendien omzeilt men deels het probleem, dat een sociale dienst een kwaliteitstoets uit zou moeten gaan voeren.

'De regionale toetsingskommissies, die er waarschijnlijk gaan komen, zullen projekten alleen maar beoordelen in het kader van werken met behoud van uitkering, en niet vanuit cultuurbeleidsoverwegingen', liet Kersten, sekretaris van de Amsterdamse Sociale Dienst weten. Hij benadrukte daarom, dat werken met behoud van uitkering een tijdelijke zaak moet blijven, terwijl intussen gestreefd moest worden naar uitbreiding van de werkgelegenheid voor kunstenaars.

'Er moeten zwaarwegende redenen zijn om je in een situatie te laten manoeuvreren waar kunstbeleid en sociaal beleid door elkaar heen gaan lopen. Voor een deel zijn we daar al in terechtgekomen', aldus WVC-beleidsmedewerker voor Werkgelegenheidszaken Weeda. 'Het specifieke van de kunst moet niet doorwerken binnen het sociaal beleid, maar moet toch in de eerste plaats vertaald worden binnen het kunstenbeleid, dat op zijn beurt weer afhankelijk is van de maatschappelijke vraag, die eraan bestaat'. Met andere woorden, veel van wat in theorie nog uit elkaar gehouden kan worden, loopt in de praktijk door elkaar heen. Dat betekent, dat men er voortdurend op zal moeten letten waar te veel op het sociale beleid geleund wordt en kwaliteitsgarantie en vaste werkgelegenheid in het geding komen.

6.6. SUBSTITUTIE OF VERDRINGING

Als iemand met een uitkering hetzelfde werk doet dat een ander verricht tegen een normaal salaris, is het economisch aantrekkelijker om de goedkopere arbeidskracht te nemen in plaats van de duurdere te houden: het zogenaamde substitutie- of verdringingseffekt. Dat kan voor een individuele werkgever voordelige kanten hebben. Voor degene met een vaste baan is dat natuurlijk allerminst het geval. Ook voor de overheid

en bedrijfsverenigingen is het nadelig omdat in zo'n geval twee mensen, de vervanger en degene, die vervangen wordt, van een uitkering afhankelijk zijn. In hoeverre zich zoiets in de kunstensektor voordoet is moeilijk aan te geven. Verdringing lijkt voorlopig een minder groot probleem dan budgetvervalsing of konkurrentievervalsing. Pas op het moment, dat bestaande groepen vaste werknemers ontslaan of overduidelijk geen moeite meer doen om noodzakelijke arbeidsplaatsen via de politieke weg te krijgen en in plaats daarvan mensen met een uitkering aantrekken, wordt substitutie een probleem. Denkbeeldig is het natuurlijk niet, hoewel niemand van het forum zulke gevallen kende. Om dit ook in de toekomst te vermijden, was Raad voor de Kunst-medewerker Janmaat voorstander van het verbieden van werken met behoud van uitkering bij vast gesubsidieerde groepen. Zonder bij voorbaat uit te gaan van de kwade wil van deze gezelschappen, meende hij, dat op deze manier interpretatieverschillen over additionaliteit - gaat het echt om een extra plaats, die niet door het gezelschap zelf kan worden opgebracht - voorkomen kunnen worden.

'Gegeven de lage vraag naar kunst op dit moment, ook al kan dat in de toekomst veranderen, en gegeven de werkloosheid, zou werken met behoud van uitkering alleen toegestaan mogen worden aan groepen, die een nieuw kunstaanbod brengen', volgens WVC-beleidsmedewerker Weeda. 'Anders is de kans groot, dat de ene groep de andere verdringt met een goedkoper identiek produkt', zo meent Weeda, die blijkbaar minder vertrouwen heeft in de in de kunstewereld gangbare veronderstellingen dat elk aanbod zich op een of andere manier van andere produkties onderscheidt, en tegelijk ook een eigen vraag schept.

Ook al is er niet direkt sprake van verdringing, werken met behoud van uitkering kan wel een negatieve invloed hebben op de arbeidsvoorwaarden van de kunstenaars, hield Kunstenbondvoorzitter Boswinkel de aanwezigen voor. Als meer kunstenaars met een uitkering gaan werken, zullen geleidelijk aan, bijna geruisloos, het salarisniveau en de overige arbeidsvoorwaarden kunnen gaan dalen. Dat heeft ook weer gevolgen voor de uitkeringen, want die staan in relatie tot het loonpeil. 'En dat vind ik iets, waar u toch even over moet nadenken', aldus Boswinkel.

7. EEN SPECIFIEKE REGELING VOOR DE (PODIUM)KUNSTEN

Op 13 december 1982 dienden de heer Beinema (CDA) en een aantal andere kamerleden een motie in, waarin gekonstateerd werd, dat steeds meer kunstenaars een uitkering krijgen en dat daardoor 'investeringen in opleiding, ontwikkeling van creativiteit en ambachtelijkheid teloor dreigen te gaan'. De regering werd dan ook gevraagd zich in te zetten voor het op ruime schaal mogelijk maken van werken met behoud van uitkering voor kunstenaars. Deze motie, die betrekking heeft op het werken met behoud van een WWV- en RWW-uitkering, is op 22 februari 1983 door de Tweede Kamer aangenomen.

In navolging van deze motie en soortgelijke geluiden uit het veld, wordt een circulaire voorbereid⁽³⁰⁾ onder verantwoordelijkheid van de Ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Deze circulaire is toegespitst op de sektor podiumkunsten: toneel, muziek (klassiek, modern, pop, jazz, etc.), de muziekdramatische kunst, de mime en de dans.

Hoewel de circulaire in beginsel is bestemd voor diegenen die in de podiumkunstensektor werkzaam zijn geweest of daarvoor een opleiding hebben gevolgd (schoolverlaters) wordt, wat betreft de werkingskracht, geen rigide onderscheid gemaakt tussen amateurs en professionelen. De circulaire onderscheidt acht soorten onbetaalde werkzaamheden. Wij laten ze hier de revue passeren:

1. Trainen, repeteren of oefenen in het belang van het in-standhouden en vergroten van de arbeidsgeschiktheid

Deze werkzaamheden zijn altijd toegestaan voorzover zij niet ten behoeve van een bepaalde produktie ondernomen worden. Zij zijn mogelijk zonder toestemming van het uitvoeringsorgaan of van de toetsingskommissie.

2. Onbetaalde werkzaamheden, welke reeds zijn aangevangen voor de intreding van de werkloosheid

Ook deze kunnen onverminderd worden voortgezet zonder toestemming van uitvoeringsorgaan of toetsingskommissie.

3. Onbetaalde werkzaamheden welke buiten de in de podiumkunstensektor gebruikelijke arbeidsuren worden verricht

Om uitkeringsgerechtigden en niet-uitkeringsgerechtigden enigszins gelijk te behandelen zijn werkzaamheden buiten de gebruikelijke arbeidsuren, dus 's avonds en in de week-ends, in de niet-kommerciële sektor altijd mogelijk zonder toestemming (zie de circulaire van C.I. Dales van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 28 mei 1982). Het specifieke van de kunstensektor is juist, dat in de weekends en de avonduren gewerkt wordt. Vandaar dat de

notitie vermeldt dat werken met een uitkering juist niet tijdens deze uren mag worden verricht.

4. Onbetaalde werkzaamheden, die in het economisch verkeer niet-beroeps- of bedrijfsmatig worden uitgeoefend en in de gebruikelijke arbeidsuren worden verricht

Hier wordt onder meer bedoeld op niet-omvangrijke activiteiten in de sfeer van hulp- en dienstverlening aan familie, bureaus en bekenden, alsmede op niet-omvangrijke activiteiten in de sfeer van het maatschappelijk dienstbetoon, zoals bijvoorbeeld een incidenteel optreden ten behoeve van een vereniging, een ziekenhuis of een bejaardentehuis, of liefdadigheidsvoorstellingen en manifestaties met een niet-kommercieel karakter.

Deze werkzaamheden zijn mogelijk zonder toestemming van het uitvoeringsorgaan. Wel dienen ze vermeld te worden op het inkomstenformulier, hetgeen betekent, dat toetsing achteraf plaats vindt.

5. Onbetaalde werkzaamheden, niet vallend onder 2, 3 of 4, bij een niet-kommerciële kunstinstelling (goedgekeurde pro deo-werkzaamheden)

Aangesloten wordt in dit geval bij de circulaire van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 28 mei 1982, waarin een viertal criteria genoemd worden:

a. de werkzaamheden mogen niet verricht worden in een commerciële kunstinstelling of in een bedrijf (voorkomen van concurrentievervalsing);

b. voor de werkzaamheden dient de organiserende, niet-kommerciële kunstinstelling voor wat betreft de loonkosten geen subsidie te ontvangen of te kunnen verkrijgen, tenzij de betrokken uitkeringsgerechtigde een formatieplaats zou gaan bezetten welke meer dan een jaar geleden reeds als formatieplaats is afgevoerd (voorkomen van subsidievervalsing);

c. de door de betrokken uitkeringsgerechtigden te verrichten werkzaamheden moeten in de gegeven situatie niet door een betaalde kracht kunnen worden verricht, tenzij deze een formatieplaats zou gaan bezetten welke reeds meer dan een jaar geleden is afgevoerd als formatieplaats (voorkomen van verdringing van werknemers);

d. betrokkene mag geen werkzaamheden verrichten welke normaliter door derden tegen betaling worden of zijn verricht (voorkomen van concurrentievervalsing en verdringing van werknemers).

Deze bovengenoemde werkzaamheden zijn mogelijk zonder toestemming van het uitvoeringsorgaan, indien het werkzaamheden betreft die van te voren zijn voorgelegd aan een toetsingskommissie.

6. Onbetaalde werkzaamheden in georganiseerd verband, binnen speciale door of onder verantwoordelijkheid van de lokale overheid ten behoeve van werklozen gekreëerde projecten (gemeenschapstaken)

Uitgegaan wordt hier van de circulaire van 22 juli 1983

van staatssecretaris De Graaf van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De werkzaamheden moeten aan de volgende criteria voldoen:

- ze moeten naar tijd en plaats begrensd zijn;
- ze moeten gericht zijn op het behoud van de arbeidsgeschiktheid om aldus een betere positie op de arbeidsmarkt te verwerven;
- ze moeten volstrekt vrijwillig geschieden;
- de werkzaamheden moeten passen binnen de kaders van het arbeidsmarktbeleid en het sociaal zekerheidsbeleid. In concreto betekent dit dat de werkzaamheden moeten worden kunnen afgebroken of onderbroken.

Toegespitst op de podiumkunsten gaat deze regeling er iets anders uitzien. Door de intensieve voorbereidingsperiode van sommige projecten in deze sektor is het van belang dat de continuïteit gewaarborgd blijft. Deze continuïteit wordt mede gewaarborgd door een vaste samenstelling van de groep. Podiumkunstenaars krijgen in verband hiermee respijt voor een periode van twee maanden. Met andere woorden krijgen ze een baan aangeboden die binnen twee maanden aanvangt dan hoeft deze niet geaksepteerd te worden, is het aanvangstijdstip meer dan twee maanden na het aanbod dan dient het aanbod onverkort geaksepteerd te worden.

Verder wordt er nog een aantal andere eisen gesteld aan de werkzaamheden:

- de werkzaamheden dienen additioneel te zijn, dat wil zeggen dat ze anders niet verricht zouden worden;
- ze mogen geen deel uitmaken van de gebruikelijke en noodzakelijke taakverrichtingen van kunstinstellingen, en het mogen evenmin werkzaamheden zijn die normaal gesproken door derden tegen betaling worden verricht;
- nu werkzame werknemers mogen niet van hun plaats worden verdrongen;
- de betrokkene mag geen formatieplaats bezetten, tenzij deze plaats meer dan een jaar reeds is afgevoerd als formatieplaats;
- indien om budgettaire redenen reguliere werkzaamheden slechts gedeeltelijk of beperkt kunnen worden gedaan, mogen deze werkzaamheden niet worden ondernomen.

In de circulaire wordt gesproken van edukatieve werkzaamheden door werkloze kunstenaars in bijvoorbeeld buurt- en clubhuizen, het opknappen van akkommodaties in de sfeer van de kunsten, en het begeleiden van workshops.

Al deze werkzaamheden zijn mogelijk zonder toestemming van het uitvoeringsorgaan, mits het werkzaamheden betreft die tevoren zijn voorgelegd aan een toetsingskommissie.

7. Werkprojecten voor werklozen in de kunstensektor (zogenaamde werklozenprojecten)

Dit betreft zelfstandig projektmatige werkzaamheden die veelal voortkomen uit het partikulier initiatief, dit in tegenstelling tot de gemeenschapstaken die onder verantwoordelijkheid van de lokale overheid plaats vinden. Ook hier moet weer aan een hele serie voorwaarden voldaan worden. Na eerst

getoetst te zijn op de criteria zoals genoemd bij de onder 5 vallende pro deo-werkzaamheden en de onder 6 genoemde gemeenschapstaken, dienen ze te voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de gangbare toegangsprijzen en uitkoopssommen dienen te worden gehanteerd;
- de inkomsten hieruit dienen, na aftrek van produktie- en dagkosten ten goede te komen aan de gemeenschap, dat wil zeggen dat ze verrekend worden met de WWV- dan wel RWW-uitkering van betrokkenen;
- eventuele kosten voor materiaal, overhead en begeleiding dienen te worden gefinancierd uit partikuliere bron;
- ook deze werkzaamheden hoeven niet binnen twee maanden ten gunste van een andere baan te worden afgebroken.

Gedacht wordt met betrekking tot deze werkzaamheden aan additionele projecten met een experimenteel karakter welke zich onderscheiden van projecten van niet-kommerciële kunstinstellingen doordat zij gespeeld worden voor andere publieks-groepen, in een andere regio, in een andere akkommodatie of op andere tijden.

Onderhavige werkzaamheden kunnen worden verricht zonder toestemming van de uitkeringsinstantie, mits de werkzaamheden zijn voorgelegd aan de toetsingskommissie.

8. Werkzaamheden die niet onder 1-7 vallen

De circulaire onderkent dat er nog andere werkzaamheden zouden kunnen voorkomen. Deze moeten echter in alle gevallen voorgelegd worden aan de uitkeringsinstantie, die eventueel korri-gerend kan optreden.

SAMENVATTING EN KONKLUSIES

Beleed en praktijk van het werken met een uitkering zijn het afgelopen jaar, 1983, in een stroomversnelling geraakt. Het werken met een uitkering vindt op uitgebreide schaal plaats, de discussie erover is toegenomen en het beleid tracht daar bij aan te sluiten.

Organisaties van werkgevers en werknemers zien deze ontwikkelingen met lede ogen aan. Zij zien het huidige arbeidsbestel met haar sociale zekerheden in gevaar komen. De rijksoverheid gaat uit van de makro-ekonomische belangen, zoals het stabiliseren van de konkurrentieverhoudingen. Maar de gemeentelijke overheid, gekonfronteerd met de konkrete praktijk van de grote werkloosheid, is sneller bereid initiatieven van werklozen te ondersteunen. De uitkeringsinstanties bewegen zich op het grensvlak van deze twee beleidsferen. Haar beleid wordt gekenmerkt door een zekere willekeur, hetgeen soms resulteert in strafkortingen en inhoudingen van uitkeringen.

Het werkgelegenheidsbeleid van de overheid wordt op twee fronten gevoerd: een structureel beleid dat werkgelegenheid op lange termijn op moet leveren en een 'additioneel beleid' dat werkgelegenheid van tijdelijke aard oplevert, met name voor jongeren.

Van het structurele beleid is het maar de vraag of dit de werkloosheid ooit doet oplossen, het additionele beleid is dermate marginaal dat het niet meer is dan een flinke druppel op een gloeiende plaat. Het is zeker niet te verwachten dat een dergelijk werkgelegenheidsbeleid een werklozenbeleid overbodig maakt.

Hoewel werkgevers- en werknemersorganisaties er begrijpelijkerwijs weinig voor voelen heeft de rijksoverheid⁽³¹⁾ inmiddels bekend gemaakt 125.000 werklozen te willen 'aantrekken' om te werken met behoud van uitkering in de kwartaire sektor en bij overheidsdiensten. Door het hanteren van strakke regels en kriteria en door aanstelling op boventallige arbeidsplaatsen hoopt ze wildgroei enigszins tegen te gaan.

Niet dat daarmee geen werkgelegenheidsbeleid meer gevoerd zou hoeven worden, maar een beleid waarbij werkloosheid als een realiteit, die de komende decennia in ons midden zal blijven, aanvaard wordt, is onontbeerlijk. Een realiteit die om een beleid vraagt dat rekening houdt met hen die zich ondanks werkloosheid willen ontplooiën.

Zoals gezegd: het beleid vertoont een zekere tegenstrijdigheid. Waar de rijksoverheid in nota's de makro-ekonomische belangen onderkent en om redenen van konkurrentievervalsing en verdringing van 'reguliere' werknemers het werken met een uitkering aan banden tracht te leggen, daar worden in de praktijk initiatieven ondersteund die lijnrecht tegen deze belangen indruisen. Zo werd door Sociale Zaken 175 miljoen uitgetrokken om via projektsubsidies, te besteden aan landinrichtingen en natuurbewoud, werkloze bosarbeiders weer

tijdelijk aan de slag te krijgen. Velen, werkzaam bij kleine en middelgrote bosbouwbedrijven dreigen hierdoor werkloos te worden, omdat deze bedrijven met faillissement bedreigd worden. In Maastricht⁽³²⁾ is een werklozenproject ontwikkeld door de gemeente, waarbij werkloze jongeren die minimaal 9 maanden als werkloze staan ingeschreven, tijdens een 32-urige werkweek ervaring kunnen opdoen bij particuliere ondernemers. De werkloze behoudt zijn uitkering en krijgt van het bedrijf een vergoeding van vijf gulden per dag toegevoegd aan zijn uitkering. De gemeente zegt hierbij vooruit te lopen op een landelijke ontwikkeling. Het Ministerie van Sociale Zaken ontkent dit, hoewel in Lelystad een experiment gaande is, waarbij jongeren met een uitkering aan de slag kunnen bij particuliere ondernemers.

Het ICAU-rapport, besproken in hoofdstuk 4.1. wijst een systeem van terugploegen af. In december 1983 besluit het kabinet Lubbers om honderd miljoen extra in de bouw te besteden⁽³³⁾. Het zou hier om projecten gaan in het kader waarvan langdurig werklozen aan het werk kunnen gaan en waarbij de aannemer het bedrag dat anders per werknemer aan sociale uitkeringen zou worden betaald, kan deklarereren bij Sociale Zaken. Een besluit dat lijnrecht ingaat tegen het ICAU-rapport en een opperste vorm is van terugploegen : sociale uitkeringsgelden overhevelen naar andere departementen ten bate van werkgelegenheid.

Kortom een beleid dat bol staat van de tegenstrijdigheden. We hebben al gekonstateerd dat de overheden in de verticale lijn een bepaald niet eenduidig beleid voeren. Sociale diensten kunnen een ander beleid voeren dan het Ministerie van Sociale Zaken of de gemeente.

Ook op horizontaal niveau lijken er nogal wat frikties in het beleid te sluipen. Een dergelijke konstatering is trouwens al eerder gedaan. In het rapport 'Elk kent de laan die derwaart gaat' (december 1980)⁽³⁴⁾ van de commissie Hoofdstructuur Rijksdienst, kortweg de Commissie Vonhoff, wordt de nodige kritiek geleverd op het functioneren van de departementen. Het rapport spreekt van een 'sterk sectoraal karakter van beleidsvorming', een 'grote mate van zelfstandigheid' waarmee de deelnemende organisatie-eenheden zich kunnen opstellen en van een 'zwak netwerk waar het om integratie van de overheidsdienst gaat'. Daardoor, zo konstateert de commissie, kan er van een samenhangend departementsbeleid met een behoorlijke politieke greep geen sprake zijn. Op sommige ministeries gaat men er zelfs prat op de interne samenhang als iets kunstmatigs te zien: men heeft meer werkrelaties buiten het departement dan daarbinnen. Welke departementen hier bedoeld zijn wordt helaas niet vermeld.

Het moge duidelijk zijn dat de gevolgen van een dergelijke situatie ook voor de kunstensektor konsekwenties heeft, vooral op het terrein van het werken met behoud van uitkering. Eigen belang en onderlinge concurrentie tussen departementen staat een samenhangend beleid in de weg.

8.1. DE KUNSTEN

De mogelijkheden zoals die geopperd zijn in de WVC-notitie Kunsten en Werkgelegenheid worden op beperkte schaal in de praktijk gerealiseerd. Het gaat dan meestal om financiering van produktiekosten, terwijl de spelers en anderen werken met behoud van uitkering. Van suppletie op uitkeringen, zoals genoemd werd in deze notitie, is geen sprake. Een heus werkgelegenheidsbeleid wordt dus niet gevoerd.

Ondanks de diverse voorstellen en suggesties om de kunstensektor (en wel specifiek de podiumkunsten) als een aparte sektor te beschouwen en daarom een experiment te starten, is dit door de overheid niet overgenomen. Het experiment is voorlopig van de baan.

In plaats daarvan heeft het Ministerie van WVC in samenwerking met dat van Sociale Zaken een circulaire in voorbereiding die het algemeen beleid tén aanzien van het werken met een uitkering verbijzondert naar de kunstensektor. Het specifieke karakter van de kunstensektor wordt er echter in ontkend. Doordat van het algemene beleid wordt uitgegaan komen er voor de podiumkunstensektor nogal kromme redeneringen in voor. Zo mogen onbetaalde werkzaamheden altijd worden verricht als ze buiten de in de podiumkunstensektor gebruikelijke arbeidsuren worden verricht. Ons inziens maakt het niet of nauwelijks uit of onbetaalde werkzaamheden in de podiumkunsten binnen of buiten de gebruikelijke arbeidsuren plaatsvinden. Als er al sprake is van konkurrentievervalsing vindt ze ook plaats wanneer buiten de gebruikelijke arbeidsuren onbetaalde arbeid (= produktieve arbeid) verricht wordt.

Een positief punt in de circulaire betreft het voorstel dat produktie- en dagkosten verrekend mogen worden met de WWV- dan wel RWW-uitkering. Hoewel kosten voor materiaal, overhead en begeleiding niet afgetrokken kunnen worden is het voorstel een eerste aanzet in een richting die het mogelijk maakt dat dergelijke projekten zich zelf kunnen ontwikkelen en wellicht op kortere termijn zichzelf kunnen bedruipen.

Konkurrentievervalsing, het cruciale begrip als het gaat om de regulering van de onbetaalde arbeid, wijzen we als begrip af. Konkurrentie zal er in sommige gevallen ongetwijfeld plaats vinden bij een vergroting van het aanbod in de podiumkunstensektor en een vraag die niet onbeperkt zal zijn. Het begrip konkurrentievervalsing wordt echter maar al te gemakkelijk gebruikt.

Wat is namelijk het geval. Vervalsing vindt plaats op het moment dat de één onder beschermde voorwaarden, in dit geval met behulp van gemeenschapsgelden goedkopere produkten kan realiseren, terwijl de ander afhankelijk is van het vrije-markt-mechanisme.

Ten opzichte van de sektor van de vrije produkties (het eerste circuit) pleegt het gevestigde gesubsidieerde toneel konkurrentievervalsing, doordat zij middels hun subsidie in staat gesteld wordt in beschermde omstandigheden produkten te realiseren. Op het moment dat het derde circuit van 'door een uitkering geruggesteunde' kunstenaars op de markt komt met kunstprodukten is het maar al te gemakkelijk dit derde cir-

cuit concurrentievervalsing in de schoenen te schuiven. Want zowel het tweede als het derde circuit maakt gebruik van gemeenschapsgelden om kunstprodukten te realiseren. In het eerste geval worden gelden gefourneerd door het Ministerie van WVC, in het tweede door het Ministerie van Sociale Zaken. Het spreekt voor zich dat niemand zich een fervent voorstander zal tonen van werken met een uitkering. De nadelen zijn in het voorgaande breed uitgemeten. De omstandigheden zijn anno 1984 echter van dien aard, dat op korte termijn geen structurele oplossing, die een breed draagvlak kent, voorhanden is. Misschien zorgen de werklozen zelf nog wel voor het grootste draagvlak.

Hoewel de gevaren van het werken met een uitkering legio zijn, zullen de belangen van de werklozen, die meer van immateriële dan van materiële aard zijn, als ze willen werken met een uitkering, een belangrijke rol moeten spelen.

Op middellange termijn echter zal er naar meer structurele maatregelen gezocht moeten worden. De voorzichtige stap van de overheid te experimenteren met het 'terugploegen' van uitkeringsgelden ten bate van langdurig werklozen biedt voorlopig enig perspectief, vanuit het oogpunt van sociaal beleid.

In het kader van kunstbeleid zullen wezenlijker stappen gezet moeten worden, waarbij de criteria van continuïteit en kwaliteit in ogeschouw genomen moeten worden.

In het voorjaar van 1983 heeft de Stichting Funda de Boekmanstichting benaderd met het verzoek een literatuuroverzicht samen te stellen over het onderwerp 'Werken met behoud van uitkering in de podiumkunsten'. Aanleiding voor dit verzoek was de gelijknamige op 30 mei 1983 door kunstadviesbureau Funda georganiseerde themadag.

Na een globale oriëntatie bleek, dat de op de kunsten toegesneden relevante literatuur niet los kon worden gezien van de meer algemene literatuur over o.a. werkgelegenheid, werkloosheid, sociale verzekeringen en voorzieningen en (onvrijwillig) onbetaalde arbeid. Dit resulteerde in een uitbreiding van het verzamelgebied met deze onderwerpen, hetgeen terug te vinden is in de systematiek van de literatuurlijst.

In deze lijst is de literatuur verzameld die is verschenen sinds 1978, het jaar waarin talloze reacties verschenen op het Rapport inzake pro-deo werkzaamheden tijdens uitkering, uitgebracht aan de staatssecretaris van het Ministerie van Sociale Zaken, en opgesteld door de Sociale Verzekeringsraad. Werken met een uitkering is dan officieel een probleem geworden. Naast het werkgelegenheidsbeleid ontwikkelde zich vanaf die tijd ook langzamerhand een werklozenbeleid dat niet altijd even coherent was (is) en soms haaks stond (staat) op het beleid van gemeenten en uitvoeringsorganen.

De literatuurlijst, die in vier delen uiteenvalt, pooft die ontwikkeling enigszins weer te geven en signaleert de problemen die zich (kunnen) voordoen.

Aan het begin van ieder hoofdstuk wordt op indicatieve wijze aangegeven welke onderwerpen in dat hoofdstuk aan de orde komen.

In hoofdstuk 9.1. Economie van de arbeid is een selectie gemaakt uit algemene literatuur over het beleid van de overheid en van organisaties inzake werkgelegenheid, werkloosheid en de (her)verdeling van betaalde en (onvrijwillig) onbetaalde arbeid. Op literatuur met betrekking tot de kwartaire sektor is een aksent gelegd.

In 9.2. Werkloosheid in de kunstensektor staan werkgelegenheid en werkloosheid in deze sektor en incidenteel in die van musea, monumenten en archieven centraal. Literatuur waarin het afbraakbeleid als oorzaak voor het teruglopen van het aantal arbeidsplaatsen in de kunstensektor wordt genoemd, is buiten beschouwing gelaten. Literatuur over de BKR en het Voorzieningsfonds is evenmin opgenomen.

Hoofdstuk 9.3. Sociale verzekeringen en voorzieningen biedt een overzicht van de inhoud en toepassing van met name de WW, WWV, RWW en ABW. Belangrijk voor een werknemer of -neemster zijn begrippen als (onvrijwillige) werkloosheid, produktieve arbeid en passende arbeid. In de kunstensektor

blijken met name de begrippen repeteren en solliciteren een knelpunt.

Het slothoofdstuk 9.4. (Onvrijwillig) onbetaalde arbeid bevat literatuur over 'alternatieven' voor betaalde arbeid zoals vrijwillig(st)erswerk en werken met een uitkering. Over vrijwillig(st)erswerk is vooral algemene literatuur opgenomen.

Het aksent ligt hierbij op beleid (nota's en adviezen van organisaties en overheidsorganen) en niet op filosofisch-ethische verhandelingen. Over werken met een uitkering als verschijnsel is zowel algemene literatuur als literatuur met betrekking tot de kunstensektor opgenomen.

Uit de talrijke titels over experimenten/projecten zijn alleen die geselecteerd welke experimenten behandelen die liggen op het terrein van het Ministerie van WVC of door overheden zijn gefinitieerd.

Wat de formele selectiekriteria betreft, hebben wij zowel boeken, rapporten, brochures, gepubliceerde adviezen als tijdschrift- en kranteartikelen verzameld. Brieven zijn van deze lijst uitgesloten, met uitzondering van brieven die door de Rijksoverheid of overheidsinstanties als circulaire zijn rondgestuurd. Deze circulaire's zijn gerangschikt op naam van de auteur.

De annotaties bij de titels zijn soms ongewijzigd overgenomen uit de katalogi van de bibliotheken van: het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Sociale Verzekeringsraad en de Boekmanstichting. De overige annotaties zijn geschreven door Tineke Pronk en Ineke van Hamersveld.

Voor het verzamelen van relevante literatuur zijn de volgende bibliotheken geraadpleegd:

- Boekmanstichting; bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
020 - 24.37.36.
- Federatie Nederlandse Vakbeweging; bibliotheek
Plein '40-'45, nr. 1
1064 SW Amsterdam
020 - 51.10.77.7.
- Gemeente Amsterdam; sociale dienst; afd. dokumentatie
Vlaardingenlaan 15
1062 HM Amsterdam
020 - 51.10.32.1.
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid; bibliotheek
Anna Paulownastraat 36-38
2518 BE 's-Gravenhage
070 - 71.59.11.
Kontaktpersoon: mevrouw T. Goedhart
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid; afd. Voorlichting
Zeestraat 73
2518 AA 's-Gravenhage
070 - 46.94.57.

-
- Sociaal-economische Raad
Bezuidenhoutseweg 60
2594 AW 's-Gravenhage
070 - 81.43.41.
Kontaktpersoon: de heer J.J.M. de Leuw
 - Sociale Verzekeringsraad
Bredewater 12
2715 CA Zoetermeer
070 - 53.09.11.
Kontaktpersoon: mevrouw A. Zoeters
 - Vereniging van Nederlandse Gemeenten; bibliotheek en
afd. literatuuronderzoek
Nassaulaan 12
2500 GK 's-Gravenhage
070 - 62.47.21. tst. 545
Kontaktpersoon: de heer P. Hammink, afd. literatuuronder-
zoek.

Wij danken de kontaktpersonen bij de verschillende biblio-
theken voor haar/hun bereidwillige hulp.

Algemene economische verhandelingen, visies op en beleid van overheden en organisaties inzake arbeid en daarmee samenhangende onderwerpen zoals: arbeidsmarkt, werkgelegenheid, werkloosheid, overcapaciteit en inflatie, loonvorming en loonpolitiek, ont-koppeling arbeid en inkomen, (her)verdeling betaalde en (on-vrijwillig) onbetaalde arbeid, opleiding en scholing, arbeidstijd-verkorting, deeltijdwerk, edukatief verlof. Voor zover de litera-tuur over bovengenoemde onderwerpen specifiek betrekking heeft op de kwartaire sektor, is deze in een aparte rubriek onderge-bracht.

ALGEMEEN

Aarts, L., en L. Paul.

Dubbele arbeidsmarkttheorie in Nederland; een empirische ver-kenning.

Groningen, 1979. 63 blz. (Rijksuniversiteit Groningen).

Advies arbeid; visie op de maatschappelijke verdeling van be-taalde en onbetaalde arbeid over vrouwen en mannen met aan-zetten voor concreet beleid.

Rijswijk, 1980. 177 blz. (Emancipatiecommissie).

Advies inzake omvang en groei van de collectieve sector; uitge-bracht aan de ministers van Sociale zaken, van Economische zaken en van Financiën.

's-Gravenhage, 1978. 115 blz., lit. opg. (Sociaal-economische raad; 1978, nr. 11).

De nieuwe en ongunstige prognose van de sociaal-economische ontwikkelingen maakten het gewenst te zien hoe de omvang en de groei van de kollektieve sektor aanvaardbaar kan blijven. In deel II wordt een analyse gegeven van de omvang van de groei van de kollektieve sektor. In deel III worden aanbevelingen ge-daan, waarvan enige zijn: het is wenselijk indien de werkgelegen-heid in de marktsektor op zijn minst gelijk op groeit met het totaal aantal inkomsttrekkers. Wat de financiering van de kollektieve uitgaven betreft, wordt gesteld dat na 1982 het financieringstekort de norm van 4 à 5% van het nationale in-komen niet mag overschrijden, maar dat met het oog op de moge-lijke inverdieneffekten een tijdelijke vergroting van het tekort wel verantwoord is, indien de ruimte per saldo leidt tot meer investeringen.

Galan, C. de.

Economie van de arbeid.

Alphen aan den Rijn enz., Samsom, 1981. 299 blz., lit. opg. (Maat-schappijbeelden).

Een handboek over arbeidseconomie, waarin alle belangrijke aspecten van menselijke arbeid behandeld worden, zoals: arbeids-aanbod, werkgelegenheid, arbeidsmarkt, werkloosheid, loonvorming, loonpolitiek etc. Tevens is getracht de belangrijkste in-zichten uit andere sociale wetenschappen met economische ana-

lyses te integreren.

Schouten, D.B.J.

Macht en wanorde: een vergelijking van economische stelsels. Leiden enz., Stenfert Kroese, 1980. 270 blz., grafn., tabn. De fundamentele oorzaken van drie onevenwichtigheden van deze tijd t.w. werkloosheid, overcapaciteit en inflatie, en mogelijke tegenmaatregelen worden bestudeerd voor vijf ideaaltypische economische stelsels: het monopolie kapitalisme; monopolie laborisme; het staatskapitalisme; het ideale privé-kapitalisme en het anonieme kapitalisme met autonomie van de ondernemingen. Met name worden behandeld de loon- en arbeidstijdpolitiek als instrumenten van werkgelegenheidsbeleid in de verschillende stelsels. Gekonkludeerd wordt dat structurele onevenwichtigheden altijd verklaard kunnen worden uit het bestaan van eenzijdige machtsposities. Gepleit wordt voor een systeem van centraal geleide kapitaalrendementspolitiek. De vrijheid van ondernemen, die het ideale privé-kapitalisme kenmerkt, dient echter te blijven bestaan.

Vernieuwingen in het arbeidsbestel.

Den Haag, Staatsuitgeverij, 1981. 350 blz., bijln., grafn., lit. opgn., tabn. (Wetenschappelijke raad voor het overheidsbeleid/Rapporten aan de regering; no. 21).

In dit rapport wordt een tiental denkbeelden omtrent het arbeidsbestel die in de maatschappelijke discussie aan de orde zijn, geanalyseerd en bezien op hun effecten voor werkgelegenheid, arbeidsbestel en maatschappelijke orde. De onderzochte denkbeelden zijn: arbeidstijdverkorting; deeltijdarbeid; educatief verlof; gedifferentieerde loonvorming, herstructurering van belasting- en premiedruk, beloning van inkonvenienten; kwaliteit van de arbeid; onbetaalde arbeid; verzorgersloon of ooeivaarsregeling; alternatief regime in arbeidsorganisatie voor minder aangepasten; algemeen basisinkomen; consumptiebeïnvloeding door herallokatie van bestedingen in de sfeer van huisvesting, verkeer en vervoer en toerisme. Gekonkludeerd wordt dat met uitzondering van twee denkbeelden, te weten verzorgersloon en basisinkomen, op korte termijn een begin kan worden gemaakt met de realisering van bovengenoemde denkbeelden.

Verschuivingen in de verhouding tussen betaalde en onbetaalde arbeid; rapport opgest. door M. Bruyn-Hundt, W. Driehuis, Y.M. Koot e.a.

Amsterdam, 1982. 250 blz., lit. opgn., tabn. (Universiteit van Amsterdam; Stichting voor economisch onderzoek).

Welzijn, welzijnsbeleid en sociaal-economisch beleid. Enige opvattingen over het begrip arbeid in de literatuur. Enige theorieën over verschuivingen tussen betaalde en onbetaalde arbeid. Informatie over de verschuivingen tussen de verschillende soorten arbeid. Overheidsbeleid met betrekking tot de verhouding tussen betaalde en onbetaalde arbeid. Vanuit meerdere invalshoeken is het gewenst het streven naar volledige werkgelegenheid ruim op te vatten en zowel betaalde als onbetaalde arbeid daaronder te begrijpen. In het beleid ontbreekt het nog aan een duidelijke visie op dit punt. De effecten van beleid op de verhouding betaald-onbetaald werk zijn grotendeels onbekend. Grote vraag blijft hoe de ongelijke verdeling van beide soorten arbeid over mannen en vrouwen in een tijd van stijgende werkloosheid kan worden opgeheven.

ARBEIDSMARKT EN WERKGELEGENHEID(SBELEID)

Aan de slag!De FNV-aanpak voor de komende jaren.
Amsterdam,1981.38 blz.,bijl.(Federatie Nederlandse vakbeweging)
Plan van de FNV voor produktie en werkgelegenheid.

Advies betaald educatief verlof.
Den Haag,1982.123 blz.(Sociaal-economische raad).

Allaart,P.C.
Werkgelegenheidsplannen.
Beleid en maatschappij 10(1983)5(mei)118-127.
Bij de bestrijding van de werkloosheid dienen op korte termijn te nemen maatregelen in overeenstemming te zijn met lange termijn-doelstellingen.Als zodanig worden in dit artikel gezien het scheppen van zoveel mogelijk arbeidsplaatsen in de marktsektor en het komen tot een gelijkere verdeling van betaalde en onbetaalde arbeid.In werkgelegenheidsplannen verdient het makro-ekonomische beleid een centrale plaats.Voor de huidige situatie wordt de voorkeur uitgesproken voor een internationaal gekoördineerde stimuleringspolitiek.Als daarmee het werkloosheidsprobleem niet binnen afzienbare tijd kan worden opgelost,zal een beleid van gerichte loonkostensubsidies mogelijk de voorkeur verdienen boven een algemene arbeidstijdverkorting.

Arbeidsmarktverkenning 1983;door de Raad voor de arbeidsmarkt uitgebracht aan de Minister van sociale zaken en werkgelegenheid,van Economische zaken en van Financiën.

Den Haag,1983.93 blz.,grafn.,lit.opgn.,tabn.(Sociaal-economische raad).

De arbeidsmarkt in 1982 en de ontwikkeling op langere termijn. De stromen op de arbeidsmarkt:de doorstroming naar en vanuit de werkloosheid,de mutatie van de beroepsbevolking en de ontwikkeling van het personeelsverloop;de arbeidsmarktparticipatie van de gehuwde vrouwen;de arbeidsmarktpositie van oudere werknemers;het onderwijs in relatie tot het toekomstig arbeidsmarktaanbod.

Banen van de baan?Beschouwingen over huidige en toekomstige werkgelegenheid;door W.Albeda,A.van Doorn,M.Bruijn e.a.
Scheveningen,1980.92 blz.(Stichting maatschappij en onderneming/SMO-boek;no.12).

Brandsma,A.S.,en N.van der Windt.
De confrontatie van werkgelegenheidsplan en inflatiebestrijding in het licht van'De Nederlandse economie in 1985'.
Rotterdam,1982.12 blz.(Erasmus universiteit).

Bron,J.A.H.
Arbeidsaanbod-projecties 1980-2000.
's-Gravenhage,Staatsuitgeverij,1980.60 blz.

Bugter,B.
Werklozenbelangen en arbeidsmarktbeleid.
Amsterdam,1980.222 blz.,lit.opgn.
Doktoraal skriptie toegepaste sociologie.
In het eerste deel komen enkele arbeidsmarkttheorieën,het functioneren van de Nederlandse arbeidsmarkt,de werkloosheids-

beleving en de werklozenbelangen aan de orde. In het tweede deel wordt een gedetailleerd overzicht gegeven van de ontwikkeling van het Nederlandse arbeidsmarktbeleid in de periode 1970-1980, zoals dat met name uit de beleidsstukken van het Ministerie van Sociale zaken naar voren komt. Tot slot wordt het arbeidsmarktbeleid getoetst aan de werklozenbelangen. Geconcludeerd wordt dat het beleid op meerdere punten ernstig te kort schiet.

Discussienotitie voor de sociale partners inzake het werkgelegenheidsbeleid.

's-Gravenhage, 1983. 35 blz. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid/In: Notitie werkgelegenheidsbeleid, blz. 1-35). Met deze notitie reageert het kabinet op een vraag van de Stichting van de arbeid in 1982 over de invulling van het werkgelegenheidsbeleid. Kanttekeningen worden gemaakt bij de drie beleidslijnen waarlangs het kabinet de economische problemen te lijf wil gaan: 1. vermindering van het financieringstekort en van de kollektieve uitgaven; 2. versterking van de marktsector door lastenverlichting en een economisch structuurbeleid; en 3. spreiding van het beschikbare werk over meer mensen zonder kostenverhoging en het verbeteren van de wijze waarop de arbeidsmarkt functioneert. De punten één en twee zijn gericht op een duurzaam herstel van de economie, het derde punt beoogt op kortere termijn in te grijpen in de stijgende werkloosheid, o.a. door het scheppen van alternatieven voor structurele werkgelegenheid. De tweede en derde beleidslijn krijgen de meeste aandacht.

Doorn, J.A.A. van.

De demobilisatie van het leger van de arbeid; aanzetten tot een laat-industrieel werkgelegenheidsbeleid. *Beleid en maatschappij* 5 (1978) 6 (jun) 154-164, lit. opg. Vervolg op het artikel over het werkgelegenheidsbeleid, geschreven door dezelfde auteur (*Beleid en maatschappij*, (1974), 286-296). Gesteld wordt, dat het bedrijfsleven het vraagstuk van de werkgelegenheid niet kan oplossen: daartoe zal men buiten de marktsector moeten zoeken. Na een beschrijving van de wijziging in de beoordeling van het werkloosheidsvraagstuk wordt aangevoerd dat het nieuwe standpunt niet anders is, dan de openlijke erkenning van een fundamenteel transformatieproces in onze sociaal-economische orde, welke kennis de mogelijkheid verschaft het vraagstuk van de werkgelegenheid wat nader te formuleren.

Doorn, J.A.A. van.

Werkgelegenheidsbeleid of werkverschaffing? Het einde van een doorschuifproces. *Beleid en maatschappij* 1 (1974) 10/11 (okt/nov) 286-296. Het huidige werkloosheidsvraagstuk wordt in deze bijdrage primair gedefinieerd als vraagstuk van arbeidsverdeling. Tevens wordt de stelling uitgewerkt, dat deze gebrekkige arbeidsverdeling tot nog toe kon worden versluierd door een beleid van arbeidsverplaatsing, waaraan een einde begint te komen bij gebrek aan doorschuifmogelijkheden. De stelling wordt geponeerd dat het tijd wordt het manipuleren van de vraagzijde in sterke mate aan te vullen met een manipuleren van de aanbodzijde: de beschikbare menskracht.

30 mei 1983:
Geluncht werd er ook

30 mei 1983:
Hans van Westreenen: 'Podiumkunstenaars op weg naar BKR'

Driehuis, W.

Werkloosheid als object van macro-economisch onderzoek. Beleid en maatschappij 6 (1979) 9 (sept) 255-269, lit. opgn. Definities en concepties m.b.t. het werkloosheidsvraagstuk; een viertal scholen in de economische wetenschap, die zich hebben uitgelaten over de determinanten van vraag naar en aanbod van arbeid en de werking van de arbeidsmarkt; verschillende vormen van werkloosheid, soms aanknopen bij de determinanten van de vraag naar arbeid en soms bij de werking van de arbeidsmarkt; de stand van, m.n. makro-economisch, onderzoek m.b.t. werkloosheid. Konklusie o.a.: de verstoorde werking van de arbeidsmarkt vormt een niet geringe belemmering om langs de weg van afzetbevordering, wijzigingen in de kostenverhouding of arbeidstijdverkorting de werkloosheid terug te dringen.

Eerste versie van het Werkgelegenheidsplan; met een woord vooraf door J.M. den Uyl.

(Den Haag), z.u., 1982. 150 blz.

Uitwerking van het regeerakkoord voor wat betreft het werkgelegenheidsbeleid voor 1982, met als hoofddoelstelling: het behoud en de uitbreiding van de werkgelegenheid en het terugdringen van de werkloosheid. Aan de orde komt: toeneming en karakter van de werkloosheid; behoud en herstel van werkgelegenheid; herverdeling van arbeid; het Jeugdwerkplan; werken met behoud van uitkering en het terugploegen van uitkeringen; arbeidsmarktbeleid; werkgelegenheid en werkloosheid in 1982 en 1983; regionale en lokale initiatieven; internationale aspecten.

Emmerij, L.J., en J.A.E. Clobus.

Volledige werkgelegenheid door creatief verloop; naar een maatschappij van de vrije keuze.

Kluwer, Deventer, 1978. 148 blz.

Empel, F. van.

Haalt het werkgelegenheidsplan 1982? Vakbonden contra Den Uyl. Haagse post, (1981) 42 (17 okt) 13-15.

Omdat het werkgelegenheidsplan van Den Uyl steunt op inkomensmatiging en ombuigingen, en enkele bonden binnen de FNV niet geloven dat daar werkgelegenheid voor in de plaats komt, dreigt het plan-Den Uyl al bij voorbaat te mislukken. Bovendien heeft een eventuele loonmaatregel geen vat op de meer gedecentraliseerde en gedifferentieerde aanpak van het arbeidsvoorwaardenbeleid op het niveau van bedrijfstak en onderneming, zoals die door o.a. Voedings- en Dienstenbonden wordt voorgestaan. Binnen de FNV wordt gepleit voor een bandbreedte in de cao-onderhandelingen met als benedengrens de koopkrachthandhaving van de minima en als bovengrens de koopkrachthandhaving van de modale werknemers.

FNV urgentie programma.

Amsterdam, 1983. 12 blz. (Federatie Nederlandse vakbeweging).

Het werkgelegenheids- en arbeidsmarktbeleid van de werkgevers, vakbeweging en het kabinet, getoetst aan de nota 'Maak werk'.

FNV werkgelegenheidsnota; de maatschappelijke betekenis van de arbeid - een voorlopige stellingname.

Amsterdam, 1981. 27 blz. (Federatie Nederlandse vakbeweging).

FNV-nota over knelpunten op de arbeidsmarkt.

Amsterdam, 1979. 38 blz., schema's. (Federatie Nederlandse vak-

beweging).

Het arbeidsmarktprobleem; uitgangspunten voor een FNV-beleid t.a.v. dit probleem; vraag naar en aanbod van arbeid; inventarisatie van knelpunten en uitwerking daarvan.

Groot, H. de, C. A. de Kam en E. Pommer.

Een algemene arbeidsduurverkorting met tien procent; enkele gevolgen voor inkomens, collectieve uitgaven en werkgelegenheid. Rijswijk, 1982. 72 blz. (Sociaal en cultureel planbureau).

Hartog, J.

Tussen vraag en aanbod; een onderzoek naar het functioneren van de arbeidsmarkt van 1950 tot 1980. Leiden enz., Stenfert Kroese, 1980. 200 blz., grafn., lit. opgn., tabn. Het eerste deel van de studie geeft een uitvoerige analyse van werkloosheid en openstaande aanvragen en gaat binnen dit kader in op regionale diskrepancies, indeling naar beroep, soorten van friktie en vraagtekort. Bouw en metaal worden nader beschouwd. Analyse van stroomcijfers. Het tweede deel constateert dat bij de elkaar opvolgende generaties een enorme verandering is opgetreden in onderwijsdeelname. De verandering in opleidingsstructuur van de beroepsbevolking is samengegaan met veranderingen in allokatie en beloning. De toegenomen diskrepancies tussen vraag en aanbod mogen niet eenzijdig toegeschreven worden aan de verminderde soepelheid van het aanbod. De zwaartepunten voor nader onderzoek en nieuw beleid liggen bij de vraag naar arbeid.

Hartog, J.

Werkgelegenheidsbeleid: naar een nieuw elan?

Bank en gemeente, (1982) 4, 109-111.

Uiteenzetting over oorzaken van de enorme toename der werkloosheid, o.m. gekenmerkt door het overheersend tekort aan vraag naar arbeid, alsmede kanttekeningen bij en ter aanvulling op de doelstellingen en ev. te verwachten effecten van het door de minister van Sociale zaken en werkgelegenheid gepubliceerde Werkgelegenheidsplan, gericht op behoud en herstel van werkgelegenheid en herverdeling van werk (met een tabel).

Hartog, J., en K. Molenaar.

Arbeidsmarkt en beloningsstructuur.

Den Haag, Staatsuitgeverij, 1983. 112 blz. (Nationaal programma arbeidsmarktonderzoek).

Interimadvies knelpunten op de arbeidsmarkt; uitgebracht door de Raad voor de arbeidsmarkt.

Den Haag, 1980. 16 blz., bijln., lit. opgn. (Sociaal-economische raad, nr. 17).

Interimadvies over de voornemens van minister Albada m.b.t. het gewenste vervolg op de Nota inzake de aansluitingsproblematiek (Knelpuntennota). De Sociaal-economische raad denkt positief over een periodieke rapportage ter zake van de situatie op de arbeidsmarkt. Het streven naar een verdergaande onderlinge afstemming van instrumenten en de hantering daarvan door de organen van de openbare arbeidsbemiddeling en van de sociale zekerheid wordt ondersteund. De sterk geaksenteerde gewestelijke benadering van de knelpuntenproblematiek mag niet leiden tot verwaarlozing van andere benaderingen (op nationaal en sectoraal niveau) tot de oplossing van deze problematiek.

Koopmans, E.

Onderzoek diskrepanties tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

Tilburg, 1979. 146 blz., bijln., grafn. (Katholieke hogeschool Tilburg; IVA; Instituut voor sociaal-wetenschappelijke onderzoek). In een algemeen kader wordt ingegaan op de relatie tussen kwalitatieve en kwantitatieve diskrepanties op de arbeidsmarkt en worden arbeidsmarktontwikkelingen aangeduid die tot de sterke belangstelling voor kwalitatieve diskrepanties geleid hebben. Op basis van psychologische literatuur wordt vervolgens onderzoek verricht naar verschillen tussen de voorkeur van de werkgevers en de kenmerken van de werknemers en naar de verschillen tussen de voorkeur van de werknemers en de kenmerken van de arbeidsplaatsen. Konklusies en voorstellen voor vervolgonderzoek zijn opgenomen.

Lemmen, P.J.H.

Gemeente, werk en werkloosheid.

Den Haag, 1983. 110 blz., bijln. (Vereniging van Nederlandse gemeenten/Groene reeks; nr. 64).

Inventarisatie van de mogelijkheden die gemeenten ter beschikking staan om de werkgelegenheid te bevorderen en de nadelige effecten van werkloosheid te bestrijden. Achtereenvolgens komen aan de orde: de relatie gemeente-bedrijfsleven; financiële steunverlening aan bedrijven; steun aan startende bedrijven; de gemeente als producent en konsument van goederen en diensten; arbeidsvoorzieningsmaatregelen; scholingsprojecten; werkprojecten voor werklozen; opvang en begeleiding van langdurig werklozen (WWV en RWW) via volwassenenedukatie en sociaal-kultureel werk; het Gemeenschapstakenplan en lokale Jeugdwerkplannen; organisatorische vormgeving van een gemeentelijk werkgelegenheidsbeleid. Het Gemeenschapstakenplan wordt gepresenteerd als een van de actiepunten voor gemeenten. Als bijlage een Model-overeenkomst inzake het verrichten van werkzaamheden in het kader van het Gemeenschapstakenplan. De inventarisatie werd verricht door de Kommissie voor economische zaken en de Kommissie voor sociale zaken en maatschappelijk welzijn van de Vereniging van Nederlandse gemeenten.

Lemmen, P.J.H.

Gemeente, werk en werkloosheid.

Sociaal bestek, (1983) 10, 219-220.

Kanttekeningen bij de voornaamste konklusies en aanbevelingen in het gelijknamige VNG-rapport (Groene reeks; nr. 64).

Inventarisatie van de mogelijkheden die de gemeenten ter beschikking staan om de werkgelegenheid te bevorderen en de nadelige gevolgen van werkloosheid te bestrijden. De inventarisatie is opgesteld door werkgroepen uit commissies voor economische zaken en voor sociale zaken en maatschappelijk welzijn van de Vereniging van Nederlandse gemeenten.

Maak werk; hoe de FNV de crisis wil bestrijden.

Amsterdam, 1982. 26 blz. (Federatie Nederlandse vakbeweging).

Aangepaste versie van 'Aan de slag' (FNV, juli 1981) over de FNV-strategie voor een sociaal-economisch beleid in de komende jaren o.a.: werkgelegenheid in de (semi-)kollektieve sektor, herverdeling van arbeid, verdeling van lasten, sociale zekerheid, en het financiële kader.

Maken we er werk van? Samenvatting rapport van de Wetenschappelijke raad voor het overheidsbeleid ter zake. Stichting weg bulletin, (1978) 3, 7810.1-7810.4.

Maken we er werk van? Verkenningen omtrent de verhouding tussen actieven en niet-actieven.

Den Haag, Staatsuitgeverij, 1977. 189 blz., bijln., tabn. (Wetenschappelijke raad voor het overheidsbeleid/Rapporten aan de regering; no. 13).

Na een korte schets van de na-oorlogse sociaal-ekonomische ontwikkeling, wordt de invloed van de sociale verzekeringen op de werkgelegenheid aan de orde gesteld. Verschillende oorzaken van ziekteverzuim worden behandeld. Toekomstige werkgelegenheidsproblemen worden beschreven, waarbij kanttekeningen geplaatst worden bij de beleidsvoornemens op middellange termijn. In het kader van beperking van het arbeidsaanbod worden leerplichtverlenging, vervroegde pensionering en arbeidstijdverkorting nader beschouwd. Gepleit wordt voor creatie van arbeidsplaatsen in de kwartaire sektor (niet-kommerciële dienstverlening). Het stimuleren van investeringen zou meer plaats moeten vinden in het kader van een produktiviteitspolitiek zonder dat daarbij onverkort het arbeidsplaatsenkriterium wordt gehanteerd.

Nota over knelpunten op de arbeidsmarkt.

Amsterdam, 1979. 38 blz., lit. opgn. (Federatie Nederlandse vakbeweging).

Driesporenbeleid: creatie van arbeidsplaatsen in de (semi-) kollektieve sektor, uitbreiding van het aantal arbeidsplaatsen in de marktsector via een gericht investerings- en werkgelegenheidsbeleid; streven naar een herverdeling van de werkgelegenheid via vormen van arbeidstijdverkorting. Naast het begrip passende arbeid van de werknemer moet het begrip 'passende werkgever' worden ingevoerd. Een inkomensverlaging van niet-actieven om werklozen weer aan het werk te krijgen wordt resoluut afgewezen.

Notitie knelpunten op de arbeidsmarkt.

Den Haag, 1979. 104 blz., lit. opgn., tabn. (Ministerie van sociale zaken).

Allereerst worden behandeld het kwantitatieve tekort aan werkgelegenheid, enige kwalitatieve onevenwichtigheden op de arbeidsmarkt en de omvang van het vraagstuk van de moeilijk vervulbare vakatures. De arbeidsmarktsituatie in een aantal bedrijfstakken, beroepen en regio's wordt aan de hand van statistisch materiaal toegelicht. Vervolgens wordt ingegaan op knelpunten aan de vraag- en aanbodzijde van de arbeidsmarkt en knelpunten in het institutioneel systeem en het allokatiemechanisme. Verschillende beleidsmogelijkheden worden aangegeven.

Notitie werkgelegenheidsbeleid; discussienota voor de sociale partners inzake het werkgelegenheidsbeleid.

Den Haag, 1983. 95 blz., bijln. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid).

Bevat: Discussienotitie voor de sociale partners inzake het werkgelegenheidsbeleid (28 jan 1983); bijlage 1: Alternatieven voor structurele werkgelegenheid; bijlage 2: Het verrichten van niet-betaalde werkzaamheden tijdens WWV-en RWW-uitkering; brief nr. 62039/IIIa van staatssecretaris I. Dales (28 mei 1982);

bijlage 3:Gemeenschapstakenplan voor werkloze jongeren(12 jan. 1983);bijlage 4:Studie van de Interdepartementale commissie aanwending uitkeringen(30 sept.1982).

Programma van onderzoek op het gebied van de arbeidsmarkt;uitgangspunten en overzicht van probleemvelden.

Den Haag,1980.101 blz.,lit.opgn.(Ministerie van sociale zaken).

Het rapport bestaat uit drie delen.Deel I handelt over de uitgangspunten voor programmering.Daarbij wordt eerst algemeen ingegaan op de relatie tussen onderzoek en beleid,waarna de vraag aan de orde komt welk onderzoek voor welk beleid van belang is.Tevens wordt een aanzet gegeven tot een samenhangend geheel van arbeidsmarktaspecten,dat als kader kan dienen voor het onderzoeksprogramma.Deel II bevat een verkenning van de probleemvelden voor onderzoek op het gebied van de arbeidsmarkt.Achtereenvolgens wordt ingegaan op de vraag naar arbeid, het aanbod van arbeid en de konfrontatie van vraag en aanbod (kwantitatieve diskrepancies op makro-niveau;ruimtelijke diskrepancies;diskrepancies als gevolg van verschillen in samenstelling tussen vraag en aanbod).Naast een beschrijving van de probleemvelden wordt een inventarisatie gegeven van afgesloten en nog lopend onderzoek op dit gebied.In deel III wordt een aanzet gegeven voor de volgende programmeringsfase.

Rapport inzake werkgelegenheid en arbeidsduur.

's-Gravenhage,1981.28 blz.(Stichting van de arbeid).

Rapport met betrekking tot een aantal aspecten van het arbeidsmarktbeleid.

's-Gravenhage,1981.23 blz.(Stichting van de arbeid).

Rapport van de Werkgroep knelpunten arbeidsmarkt;concept.

Den Haag,1979.97 blz.,tabn.

Rapport van een tripartite werkgroep ingesteld door de Minister van sociale zaken.

De schijnbaar paradoxale situatie op de arbeidsmarkt:hoge werkloosheid en tegelijkertijd een zeer aanzienlijk aantal openstaande vakatures vormde de aanleiding tot het instellen van de werkgroep.Op basis van gesprekken met Gab's,bedrijven, sektorale instellingen en organisaties is door de werkgroep (bestaande uit vertegenwoordigers van het Ministerie van sociale zaken,vakbeweging en werkgeversorganisaties)een aantal knelpunten in de aansluitingsproblematiek gekonstateerd, waarbij een zevental rubrieken zijn onderscheiden:knelpunten inzake omvang,aard en samenstelling van het ingeschreven bestand en van de vraag;samenhangend met de opleiding,het niveau en de bereidheid tot scholing;m.b.t.de loonvervangende uitkeringen;m.b.t.de mobiliteit;samenhangend met positie en beeldvorming van bedrijven;samenhangend met het bemiddelingsapparaat;en samenhangend met wetgeving(anders dan sociaal verzekeringssysteem)en regelingen die in het kader van Cao's tot stand zijn gekomen.Beleidsaanbevelingen t.a.v.deze knelpunten.

Rapportage arbeidsmarkt 1982.

Den Haag,1982.71 blz.(Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid).

Reactie op werkgelegenheidsplan; eerste versie.
's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1982. 33 blz. (Emancipatieraad).

Schouten, W.J.C.

De werkgelegenheidsnotitie van het Kabinet-Lubbers.
Gids personeelsbeleid, arbeidsvraagstukken, sociale verzekering
62(1983)3(mrt)3-6.

Schets van het driesporenbeleid dat de regering wil voeren:
vermindering van het financieringstekort en de kollektieve
uitgaven; versterking van de marktsector; herverdeling van
werk en verbetering van het functioneren van de arbeidsmarkt.
Als voorwaarde voor de herverdeling van werk stelt het kabinet
de invoering van het minimumuurloon voor. De gevolgen van ar-
beidsduurverkorting voor pensioenen, arbeidsmarkt en wetgeving,
en wat betreft organisatorische inpassing, worden behandeld.
In het kader van het arbeidsmarktbeleid wordt aandacht besteed
aan zaken rond indiensttreding en ontslag, minimumjeugdloon,
opleiding en scholing, regionale aspecten en prioriteitsstelling
en financiering van het arbeidsmarktbeleid. Als werkzaamheden
voor werklozen buiten de bestaande structurele werkgelegenheid
worden projecten met behoud van uitkering en tijdelijke extra
werkgelegenheid onderscheiden.

Toekomstscenario, Een, van de arbeid.

Speciaal no. van: Wending 37(1982)4(apr)225-336.

Behalve een samenvatting van het WRR-rapport 'Vernieuwingen
in het arbeidsbestel' (1981) bevat dit nummer een aantal bij-
dragen die één of meer lijnen uitwerken of van commentaar voor-
zien, zoals arbeidstijdverkorting, deeltijdarbeid, edukatief ver-
lof, ont koppeling van arbeid en inkomen, kwaliteit van de arbeid,
arbeidsmotivatie, arbeidsmarkt, bestrijding van de (jeugd)werk-
loosheid, alternatieve werkgelegenheid.

Verbei, W.

Een stap terug?

Kunstenaarskrant 6(1982)9(okt)10-11.

Binnen de FNV-bonden is discussie gevoerd over de nota 'Maak werk',
de FNV-strategie voor een sociaal-ekonomisch beleid in de
komende jaren. Kernpunten van die strategie: de strijd tegen de
werkloosheid door middel van 10% arbeidstijdverkorting, hand-
having van het koppelingsbeleid voor lonen, uitkeringen en
salarissen, en het eerlijk-naar draagkracht-delen van de kosten,
waarbij de laagstbetaalden worden ontzien.

Vernieuwingen in het arbeidsbestel.

Den Haag, Staatsuitgeverij, 1981. 350 blz., bijln., grafn., lit.
opgn., tabn. (Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid/
Rapporten aan de regering; no. 21).

In dit rapport wordt een tiental denkbeelden omtrent het
arbeidsbestel die in de maatschappelijke discussie aan de
orde zijn, geanalyseerd en bezien op hun effecten voor werkge-
legenheid, arbeidsbestel en maatschappelijke orde. De onder-
zochte denkbeelden zijn: arbeidstijdverkorting; deeltijdarbeid;
edukatief verlof; gedifferentieerde loonvorming, herstru-
ktering van belasting- en premiedruk, beloning van inkonve-
niënten; kwaliteit van de arbeid; onbetaalde arbeid; verzorgers-
loon of ouderverzekering; alternatief regime in arbeidsorga-
nisatie voor minder aangepasten; algemeen basisinkomen;
konsumptiebevloeding door herallokatie van bestedingen in
de sfeer van huisvesting, verkeer en toerisme.

Gekonkludeerd wordt dat met uitzondering van twee denkbeelden, te weten verzorgersloon en basisinkomen, op korte termijn een begin kan worden gemaakt met de realisering van bovengenoemde denkbeelden.

Wat is er met ons werk loos? Economische en sociologische aspecten van het werkgelegenheidsvraagstuk. Scheveningen, 1978. 53 blz. (Stichting maatschappij en onderneming/SMO-informatie; no. 23).

Werken aan werk. Amsterdam, 1979. 17 blz. (Federatie Nederlandse vakbeweging). Uitgangspunten van de FNV ten aanzien van werkgelegenheid (s-beleid), arbeidsmarkt (beleid), arbeidsplaatsenovereenkomsten, de kwaliteit van arbeid en de verdeling van werk.

Werkgelegenheid: recht of beleid? Met bijdr. van W. Driehuis, J. van den Doel e.a. Alphen aan den Rijn, 1979. (Vereniging voor arbeidsrecht/Geschrift; no. 2).

Werkgelegenheid, nu en straks; een beleidsnota. Dl. 1 en 2. 's-Gravenhage, 1980. 91 blz. (Nederlands christelijk werkgeversverbond).

Werkgelegenheidsnota 1983/84. ('s-Gravenhage, Staatsuitgeverij), 1983. 116 blz., bijln., lit. opgn., schema's. (Tweede kamer der staten-generaal, zitting 1983-1984; nr. 18102, nrs. 1-2). Nadere konkretisering van het werkgelegenheidsbeleid, tot stand gekomen op grond van de met de sociale partners gevoerde discussie over de Notitie werkgelegenheidsbeleid (januari 1983), van de beleidslijnen die in het regeerakkoord en de regeringsverklaring zijn uiteengezet en van de feitelijke economische ontwikkeling. Ter sprake komen: de beheersing van de kollektieve sektor; versterking van de marktsektor; herverdeling van arbeid; arbeidsmarktbeleid; alternatieven voor structurele werkgelegenheid (o.a. de Experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen, de Werkgelegenheidsverruimende maatregel, additionele werkgelegenheidsprojecten, werken met behoud van uitkering en de toetsingsproblematiek). Inklusief een notitie (bijlage V) die een verdergaande mogelijkheid voor werken met behoud van uitkering in de kwartaire sektor ter discussie stelt (de zgn. Diskussienotitie betreffende het derde arbeidscircuit als alternatief voor langdurige werkloosheid).

Werkloosheid, ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid; een verkenning van een aantal oplossingslijnen door de Interdepartementale stuurgroep beleidsvorming niet-actieven. Deel 1: Rapport van de Stuurgroep (voorz. L.A. Ph. van der Leij). 's-Gravenhage, 1982. 209 blz., graf., schema, tabn. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid). Inhoud: 1. Inleiding en samenvatting; 2. Aard en omvang van de non-activiteit; 3. Keuze van uitgangspunten en selectie van kerncategorieën van non-activiteit; 4. Enkele makro-economische aspecten van de problematiek van de niet-actieven; 5. Werkgelegenheidskreatie in de kwartaire sektor; 6. Werkgelegenheidseffekten van het financieringsstelsel van de sociale

verzekeringen;7.Herverdeling van werkgelegenheid;8.Voorkoming van non-aktiviteit en(her-)inschakeling van niet-aktieven in het arbeidsproces,met name door een verbetering van de aansluiting van vraag en aanbod;9.Specifieke maatregelen gericht op de terugdringing van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid ;10.Het verbeteren van de ontplooiingsmogelijkheden van niet-aktieven buiten de beroepsmatige sfeer.

Wijkstra,R.

Werkgelegenheid,een zaak van welzijn;enkele beschouwingen over het werkgelegenheidsprobleem in Nederland en mogelijke oplossingen daarvoor.

Leiden,Stenfert Kroese,1978.56 blz.

WERKLOOSHEID(SBELEID)

Allaart,P.C.

Werkgelegenheidsplannen.

Beleid en maatschappij 10(1983)5(mei)118-127.

Bij de bestrijding van de werkloosheid dienen op korte termijn te nemen maatregelen in overeenstemming te zijn met langetermijndoelstellingen.Als zodanig worden in dit artikel gezien het scheppen van zoveel mogelijk arbeidsplaatsen in de marktsektor en het komen tot een gelijkere verdeling van betaalde en onbetaalde arbeid.In werkgelegenheidsplannen verdient het makro-ekonomische beleid een centrale plaats.Voor de huidige situatie wordt de voorkeur uitgesproken voor een internationaal gekoördineerde stimuleringspolitiek.Als daarmee het werkloosheidsprobleem niet binnen afzienbare tijd kan worden opgelost,zal een beleid van gerichte loonkostensubsidies mogelijk de voorkeur verdienen boven een algemene arbeidstijdverkortung.

Alternatieven voor structurele werkgelegenheid.

's-Gravenhage,1983.1 blz.(Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid/In:Notitie werkgelegenheidsbeleid,bijl.1). Schema waarin alternatieven voor werklozen worden geïnventariseerd:pro deo activiteiten,projektmatig werken met behoud van uitkering,startende ondernemingen,experimentele arbeidsprojekten voor jeugdwerklozen,werkgelegenheidsverruimende maatregel en werkgelegenheidsprojekten worden afgezet tegen het doel van de aktiviteit en vragen als:is de organisatie bedrijfsmatig,is het werk beroepsmatig,is kommercieel profijit mogelijk,hoe komt de financiering tot stand,hoe is de rechts-positie van de betrokkenen en is het alternatief gericht op individuen,groepen of projekten.

Arts,W.A.,en J.M.van Wissen.

Bestrijding van jeugdwerkloosheid.

Economisch-statistische berichten 68(1983)3387(5 jan)12-15
Evaluatie van het beleid gericht op de bestrijding van de jeugdwerkloosheid.Aandacht voor onder meer het jeugdwerkgelegenheidsbeleid in Duitsland,Denemarken en de USA,de arbeidsvoorzieningsmaatregelen in Nederland,het Jeugdwerkplan en het Gemeenschapstakenplan.Opgemerkt wordt dat de lopende en voorgestelde maatregelen een aanvullende betekenis hebben ten opzichte van het algemene werkgelegenheidsbeleid en

slechts de friktiewerkloosheid onder jongeren kunnen voorkomen en bestrijden.

Bugter, B.

Werklozenbelangen en arbeidsmarktbeleid.

Amsterdam, 1980. 222 blz., lit. opgn.

Doktoraal skriptie toegepaste sociologie.

In het eerste deel komen enkele arbeidsmarkttheorieën, het functioneren van de Nederlandse arbeidsmarkt, de werkloosheidsbeleving en de werklozenbelangen aan de orde. In het tweede deel wordt een gedetailleerd overzicht gegeven van de ontwikkeling van het Nederlandse arbeidsmarktbeleid in de periode 1970-1980, zoals dat met name uit de beleidsstukken van het Ministerie van Sociale zaken naar voren komt. Tot slot wordt het arbeidsmarktbeleid getoetst aan de werklozenbelangen. Geconcludeerd wordt dat het beleid op meerdere punten ernstig te kort schiet.

Cuperus, S.

'Werk en welzijn blijft, eh, een wat harde nouveauté'.

Buut 5 (1983) 4 (23 mrt) 3-5.

Sinds eind 1982 draaien vijftien mensen mee in het project Werk en welzijn in Leeuwarden. Werknemers die actief zijn in het vrijwilligerswerk doen dat werk in (een gedeelte van) hun werktijd. Hun plaats wordt dan ingenomen door een werkloze. Het door de ministeries van Sociale zaken en WVC gesubsidieerde project heeft een looptijd van 3 jaar en helpt 17 werklozen aan een baan.

Doel, J. van den.

De werkloosheid als coördinatieprobleem.

Beleid en maatschappij 6 (1979) 9 (sept) 234-247.

Nadat gesteld wordt, dat in laatste instantie elk werkloosheidsvraagstuk een coördinatieprobleem is, en dat op dit moment in onze samenleving de gebruikte methode van coördinatie faalt, wordt een beschrijving gegeven van het economische systeem; tevens wordt geschetst welke wijze van besluitvorming op het niveau van de volkshuishouding volledige werkgelegenheid kan garanderen.

Eerste versie van het werkgelegenheidsplan; met een woord vooraf door J.M. den Uyl.

(Den Haag), z.u., 1982. 150 blz.

Uitwerking van het regeerakkoord voor wat betreft het werkgelegenheidsbeleid voor 1982, met als hoofddoelstelling: het behoud en de uitbreiding van de werkgelegenheid en het terugdringen van de werkloosheid. Aan de orde komt: toeneming en karakter van de werkloosheid; behoud en herstel van werkgelegenheid; herverdeling van arbeid, het Jeugdwerkplan; werken met behoud van uitkering en het terugploegen van uitkeringen; arbeidsmarktbeleid; werkgelegenheid en werkloosheid in 1982 en 1983; regionale en lokale initiatieven; internationale aspecten.

Hartog, J.

Werkgelegenheidsbeleid: naar een nieuw elan?

Bank en gemeente, (1982) 4, 109-111.

Uiteenzetting over oorzaken van de enorme toename der werkloosheid, o.m. gekenmerkt door het overheersend tekort aan

vraag naar arbeid, alsmede kanttekeningen bij en ter aanvulling op de doelstellingen en ev. te verwachten effecten van het door de Minister van Sociale zaken en werkgelegenheid gepubliceerde Werkgelegenheidsplan, gericht op behoud en herstel van werkgelegenheid en herverdeling van werk (met een tabel).

't Hoen-van Leeuwen, J.

Werkloosheid en werkloosheidsbeleid in Rotterdam gedurende de periode 1970-1981.

Rotterdam, 1982. 123 blz. (Erasmus universiteit).

Hoof, J. van.

Experiment in Leeuwarden: de oplossing voor werkloosheid?

Elseviers magazine 36 (1980) 36 (6 sept) 115-119.

Het experiment houdt in dat werknemers die een volledige baan hebben één of twee dagen vrij kunnen nemen wanneer zij in buurt- of jeugdwerk of bejaardenhulp actief willen zijn. Voor iedere vier werknemers die daarvan gebruik maken kan een werkloze aangetrokken worden. Het project richt zich primair op werknemers met geringe scholing. De ministeries van Sociale zaken en CRM hebben voor de komende drie jaar geld beschikbaar gesteld. In het kort worden enkele meningen t.a.v. de realiseerbaarheid van het experiment weergegeven.

Kruse, F.H.A.M.

Welke beleidsalternatieven staan de rijksoverheid ten dienste? Sociaal bestek 45 (1983) 3 (8 feb) 56-58

De overheid kan drie richtingen inslaan om de jeugdwerkloosheid op te lossen. De eerste is de categorie van het surrogaat: het aanbieden van arbeid die geen beroepsarbeid is, of van niet-betaalde beroepsarbeid. De tweede categorie is die van de protegerende substitutie: allerlei maatregelen die ertoe leiden dat jeugdwerkloosheid wordt opgelost voor de prijs van werkloosheid in andere categorieën. De derde categorie is die waarin de jeugdwerkloosheid als onderdeel van de algemene werkloosheid wordt gezien, waarbij men algemene oplossingen bij de categorie van jeugdigen laat beginnen. Op den duur zal een bij de jeugd te beginnen herverdeling van werk de enige oplossing blijken. Het alternatief is jeugdwerkloosheid blijven bestrijden door op grote schaal andere groepen aan te moedigen hun/haar recht op arbeid op te geven.

Lemmen, P.J.H.

Gemeente, werk en werkloosheid.

Den Haag, 1983. 110 blz., bijln. (Vereniging van Nederlandse gemeenten/Groene reeks; nr. 64).

Inventarisatie van de mogelijkheden die gemeenten ter beschikking staan om de werkgelegenheid te bevorderen en de nadelige effecten van werkloosheid te bestrijden. Achtereenvolgens komen aan de orde: de relatie gemeente-bedrijfsleven; financiële steunverlening aan bedrijven; steun aan startende bedrijven; de gemeente als producent en konsument van goederen en diensten; arbeidsvoorzieningsmaatregelen; scholingsprojecten; werkprojecten voor werklozen; opvang en begeleiding van langdurig werklozen (WWV en RWW) via volwassenenedukatie en sociaal-kultureel werk; het Gemeenschapstakenplan en lokale Jeugdwerkplannen; organisatorische vormgeving van een gemeentelijk werkgelegenheidsbeleid. Het Gemeenschapstakenplan wordt gepresenteerd als een van de aktiepunten voor gemeenten.

Als bijlage een Model-overeenkomst inzake het verrichten van werkzaamheden in het kader van het Gemeenschapstakenplan. De inventarisatie werd verricht door de Commissie voor economische zaken en de Commissie voor sociale zaken en maatschappelijk welzijn van de Vereniging van Nederlandse gemeenten.

Lemmen, P.J.H.

Gemeente, werk en werkloosheid.

Sociaal bestek, (1983) 10, 219-220.

Kanttekeningen bij de voornaamste konklusies en aanbevelingen in het gelijknamige VNG-rapport (Groene reeks; n.4.64).

Inventarisatie van de mogelijkheden die de gemeenten ter beschikking staan om de werkgelegenheid te bevorderen en de nadelige gevolgen van werkloosheid te bestrijden. De inventarisatie is opgesteld door werkgroepen uit commissies voor economische zaken en voor sociale zaken en maatschappelijk welzijn van de Vereniging van Nederlandse gemeenten.

Maken we er werk van? Samenvatting rapport van de Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid ter zake.

Stichting weg bulletin, (1978) 3, 7810.1-7810.4.

Maken wij er werk van? Verkenningen omtrent de verhouding tussen actieven en niet-actieven.

Den Haag, Staatsuitgeverij, 1977. 189 blz. bijln., tabn. (Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid/Rapporten aan de regering; no. 13).

Na een korte schets van de na-oorlogse sociaal-economische ontwikkeling, wordt de invloed van de sociale verzekeringen op de werkgelegenheid aan de orde gesteld. Verschillende oorzaken van ziekteverzuim worden behandeld. Toekomstige werkgelegenheidsproblemen worden beschreven, waarbij kanttekeningen worden geplaatst bij de beleidsvoornemens op middellange termijn. In het kader van beperking van het arbeidsaanbod worden leerplichtverlenging, vervroegde pensionering en arbeidstijdverkorting nader beschouwd. Gepleit wordt voor creatie van arbeidsplaatsen in de kwartaire sector (niet-kommerciële dienstverlening). Het stimuleren van investeringen zou meer plaats moeten vinden in het kader van een produktiviteitspolitiek zonder dat daarbij onverkort het arbeidsplaatsenkriterium wordt gehanteerd.

Niet-actieven.

Extra no. van: Trefpunt, (1981), (dec) 12 blz.

Gesprekken met CRM-medewerkers H.J. Olthof (hoofd van de Hoofdafdeling regionaal beleid en accommodatiezaken) en K.A. Weeda (Projectcoördinator werkgelegenheidszaken) over het beleid van de overheid met betrekking tot o.a. werklozen, en het verrichten van (betaalde of onbetaalde) produktieve arbeid; ontwikkeling van de werkloosheid van 1973-1985; voorbeelden van werkprojecten.

Notitie werkgelegenheidsbeleid; discussienota voor de sociale partners inzake het werkgelegenheidsbeleid.

Den Haag, 1983. 95 blz., bijln. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid).

Bevat: Discussienotitie voor de sociale partners inzake het werkgelegenheidsbeleid (28 jan. 1983); bijlage 1: Alternatieven

voor structurele werkgelegenheid; bijlage 2: Het verrichten van niet-betaalde werkzaamheden tijdens WWV-en RWW-uitkering; brief nr. 62039/IIIa van staatssecretaris I. Dales (28 mei 1982); bijlage 3: Gemeenschapstakenplan voor werkloze jongeren (12 jan. 1983); bijlage 4: Studie van de Interdepartementale commissie aanwending uitkeringen (30 sept. 1982).

Schouten, W. J. C.

De werkgelegenheidsnotitie van het Kabinet-Lubbers. Gids personeelsbeleid, arbeidsvraagstukken, sociale verzekering 62 (1983) 3 (mrt) 3-6.

Schets van het driesporenbeleid dat de regering wil voeren: vermindering van het financieringstekort en de kollektieve uitgaven; versterking van de marktsector; herverdeling van werk en verbetering van het functioneren van de arbeidsmarkt. Als voorwaarde voor de herverdeling van werk stelt het kabinet de invoering van het minimumuurloon voor. De gevolgen van arbeidsduurverkorting voor pensioenen, arbeidsmarkt en wetgeving, en wat betreft organisatorische inpassing worden behandeld. In het kader van het arbeidsmarktbeleid wordt aandacht besteed aan zaken rond indiensttreding en ontslag, minimumjeugdloon, opleiding en scholing, regionale aspecten en prioriteitsstelling en financiering van het arbeidsmarktbeleid. Als werkzaamheden voor werklozen buiten de bestaande structurele werkgelegenheid worden projecten met behoud van uitkering en tijdelijke extra werkgelegenheid onderscheiden.

Sidré, W.

Enkele aantekeningen bij het spanningsveld tussen schaarste, werk en inkomen.

Beleid en maatschappij 6 (1979) 9 (sept) 248-254, 269, lit. opgn. Analyse van het werkloosheidsbeleid; de mogelijkheid van combinatie van werkloosheidsbestrijding en behoeftenbevrediging; bespreking van het beleidsinstrument van de werkloosheidsuitkering; toelichting op de schijnbaar paradoxale bewering, dat er nooit te weinig banen zijn.

Sidré, W., en J. Theeuwes.

De invloed van werkloosheidsuitkeringen op het werkloosheidspercentage in Nederland.

Amsterdam, 1978. (Instituut voor economisch onderzoek).

Toekomstscenario, Een, van de arbeid.

Speciaal no. van: Wending 37 (1982) 4 (apr) 225-336.

Behalve een samenvatting van het WRR-rapport 'Vernieuwingen in het arbeidsbestel' (1981) bevat dit nummer een aantal bijdragen die één of meer lijnen uitwerken of van commentaar voorzien, zoals arbeidstijdverkorting, deeltijdarbeid, educatief verlof, ontkoppeling van arbeid en inkomen, kwaliteit van de arbeid, arbeidsmotivatie, arbeidsmarkt, bestrijding van de (jeugd)werkloosheid, alternatieve werkgelegenheid.

Werkgelegenheidsnota 1983/84.

('s-Gravenhage, Staatsuitgeverij), 1983. 116 blz., bijln., lit. opgn., schema's. (Tweede kamer der staten-generaal; zitting 1983-1984; nr. 18102, nrs. 1-2).

Nadere konkretisering van het werkgelegenheidsbeleid, tot stand gekomen op grond van de met de sociale partners gevoerde discussie over de Notitie werkgelegenheidsbeleid (januari 1983),

van de beleidslijnen die in het regeerakkoord en de regeringsverklaring zijn uiteengezet en van de feitelijke economische ontwikkeling. Ter sprake komen: de beheersing van de kollektieve sektor; versterking van de marktsektor; herverdeling van arbeid; arbeidsmarktbeleid; alternatieven voor structurele werkgelegenheid (o.a. de Experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen, de Werkgelegenheidsverruimende maatregel, additionele werkgelegenheidsprojecten, werken met behoud van uitkering en de toetsingsproblematiek). Inklusief een notitie (bijlage V) die een verdergaande mogelijkheid voor werken met behoud van uitkering in de kwartaire sektor ter diskussie stelt (de zgn. Diskussienota betreffende het derde arbeidscircuit als alternatief voor langdurige werkloosheid).

Werkloosheid, ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid; een verkenning van een aantal oplossingslijnen door de Interdepartementale stuurgroep beleidsvorming niet-actieven. Deel 1: Rapport van de Stuurgroep (voorz. L.A. Ph. van der Leij).

's-Gravenhage, 1982. 209 blz., graf., schema, tabn. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid).

Inhoud: 1. Inleiding en samenvatting; 2. Aard en omvang van de non-activiteit; 3. Keuze van uitgangspunten en selectie van kernkategorieën van non-activiteit; 4. Enkele makro-economische aspecten van de problematiek van de niet-actieven; 5. Werkgelegenheidscreatie in de kwartaire sektor; 6. Werkgelegenheidseffekten van het financieringsstelsel van de sociale verzekeringen; 7. Herverdeling van werkgelegenheid; 8. Voorkoming van non-activiteit en (her-)inschakeling van niet-actieven in het arbeidsproces met name door verbetering van de aansluiting van vraag en aanbod; 9. Specifieke maatregelen gericht op de terugdringing van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid; 10. Het verbeteren van de ontplooiingsmogelijkheden van niet-actieven buiten de beroepsmatige sfeer.

KWARTAIRE SEKTOR

Actieven en niet-actieven; een analyse van trends in de periode 1960-1976.

's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1979. 79 blz., lit. opg. (Ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk/Statistisch cahier; no. 20).

Nagegaan is in hoeverre de kwartaire sektor tot nu toe in staat is geweest de teruggang van de werkgelegenheid in de overige sektoren op te vangen en in hoeverre door onvoldoende afstemming van vraag en aanbod de categorie niet-actieven is toegenomen. Hiertoe zijn systematisch de ontwikkelingen gedurende drie perioden van ieder vijf jaar (1961-1966, 1966-1971 en 1971-1976) met elkaar vergeleken. Er is uitgegaan van de rekruteringsbevolking (15-64 jarigen), gesplitst in actieven, niet-actieven (werklozen, zieken, arbeidsongeschikten e.d.) en studerende. Enkele konklusies: - het aantal studerende stijgt steeds meer; - het aantal actieven daalt sterk in de particuliere sektor, en stijgt (minder sterk) in de kwartaire sektor; de stijging van het aantal niet-actieven zet zich versneld door.

Advies over het behoud en de creatie van arbeidsplaatsen in de kwartaire sector; uitgebr. door de Raad voor de arbeidsmarkt aan de minister van Sociale zaken.

's-Gravenhage, 1979. 34 blz., bijln., grafn., lit. opgn., tabn. (Sociaal-economische raad).

Na een karakterisering van de kwartaire sektor, komen algemene en specifieke structuurkenmerken van de vraag- en aanbodzijde van de verschillende arbeidsdeelmarkten aan de orde, de afstemming van de vraag en aanbod alsmede de recente arbeidsmarktsituatie en de perspectieven op langere termijn. Vervolgens wordt inzicht gegeven in de financieringsmogelijkheden van de werkgelegenheid in de kwartaire sektor en wordt een beoordeling gegeven van de kwartaire sektor als mogelijkheid tot een verdere bijdrage aan de realisering van de doelstelling van volledige en volwaardige werkgelegenheid. Conclusies en aanbevelingen. Een grote mate van duidelijkheid t.a.v. de beleidsplannen op dit gebied wordt bepleit.

Arbeidsaanbod ten behoeve van de kwartaire sektor in de jaren tachtig; project personeelsvoorziening kwartaire sektor.

's-Gravenhage, 1982. IV, 79 blz., lit. opgn. (Centraal planbureau/Sociaal-cultureel planbureau/Bulletin; nr. 3).

Uitgangspunt bij deze als prognose bedoelde schattingen is het totale verwachte arbeidsaanbod onderscheiden naar opleidingsniveau. Tegen de achtergrond hiervan is de ontwikkeling geschat van een aantal opleidingen die blijken een recente inventarisatie overwegend in vormen van kwartaire beroepsuitoefening resulteren.

Borg, M. ter, en M. Henkemans.

Het betere werk: PPR-kommentaar- en alternatieven op de WRR-nota 'Maken wij er werk van?'

Amsterdam, 1978. 24 blz. (Politieke partij radicalen).

Via opvoering van de arbeidsproductiviteit in landbouw, bouwnijverheid, nijverheid en commerciële dienstensektor en het afromen van de daardoor ontstane winsten wil de Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid werk kreëren in de niet-kommerciële dienstensektor of kwartaire sektor. Volgens ideeën binnen de PPR gaat dit ten koste van milieu, ruimtelijke ordening, grondstoffen- en energievoorraden. De PPR-oplossingen zijn: selectieve groei in het draagvlak; eerlijke verdeling van het werk; afroming van winsten en topsalarissen; andere vormen van werkkreatie in de kwartaire sektor.

Evalutie-onderzoek plan Albeda/Gardeniers door de vakgroep bestuurskunde en publiekrecht; door T. Attema, K. Bouwman, J. E. Klanderma e.a..

Den Haag, 1981. 30 blz. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid).

Onderzoek naar het plan 'Vervroegde bezetting voor toekomstige arbeidsplaatsen', een experiment betreffende arbeidsplaatsverruimende maatregelen in de kwartaire sektor.

Eyzenga, G.

Werkgelegenheidsperspectieven in de kwartaire sektor?

Tijdschrift voor maatschappijvraagstukken en welzijnswerk 32 (1978) 11 (nov) 341-343.

Weergave discussie in de werkgroep over maatschappelijke dienstverlening en gezondheidszorg over het thema: 'De huidige

en toekomstige werkgelegenheidsperspectieven in de kwartaire sector'tijdens de door de Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid in Utrecht georganiseerde werkconferentie (5 okt.1978).

Goudriaan,R.

Arbeidsplaatsenplannen of arbeidsplaatsen plannen?
Rijswijk,1981.76 blz.,bijl.,lit.opgn.,tabn.(Sociaal en cultureel planbureau).

Inventarisatie en evaluatie van de arbeidsplaatsenprogramma's voor de kwartaire sektor in 1980,waarbij de nadruk ligt op een(partiële)evaluatie van het Arbeidsplaatsenplan 1980.De doeltreffendheid van de plannen voor de werkgelegenheidskreatie is in 1980 achtergebleven bij de verwachtingen en kende een realisatie van 41 percent.De effectiviteit is in het eerste halfjaar van 1981 aanzienlijk verbeterd.Ook een analyse vanuit het allokatieve aspekt(stemt de voorgenomen personeelsuitbreiding overeen met de werkelijke behoefte)laat,zowel wat volume als verdeling betreft,diskrepanties zien.Het heeft vooral ontbroken aan een samenhangende visie op de keuze tussen kreatie van arbeidsplaatsen in de kwartaire en de overige sektoren en aan een integrale afweging van sektorale werkgelegenheidsuitbreidingen in de kwartaire sektor.

Goudriaan,R.

Arbeidsplaatsenplannen of arbeidsplaatsen plannen?
Economisch-statistische berichten 67(1982)3341(3 feb)112-116.
De verschillende regeringsplannen in de afgelopen jaren voor het scheppen van werkgelegenheid,waren steeds voor een belangrijk deel gericht op de kwartaire sektor.De extra arbeidsplaatsenschepping in deze sektor in 1980 wordt onder de loep genomen en vergeleken met de ramingen van de ontwikkelingen in het voorzieningengebruik.De beoogde personeelsuitbreiding voor de gehele kwartaire sektor blijkt bijna 20.000 mensjaren boven de personeelsuitbreiding te liggen die op grond van de raming van het voorzieningengebruik zou mogen worden verwacht.Ook de verdeling van de additionele werkgelegenheid over de sektoren van de kwartaire sektor sluit slecht aan bij de verwachte veranderingen in het voorzieningengebruik.

Goudriaan,R.

Over aanbod en vraag in de kwartaire sector:project personeelsvoorziening kwartaire sektor.
Rijswijk,1982.108 blz.,lit.opgn.,tabn.(Sociaal en cultureel planbureau/Centraal planbureau/Bulletin,nr.4).
Integratie van resultaten uit drie voorafgaande publikaties met betrekking tot de personeelsvoorziening in de kwartaire sektor.Achtereenvolgens kwamen daarin aan de orde een inventarisatie van gegevens over de kwartaire sektor,een basisraming van de vraag naar arbeid in de kwartaire sektor,en een raming van het aanbod van arbeid,alsmede een opleidingsklas-sifikatie.Hoewel de cijfers een indikatief karakter hebben en slechts globale trends in kaart kunnen worden gebracht, maakt de konfrontatie van vraag en aanbod duidelijk dat grote problemen op de arbeidsmarkt te verwachten zijn.In 1990 zal minder dan 60% van het specifiek kwartair opgeleide arbeidsaanbod in de kwartaire sektor zelf emplooi kunnen vinden.Enkele voor-en nadelen van beleidsopties als uit-

breiding van de kwartaire sektor, verkorting van de arbeidsduur, sturing van het arbeidsaanbod en vervroegde uittreding.

Goudriaan, R., en H. de Groot.

De kwartaire sector: nieuwe prognoses-nieuw beleid?
Economisch-statistische berichten 67(1982)3361(30 jun)656-660,
lit.opgn.

Bespreking van een recente raming van het Centraal planbureau en het Sociaal en cultureel planbureau, waarin gesteld wordt, dat om de toekomstige stijging van het arbeidsaanbod in de kwartaire sektor op te vangen, tot 1990 een jaarlijkse uitbreiding van de werkgelegenheid in deze sektor nodig zou zijn van ca. 31.000 arbeidsjaren.

Groot, H. de.

De toekomst van de kwartaire sector.

Openbare uitgaven 12(1980)15(okt)239-251, lit.opg.

Gepresenteerd worden twee alternatieve ramingen van de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de kwartaire sektor. Eén op basis van extrapolatie van het gebruik van voorzieningen, en één op basis van een kollektieve welvaartsfunctie. Beide ramingsmethoden komen tot vergelijkbare konklusies waarvan er één luidt dat de totale werkgelegenheid in deze sektor een aanzienlijk lager groeitempo zal gaan vertonen dan in het recente verleden.

Groot, H. de.

Regeerakkoord en kwartaire sektor.

Den Haag, 1983. 48 blz. (Sociaal en cultureel planbureau).

Beeld van de te verwachten werkgelegenheidseffekten van de kabinetsvoornemens in de kwartaire sektor over de periode 1983-1986. Deze effekten worden getoetst aan de te verwachten ontwikkelingen in het voorzieningengebruik.

Groot, H. de.

Regeerakkoord en kwartaire sector: ombuigen zonder plan?

Economisch-statistische berichten 68(1983)3388(12 jan)29-31,
lit.opgn.

Herzberg, V.P.C.F., en J.B. Vermetten.

Multicriteria-analyse van personeelsuitbreiding in de kwartaire sektor.

's-Gravenhage, 1981. VI, 137 blz. (Centraal planbureau/Occasional papers; nr. 25).

Het onderzoek is gericht op de maatschappelijke effekten van een extra uitbreiding van de kwartaire sektor. Om te onderzoeken of deze uitbreiding al of niet wenselijk is, zijn twee analyses opgezet, n.l. een makro-analyse en een sektoren-analyse waarbij vijf onderdelen van de kwartaire sektor met elkaar worden vergeleken n.l.: -gezinsverzorging; -algemeen maatschappelijk werk; -algemene ziekenhuizen; -natuur- en landschapsbeheer; -volwassenenedukatie.

Korter werken in de kwartaire sektor; enkele arbeidsmarkt- en inkomenseffekten van een algemene arbeidsduurverkorting in de kwartaire sektor met 10 dan wel 20%; door F. de Kam, R.

Goudriaan, H. de Groot e.a.

Rijswijk, 1983. 48 blz. (Sociaal en cultureel planbureau).

Kwartaire sektor, De, in cijfers, 1975; projekt personeelsvoorziening kwartaire sektor.
Rijswijk enz., 1979. VI, 51 blz., lit. opg. (Sociaal en cultureel planbureau/Centraal planbureau/Bulletin; nr. 1).
Beschrijving van een onderzoeksprojekt waarbij de nadruk ligt op de huidige situatie van vraag naar en aanbod van arbeidskrachten in de kwartaire sektor als basis voor toekomstige ramingen. Inventarisatie van gegevens m.b.t. de personeelsopbouw, de financiering en de op de kwartaire sektor gerichte opleiding, i.v.m. de groeiende betekenis van deze sektor voor de werkgelegenheid.

Kwartaire sektor, De, in de jaren tachtig; projekt personeelsvoorziening kwartaire sektor.
's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1980. 242 blz., lit. opg., tabn. (Sociaal en cultureel planbureau/Centraal planbureau/Bulletin; nr. 2).
In dit tweede bulletin in het kader van het projekt personeelsvoorziening kwartaire sektor wordt een vooruitberekening gegeven voor de jaren tachtig van de ontwikkelingen in het gebruik van voorzieningen in deze sektor en de daarmee verbonden werkgelegenheid. Achtereenvolgens worden behandeld: Intramuraal gezondheidszorg; overige gezondheidszorg; maatschappelijke dienstverlening; sociaal-cultureel werk, cultuur en recreatie; onderwijs en onderzoek; werkvormen in de justitiële sfeer; openbaar vervoer; openbaar bestuur. De resultaten laten een matiging van de groei van het arbeidsvolume zien. Het aandeel van het onderwijs in het totale arbeidsvolume daalt, terwijl dat van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening toeneemt. De kostenontwikkeling zal gelijke tred houden met de groei van het arbeidsvolume.

Maken we er werk van? Samenvatting rapport van de Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid ter zake.
Stichting weg bulletin, (1978) 3, 7810.1-7810.4.

Maken wij er werk van? Verkenningen omtrent de verhouding tussen actieven en niet-actieven.
Den Haag, Staatsuitgeverij, 1977. 189 blz., bijl., tabn. (Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid/Rapporten aan de regering; no. 13).
Na een korte schets van de na-oorlogse sociaal-ekonomische ontwikkeling, wordt de invloed van de sociale verzekeringen op de werkgelegenheid aan de orde gesteld. Verschillende oorzaken van ziekteverzuim worden behandeld. Toekomstige werkgelegenheidsproblemen worden beschreven, waarbij kanttekeningen worden geplaatst bij de beleidsvoornemens op middellange termijn. In het kader van beperking van het arbeidsaanbod worden leerplichtverlenging, vervroegde pensionering en arbeidstijdverkortening nader beschouwd. Gepleit wordt voor creatie van arbeidsplaatsen in de kwartaire sektor (niet-kommerciële dienstverlening). Het stimuleren van investeringen zou meer plaats moeten vinden in het kader van een produktiviteitspolitiek zonder dat daarbij onverkort het arbeidsplaatsenkriterium wordt gehanteerd.

Planvorming kwartaire sector.
Rijswijk, 1981. IV, 82 blz., tabn. (Sociaal en cultureel planbureau/Centraal planbureau; S.C.P.-cahier; nr. 25).

Memorandum bestaande uit een aantal aanbevelingen op basis van een achtergrondstudie. Deze kunnen samengevat worden onder de noemers: -voorzieningen en werkgelegenheid; -kosten, makro-ekonomische politiek en internationale vergelijking; -stuuringsmogelijkheden; -specifiek arbeidsaanbod voor de kwartaire sektor; -konfrontatie van vraag en aanbod.

Popta, K.B. van.

De kwartaire sector: middelpunt van het werkgelegenheidsbeleid? Beleidsanalyse 10 (1981) 1-2, 17-20.

Behandeling van een aantal rapporten op het gebied van de werkgelegenheid, m.n. in de kwartaire sektor. Het aksent ligt op de punten die behandeld worden in het rapport van het Centraal planbureau: 'De kwartaire sector in de jaren tachtig'.

Quartaire sector, De; maatschappelijke behoeften en werkgelegenheid; inl. door M.C.E. van Gendt; nabeschouwing door H.A. van Stiphout.

Den Haag, 1979. 80 blz., tabn. (Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid/Voorstudies en achtergronden).

Een van de mogelijkheden, naast herverdeling van arbeidsplaatsen en vervroegde pensionering, om het verschil tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te overbruggen, is het verder ontwikkelen van de sektor van de niet-kommerciële dienstverlening. Als nadere uitwerking van de in het rapport 'Maken wij er werk van?' ontwikkelde ideeën over verruiming van de werkgelegenheid in de kwartaire sektor, belegde de WRR op 5 oktober 1978 een werkkonferentie waarvoor personen en instellingen werden uitgenodigd die in de verschillende gebieden van deze sektor werkzaam zijn. Thema's van de konferentie waren primair de identifikatie van behoeften op de onderscheiden terreinen en het aantal te scheppen arbeidsplaatsen. Enkele discussiebijdragen zijn opgenomen, waarin de volgende gebieden behandeld worden: maatschappelijke dienstverlening, gezondheidszorg, energievoorziening, natuurbeheer, verwerking huishoudelijk afval, plaatselijke edukatieve netwerken en sportbeoefening.

Talstra, E.

De WRR en de quartaire sector.

Marge 2 (1978) 10 (okt) 336-348

Bewerking van een niet uitgesproken inleiding, oorspronkelijk bedoeld voor een door de Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid georganiseerde werkkonferentie over deze niet-kommercieel dienstverlenende sektor (b.v. welzijnswerk, onderwijs en gezondheidszorg). O.a. kritische analyse van de gedachtengang en werkwijze van de WRR m.b.t. het voorstel in voormeld rapport 'Maken wij er werk van?' over het scheppen van arbeidsplaatsen in deze sektor. Tevens kritiek op de wijze waarop organisaties op dit voorstel hebben gereageerd.

Vervroegde bezetting voor toekomstige arbeidsplaatsen (Plan Albeda/Gardeniers).

's-Gravenhage, 1979. (Ministerie van sociale zaken).

Plan betreffende arbeidsplaatsverruimende maatregelen in de kwartaire sektor, speciaal bedoeld voor langdurig ingeschrevenen bij een arbeidsbureau, die een uitkering krachtens WWV of RWW ontvangen.

Werkgelegenheidsnota 1983/84.

('s-Gravenhage, Staatsuitgeverij), 1983. 116 blz., bijln., lit. opgn., schema's. (Tweede kamer der staten-generaal, zitting 1983-1984; nr. 18102, nrs. 1-2).

Nadere konkretisering van het werkgelegenheidsbeleid, tot stand gekomen op grond van de met de sociale partners gevoerde discussie over de Notitie werkgelegenheidsbeleid (januari 1983), van de beleidslijnen die in het regeerakkoord en de regeringsverklaring zijn uiteengezet en van de feitelijke economische ontwikkeling. Ter sprake komen: de beheersing van de kollektieve sektor; versterking van de marktsektor; herverdeling van arbeid; arbeidsmarktbeleid; alternatieven voor structurele werkgelegenheid (o.a. de Experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen, de Werkgelegenheidsverruimende maatregel, additionele werkgelegenheidsprojecten, werken met behoud van uitkering en de toetsingsproblematiek). Inklusief een notitie (Bijlage V) die een verdergaande mogelijkheid voor werken met behoud van uitkering in de kwartaire sektor ter discussie stelt (de zgn. Diskussienota betreffende het derde arbeidscircuit als alternatief voor langdurige werkloosheid).

Werkloosheid, ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid; een verkenning van een aantal oplossingslijnen door de Interdepartementale stuurgroep beleidsvorming niet-actieven. Deel 1: Rapport van de Stuurgroep (voorz. L.A. Ph. van der Leij).

's-Gravenhage, 1982. 209 blz., graf., schema, tabn. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid).

Inhoud: 1. Inleiding en samenvatting; 2. Aard en omvang van de non-activiteit; 3. Keuze van uitgangspunten en selectie van kerncategorieën van non-activiteit; 4. Enkele makro-economische aspecten van de problematiek van de niet-actieven; 5. Werkgelegenheidskreatie in de kwartaire sektor; 6. Werkgelegenheids-effecten van het financieringsstelsel van de sociale verzekeringen; 7. Hervreiding van werkgelegenheid; 8. Voorkoming van non-activiteit en (her-)inschakeling van niet-actieven in het arbeidsproces, met name door een verbetering van de aansluiting van vraag en aanbod; 9. Specifieke maatregelen gericht op de terugdringing van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid; 10. Het verbeteren van de ontplooiingsmogelijkheden van niet-actieven buiten de beroepsmatige sfeer.

De sociaal-juridische positie van kunstenaars en kunstenaarsen, rechten en plichten voortvloeiend uit arbeidsovereenkomsten, sociale zekerheid, arbeidsmarkt en werkgelegenheid, werkloosheid (problemen en cijfers) en arbeidsbemiddeling via arbeidsburo's.

ALGEMEEN

Akkermans, E.

VN over vrijheid en inkomen van kunstenaars.

NRC Handelsblad, 11-4-1980.

Overzicht van aanbevelingen, opgesteld door regeringsdeskundigen in het hoofdkwartier van de Unesco te Parijs t.a.v. de status van de kunstenaar waarover eind 1980 een ministerskonferentie van deze VN-organisatie zich zal uitspreken. De aanbevelingen betreffen o.a. de sociale status van kunstenaars, het sociaal beleid van regeringen, arbeidsomstandigheden en nieuwe mogelijkheden om kunstenaars enige sociale zekerheid te bieden.

Berg, H.O. van den, A.A. Blanken en B. Wijtman.

De sociaal-ekonomische positie van kunstenaars; verslag van een vooronderzoek.

Amsterdam, 1981. 2 dln., 291 blz., bijln., grafn., lit. opgn., schema, tabn. (Cenario).

Aan de orde komen o.a.: de sociale voorzieningen en verzekeringen, de werkloosheid, de arbeidsbemiddeling en de overige arbeidsbevorderende maatregelen van het Ministerie van sociale zaken; tevens verslag van een interview met G. Kreffer van de afdeling Arbeidsvoorziening van het Ministerie van sociale zaken, over de Gewestelijke arbeidsbureau's, waar soms een aparte afdeling musici en artiesten is, over het begrip passende arbeid, werkgelegenheidsverruiming, plaatsingsbevordering en scholing.

Funcke, R.

De rechtspositie van de amusementskunstenaar c.q. popmuzikant bij het sluiten van een overeenkomst met een zaal-exploitant. Amsterdam, z.u., ca. 1979. 37 blz.

Bevat literatuuropgave.

Aard van de overeenkomsten tussen popgroep en zaalverhuurder/exploitant, bv. de arbeidsovereenkomst in het algemeen n.a.v. de sociale wetten en jurisprudentie, het loon, de persoonlijke verrichting; de institutionalisering van de tussenpersonen, arbeidsbemiddeling in de amusementskunst c.q. popmuziek.

Honout, J.

De economie en de werkgelegenheid in de kunsten.

Informatiebulletin Amsterdamse kunststraat, (1979) 10 (apr) 14-20. Honout gaat in op het probleem om de omvang van de werkloosheid in het algemeen en in de kunstensektor in het bijzonder

te bepalen;op de technische ontwikkeling als oorzaak en de rol van de internationale handel en de bestedingen;de onvolgende afstemming van vraag naar en aanbod van arbeid in de kunstensektor;het zoeken naar oplossingen de werkgelegenheid te vergroten en zijn verwachting dat een herziening van het begrip arbeid tot effect zal hebben dat ontplooiing van creativiteit als menselijke eigenschap meer aandacht krijgt.Dit betekent'werk'aan de winkel voor kunstenaars.

Jaarsma,P.

Plenaire vergadering Amsterdamse kunstraad.
Informatiebulletin Amsterdamse kunstraad, (1980) 16 (feb) 11-15.
Tien stellingen van Flip de Kam over het thema werkloosheid en kunstbeleid,t.b.v.een lezing over dit onderwerp voor de openbare plenaire vergadering van de kunstraad 17.12.1979.
Enkele stellingen:De oorzaak van de werkloosheid onder beroepskunstenaars is natuurlijk dat zij meer kunst aanbieden dan momenteel wordt gevraagd.De oplossing van het probleem ligt evenzeer voor de hand:a)vergroting van de vraag naar kunst (is in de praktijk meer een taak van de overheid),b)verkleining van het aanbod van kunst (betekent omscholing van kunstenaars); subsidie vergroot meestal het aanbod van kunst,zelden de kwaliteit ervan;voor beroepskunstenaars die een produkt aanbieden waarnaar geen vraag is,moeten dezelfde regels gelden als voor anderen die als bontrekker of zelfstandige ondernemer economisch niet succesvol zijn,met name voor wat betreft de sociale zekerheid.

Leeuw,Ch.van der.

Wie zoet is krijgt lekkers;of wat er gebeurt als je de economie op de kunst loslaat.

Muziek en dans in onderwijs en praktijk 4(1980)1(feb)7-8.
N.a.v.de discussie,op 17 december 1979 georganiseerd door de Amsterdamse kunstraad,over het thema'kunstenaars en werkloosheid';met name wordt kritiek geleverd op het betoog van Flip de Kam:ten eerste ontbreekt in zijn betoog iedere definitie van kunst,laat staan een differentiatie binnen dit begrip; vervolgens vergelijkt hij kunst met ieder willekeurig consumptiegoed,waarbij hij de waarde van het unieke individuele kunstwerk over het hoofd ziet,oftewet ieder kunstwerk inwisselbaar acht voor een willekeurig ander,en tenslotte komt hij met een uit de lucht gegrepen waarde-oordeel over gesubsidieerde kunst,en besluit hij met de konklusie dat de sociale zekerheden van een'niet-sukcesvol'kunstenaar wel wat verbetering verdienen.

Leeuwen,C.H.J.van.

De artiestenovereenkomst;het optreden van de artiest en de plichten voortvloeiende uit:sociale verzekeringen,loonbelasting,auteursrechten (BUMA-rechten),BTW,vermakelijkhedenretributie;met een tabellenbijlage verzorgd door F.G.van Herwaarden.

Alphen aan den Rijn,Tjeenk Willink,1982.156 blz.,ill.,bijl.,reg.,tab.

Bevat literatuuropgave.

Behandeling van centrale begrippen als artiest en optreden, de arbeidsovereenkomst;een juridische kwalifikatie van de artiestenovereenkomst;het optreden en de sociale verzekeringen;de verplichtingen van de werkgever van de artiest.

Smit, S., en H.O. van den Berg.
Symfonieorkesten in Nederland; bezetenheid in dienstverband;
studie, uitgebracht aan het bestuur van de Federatie van
kunstenaarsverenigingen.
Amsterdam, 1980. 180 blz., grafn., tabn. (Federatie van kunstenaarsverenigingen/Cenario).
Bevat literatuuropgave.
Opsomming van de bezwaren die kleven aan de inhoud van de
arbeidsovereenkomst tussen musikus en orkest, waarna voorstellen
worden gedaan voor een nieuwe arbeidsovereenkomst.

Smit, S.U., en H.O. van den Berg.
Organisatie en bespeling van het muziektheater in Amsterdam;
eindadvies ten behoeve van de Directie kunsten van het
Ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk,
waarin opgenomen de gevolgen met betrekking tot het orkesten-
bestel en de omroep.
Amsterdam, 1982. II, 71 blz., tabn.
Bevat een hoofdstuk over bezwaren die kleven aan de inhoud
van de arbeidsovereenkomsten zoals die nu tussen musici en
orkesten in Nederland worden gesloten, t.a.v. de aard van de
werkzaamheden, het basiskontraakt met een gelimiteerde periode
voor speciale functies, aantal diensten en wijze van telling,
opheffing van beperkingen aan dienstvervulling, en deeltijd-
arbeid en nevenwerkzaamheden; kort overzicht van de werkge-
legenheid bij de orkesten.

Tjeerdsma, P.
Als de noot het hoogst is...; een beschouwing over de rechts-
positie van de jazz-en improviserend musicus in Nederland.
Groningen, 1982. 80 blz. (Rijksuniversiteit Groningen).
Bevat literatuuropgave.
Doktoraalskriptie.
De jazz-en improviserend musicus is-soms gedeeltelijk-afhanke-
lijk van niet wettelijk geregelde subsidies. Nagegaan wordt
hoe het beroep van musicus past in het stelsel van de sociale
verzekeringswetgeving. Mogelijkheden voor verbetering van de
positie is gelegen in: de Kaderwet specifiek welzijn, de Fondsen-
wet scheppende kunsten, een aparte verzekeringsinstantie voor
zelfstandig werkende kunstenaars, een (eventuele) Wet voor de
kunsten.

ARBEIDSMARKT EN WERKGELEGENHEID

Arbeidsbemiddeling bij kunstenaars mag.
Knipselkrant Raad voor de kunst 11(1979)9(16 mei)114.
Oorspr. verschenen in: Het Binnenhof, 3-5-1979.
Naar aanleiding van een vraag in de Tweede Kamer heeft minis-
ter Albada van Sociale zaken geantwoord niet bereid te zijn
een einde te maken aan de arbeidsbemiddeling door de Geweste-
lijke arbeidsbureau's voor musici of artiesten. De vraag
was gesteld in verband met eventuele oneerlijke concurrentie
t.o.v. de bestaande theaterbureau's.

Barten, W., en T. de Greef.
Interview minister Gardeniers.

Oorspr.verschenen in:Informatiebulletin Amsterdamse kunst-
raad, (1979)15(dec)2-8.

Het plan Albeda-Gardeniers ten behoeve van werkgelegenheids-
bevordering blijkt niet van toepassing te kunnen zijn op de
kunstensektor,met name omdat er voor de kunsten geen afspraken
zaten in de meerjarenramingen.Ook een Actieplan voor de
kunsten,analoog aan het Actieplan 1979 met betrekking tot de
werkgelegenheid in het onderwijs blijkt volgens de minister
niet tot de mogelijkheden te behoren.

Berg,H.O.van den,A.A.Blanken en B.Wijtman.

De sociaal-ekonomische positie van kunstenaars;verslag van
een vooronderzoek.

Amsterdam,1981.2 dln.,291 blz.,bijln.,grafn.,lit.opgn.,
schema,tavn.(Cenario).

Aan de orde komen o.a.:de sociale voorzieningen en verzeke-
ringen,de werkloosheid,de arbeidsbemiddeling en de overige
arbeidsbevorderende maatregelen van het Ministerie van sociale
zaken;tevens verslag van een interview met G.Kreffer van de
afdeling Arbeidsvoorziening van het Ministerie van sociale
zaken,over de Gewestelijke arbeidsbureau's,waar soms een
aparte afdeling musici en artiesten is,over het begrip passen-
de arbeid,werkgelegenheidsverruiming,plaatsingsbevordering
en scholing.

Buijs,M.

Austen over vraag en aanbod bij de podiumkunsten.

Informatiebulletin Amsterdamse kunstraad,(1979)10(apr)33-34.

Kritiek op de manier waarop het Centraal bureau voor de
statistiek cijfers over bezoek(sters)aantallen verzamelt:
men onderzoekt alleen het gesubsidieerde toneel en niet alle
randverschijnselen en experimenten die ook podiumkunst zijn
en een heel ander,niet konstant publiek aantrekken.Subsidiën-
ten gebruiken eerstgenoemde statistische gegevens bij de af-
weging van keuzes.Instanties moeten gestimuleerd worden ak-
tiever en riskanter te programmeren, meent Austen.

Concept-gespreksnotitie bemiddeling artiesten en musici.

Delft,1982.15 blz.(In:Buss,A.E.J.,en M.P.F.Pijnenburg.De
beroeps podium-kunstenaar en het onbetaald werken,Bijlage II,
blz.38-52).

Diskussienota van het Directoraat-generaal voor de arbeids-
voorziening(Arbvo)in overleg met de Direkteuren van de ar-
beidsbureau's over de taak van de Arbvo met betrekking tot
artiesten en musici,en de invulling van die taak;de aan-
dacht wordt toegespitst op de rol van de Arbvo bij de toe-
treding tot en uittreding van deze arbeidsdeelmarkt;de vraag
welke criteria hierbij moeten worden gehanteerd staat cen-
traal,m.n.welke inschrijvingscriteria moeten gelden voor
welke beroepskategorieën,en bij welke inschrijvingsduur
bemiddeling naar andere sectoren gewenst is.

Dreimuller,A.

Werk in voorraad.

Renovatie en onderhoud,(1982)5(mei)14-15.

Met lit.opg.

In het verlengde van de discussie over werkgelegenheids-
effekten van monumentensubsidies wordt dieper ingegaan op
het stuwmeer van aanvragen en de werkgelegenheid die daar-

mee is verbonden.

Eecen, A.M.D.

De popmuzikant en het overheidsbeleid.

Groningen, 1981. 51 blz., bijln. (Rijksuniversiteit Groningen).

Bevat literatuuropgave.

Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, arbeidsbemiddeling en musici, en sociale verzekeringswetten behandeld i.v.m. het vraagstuk van onvoldoende optredens.

Funcke, R.

De rechtspositie van de amusementskunstenaar c.q. popmuzikant bij het sluiten van een overeenkomst met een zaal-exploitant. Amsterdam, z.u., ca. 1979. 37 blz.

Bevat literatuuropgave.

Aard van de overeenkomsten tussen popgroep en zaalverhuurder/exploitant, bv. de arbeidsovereenkomst in het algemeen n.a.v. de sociale wetten en jurisprudentie, het loon, de persoonlijke verrichting, de institutionalisatie van de tussenpersonen, arbeidsbemiddeling in de amusementskunst c.q. popmuziek.

Genoeg werk maar voor hoelang nog?

Kunstonderwijskrant 4(1980/81)6(mei)4.

De werkgelegenheid in de muzieksector lijkt positief: bij koren, symfonie-orkesten, voortgezet onderwijs en muziekscholen vindt men werk; een groeiend werkgelegenheidssterrein ligt in de kamer-muziek, de koffiekoncerten, en het optreden in kleine programma's; de positie van experimentele groepen, improviserende musici, komponisten, amusementsgroepen en popmusici is ronduit slecht.

Greef, T. de, en D. Pieters.

Toenemende scholing zal werkgelegenheid vergroten.

Informatiebulletin Amsterdamse kunsteraad, (1979) 10(apr) 21-29.

Interview met Louis Emmery, rektor van het Institute of social studies en voorzitter van de SER-kommissie Betaald edukatief verlof, over zijn stelling dat wanneer het gemiddelde opleidingsniveau van een bevolking stijgt, daarmee de kansen ook groter worden dat meer mensen een actieve houding aannemen voor wat betreft kunst. In het interview staan de termen edukatief en creatief verlof centraal.

Hilhorst, I. Th. H.

Het behoud van cultuur en werkgelegenheid; resultaten en aanbevelingen van een economische verkenning naar het behoud en de creatie van arbeidsplaatsen bij musea, monumenten en archieven.

Rijswijk, 1982. VIII, 30 blz., lit. opgn., tabn. (Ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk).

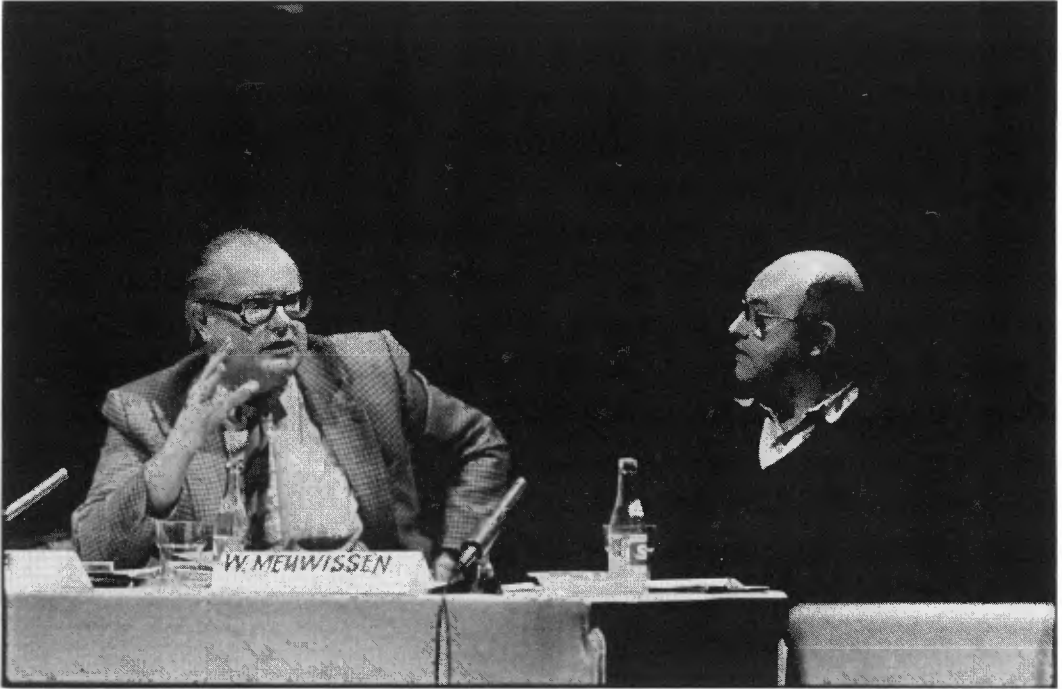
Overzicht van de werkgelegenheid, die ontstaat door de activiteiten van de Rijksoverheid ten behoeve van het cultuurbehoud. In deze sector worden de arbeidsplaatsen en de activiteiten aangegeven, die op zeer korte termijn moeten worden ingevuld.

Klink, P. van.

Kunsten en werkgelegenheid; een verkennende studie naar de arbeidsmarktsituatie op het terrein der kunsten met economische aanbevelingen voor het scheppen van werkgelegenheid in deze sector.

30 mei 1983:
Numerus fixus? V.l.n.r. Agsterabbe, Beinema, Meuwissen

30 mei 1983:
Een onderonsje: Beinema en Meuwissen

Rijswijk, 1981. II, 34 blz., tabn. (Ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk).

Aan de hand van cijfers wordt gekonkludeerd, dat de werkgelegenheidssituatie op het terrein van de kunsten aanzienlijk slechter is dan het toch al sombere landelijke beeld. Ter verbetering van deze situatie wordt de overheid aanbevelingen gedaan die globaal in drie categorieën zijn te verdelen: -uitbreiding in de marge van het bestaande kunstbestel (bijv. het creëren van extra arbeidsplaatsen bij gevestigde kunstinstellingen), -het honoreren van nieuwe initiatieven die ontstaan in de marge van het bestaande theateraanbod; -versoepeling van het marktmechanisme (door bijv. projecten waar manifest belangstelling voor is in het commerciële afwegingsproces niet bij voorbaat uit te filteren ten gunste van bedrijfseconomisch minder riskante ondernemingen).

Mime unaniem voor meer arbeidsplaatsen.

Kunstenarskrant 3 (1979) 10 (nov) 24.

Zowel werkgevers als werknemers hebben zich uitgesproken voor meer mogelijkheden voor nieuwe groepen, ten koste van een drastische salarisverhoging voor 4 à 5 gevestigde mimegroepen. Het is de bedoeling een gezamenlijke werkgroep een advies op te laten stellen over de relatie arbeidsvoorwaarden en werkgelegenheid.

Muskens, G., en J. van Poppel.

De vrije markt voor beeldende kunst.

Economisch-statistische berichten 68 (1983) 3417 (10 aug) 710-711.

Muskens, G., en J. van Poppel.

De vrije markt voor beeldende kunstenaars; inventarisatie van zelfstandige inkomensverwerving door beeldende kunstenaars. Tilburg, 1983. 157 blz., bijln., grafn., lit. opgn., tabn. (Katholieke hogeschool Tilburg/IVA; Instituut voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek).

O.a. een schets van de arbeidsmarkt voor beeldende kunstenaars; de aard, structuur en omvang van de loondienstbetrekkingen (banen) voor beeldende kunstenaars: in het particuliere bedrijfsleven, in de gesubsidieerde sector (onderwijs, kunstzinnige vorming) bij de overheid (staatsdrukkerij bv.).

Subsidie is een recht: 'geen vliegwerk, maar kunst'.

Kunstenarskrant 4 (1980) 15 (nov/dec) 15.

Resultaten van de arbeidsvoorwaardendiskussie binnen de kunstbond: 1% voor de kunst; meer arbeidsplaatsen; verhoging van de kwaliteit van de arbeidsplaats; verruiming van het opdrachtenbeleid.

Vacaturebank orkestmusici.

Knipselkrant Raad voor de kunst 15 (1983) 27 (6 jul) 161.

Oorspr. verschenen in: De Gelderlander, 30-6-1983.

Per 1 september 1983 kunnen opengevallen plaatsen bij orkesten via een vacaturebank voor orkestmusici worden opgevuld.

Musici, die haar/hun baan kwijtraken als gevolg van de reorganisatie van het orkestbestel, kunnen zich bij deze bank laten inschrijven.

Werkgelegenheid steeds moeilijker.

Kunstonderwijskrant 4 (1980/81) 6 (mei) 6.

Door het halfslachtige overheidsbeleid wordt de werkgelegenheid binnen vele vormen van theater steeds moeilijker: het aantal banen loopt terug, de subsidies blijven achter bij de prijsstijgingen (lonen, materiaal, gastrollen, enz.). Op televisie wordt steeds minder aan Nederlands drama gedaan; de meeste afgestudeerden hebben deeltijdbaantjes op scholen, bij creativiteitscentra, klub- en buurthuizen, werken voor amateurgezelschappen, hebben daarnaast eigen produkties of zijn lid van een theatergroep; het overgrote deel van de afgestudeerden in de danssector vindt werk bij operette, opera, show, musical, televisie, buitenlandse dansgroepen, kleine experimentele groepen. Met de regelmaat van de klok ontstaan, net als bij het toneel, de kleinkunst en de mime, nieuwe groepen om te kunnen blijven werken en uit vernieuwingsdrang. Sommige halen het, andere gaan ten onder in de strijd om de centen.

Zweers, D.

Weinig zicht op arbeidsmarkt voor muziek en theater.
Kunstonderwijskrant 6 (1983) 4 (feb).

Er is sprake van een onduidelijk beeld van de arbeidsmarkt voor muziek en theater, vanwege het beperkte inzicht in de omvang van de schnabbelpraktijken (zowel het vrije ondernemerschap als de markt die wordt bespeeld door studenten die naast hun studie lesgeven of optreden). Onder het vrije ondernemerschap wordt ook begrepen de toenemende beroepspraktijk die wordt uitgeoefend op basis van een sociale uitkering. Deze onduidelijkheid is vaak de reden dat een onjuist beeld wordt gegeven van werkloosheidspercentages in de kunstensektor.

WERKLOOSHEID

Austen, S., Chr. de Jong en B. Wijtman.

Interview met staatssekretaris De Graaf.

Amsterdam, 1977. 10 blz. (Amsterdamse kunstraad/In: Jaarverslag 1977 Amsterdamse kunstraad, blz. 7-16).

Verslag van een gesprek over werkloosheid in de kunstensektor en specifieke problemen dienaangaande. Door de interviewers wordt gepleit voor een open markt voor de kunsten en voor experimenten als werken met behoud van uitkering. Omdat de produkten niet concurreren als in het vrije bedrijfsleven, is van concurrentievervalsing geen sprake.

Berg, H.O. van den.

Werkloosheid als groeistuij.

Informatiebulletin Amsterdamse kunstraad, (1979) 15 (dec) 24-28.

Om iets over de oorsprong en ernst van het werkloosheidsprobleem te kunnen zeggen, is het nodig de ontwikkeling van de werkgelegenheid en het arbeidsaanbod in relatie tot elkaar over een aantal jaren na te gaan; de laatste dertig jaar is in vrijwel alle sectoren van kunst de werkgelegenheid toegenomen ten gevolge van toenemende partikuliere en overheidsuitgaven aan kunst; ook het arbeidsaanbod is sterk toegenomen, mede via het onderwijs; groeiend onderwijs levert binnen datzelfde onderwijs een groeiend aantal arbeidsplaatsen op: stagnatie veroorzaakt werkloosheid; gebrek aan groei in de kunstindustrie veroorzaakt extra werkloosheid. Op grond van

bovenstaande redenering veronderstelt de auteur dat de huidige werkloosheidsgolf waarschijnlijk eenmalig is.

Boswinkel, H.

De Nederlandse culturele revolutie; aanzet tot discussie. Kunstenaarskrant 3(1979)4(apr)4-5.

O.a. twee invalshoeken om het probleem van de werkloosheid aan te pakken: -1. een verandering bewerkstelligen in het 'arbeids-ethos', de werkloze met werkloosheid om te leren gaan, de 'schande' van het werkloos-zijn afhalen door er andere ethische normen voor in de plaats te stellen; -2. het werk zelf veranderen, bijv. het in tijdsduur en beloning aanpassen aan de eisen van de culturele meerderheden in Nederland, de vrouwen, de jeugd, de arbeidsongeschikten. Kortom: het werk zo veranderen, dat een ieder die wil, werk zal kunnen vinden.

Boswinkel, H.

Kunstenaars zijn hun werk.

Kunstenaarskrant 4(1980)13(sept)17.

Onderbouwing van de stelling, dat de Kunstenbond FNV als belangrijkste taak ziet: 'de bescherming en uitbreiding van werkgelegenheid', uitgaand van de gedachte dat voor kunstenaars niet-werken gelijk staat met zelfontkenning en zelfs met zelf-doding: zonder arbeid zijn zij niet.

Dekker, P.

Aantal werkzoekende filmers in Amsterdam blijft stijgen.

Film-en tv-maker, (1982)219(jun)6-7.

Overzicht van aantallen werkzoekende filmers en tv-makers in Amsterdam vanaf 1979 t/m 1982; begin 1982 stonden bij het Gewestelijk arbeidsbureau in Amsterdam 239 werkzoekenden uit deze sektor ingeschreven, een stijging van 13% ten opzichte van januari 1981; bijna 45% van het totale landelijke aantal werkzoekende filmers woont in Amsterdam.

Dekker, P.

Landelijke toename: 50% in één jaar; onthutsende stijging werkloosheid in filmsector.

Knipsekrant Raad voor de kunst 13(1981)47(2 dec)403.

Oorspr. verschenen in: Film-en tv-maker, (1981)212(nov)3-5.

Uit cijfers van het Ministerie van sociale zaken blijkt, dat de landelijke werkloosheid in de filmsector in één jaar is toegenomen met 50%; in totaal staan er nu 546 werklozen ingeschreven bij de Arbeidsbureau's, van wie 225 in Amsterdam; deze stijging overtreft in sterke mate het landelijk gemiddelde van de totale werkloosheid. De procedureverandering van het Arbeidsbureau, nl. dat ingeschreven filmers zich niet meer elke twee maanden persoonlijk hoeven te melden, wordt door filmers als negatief ervaren: de wachtkamer fungeert als ontmoetingsplaats en dit leidt vaak tot afspraken en derhalve tot werk.

Dekker, P.

Werkloosheid in film stijgt onrustbarend.

Skoop 18(1982)5(jul)3.

Begin 1982 stonden 239 werkzoekende filmers en tv-makers ingeschreven bij het Gewestelijk arbeidsbureau te Amsterdam, een stijging van 13% t.o.v. januari 1981. 45% van het totale aantal werkzoekende filmers woont in Amsterdam.

Dekker, P.

Werkzoekende filmers in Amsterdam: weer 22,5% erbij.

Film- en tv-maker, (1981)204(feb)4-5.

Aantallen werkzoekende filmers en tv-makers in Amsterdam vanaf 1976 t/m 1981; uit deze cijfers blijkt, dat het niveau van 1976 in 1981 voor het eerst is overtroffen; tevens een schets van de consequenties voor filmers van verzwaring van de zgn. referentie, en de mening van de Kunstenbond FNV en de Sociale verzekeringsraad hierover.

Greef, T. de.

De politici.

Informatiebulletin Amsterdamse kunsteraad, (1979)15(dec)9-19.

Interviews met Joop Voogd (PvdA), Hans de Boer (CDA), Loek Hermans (VVD), Chel Mertens (D'66) en Joop Wolff (CPN) over werkloosheid in de kunstensektor, het overheidsbeleid op dit punt en het standpunt van de eigen partij daaromtrent.

Greef, T. de.

In plaats van een interview.

Informatiebulletin Amsterdamse kunsteraad, (1979)10(apr)43-44.

Ter vervanging van een interview met minister Gardeniers van Cultuur, recreatie en maatschappelijk werk over de toenemende werkloosheid onder beroepskunstenaars, een opsomming van passages uit CRM-nota's en begrotingen en uitspraken van CRM-bewindvoerders v.a. 1976 over dit onderwerp.

Greef, T. de, en D. Pieters.

Reacties in pers en parlement.

Informatiebulletin Amsterdamse kunsteraad, (1979)10(apr)39-42.

Selektie uit de reacties op het interview met staatssecretaris De Graaf in het Jaarverslag 1977 van de Amsterdamse kunsteraad, gehouden door Steve Austen, Chris de Jong en Barend Wijtman m.n. toegespitst op werkloosheid onder kunstenaars.

Greef, T. de, en F. de Ridder.

De KONVV en de Federatie.

Informatiebulletin Amsterdamse kunsteraad, (1979)10(apr)35-38.

KONVV: het falend kunstbeleid van het ministerie van CRM is oorzaak van de toenemende werkloosheid onder beroepskunstenaars. Een verruiming van sociale voorzieningen (zoals werken met behoud van uitkering) lost de werkloosheid niet op, maar brengt het risico met zich mee dat de subsidieplicht van de overheden vergeten wordt. De Federatie van kunstenaarsverenigingen pleit daarentegen o.a. voor speciale regelingen voor uitvloeiende kunstenaars, al dan niet in het kader van de Werkloosheidswet: 'Niet repeteren betekent achteruitgang, ledigheid verkleint de kansen om ooit weer aan het werk te komen', is hun stelling.

Hellmann,P.,K.Jansen en J.Voeten.

De muze in de bijstand;de onzekere toekomst van jonge toneel-
spelers,musici,schilders,filmers en dansers in Nederland.
Knipselkrant Raad voor de kunst 12(1980)46(19 nov)351-354.
Oorspr.verschenen in:NRC-handelsblad,7-11-1980.
Verslag van gesprekken met o.a.Hans Boswinkel, Tom Blokdijk,
Wim Knulst, Kees Geutskens, en Willem Wanrooy over werkloos-
heid in de verschillende kunstsektoren:toneel,kleinkunst,film,
beeldende kunsten,ballet en muziek.

Hooff,J.van den.

Werkloosheid slaat ook in theaterland steeds harder toe.
Knipselkrant Raad voor de kunst 12(1980)38(24 sept)281.
Oorspr.verschenen in:Het Vrije volk,13-9-1980.
Verslag van een gesprek met Hans Boswinkel, voorzitter van de
Kunstenbond,over werkloosheid in de theatersektor.De Kunsten-
bond noemt een acteur werkloos wanneer hij/zij gedurende een
periode van 10 maanden geen werk heeft gehad.

Houtman,D.

De vicieuze cirkel van de werkloze acteur.
Knipselkrant Raad voor de kunst 14(1982)10(17 mrt)69.
Oorspr.verschenen in:Trouw,27-2-1982.
Ervaringen,ongenoegens en frustraties van werkloze acteurs;
velen blijven actief en vertalen,regisseren amateurs of maken
tegen de stroom in een eigen programma;zelden volgt echter
op de moeizaam verworven resultaten een konstruktieve reactie.

Klink,P.van.

Kunsten en werkgelegenheid;een verkennende studie naar de
arbeidsmarktsituatie op het terrein der kunsten met econo-
mische aanbevelingen voor het scheppen van werkgelegenheid in
deze sector.
Rijswijk,1981.II,34 blz.,tabn.(Ministerie van cultuur,recrea-
tie en maatschappelijk werk).
Aan de hand van cijfers wordt gekonkludeerd,dat de werkgelegen-
heidssituatie op het terrein van de kunsten aanzienlijk slechter
is dan het toch al sombere landelijke beeld.Ter verbetering
van deze situatie worden de overheid aanbevelingen gedaan die
globaal in drie categorieën zijn te verdelen:-uitbreidingen in
de marge van het bestaande kunstbestel(bijv.het kreëren van
extra arbeidsplaatsen bij gevestigde kunstinstellingen);-het
honoreren van nieuwe initiatieven die ontstaan in de marge
van het bestaande theateraanbod;-versoepeling van het marktme-
chanisme(door bijv.projekten waar manifest belangstelling voor
is in het kommerciële afwegingsproces niet bij voorbaat uit te
filteren ten gunste van bedrijfseconomisch minder riskante
ondernemingen).

Kunst manifest;met het oog op de leegheid van morgen.

Kunstenaarskrant 6(1982)2(feb)8 blz.

Speciale bijlage in de Kunstenaarskrant,waarin het beleidsmani-
fest van de Kunstenbond FNV;ten aanzien van de werkloosheid
wordt gesteld,dat dit voor kunstenaars en kunstenaressen ernstige
gevolgen heeft voor het functioneren in toekomstig werk,omdat
juist in het werken zelf zich de vakbekwaamheid ontwikkelt;
werkloosheid verzwakt kwantitatief het aanbod en schaadt de
kwalitatieve ontwikkeling;voor wat betreft handhaving en uit-
breiding van werkgelegenheid meent de bond dat er speciaal

aandacht moet worden besteed aan de kunstensektor, en dat samenwerking tussen het Ministerie van CRM en het Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid daarvoor noodzakelijk is.

Lensink, P.

Toneelspeler gêneert zich voor de WW.

Knipselkrant Raad voor de kunst 12(1980)50(17 dec)386.

Oorspr. verschenen in: Elseviers weekblad, 22-11-1980.

Van de 950 beroepsakteurs en-aktrices in Nederland zijn er zeker 525 werkloos; een werkloosheidspercentage van bijna 60%; mogelijke oorzaken dat vooral bij het toneel een relatief grote werkloosheid heerst zijn het achterwege blijven van een echt arbeidsplaatsenbeleid door CRM en het feit dat het arbeidsbemiddelingsapparaat van de overheid voor deze sektor niet funktioneert.

Mannetje, K. 't, en H. Verploeg.

Praten over kunstenaars, of: kunstenaars die kunnen praten?

Kunstenaarskrant 2(1978)8,1,4.

Becijfering van werkloosheidscijfers en te verwachten verlies van aantal arbeidsplaatsen in de gesubsidieerde kunstensektor in 1979.

Na het eindexamen een sprong in het duister? Werkgelegenheid beeldende kunst, muziek, theater.

Kunstonderwijskrant 4(1980/81)6(mei)2.

De stijging van het werkloosheidspercentage onder werkzoekende schoolverlaters is, t.o.v. andere sectoren, niet exclusief voor het kunstonderwijs. Bij het Ministerie van sociale zaken staan er 478 geregistreerd; 330 zijn afkomstig van een academie voor beeldend kunstonderwijs, 47 van de Akademie voor industriële vormgeving, 11 van de Filmakademie; 68 uit het muziekvakonderwijs en 42 uit het theateronderwijs van wie 15 uit het dansvakonderwijs. In vergelijking met 1977 is bij de Filmakademie en de Akademie voor industriële vormgeving een dalende lijn te zien. Veel werkzoekenden laten zich echter niet inschrijven bij een arbeidsburo omdat deze instantie zelden kan of wil bemiddelen. Velen oefenen slechts gedeeltelijk hun/haar vak uit en hebben nevenbanen. Inkrimpen of afschaffen van kunstvakopleidingen biedt geen oplossing: de behoefte aan kunst is niet exakt meetbaar, kunstonderwijs heeft ook een taak te werken aan de vernieuwing van het vakgebied.

Onderzoek naar werkloosheid onder toneelspelers.

Knipselkrant Raad voor de kunst 13(1981)6(18 feb)52.

Oorspr. verschenen in: Het Binnenhof, 10-2-1981.

Aankondiging van de start van een onderzoek van het Instituut voor theaterwetenschappen van de Universiteit van Amsterdam naar de aard en de omvang van (verborgen) werkloosheid onder toneelspelers.

Pieters, D.

Verslag van de forumdiscussie.

Informatiebulletin Amsterdamse kunsteraad, (1979)10(apr)9-13.

Op de plenaire vergadering van de Amsterdamse kunsteraad in december 1978, is een forumdiscussie gehouden over de toenemende werkloosheid onder beroepskunstenaars. Vragen als werkloosheid of falend cultuurbeleid en kunst- of kunstenaarsbeleid stonden centraal.

Reijnboudt, B.

Werkloosheid onder filmers sterk gestegen.

Skoop 16(1980)2(mrt/apr)2.

Cijfers over werkloosheid onder filmers in Amsterdam en omgeving over het tijdvak 1976 t/m 1980; eind januari 1980 stonden bij het Gewestelijk arbeidsbureau 173 mensen uit het filmvak ingeschreven, tegen 129 in januari 1979; in dat jaar was er een daling met bijna een kwart.

Standpunt, Het, van De Graaf en de conclusie van interviewers.

Informatiebulletin Amsterdamse kunstraad, (1979)10(apr)2-5.

Samenvatting van het interview dat Steve Austen, Chris de Jong en Barend Wijtman hadden met staatssecretaris De Graaf van het Ministerie van sociale zaken voor het Jaarverslag 1977 van de Amsterdamse kunstraad.

Stellingen voor het forum.

Informatiebulletin Amsterdamse kunstraad, (1979)10(apr)6-8.

Stellingen voor het forum over werkloosheid onder beroeps-kunstenaars dat de Amsterdamse kunstraad op 18 december 1978 organiseerde. Deelnemers: Jan Rogier, Steve Austen, Peter de Baan, Jan Honout, Wim Knulst, Pieter Ligthart, Otto Valkman.

Verbei, W.

Het silhouet van de Nederlandse popmusicus.

Kunstenarskrant 2(1978)4/5(mei/jun)10-11.

Voorgeschiedenis en werkwijze van de 'popoperatie '77'-een enquête gehouden onder de Nederlandse popmusici; inventarisatie van de mogelijke gevolgen die de resultaten van het onderzoek teweeg kunnen brengen, zoals: het stimuleren van de werkgelegenheid voor popmusici, de opvang van werkloze popmusici, een koerswijziging van de bedrijfsverenigingen en gewestelijke arbeidsbureau's, ratifikatie van het Verdrag van Rome, doorvoering van de wijzigingen in de Arbeidsbemiddelingswet 1940 etc.; enkele uitkomsten van het onderzoek: het gemiddelde inkomen van de beroeps popmuzikant per maand is lager dan het alom geldende minimumloon, en het Gewestelijk arbeidsbureau besteedt te weinig aandacht aan bemiddeling van popmusici.

Verbei, W.

Popoperatie '78; pop als werk; het resultaat van de speurtocht naar het silhouet van de Nederlandse popmusicus.

Z.pl., 1978, 68 blz., afbn., tabn. (Muziekkraant oor).

O.a. de inkomstenpositie van de (semi)beroepsmusikus, met gegevens over aantallen musici met een uitkering, de soort uitkering die ze ontvangen, de instellingen via welke ze een uitkering ontvangen, werkloosheidspercentages, eventuele problemen bij inschrijving bij het Gewestelijk arbeidsbureau, en de resultaten van de bemiddeling van het arbeidsbureau.

Vlasveld, J.

Kunstonderwijs en wat erna.

Kunstonderwijskrant 1(1978)4(jan)2,9.

In 1977 stonden bij alle arbeidsbureau's in Nederland tesamen 390 schoolverlaters van het kunstonderwijs ingeschreven: 157 vrouwen en 233 mannen; 264 zijn er afkomstig van akademies voor beeldende kunsten, 52 van de Akademie voor industriële vormgeving, 14 van de Filmakademie, 41 van konservatoria en andere muziekscholen, 19 van dansvakopleidingen, theater-en

toneelschool. Veel schoolverlaters vinden geen werk op hun/haar vakgebied: ze vinden een parttime baan in het onderwijs of in begeleiding van groepen bij vormings- en creativiteitscentra. Vlasveld pleit voor een onderzoek naar de werkgelegenheidssituatie en naar de wijze waarop mensen die kunstonderwijs hebben gevolgd functioneren; hoe men terugkijkt op het onderwijs: is die te veel of te weinig praktisch gericht, te veel of te weinig gericht op de arbeidsmarktsituatie.

Werkloosheid onder beroepskunstenaars.

Amsterdam, 1979. 44 blz. (Amsterdamse kunstraad).

Speciaal nummer van: Informatiebulletin Amsterdamse kunstraad, (1979) 10 (apr).

Themanummer rond en naar aanleiding van de door de Amsterdamse kunstraad georganiseerde forumdiscussie over werkloosheid onder kunstenaars, in december 1978.

Bevat de volgende bijdragen: Het standpunt van De Graaf en de conclusies van de interviewers; Stellingen voor het forum; D. Pieters. Verslag van de forumdiscussie; J. Honout. De economie en de werkgelegenheid in de kunsten; T. de Greef en D. Pieters. Toenemende scholing zal werkgelegenheid vergroten; J. P. Bresser. Kunstenaars steeds meer in isolement; M. Buijs. Austen over vraag en aanbod bij de podiumkunsten; T. de Greef en F. de Ridder. De KONVV en de Federatie; T. de Greef en D. Pieters. Reacties pers en parlement; T. de Greef. In plaats van een interview.

Werkloosheid onder beroepskunstenaars.

Amsterdam, 1979. 28 blz. (Amsterdamse kunstraad).

Speciaal nummer van: Informatiebulletin Amsterdamse kunstraad, (1979) 15 (dec).

Bevat de volgende bijdragen: W. Barten en T. de Greef. Interview minister Gardeniers; T. de Greef. De politici: Joop Voogd (PvdA), Hans de Boer (CDA), Loek Hermans (VVD), Chel Mertens (D'66), Joop Wolff (CPN); T. de Greef. Interview Ronald Gerritse; H. O. van den Berg. Werkloosheid als groeistuij.

Woudenberg, J. van de.

De jungle van de popscene; het onzekere bestaan van de Nederlandse muzikanten.

Knipselkrant Raad voor de kunst 10 (1978) 31 (9 aug) 192.

Oorspr. verschenen in: De Groene Amsterdammer, 19-7-1978.

Bespreking van het rapport van W. Verbeij: Pop als werk (1978), waarin o.a. de resultaten zijn verwerkt van een enquête onder popmuzici naar hun/haar rechtspositie. Het rapport is een pleidooi voor een aantal wijzigingen in de rechtspositie van Nederlandse popmuzikanten; deze wijzigingen moeten er komen via de Buma (herziening van het repartitiereglement etc.), via de vakbonden (streven naar standaardcontracten, invoering van minimumgages etc.) en via de overheid (aanpassing van de sociale verzekeringswetten, doorvoering van de arbeidsbemiddelingswet 1940, afschaffing van vernakelijkheidsbelasting en vrijstelling van BTW voor popgroepen).

Zachten, A. van.

'Vandáág draag je fluweel, morgen 'n juten zak'.

Knipselkrant Raad voor de kunst 10 (1978) 9 (8 mrt) 58.

Oorspr. verschenen in: De Vakbondskrant, 23-2-1978.

Verslag van een interview met Hans Boswinkel over werkloosheid onder kunstenaars en de arbeidsverhoudingen in de kunsten-

sektor.

Zagt, A.

Filmers in de zorgen; helft van regisseurs zit zonder werk.

Knipselkrant Raad voor de Kunst 11(1979)1(10 jan)6.

Oorspr. verschenen in: Algemeen dagblad, 4-1-1979.

De werkgelegenheid in de Nederlandse filmwereld, met name voor wat betreft de filmregisseurs; onder de 169 filmers die in 1977 bij het Gewestelijk arbeidsbureau in Amsterdam als werkzoekend stonden ingeschreven, bevonden zich al 59 regisseurs. Oplossingen worden gezocht in de richting van een doorgevoerde samenwerking tussen de Nederlandse film en televisie.

9.3.

SOCIALE VERZEKERINGEN EN VOORZIENINGEN

Introductie op inhoud en toepassing van sociale verzekeringen en voorzieningen (WW, WWV, RWW en ABW), de begrippen (onvrijwillige) werkloosheid, passende arbeid, werknemer of-neeemster, de sollicitatieplicht, de positie van sociale diensten, klachtenkomité's van bedrijfsverenigingen en de positie van vrouwen in de sociale zekerheid; speciale aandacht voor beroepsmogelijkheden en herziening van het sociale zekerheidsstelsel/integratie van de werkloosheidsregelingen.

ALGEMEEN

Advies gelijke behandeling in de sociale zekerheid.
's-Gravenhage, 1982. 21 blz. (Emancipatieraad).

Beemsterboer, N.M., D.A. Jonker en W. Verwey.
De sociale gids voor Nederland 1983.
Amsterdam, Teleboek, 1983. 267 blz.

Blanc, B. le.

Sociale zekerheid en het aanbod van arbeid.

Randstad data 9(1979)2(jul)3-6.

De vraag of hoge uitkeringen van sociale zekerheid een negatieve invloed hebben op het aanbod van arbeid, de bereidheid tot (her)intreding, kan op basis van het thans beschikbare materiaal niet unaniem instemmend of afwijzend worden beantwoord. Wel kan aan de hand van in- en uitstroomgegevens in werkloosheidsregelingen gekonstateerd worden dat een extra uitstroom van uitkeringsgerechtigden valt waar te nemen rond de breukpunten in het verloop van de uitkeringshoogte (na 6 maanden en na 30 maanden).

Boer, J. De.

De flauwekul van de sollicitatieplicht bij werkloosheid.
Sociaal bestek 45(1983)8(19 apr)184.

Ingegaan wordt op de sollicitatieplicht welke verbonden is aan het genieten van een werkloosheidsuitkering. De auteur is van mening dat door de groei van het leger niet-actieven en de daling van het aantal arbeidsplaatsen de sollicitatieplicht onmogelijk nog kan worden gehanteerd. Werklozen die geaksepteerd, structureel vrijwilligerswerk doen, moeten worden ontheven van de sollicitatieplicht, behalve wanneer een geschikte arbeidsplaats vrijkomt waarvoor geen andere kandidaten zijn.

Boer, J. de.

Gelijke rechten?

Sociaal bestek 44(1982)1(12 jan)14.

Pleidooi voor een landelijk meer uniform 'strafkortingsbeleid' (in het kader van o.a. de WWV), omdat verschillen blijken te bestaan in de behandeling van en uitkeringen voor politici en personen die werkzaam zijn in het vrije bedrijfsleven.

Brünott, L.A.M.

Sociale zekerheid en kostwinnerschap.

Intermediair 17(1981)37(11 sept)29, 31, 33, 35, 43.

De sociale zekerheid is geënt op het traditionele gezinspatroon, waarin de man kostwinner is en de vrouw de huishoudelijke en verzorgende taken zijn toebedeeld. In de meeste sociale zekerheidsregelingen neemt met name de gehuwde vrouw een ondergeschikte plaats in. Brünott bespreekt de op stapel staande wijzigingen als gevolg van invoering van de derde richtlijn van de Europese gemeenschap inzake het beginsel van gelijke behandeling in de sociale zekerheid. Zowel de WW als de WWV en de RWW zullen onder deze richtlijn vallen. Aan de orde komt tevens de vraag in hoeverre de hantering van kostwinnersbegrippen in de sociale verzekeringen de deelname van vrouwen aan het arbeidsproces en daarmee ook de mogelijkheden tot herverdeling van betaalde en onbetaalde arbeid over vrouwen en mannen beïnvloedt. Zij plaatst in dit kader het gezinsmodel tegenover een benadering die uitsluitend uitgaat van de individuele rechtgebende en gaat in op de budgettaire consequenties van deze laatste benadering; stelt criteria op voor een emancipatoir stelsel en geeft de relatie met het volumebeleid aan: d.i. beperking van het aantal uitkeringsgenietenden en het voorkomen van een beroep op diverse regelingen. Vanuit het volumebeleid werd o.a. de noodzaak van harmonisatie van de verschillende regelingen duidelijk. Als eerste stap in die richting wordt gewerkt aan de integratie van de drie werkloosheidsregelingen: WW, WWV en RWW.

Bruyn-Hundt, M.

De vrouw in de sociale zekerheid.

Sociaal maandblad arbeid 37(1982), 159-165.

Bruyn-Hundt, M.

Gelijkheid van man en vrouw in de sociale verzekeringen.

Beleid en maatschappij 8(1981)9(sept)262-272.

Nadat een korte schets gegeven is van de derde EG-richtlijn (o.m. gelijke behandeling mannen en vrouwen) en de huidige financiële regelingen inzake arbeidsongeschiktheid (m.n. AAW) en werkloosheid wordt ingegaan op de plannen van staatssecretaris De Graaf om de drie bestaande werkloosheidsregelingen te integreren. Hierbij wordt met name aandacht geschonken aan de positie van vrouwen. De staatssecretaris

beoogt met de integratie een gelijke behandeling van mannen en vrouwen, een doorzichtiger regeling en beperking van de kosten. Gesteld wordt dat beide eerstgenoemde doelstellingen door de voorgestelde regeling niet bereikt zullen worden, terwijl de bezuinigingen zullen worden afgewenteld op de schouders van alleenstaanden en paren van wie beide partners buitenshuis werken.

Delden, L. van.

'n Récht bepleit.

Knipselkrant Raad voor de kunst 12(1980)51(24 dec)393.

Oorspr. verschenen in: Het Parool, 13-12-1980.

Zeer kort artikel over de sociale zekerheid voor zelfstandige kunstenaars, naar aanleiding van de door de Federatie van kunstenaarsverenigingen gepubliceerde nota 'Vrijheid verzekerd'.

Eecen, A.M.D.

De popmuzikant in het overheidsbeleid.

Groningen, 1981. 51 blz., bijln. (Rijksuniversiteit Groningen).

Bevat literatuuropgave.

Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, arbeidsbemiddeling en musici, en sociale verzekeringswetten behandeld i.v.m. het vraagstuk van onvoldoende optredens.

Elseviers almanak voor de sociale verzekering 1983; handleiding voor sociale zekerheid.

Amsterdam, Annoventura, 1983. 336 blz.

Uitvoerige handleiding waarin uitgaande van de dagelijkse praktijk een overzicht gegeven wordt van de toepassing van de sociale verzekeringswetten bij zwangerschap en geboorte, ongeval, ziekte en arbeidsongeschiktheid, werken in dienstverband en werkloosheid, zelfstandige beroeps- en bedrijfsuitoefening, pensionering, verhuizing, emigratie en langdurig verblijf in het buitenland. Tevens wordt informatie verschaft over het arbeidsovereenkomstenrecht, de bijstandsregelingen, premieheffing en de daarmee verbonden loonadministratie, de vrijwillige (partikuliere) verzekering en het met de sociale zekerheid samenhangende beroepsrecht.

Essen, W. van, en R. Holtmaat.

Vrouwen zekerheidshalve; het kostwinnerschap in de sociale zekerheid, nu en straks.

Amsterdam, Feministische uitgeverij Sara, 1982. 100 blz., lit. opgn.

Favier, J., J.H. Mulder en W.A. Sinninghe-Damsté.

Handboek sociale verzekeringswetgeving.

Alphen aan den Rijn, Samsom, 1980. lsbl.

Voortzetting van: Commentaar sociale verzekeringswetgeving. Alphen aan den Rijn, 1976.

Federatie in nota: kunstenaar mist sociale zekerheid.

Knipselkrant Raad voor de kunst 12(1980)48(3 dec)379.

Oorspr. verschenen in: De Volkskrant, 22-11-1980.

Over de nota van de Federatie 'Vrijheid verzekerd'. Er wordt o.a. gepleit voor een kollektieve regeling van de sociale verzekering voor kunstenaars, evt. onder te brengen bij het Voorzieningsfonds voor kunstenaars.

Franssen, J.J.M.

Sociale zekerheid gelokaliseerd.

De Nederlandse gemeente 35(1981)36(4 sept)413-415.

Kanttekeningen ter toelichting bij de gelijknamige VNG-publiekatie (Groene reeks; nr.55), geschreven door P.J.H. Lemmen, en bedoeld als bijdrage in de discussie over eventuele herziening van het stelsel en de organisatie van de sociale zekerheid en over de positie der gemeenten, mede i.v.m. de daaraan verbonden enorme kosten (tien miljard).

Fijn van Draat, H.

Hoe passend is passende arbeid?

Evangelie en maatschappij 33(1980)1(jan)10-11.

In dit artikel wordt ingegaan op het begrip 'passende arbeid'. De wetgever gaat ervan uit dat degene die aangeboden passende arbeid weigert, geen uitkering meer zal ontvangen. De uitvoeringsinstantie heeft dan althans de bevoegdheid om de uitkering in te trekken of te verlagen. De rechter stelt de vraag of aangeboden werk passend is afhankelijk van een veelheid van factoren zoals iemands krachten, opleiding, vroegere beroep, regelmatig arbeidsverleden of telkens een nieuwe baan, persoonlijke geaardheid etc. De voorkeur moet redelijk zijn en niet leiden tot een hoog werkloosheidsrisico. De hoogte van het loon moet hoger zijn dan de genoten uitkering, wil de aangeboden arbeid financieel passend zijn, maar hier zijn uitzonderingen op.

'Geen gezeik, iedereen rijk'; basisinkomen: ontkoppeling van arbeid en inkomen.

Groningen, 1982. (Rijksuniversiteit Groningen; studium generale).

Gehuwde vrouw, De, in de sociale verzekering.

Themanummer van P.S., periodiek voor sociale verzekering, sociale voorzieningen en arbeidsrecht, (1981)15(5 aug).

De rechtspositie van gehuwde vrouwen wordt per wet benaderd en geschetst tegen de achtergronden van die wet. Binnen het thema ook afzonderlijk aandacht voor onderdelen die voor gehuwde vrouwen van bijzonder belang zijn zoals de premiebetaling en de belastingheffing, het ontslagrecht en passende arbeid. Hoofdstuk 6: C.J. van Putten. Werkloosheidswet; 7: H. Naber. Het ontslagrecht in relatie tot de (gehuwde) werkende vrouw; 8: H. Naber. Passende arbeid in relatie tot de gehuwde werkende vrouw; 13: P.E. Franken. Algemene bijstandswet; 14: P.E. Franken. Wet werkloosheidsvoorziening.

Gerritse, R.

Geld(t) voor kunstenaars; een inventariserend onderzoek van overheidsmaatregelen die van invloed zijn op de sociaal-economische positie van scheppende kunstenaars.

's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1978. 111 blz., bijln., lit. opgn., tabn. (Ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk).

Naast informatie over de loondienst-status en de zelfstandigheidsverklaring voor musici, wordt een hoofdstuk gewijd aan sociale zekerheid voor kunstenaars m.b.t. werkloosheid (WW, WVV en RWW), bijstand (ABW, RZ, ROZ en RVO) etc.

Greef, T. de.

Interview Ronald Gerritse.

Informatiebulletin Amsterdamse kunstraad, (1979)15(dec)20-23.
De eerste voorwaarde voor een meer geïntegreerd kunstbeleid is, dat nagegaan wordt welke de effecten zijn, ook sociaal-economisch, van de in elkaar grijpende regelingen; voor kunstenaars en kunstenaresses met gelijksoortige sociale achtergronden moeten mogelijkheden worden geschapen in het kader van de bijstandwet; goede sociale voorzieningen zijn een vereiste, de huidige voorzieningen zijn niet toegesneden op dit soort beroepen.

Houwaart, D.

Rariteitenbesluit; oftewel wat kun je doen of moet je laten om in aanmerking te komen voor 'verzekeringen'.

VvL-bulletin, (1979)5(sept)5-7.

Formele gegevens over het Rariteitenbesluit (KB 14 december 1973, Stbl. 627); de uitzondering die op het besluit wordt gemaakt voor auteurs of redaktiemedewerkers voor een uitgever; de mogelijkheden om te ontkomen aan die uitzonderingsbepaling; de voordelen van sociale werknemersverzekeringen, en degenen die de premies betalen.

Jansen, L.

Sociale dienst in verandering; bijdragen uit de andragologie. Utrecht, 1982. 112 blz. (Stichting welzijns publikaties).
Bundeling van artikelen, reeds eerder gepubliceerd in Sociaal bestek en het Tijdschrift voor agologie, over de Sociale diensten en ontwikkelingen waar deze diensten mee te maken kunnen hebben, zoals democratisering, cliëntenparticipatie en kwaliteitsverbetering van hulpverlening. De bundel is geënt op praktijkervaringen bij een Sociale dienst; centraal staan de problemen die ontstaan zijn door bijv. de explosieve stijging van het aantal cliënten, de groeiende spanning tussen aktieven en niet-aktieven, en de voortgaande financiële druk op organisaties en cliënten.

Jansen, L.

Sociale voorzieningen en bijstandszaken 27 januari 1983.

Sociaal bestek 45(1983)5(8 mrt)100-103.

Uit een verslag van de openbare hoorzitting van de Vaste commissie voor Sociale zaken en werkgelegenheid over sociale voorzieningen en bijstandszaken blijkt dat veel uitkerings-trekkers zich in een onmogelijke financiële situatie bevinden. Bijstandmaatschappelijke werkers werken onder een toenemende druk. Opzet en uitvoering van de eenmalige uitkering onder-vinden veel kritiek.

Kamminga, T.

Gepast gebruik van de sociale verzekering.

Kunstenkrant 6(1982)6/7(jul/aug)18-19.

Na een toelichting op inhoud van de sociale verzekeringswetten en hun toepassingsgebied, en op de mogelijkheden t.a.v. gepast gebruik van sociale verzekeringen, wordt summier de geschiedenis geschetst van de Overijsselse theatergroep Lijn Negen; deze groep is erin geslaagd, met steun van de betrokken instanties, en dus op legale wijze, gedurende enkele jaren met behoud van de uitkeringen van de leden te werken; momenteel worden ze door provincie, rijk en enkele gemeenten gesubsidieerd.

Klachtenkomitee bedrijfsverenigingen; voor instelling en personen die contacten hebben met mensen die afhankelijk zijn van beslissingen en werkwijze van bedrijfsverenigingen; handleiding; 2e dr.

Utrecht, z.u., 1982. 29 blz.

Richtlijnen voor hulpverleners m.b.t. het indienen van klachten en aanmaningen, zowel naar de bedrijfsvereniging als naar de Sociale verzekeringsraad. Getracht is om de meest voorkomende klachten te omschrijven en aan te geven wat je precies moet doen als je zo'n klacht hebt.

Kleine gids, De, voor de Nederlandse sociale zekerheid 1983. Amsterdam, 1983. 84 blz. (Vereniging van de Raden van arbeid). Hoofdzaken van o.a. de Werkloosheidswet, de Wet werkloosheidsvoorziening, Algemene bijstandswet, Rijksgroepsregeling werkloze werknemers; aan de orde komt het doel van de desbetreffende wet/regeling, wie wel/niet verzekerd zijn, wanneer men recht heeft op een uitkering, hoe men een uitkering aan moet vragen, wie de wet/regeling uitvoert, de duur van de uitkering etc.

Kuin, J.M.G.

Wanneer is een artiest wel of niet werkloos? Een rad van avontuur.

Gids voor personeelsbeleid, arbeidsvraagstukken, sociale verzekering 59 (1979) 1 (10 jul) 18-21.

De Centrale raad van beroep is in uitspraak WW 1974/674 en 675 tot een fundamentele uiteenzetting gekomen die aangeeft met welke factoren de werknemers, de bedrijfsverenigingen en de rechter rekening hebben te houden om te beoordelen of een musikus of artiest werkloos is. Ondanks deze principiële uitspraak blijft het een pure gok wie in een beroepsprocedure in het gelijk gesteld wordt.

'Kunstenaars moeten beter verzekerd'.

Knipselkrant Raad voor de kunst 12 (1980) 47 (26 nov) 362.

Oorspr. verschenen in: De Volkskrant, 21-11-1980.

Kort bericht over het verschijnen van de Federatie-nota 'Vrijheid verzekerd', waarin gepleit wordt voor een kollektieve regeling van de sociale verzekering voor kunstenaars.

Langemeijer, R.A.C.M.

De omschrijving van het werknemersbegrip in verband met de samenhang van WW, WWV en RWW.

Sociaal maandblad arbeid 36 (1981) 10 (okt) 719-727.

Ingegaan wordt op de vraag langs welke weg inzicht kan worden verkregen in de samenhang van de drie werkloosheidsregelingen en wat daarbij de betekenis is van een vergelijking van het werknemersbegrip. Zo'n vergelijking blijkt weinig op te leveren. Daadwerkelijk inzicht in de samenhang van de werkloosheidsregelingen kan alleen verkregen worden door de voorwaarden voor het recht op een werkloosheidsuitkering te vergelijken. In dit verband vindt waar nodig herformulering van deze voorwaarden plaats. Suggesties voor een andere omschrijving van het begrip werknemer.

Leeuw, Ch. van der.

Zelfstandige kunstenaars en het gat in de sociale wetgeving.

Intermediair 18 (1982) 42 (22 okt) 15, 19.

De zelfstandige kunstenaar blijkt heel vaak tussen de wal

en het schip te vallen als het op sociale voorzieningen aankomt: de niet in loondienst zijnde kunstenaar is zelfstandige zonder daarmee ook vrij ondernemer te zijn. Als het Voorzieningsfonds voor kunstenaars zou verdwijnen, zou er een andere (zo mogelijk betere) voorziening voor zelfstandige werknemers moeten komen. Aangezien RWW en de Rijksgroepsregeling zelfstandigen niet van toepassing zijn voor kunstenaars, blijft, als men uitgaat van de bestaande mogelijkheden, alleen een straf-uitkering over; gezien de onrechtvaardigheid hiervan pleit de auteur voor een geheel eigen regeling voor kunstenaars om hun sociale zekerheid veilig te stellen.

Leeuwen, C.H.J. van.

De artiestenovereenkomst; het optreden van de artiest en de plichten voortvloeiende uit: sociale verzekeringen, loonbelasting, auteursrechten (BUMA-rechten), BTW, gemakkelijkheden retributie; met een tabellenbijlage verzorgd door F.G. van Herwaarden. Alphen aan den Rijn, Tjeenk Willink, 1982. 156 blz., ill., bijl., reg., tab.

Bevat literatuuropgave.

Behandeling van centrale begrippen als 'artiest' en 'optreden', de 'arbeidsovereenkomst'; een juridische kwalifikatie van de artiestenovereenkomst; het optreden en de sociale verzekeringen; de verplichtingen van de werkgever van de artiest.

Lemmen, P.J.H.

Sociale zekerheid gelokaliseerd.

Den Haag, 1981. 77 blz., lit. opgn., tabn. (Vereniging van Nederlandse gemeenten/Groene reeks; no. 55).

Pleidooi voor een toekomstige uitvoeringsorganisatie van de sociale zekerheid waarin de lokale overheid haar herkenbare plaats blijft behouden; de huidige uitvoeringsorganisatie van de sociale zekerheid; de gemeentelijke taak in de sociale zekerheid, vroeger en nu; het interimrapport Organisatie van de sociale zekerheid en het rapport van de organisatie-adviesbureau's Berenschot en Bosboom en Hegener kritisch bekeken; aanzet voor een gedifferentieerde uitvoeringsstructuur ofwel voor een bundeling van regelingen en uitvoeringsorganen op verschillende territoriale niveaus; integratie van werkloosheidsregelingen; het advies van de VNG aan de staatssecretaris van Sociale zaken inzake de uitvoeringsorganisatie van de sociale zekerheid en de uitvoering van een geïntegreerde werkloosheidsregeling.

Londema, J.

Over sociale verzekering gesproken...

's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1978. 194 blz. (Voorlichtingscentrum sociale verzekering).

In de inleiding is ingegaan op de geschiedenis en kenmerken van de sociale verzekeringen, de uitvoeringsorganen, en enkele cijfermatige gegevens. Voorts is zoveel mogelijk vanuit concrete situaties de materie uiteengezet. Er is antwoord gegeven op vragen als: hoe moet ik handelen bij ziekte, werkloosheid e.d. Hierbij is de volgende indeling aangehouden: -werknemersverzekeringen; -volksverzekeringen; -specifieke elementen van de sociale verzekeringen voor vrouwen, kinderen, zelfstandigen; -geneeskundige verzorging; -het in beroep gaan als men het niet eens is met een genomen beslissing. Tenslotte is een lijst met adressen van uitvoeringsorganen en hulpverlenende

instanties gegeven.

Londema, J.

Wegwijs in de sociale zekerheid; een uitgave voor de leden van het ziekenfonds AZIVO; bijgewerkt tot oktober 1979; onder eindred. van A.M.C. Kolkert, A. Marseille, H. Wulfse.

Amsterdam, 1978. 193 blz. (Voorlichtingscentrum sociale verzekering).

Beknopte handleiding voor kennismaking van en gebruikmaking van de sociale verzekeringen. Vanuit concrete situaties, als ziek zijn of werkloos worden, is getracht de problemen die deze situaties met zich mee brengen, op een begrijpelijke en overzichtelijke manier te benaderen en te beantwoorden. De wegwijzer is voorzien van een lijst van instellingen die werkzaam zijn op het terrein van de sociale zekerheid.

Meerjarenramingen sociale zekerheidsregelingen; 1983-

Z. pl., 1983- . (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid).

Nieuwe discussie noodzakelijk over grondslagen van stelsel; SER behandelt verdeeld advies over sociale zekerheid.

Onderneming 9 (1980) 46 (28 nov) 11.

Er moet duidelijkheid komen over enkele fundamentele vraagstukken: solidariteit tussen werkenden en niet-werkenden; de koppelingsmechanismen; de hoogte van de uitkeringen; de minimum-uitkeringen; een wettelijke regeling van het begrip passende arbeid.

Nota inzake verbetering van de informatie ter zake van werkloosheid en werkloosheidsvoorzieningen.

Den Haag, 1979. 61 blz. (Ministerie van sociale zaken; directoraat-generaal voor sociale voorzieningen).

Getracht is de behoefte aan informatie over werkloosheid en werkloosheidsvoorzieningen aan te tonen, en aan te geven langs welke weg in deze behoefte kan worden voorzien. Voor beleids-evaluerend en vernieuwend onderzoek is meer en samenhangender informatie nodig dan thans beschikbaar is. Uitgewerkt is een voorstel voor een systeem waarin alle relevante informatie m.b.t. werklozen wordt samengebracht in het Informatiesysteem vraag en aanbod (ISVA) dat thans voor het arbeidsaanbod al operationeel is bij de arbeidsbureau's.

Nouwen, M.H.A.

Verscheidenheid in controle en bemiddeling van werkloze werknemers? Enkele structurele achtergrondfactoren.

's-Gravenhage, 1979. 84 blz., lit. opg. (Sociale verzekeringsraad). Literatuurstudie gericht op het systeem van sociale zekerheid in het bijzonder m.b.t. de werkloosheidsproblematiek en de daarbij behorende wettelijke regelingen.

Ontslag en werkloosheid; door P.E. Franken, J.P. de Hek, H. Naber e.a.

PS, periodiek voor sociale verzekering, sociale voorzieningen en arbeidsrecht, (1982) 15 (20 jul) 603-778.

In dit themanummer behandelen de medewerkers de problemen die uit de themabegrippen kunnen voortvloeien. Uitgebreid wordt aandacht besteed aan de geldende bepalingen van het ontslagrecht en de uitkeringsregelingen bij werkloosheid,

ruim voorzien van rechtspraak en praktijkvoorbeelden. Afzonderlijk wordt nog aandacht besteed aan 'passende arbeid', arbeidsbemiddeling en belastingheffing en premieheffing volksverzekering.

Oosterhout, J.W. van.

Schematisch overzicht van de materiële hulpverlening; 5e herz. dr.

Den Haag, Vuga, 1979. 246 blz.

Kompleet overzicht van de materiële hulpverlening. De hoofdzaken van o.a. de Algemene bijstandswet, de Wet werkloosheidsvoorziening, de Beeldende kunstenaarsregeling, de werknemersverzekeringen (WW, Ziektewet, WAO, Ziekenfondswet), de volksverzekeringen (AWBZ, AAW, AOW en AWW) en de kinderbijslagwetten worden weergegeven.

Peeters, G.J.M., en H.M.Th. Lemmen.

Enkele notities m.b.t. het eindrapport 'Betreffende het vervolgonderzoek van de sociale verzekering op langere termijn'. Sociaal bestek 42(1980)8(15 apr)133-138.

In het eindrapport wordt m.b.t. het sociale verzekeringssysteem opgemerkt dat het karakter verschoven is naar de sociale zekerheid met makro-ekonomische betekenis. De beleidsvorming voor de sociale verzekering dient een duidelijk onderdeel te zijn van het totale sociale beleid op nationaal en regionaal niveau. Het uitvoeringssysteem moet worden gewijzigd in die zin, dat er een vereenvoudiging komt van de uitvoering, en dat er een centraal adres komt voor alle regelingen, beslissingen etc. Er moet een bundeling komen van de werkloosheidsregelingen, n.l. de WW, de WWV, en de RWW.

Praktische informatie over sociale verzekering; onder red. van A. Kolkert en S. Suk; 4e geh. herz. dr.

Amsterdam, 1982. 204 blz., afbn. (Voorlichtingscentrum sociale verzekering).

Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan de Ziektewet, de WAO, de AAW, de werkloosheidswetten, de kinderbijslag, het weduwenpensioen, de sociale zekerheid m.b.t. vrouwen, jongeren, zelfstandigen en ambtenaren, de Algemene bijstandswet, de ziektekostenregelingen en het in beroep gaan. De gegevens zijn bijgewerkt tot 1 september 1982.

Rapport inzake scholing, onderwijs en vorming tijdens uitkering wegens werkloosheid.

Den Haag, 1980. 66 blz., bijln. (Sociale verzekeringsraad).

Inleiding en reeds eerder uitgebrachte adviezen in dit kader. Probleemstelling en standpuntbepaling t.a.v. scholing met behoud van uitkering. Wettelijke bepalingen, jurisprudentie, richtlijnen en toetsing aan wettelijk kader: Werkloosheidswet, Wet werkloosheidsvoorziening, Rijksgroepsregeling werkloze werknemers. Konklusies inzake scholing, onderwijs en vorming, de status van betrokkene en de taken van uitvoeringsorganen. Aanbeveling om de behandeling van de beleidsmatige aspecten van de relatie tussen onderwijs, arbeidsmarkt en sociale zekerheid te bevorderen.

Sante, M. van.

Als je ophoudt met dansen.

Den Haag, 1980. 24 blz., afbn. (Sociaal instituut voor de dans).

Over sociale verzekeringen en voorzieningen (WW, WWV, RWW, beroepsmogelijkheden en de afvloeiingsregeling); het belang van inschrijving bij het Gewestelijk arbeidsbureau.

Sante, M. van.

Werkboek beroepsoriëntatie voor aanstaande balletdocenten. Den Haag, 1981. II, 34 blz., bijl., tabn. (Sociaal instituut voor de dans).

Werkvelden voor balletdocenten; praktische werksituaties; rechtspositieregelingen; sociale verzekeringen etc.

Schrik, J.

Sociale zekerheidswetgeving.

Tijdschrift voor de politie 45(1983)1(jan)32-35.

Globale schets van het complexe geheel van ons sociaal zekerheidsstelsel. O.a. de historische ontwikkeling, indeling in soorten verzekeringen en beknopte inhoud van de belangrijkste wetten op het gebied van de sociale zekerheid (met schema).

Siddré, W.

Uitkeringen en mankracht.

Economisch-statistische berichten 63(1978)3152(3 mei)439.

Bij het verschijnen van het jaarverslag van het Algemeen werkloosheidsfonds heeft schrijver in de eerste plaats aandacht gevraagd voor één van de redenen op grond waarvan een aanvraag voor een WW-uitkering is afgewezen, nl. 'niet onvrijwillig werkloos'. Hij wees toen op de nogal uiteenlopende gemiddelde afwijzingspercentages tussen de bedrijfsverenigingen. In dit artikel analyseert hij de afwijzingen voor alle redenen tesamen. Hij merkt daarbij op dat hij graag meer verfijnde afwijzingspercentages zou hebben berekend. Jaarverslagen van het AWF geven echter geen cijfers over afwijzingen gekoppeld aan aanvragen, onderscheiden naar de oorzaak van het werkloos worden zoals: werkloosheid wegens ontslag, wegens afloop van werkzaamheden, wegens weersomstandigheden of wegens verkort werken.

Siddré, W., en J. Theeuwes.

De invloed van werkloosheidsuitkeringen op het werkloosheidspercentage in Nederland.

Amsterdam, 1978. (Instituut voor economisch onderzoek).

Social security in the Netherlands.

The Hague, 1982. 140 blz., lit. opgn., tabn. (Ministry of social affairs and employment).

The Government's role in social security in the Netherlands. Benefits in kind of case of sickness and maternity. Employed persons insurance schemes: Sickness benefits act; Disablement insurance act; Unemployment insurance act; Unemployment provisions act. National insurance: old age benefits; survivors' benefits; family allowances; disablement benefits. Supplementary and special schemes: pension schemes; flexible and early retirement; sheltered employment; artists' scheme. National assistance act. International relations. The financing of social security. Administrative organization of the social security system. Litigation procedures.

Sociale verzekering; samenst. H. van der Eng, A. Kolkert, A. Marseille e.a.; 3e geh. herz. dr.

Utrecht, 1981. 204 blz. (Stichting Teleac; Voorlichtingscentrum sociale verzekering).

Overzicht van de sociale verzekeringswetten uitgegeven als begeleidend boek voor een serie van dertien televisieprogramma's. In begrijpelijke taal wordt uitgelegd hoe deze wetten in de praktijk kunnen worden gebruikt. Alle gegevens zijn bijgewerkt tot 15-1-1981.

Sociale verzekeringen.

VvL-bulletin (speciale editie), (1981) (okt) 29 blz.

De werkingssfeer van het Rariteitenbesluit (1974); sociale verzekeringen voor vertalers en dramaschrijvers; het GAU-VvL standaardcontract 1981.

Sociale verzekeringswetten (codenr. S 17).

IJmuiden, Vermande, z. j. lsbl.

Verkorte uitgave van de Sociale verzekeringswetten-bibliotheek.

Sociale voorzieningen; samenvattende uitgaven van de verschillende onderling samenhangende sociale voorzieningen; onder red. van G. E. ten Veld, H. J. van Houten, P. Krolis e. a. Alphen aan den Rijn, Samsom, z. j. lsbl.

Dl. 1. Bevat o. m. de tekst van en de toelichting op de Werkloosheidswet.

Sociale zekerheid.

Kunstenaarskrant 7 (1983) 8 (sept) 22.

Aankondiging van het themakongres over sociale zekerheid, dat op 25 oktober 1983 zal worden gehouden door de FNV; samenvatting van de belangrijkste standpunten van de FNV, o. a.: langdurig werklozen mogen niet na verloop van tijd terugvallen in de bijstand, maar moeten een WW-uitkering krijgen tot aan hun 65ste jaar; de hoogte van de WW-uitkering moet niet afhankelijk zijn van arbeidsverleden, maar van de leeftijd van de man of vrouw; voor de hoogte van de uitkering is alleen het laatst verdiende salaris bepalend; de minimumuitkering mag niet minder dan 70% van het netto-minimumloon bedragen.

Sollicitatieplicht; werklozen en vrijwilligerswerk.

Welzijnsweekblad 7 (1982) 44 (17 dec) 24-28.

Werklozen (600.000 eind 1982, naast 700.000 arbeidsongeschikten) beginnen zich te organiseren in werklozenbelangenverenigingen. Een voorpublicatie wordt gegeven van een nieuwe 'werkmap' van de Commissie oriënteringsdagen, welke de neerslag vormt van discussies over vrijwilligerswerk met behoud van uitkering, en waarin tevens de argumenten voor afschaffing van de sollicitatieplicht voor werklozen ter sprake komen. In een reactie wijst beleidsmedewerkster M. Clerx de verschuiving van betaald naar onbetaald werk en het door vrijwillig(st)ers bepleite basisinkomen af, omdat er zo twee klassen werknemers dreigen te ontstaan: werknemers met een reguliere arbeidsovereenkomst en daaruit voortvloeiende rechten en plichten, en een onbetaalde, rechtenloze klasse. Bovendien zal het algehele loonniveau, en dat van de uitkeringen, gaan dalen. De FNV blijft streven naar een betaalde volwaardige arbeidsplaats voor iedereen via verdeling van het beschikbare werk.

Tjeerdsma, P.

Als de noot het hoogst is...; een beschouwing over de rechtspositie van de jazz-en improviserend musicus in Nederland. Groningen, 1982. 80 blz. (Rijksuniversiteit Groningen).

Bevat literatuuropgave.

Doktoraalskriptie.

De jazz-en improviserende musikus is-somsgedeeltelijk-afhankelijk van niet wettelijk geregelde subsidies. Nagegaan wordt hoe het beroep van musikus past in het stelsel van de sociale verzekeringswetgeving. Mogelijkheden voor verbetering van de positie is gelegen in: de Kaderwet specifiek welzijn, de Fondsenwet scheppende kunsten, een aparte verzekeringsinstansie voor zelfstandig werkende kunstenaars, een (eventuele) Wet voor de kunsten.

Velden, P.A.L.M. van der.

Enige kanttekeningen bij het vraagstuk wie werknemer zijn in de zin van de sociale verzekeringen; rede uitgesproken voor de Vereniging voor arbeidsrecht op 10 november 1977, in verband met het 75-jarig jubileum van de Centrale raad van beroep.

Sociaal maandblad arbeid 33(1978)3(mrt)173-182.

Inleiding uitgesproken voor de Vereniging voor arbeidsrecht op 10 november 1977 i.v.m. het 75-jarig jubileum van de Centrale raad van beroep. Ingegaan wordt op het begrip 'werknemer' zoals dat in de artikelen 3 en volgende van ZW, WW en WAO omschreven staat, en op de hantering van dit begrip door de Centrale raad. Evenzo is gedaan met het begrip 'arbeidsovereenkomst' in artikel 1637a BW. Hierbij komen ook de verschillen in benaderingswijze van de gewone rechter en van de beroepsrechter ter sprake. Elementen in een arbeidsverhouding, die voor het burgerlijk recht en de burgerrechtelijke verhoudingen van belang zijn kunnen dat voor de sociale verzekering niet zijn en omgekeerd. Een eigen werknemersbegrip voor de sociale verzekeringen zou de mogelijkheid vergroten de rechtspraak van de Centrale raad met de andere administratief rechterlijke kolleges te integreren.

Verbei, W.

Het popklimaat.

Kunstenaarskrant 4(1980)9(mrt/apr)7.

Verslag van een op 5 maart 1980 gehouden discussie over Het Nederlandse popklimaat, waarin enkele opmerkingen werden gemaakt aangaande werkloosheid en-uitkeringen: -een muzikant met een sociale uitkering met oefenen, zolang het gaat om het bijhouden van de speelvaardigheid; -ook voor amateurmusici moeten er sociale lasten worden ingehouden en afgedragen. Echter: bij bijv. bruiloften maakt het verschil of de groep een overeenkomst heeft gesloten met het bruidspaar, dan wel met de zaaleigenaar/huurder. Alleen in het laatste geval moeten er sociale lasten ingehouden en betaald worden.

Verbei, W.

Het silhouet van de Nederlandse popmusicus.

Kunstenaarskrant 2(1978)4/5(mei/jun)10-11.

Voorgeschiedenis en werkwijze van de 'popoperatie '77' -een enquête gehouden onder de Nederlandse popmusicici; inventarisatie van de mogelijke gevolgen die de resultaten van het onderzoek teweeg kunnen brengen, zoals: het stimuleren van de

werkgelegenheid voor popmusici, de opvang van werkloze popmusici, en koerswijziging van de bedrijfsverenigingen en gewestelijke arbeidsbureau's, ratifikatie van het Verdrag van Rome, doorvoering van de wijzigingen in de Arbeidsbemiddelingswet 1940 etc.; enkele uitkomsten van het onderzoek: het gemiddelde inkomen van de beroepsmuzikant per maand is lager dan het alom geldende minimumloon, en het Gewestelijke arbeidsbureau besteedt te weinig aandacht aan bemiddeling van popmusici.

Verbei, W.

Popoperatie '78; pop als werk; het resultaat van de speurtocht naar het silhouet van de Nederlandse popmusicus.

Z.pl., 1978.68 blz., afbn., tabn. (Muziekrant oor).

O.a. de inkomstenpositie van de (semi)beroepsmusicus, met gegevens over aantallen musici met een uitkering, de soort uitkering die ze ontvangen, de instellingen via welke ze een uitkering ontvangen, werkloosheidspercentages, eventuele problemen bij inschrijving bij het Gewestelijk arbeidsbureau, en de resultaten van de bemiddeling van het arbeidsbureau.

Vonk, R.

Dramadocente in gevecht met sociale dienst.

Kunstenaarskrant 6 (1982) 11 (dec) 12.

Ervaringen sinds 1979 van een docente drama met de Sociale dienst, voorafgaand aan de uiteindelijke betaling van de uitkering in 1982.

Vrijheid verzekerd; sociale zekerheid voor zelfstandige kunstenaars.

Amsterdam, 1980.11 blz., bijl., tabn. (Federatie van kunstenaarsverenigingen).

De Kommissie cultuurpolitiek van de Federatie van kunstenaarsverenigingen heeft op verzoek van een aantal verenigingen zich bezig gehouden met de vraag hoe de zelfstandig werkende kunstenaars een vorm van sociale zekerheid kan worden geboden die te vergelijken is met die van werknemers en waarbij het karakter van de vrije beroepsuitoefening gewaarborgd wordt; gekonstateerd wordt, dat het op dit moment ontbreekt aan een deugdelijk stelsel voor de financiering van de arbeid van zelfstandige kunstenaars; bovendien ontbreekt voor zelfstandig werkende kunstenaars een sociaal verzekeringssysteem; konklusies: er moet een wettelijke regeling komen die de zelfstandige kunstbeoefening waarborgt; subsidies zullen bruto moeten worden gemaakt; het is onrechtvaardig dat schrijvers en vertalers uitgezonderd worden van de mogelijkheid d.m.v. het 'fiktief dienstverband' toch onder de sociale werknemersverzekeringen te vallen; er zal een kollektieve regeling van de sociale verzekering voor kunstenaars moeten komen.

Wegwijzer in sociale bepalingen (codenr. M1).

IJmuiden, Vermande, z.j. lsbl.

Deze uitgave vervangt de 'Wegwijzer der sociale verzekering (S16)' en bevat een algemeen overzicht van de sociale verzekeringswetten, van de sociale bijstandsvoorzieningen alsmede de hierbij behorende tabellen en bedragen.

Zelfstandige kunstenaars: vrijheid verzekerd.

Knipselkrant Raad voor de kunst 12 (1980) 47 (26 nov) 364.

Advies van de Sociale verzekeringsraad aan de staatssecretaris van Sociale zaken inzake wijziging van de artikelen 22 en 35 der Werkloosheidswet (maximum uitkeringsduur van 78 weken).

's-Gravenhage, 1980.6 blz. (Sociale verzekeringsraad).

Advies van de Sociale verzekeringsraad aan de staatssecretaris van Sociale zaken inzake wijziging van de Werkloosheidswet (wijziging van het aantal dagen werken, vereist voor het recht op uitkering).

's-Gravenhage, 1981.117 blz. (Sociale verzekeringsraad).

De wijziging beoogt een verhoging te verkrijgen van het aantal dagen, waarop werknemers moeten hebben gewerkt om aanspraak te maken op een WW-uitkering. De dagen-eis wordt nu 130 waarbij de referentie-eis van zes weken en die van 65 dagen werken komt te vervallen.

Adviezen inzake ombuigingen op het terrein van de sociale verzekeringen per 1 juli 1982, inzake verdeling premie WAO tussen werkgever en werknemer per 1 juli 1982 en inzake premieverdeling Werkloosheidswet; uitgebracht door de SER aan de Minister van Sociale zaken en werkgelegenheid.

Den Haag, 1982.50 blz., bijln., grafn., tabn. (Sociaal-economische raad/SER-uitgaven; nr. 10).

Albeda voert 2000 kunstenaars af.

Kunstenaarskrant 4(1980)14(okt/nov)11.

Reactie van de Kunstenbond FNV op het voornemen van Minister Albeda van het Ministerie van sociale zaken de referentie-eis te verhogen van 65 dagen naar 130 dagen per jaar. De Bond heeft berekend dat dit in de praktijk zal betekenen dat minimaal 1500 uitvoerende kunstenaars en 500 docenten kunstzinnige vorming door een dergelijke verhoging geen toegang meer zullen hebben tot de werkloosheidsvoorzieningen WW en WWV.

Algemene bijstandswet c.a.

Deventer, Kluwer, z.j. 1sbl.

Dl.1. Algemene bijstandswet; Dl.2.o.a. Algemene bijstandswet: verhaalsrecht, rijksgroepsregelingen; Dl.3.o.a. vervolg rijks-groepsregelingen; Dl.4. Complementaire sociale voorzieningen, w.o. de Werkloosheidswet.

Algemene maatregel van bestuur ex art.49a WW (onderbrekings-regeling).

Z.pl., 1979.4 blz. (Federatie van bedrijfsverenigingen/Circulaire; nr.698).

Opmerkingen van de Commissie werkloosheidsverzekeringen van de Sociale verzekeringsraad ten aanzien van het pre-advies van de werkgroep 'Evaluatie onderbrekingsregeling' inzake de werking van de Amvb ex art.49a WW. De commissie stelt vast dat niet blijkt hoe de werking van de regeling in de praktijk is, met name op welke groepen van werknemers de regeling toe-passing vindt. Ook plaatst de commissie opmerkingen bij art. 35a WW over een mogelijke uitbouw ervan en het afschaffen van de onderbrekingsregeling; de jurisprudentie met betrekking tot het begrip onvrijwillige werkloosheid; uitzonderingen van de toepassing van de regeling en, tenslotte bij de naamgeving.

Oorspr.verschenen in:Federatienieuws,(1980),(okt).
Bespreking van'Vrijheid verzekerd',nota van de Federatie
van kunstenaarsverenigingen,waarin wordt gepleit voor een
kollektieve regeling van de sociale verzekering voor
kunstenaars.

WERKLOOSHEIDSWET (WW)

78 weken termijn WW doorbroken.
Kunstenaarskrant 4(1980)4(feb)5.
Tot op heden kregen freelancers vaak slechts voor 78 weken
een WW-uitkering;de Raad van Beroep te Den Haag heeft in
haar uitspraak echter art. 22 Werkloosheidswet anders ge-
interpreteerd dan tot op heden gebruikelijk was,met het
gevolg dat deze 78-weken-termijn niet meer automatisch geldt
voor(vaak in de kunstensektor werkende)freelancers.

Advies aan de staatssecretaris van Sociale zaken en werk-
gelegenheid betreffende de toepassing van de Werkloosheids-
wet ten aanzien van werknemers,die na werkhervatting opnieuw
werkloos worden.
Zoetermeer,1982.6 blz.(Sociale verzekeringsraad,nr.82/806).

Advies aan de staatssecretaris van Sociale zaken en werk-
gelegenheid inzake een aanpassing van artikel 3 van het Besluit
verlaagde dageneis Werkloosheidswet.
Zoetermeer,1982.4 blz.(Sociale verzekeringsraad).

Advies inzake wijziging artikel 36 Wet werkloosheidsvoor-
zieningen.
's-Gravenhage,1983.10 blz.(Raad voor het binnenlands bestuur).
Sociaal-cultureel werk bij de zorg voor werklozen(art.36).

Advies over afschaffing minimumdagloon WAO en herziening
minimumdagloon bepalingen in de WW en WWV.
Zoetermeer,1982.64 blz.(Sociale verzekeringsraad).

Advies over de toepassing van de WW/WWV t.a.v.57½-jarigen en
ouder bij collectieve ontslagen.
Zoetermeer,1982.17 blz.(Sociale verzekeringsraad).

Advies over toepassing WW en studiekostenregeling tijdens
scholing.
Zoetermeer,1982.27 blz.(Sociale verzekeringsraad).

Advies van de Sociale verzekeringsraad aan de staatssecr-
taris van Sociale zaken inzake de vaststelling van een
algemene maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 27,
vijfde lid,van de Werkloosheidswet(aanspraak op wachtgeld
door cursisten van een Centrum voor vakopleiding van vol-
wassenen en door personen die met toepassing van de regeling
tijdelijke arbeidsplaatsen 1977 bij gedeeltelijke werkweek en
de regeling tijdelijke arbeidsplaatsen 1977 bij volledige werk-
week werkzaam zijn.
's-Gravenhage,1980.19 blz.(Sociale verzekeringsraad;nr.80/6501).

Artikel 8a W.W.weg ermee!Wachten op S.V.R.
Kunstenarskrant 3(1979)4(apr)20.

Meerderheids-en minderheidsadvies van een door de Sociale verzekeringsraad ingestelde kommissie,over een eventuele vernieuwing van artikel 8a van de dagloonregeling WW,op basis waarvan alle WW-daglonen van musici en artiesten worden vastgesteld.Een meerderheid meent bijv.dat het dagloon op grond van het gemiddelde loon wordt vastgesteld als tenminste 100 dagen is gewerkt,terwijl,indien op minder dan 100 dagen is gewerkt,het dagloon wordt vastgesteld door het gemiddelde loon te vermenigvuldigen met de breuk'het aantal gewerkte dagen : 100'.Het belangrijkste verschil tussen het meerder-en minderheidsadvies is het draaipunt waarop de dagloonkorting plaatsvindt:in het meerderheidsadvies is dat bij 100 dagen,en in het minderheidsadvies bij 130 dagen.Juist tussen deze twee aantallen zit een aanzienlijke categorie musici en artiesten.Het wachten is nu op de definitieve beslissing van de Sociale verzekeringsraad.

Belangrijke verbetering voor free-lancers bereikt!Wijziging artikel 8a WW een feit.

Kunstenarskrant 3(1979)9(okt)1,24.

Aan de situatie dat steeds meer musici en artiesten gekonfronteerd worden met,in verhouding tot hun normale verdiensten,lage WW-daglonen is een eind gekomen.Met ingang van 29 oktober 1979 wordt een wijziging van artikel 8a van kracht.Resultaat:1.Indien op tenminste 100 dagen is gewerkt -niet noodzakelijkerwijs in engagementen-wordt het dagloon vastgesteld op de gemiddelde verdiensten per gewerkte dag; 2.Indien op minder dan 100 dagen is gewerkt,wordt het dagloon vastgesteld door het gemiddelde loon te vermenigvuldigen met de breuk:'gewerkte dagen : 100'.

Boer,J.de.

De flauwekul van de sollicitatieplicht bij werkloosheid.
Sociaal bestek 45(1983)8(19 apr)184.

Ingegaan wordt op de sollicitatieplicht welke verbonden is aan het genieten van een werkloosheidsuitkering.De auteur is van mening dat door de groei van het leger niet-actieven en de daling van het aantal arbeidsplaatsen de sollicitatieplicht onmogelijk nog kan worden gehanteerd.Werklozen die geaksepteerd,struktureel vrijwilligerswerk doen,moeten worden ontheven van de sollicitatieplicht,behalve wanneer een geschikte arbeidsplaats vrijkomt waarvoor geen andere kandidaten zijn.

Burcksen,E.

Artikel 8a.

Skrien,(1978)73(mrt)12-18,38.

Onvrijwillige werkloosheid onder filmers;de door de Sociale verzekeringsraad voorgeschreven dagloonregel;de aparte dagloonregeling die de Nieuwe algemene bedrijfsvereniging heeft gemaakt voor filmers;dagloonverlagende bepalingen in de dagloonregeling i.v.m.het feit dat filmers vaak langdurig werkloos zijn.Dit,naar aanleiding van een brief van J.M.G. Kuin van het GAK.

De Graaf wil kunstenaars tegemoet komen.

Knipselkrant Raad voor de kunst 12(1980)50(17 dec)380.

30 mei 1983:
Gerritsen, zakelijk leider Nationaal Ballet

30 mei 1983:
Prof. Fase houdt zijn inleiding. De zaal noteert ijverig.

Oorspr.verschenen in:NRC-handelsblad,5-12-1980.
Bericht over adviesaanvraag van staatssecretaris De Graaf(sociale zaken)aan de Sociale verzekeringsraad over de mogelijkheid dat leden van sommige beroepsgroepen een werkloosheidsuitkering kunnen krijgen,ook als zij minder dan 130 dagen hebben gewerkt in het voorafgaande jaar.De staatssecretaris heeft voorname-lijk kunstenaars zoals musici en artiesten op het oog.

Drama in bedrijven.
Kunstenaarskrant 4(1980/81)16(dec/jan)13.
Vervolg op het artikel over een eventuele verzwaring van de referte-eis van 65 naar 130 dagen;de Sociaal economische raad adviseert n.a.v.dit voorstel van de regering een uit-zondering te maken voor'bepaalde bedrijfstakken of bepaalde functies dan wel beroepsgroepen zoals bijv.musici'.

Ferares,M.
Wordt de WW afgeschaft?
Knipselkrant Raad voor de kunst 13(1981)13(8 apr)222-223.
Oorspr.verschenen in:Muziekwereld 62(1981)3(mrt).
Artikel n.a.v.de verzwaring van de referte-eis van 65 naar 130 dagen;de voornaamste wijzigingen die de regering voor-stelt,de toelichting van de staatssecretaris van Sociale zaken op de voorgestelde wijziging en de reactie van de Sociale verzekeringsraad;dit alles wordt gevolg door een(afwijzende) reactie van de Nederlandse toonkunstenaarsbond op een later gedaan voorstel van de Minister voor een verhoging van 65 dagen naar 100 dagen.

Filmers boos over WW-artikel.
Knipselkrant Raad voor de kunst 10(1978)23(14 jun)148.
Oorspr.verschenen in:NRC-handelsblad,29-5-1978.
Kort verslag van een demonstratie van freelance-filmers voor afschaffing van een artikel in de Wet werkloosheidsuitkering dat inhoudt dat filmers die minder dan 104 dagen per jaar werken een lagere uitkering krijgen.

Gelijkstelling van niet gewerkte dagen met gewerkte dagen bij de dageneis WW.
Z.pl.,1980.2 blz.(Federatie van bedrijfsverenigingen/Circu-laire;nr.710).
Het Federatiebestuur heeft zich beziggehouden met het be-paalde in artikel 6,lid 2 van het werkloosheidsreglement, dat met de dagen bedoeld in artikel 35 en 35a van de Werk-loosheidswet gelijk stelt dagen waarover de werknemer zonder te werken loon heeft ontvangen.Deze bepaling diende aange-past te worden.Op verzoek van de Federatie heeft het be-stuur van het Algemeen werkloosheidsfonds besloten artikel 6,lid 2 te wijzigen overeenkomstig de door het Federatie-bestuur gekozen bepaling.

Geutskens,K.
De vergankelijkheid van sociale opvattingen.
Kunstenaarskrant 5(1981)1(jan/feb)13.
In het kort wordt nog eens de stand(en gang)van zaken weer-gegeven ten aanzien van de plannen van Minister Albeda van Sociale zaken de referte-eis te verzwaren van 65 dagen naar 130 dagen,en het advies van de Sociaal-economische raad over deze voornemens.

Geutskens, K.

De vergankelijkheid van sociale opvattingen (vervolg).

Kunstenaarskrant 5(1981)3 (apr)9.

De Tweede kamer heeft inzake het voorstel van verzwaren van de referte-eis van 65 naar 130 dagen gekozen voor een eis van 100 dagen voor musici en artiesten; de Kunstenbond meent dat toch ook dit een achteruitgang is en er wordt aangekondigd dat er opnieuw actie zal worden ondernomen.

Geutskens, K.

De verhoogde dageneis; ofwel: de vergankelijkheid van de sociale opvattingen (slot).

Kunstenaarskrant 5(1981)4 (mei)11.

Samenvattend de geschiedenis van de verhoging van de refer-te-eis van 65 naar 130 dagen, uiteindelijk 80 dagen voor musici en artiesten; de tweede belangrijke uitzonderingskategorie wordt gevormd door sommige deeltijdarbeiders en daarmee te vergelijken werknemers en-neemsters.

Geutskens, K.

Niet vast=onregelmatig.

Kunstenaarskrant 5(1981)6/7 (jul/aug).

Per 1 april 1981 moeten musici, om in aanmerking te komen voor WW of WWV 80 dagen hebben gewerkt in het jaar voordat de werkloosheid intrad; met name bij de bedrijfsverenigingen zijn de nodige problemen ontstaan bij de uitvoering van deze (gewijzigde) wet, omdat men daar slechts beschikt over de tekst van de wetwijziging en niet over enige toelichting daarop.

Kunstenaars ageren tegen verzwaarde eisen voor WW-uitkering.

Knipselkrant Raad voor de kunst 12(1980)45 (12 nov) 340.

Oorspr. verschenen in: NRC-handelsblad, 3-11-1980.

Bericht naar aanleiding van de bezwaren van 14 organisaties tegen het plan van minister Albada van Sociale zaken en staatssecretaris De Graaf om de eisen voor de WW-uitkering te verzwaren.

Kunstenbond protesteert tegen eis voor WW-uitkering.

Knipselkrant Raad voor de kunst 12(1980)41 (15 okt) 311.

Oorspr. verschenen in: NRC-handelsblad, 7-10-1980.

Protest van de Kunstenbond FNV tegen de bezuinigingen die minister Albada van Sociale zaken wil bereiken door verzwaring van de eisen voor het verkrijgen van een werkloosheidsuitkering.

Leidraad Werkloosheidswet.

Amsterdam, z. j. lsbl. (Gemeenschappelijk administratiekantoor).

Leidraad Werkloosheidswet.

Z. pl., z. j. lsbl. (Stichting sociaal fonds bouwnijverheid).

In deze vernieuwde uitgave wordt de materie niet per wets-artikel behandeld maar per onderwerp, waarbij veel aandacht is besteed aan de jurisprudentie.

Maatregel Albada treft kunstenaars; werk voor velen in gevaar.

Knipselkrant Raad voor de kunst 12(1980)49 (10 dec) 380.

Oorspr. verschenen in: De Volkskrant, 2-12-1980.

Artikel n.a.v. de verzwaring van de referte-eis van 65 dagen naar 130 dagen, hetgeen 'rampzalige gevolgen in de kunst-

sector teweege zal brengen', zoals Hans Boswinkel heeft gesteld.

Mulder, Th.

Wie is 'onvrijwillig vrijwillig' werkloos?

Gids voor personeelsbeleid, arbeidsvraagstukken, sociale verzekering 60(1980)9(28 okt)25-27.

Artikel 21, lid 1, van de WW geeft geen nadere omschrijving van het begrip 'onvrijwillig' werkloos. Onduidelijk is wat wordt bedoeld. Jurisprudentie laat zien dat er verschillende uitspraken mogelijk zijn op basis van dezelfde feiten. Uit de inhoud van de uitspraken kan wel met zekerheid worden opgemaakt dat de privé-omstandigheden, die een werknemer noodzakelijk ontslag te nemen, bijzonder zwaarwegend moeten zijn om van onvrijwillig werkloos zijn te kunnen spreken.

Nieuwe werkloosheidswet, Een.

Rijswijk, 1982.2 dln., gevar. pag., tabn. (Ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk).

I. Rechtsgronden; II. Grondslagen (deeladviezen van het College algemene bijstandswet).

'Over het kongres'.

Kunstenarskrant 3(1979)10(nov)12-19.

Stellingname + toelichting van de Kunstenaarsorganisatie NVV in te brengen op het kongres van de KO-NVV op 28 januari 1980, over o.a. sociale zekerheid. De KO-NVV streefde ernaar de recente wijziging van art. 22 Werkloosheidswet (dat het recht op WW beperkte tot een termijn van uiterlijk 78 weken) ongedaan te maken; daarnaast werd gestreefd naar het ongedaan maken van de zgn. Mertens maatregel (maatregel ex art. 49a WW, een onderbrekingsregeling in het kader van de bestrijding van het oneigenlijk gebruik van de sociale verzekeringen); tevens werd gepleit voor gelijke behandeling van KO-NVV-leden en andere groepen werknemers in het kader van sociale verzekeringswetgeving.

Repeteren en WW.

Muziekwereld 63(1982)10(okt)4.

Opsomming van de voorwaarden die het GAK stelt aan het repeteren van musici, aangevuld met de mededeling dat men in het algemeen kan repeteren zonder gevaar van verlies van de WW-uitkering, als het gaat om instandhouding van de beroepsvaardigheid en vergroting van de kans om werk te vinden, en men geen vergoeding ontvangt voor die repetities.

Riphagen, J.

Beschikbaarstelling voor arbeid en werkloosheid in het kader van art. 21 WW.

Sociaal maandblad arbeid 33(1978)1(jan)34-45.

Recente uitspraken tonen aan dat de Centrale raad van beroep art. 21 WW op zodanige wijze interpreteert dat degene die zich niet reëel beschikbaar stelt voor het verkrijgen van passende arbeid niet als 'werkloos' in de zin van dit artikel wordt aangemerkt en dus geen uitkering ontvangt. Daaruit kan worden afgeleid dat de Raad tot op zekere hoogte is 'omgegaan' in zijn visie op de verhouding tussen de artikelen 21 en 31 WW. Deze ontwikkeling kan als positief worden gewaardeerd, al is terughoudendheid geboden: slechts in gevallen die evident buiten de werking van de WW zouden moeten vallen

mag een niet reële beschikbaarstelling als doorslaggevend argument voor het weigeren van een uitkering gehanteerd worden.

Riphagen, J.

De onderbrekingsregeling-verbeteren of afschaffen?
Sociaal maandblad arbeid 34(1979)12(dec)822-830.
Nagegaan wordt welke bezwaren kleven aan de huidige redactie van de onderbrekingsregeling, d.w.z. een regeling ter bestrijding van oneigenlijk gebruik van de WW door 'seizoenmatig werkenden'. Inhoud van de regeling en kort overzicht van de daarover bestaande jurisprudentie. Bezwaren. Bespreking van de door een werkgroep van de Federatie van bedrijfsverenigingen en van de Sociale verzekeringsraad voorgestelde verbeteringen. Aangegeven wordt hoe ook onder afschaffing van de onderbrekingsregeling een aanvaardbare bestrijding van het hier gesignaleerde oneigenlijk gebruik mogelijk is.

Riphagen, J.

Een sociale verzekeringsprocedure.
Utrecht, Ars aequi, 1980. X, 130 blz., lit. opgn. (Proces dossiers).
Behandeld wordt een geschil m.b.t. een uitkering krachtens de Werkloosheidswet. Het geschil ontstaat nadat de betrokken werkloze werknemer een hem aangeboden dienstbetrekking weigert te aanvaarden. Vervolgens stopt de bedrijfsvereniging het uitbetalen van de uitkering.

SVR wil WW-eisen artiesten verlichten.

Knipselkrant Raad voor de kunst 13(1981)5(11 feb)42.

Oorspr. verschenen in: Het Parool, 3-2-1981.

De Sociale verzekeringsraad vindt dat aan bepaalde groepen werknemers niet de eis mag worden gesteld dat zij 130 dagen hebben gewerkt alvorens in aanmerking te komen voor een WW-uitkering. Dit naar aanleiding van het plan van Minister Albeda van Sociale zaken om de referte-eis te verzwaren van 65 tot 130 dagen.

Sidré, W.

Uitkeringen en mankracht.

Economisch-statistische berichten 63(1978)3152(3 mei)439.
Bij het verschijnen van het jaarverslag van het Algemeen werkloosheidsfonds heeft schrijver in de eerste plaats aandacht gevraagd voor één van de redenen op grond waarvan een aanvraag voor een WW-uitkering is afgewezen, n.l. 'niet onvrijwillig werkloos'. Hij wees toen op de nogal uiteenlopende gemiddelde afwijzingspercentages tussende bedrijfsverenigingen. In dit artikel analyseert hij de afwijzingen voor alle redenen tesamen. Hij merkt daarbij op dat hij graag meer verfijnde afwijzingspercentages zou hebben berekend. Jaarverslagen van het AWF geven echter geen cijfers over afwijzingen gekoppeld aan aanvragen onderscheiden naar de oorzaak van het werkloos worden, zoals werkloosheid, wegens ontslag, wegens afloop van werkzaamheden, wegens weersomstandigheden of wegens verkort werken.

Sociale verzekeringen; repeteren & uitkering en klachten over WWV.

Muziekwereld 64(1983)1(jan)8-9.

Tekst van een brief aan de staatssecretaris, waarin het hoofdbestuur van de Nederlandse toonkunstenaarsbond pleit

voor het treffen van maatregelen, waardoor musici en artiesten tijdens werkloosheid in de gelegenheid worden gesteld hun beroepsvaardigheid in stand te houden, en zich kunnen voorbereiden op opdrachten van werkgevers (door repeteren, muziek-schrijven, arrangeren voor het eigen ensemble, het leggen van kontakten met potentiële werkgevers e.d.), mits deze werkzaamheden tegen geen enkele vergoeding geschieden; tevens wordt in een brief aan de minister geklaagd over het onrechtmatig en hinderlijk optreden van ambtenaren van het ministerie die gemeentebesturen adviseren bij de uitvoering van de Wet werkloosheidsvoorziening (WWV) speciaal als het gaat om musici en artiesten; deze adviezen hebben reeds geleid tot tientallen beroepsprocedures die zonder uitzondering door de desbetreffende musicus/artiest werden gewonnen; de NTB verzoekt de minister een onderzoek naar de activiteiten van de desbetreffende ambtenaren in te stellen.

Sociale verzekeringsproblemen.

Kunstenaarskrant 4 (1980) 11 (mei) 16.

Tips i.v.m. sociale verzekeringen. De aandacht wordt gevestigd op het feit, dat als een WW-uitkering wordt geweigerd, deze weigering met zich meebrengt dat men over de periode dat men geen WW-uitkering ontvangt, wél verzekerd is voor de Ziekte-wet en vaak ook voor de Ziekenfondswet; t.a.v. verzekerings-plicht wordt aangegeven dat hiervan geen sprake is bij werkzaamheden, overeengekomen met een partikulier ten behoeve van diens partikuliere aangelegenheden: er bestaat dan geen premie- en inhoudingsplicht. De gage geldt echter weer wel als inkomen, waarover dan achteraf weer inkomstenbelasting en AOW-premie is verschuldigd.

Sociale verzekeringswetten; dl. II: werknemers verzekeringen.

Deventer, Kluwer, z.j. 1sbl.

Dl. 4. Werkloosheidswet. Bevat: algemene bepalingen ten aanzien van de begrippen werknemer, werkgever en loon; uitvoeringsorganen; verzekering van uitkering bij onvrijwillige werkloosheid; het beroep; de controle door het Algemeen werkloosheidsfonds; straf- en slotbepalingen.

Sociale verzekeringswetten-bibliotheek; onder red. van G.A.A.M.

Boot en C.M. Swiebel (codenr. S 4).

IJmuiden, Vermande, z.j. 1sbl.

Dl. 1. Beroepswet. Bevat tekst van de wet; uitvoeringsvoorschriften; Dl. 6. Werkloosheidswet. Bevat: tekst van de wet; uitvoeringsvoorschriften e.d.; reglementen wachtgeld- en werkloosheidsverzekering; dagloonregelingen; jurisprudentie.

Uitvoering WW.

Muziekwereld 63 (1982) 6 (jun) 5.

Tekst van een brief van de Sociale verzekeringsraad, n.a.v. een klacht van de Nederlandse toonkunstenaarsbond over de praktijk van sommige bedrijfsverenigingen om steeds per maand na te gaan (achteraf) of musici en andere kunstenaars nog wel werkloos zijn te achten.

Verhoging daglonen.

Z.pl., 1980.2 blz. (Sociale verzekeringsraad/Circulaire; no. 710).

Ingaande 1 januari 1980 zijn de daglonen herzien. Bij een

vorige verhoging hebben de besturen van de bedrijfsverenigingen en het bestuur van het Algemeen werkloosheidsfonds verklaard dat zij over wijzigingen van die (fixe-)daglonen niet behoeft te worden gehoord in situaties, waarin deze wijziging plaatsvindt overeenkomstig de terzake door de staatssekretaris van Sociale zaken vastgestelde regelen. Deze regelen zijn inmiddels opgenomen in een nieuw artikel 12b van de Werkloosheidswet. De toepasselijkheid van de verklaring van de besturen zal in het vervolg worden getoetst aan dit artikel.

Vries, O. de.

Binnenkort zonder werk: solliciteren.

Kunstenarskrant 6 (1982) 11 (dec) 16.

Artikel, eerder gepubliceerd in de Vakbondskrant, over de situatie dat men met grote waarschijnlijkheid weet, binnen afzienbare tijd zonder werk te komen; men dient dan direct te gaan solliciteren en niet te wachten tot een ontslag eenmaal is aangezegd, om in aanmerking te kunnen komen voor een WW-uitkering. Belangrijk is dat men moet kunnen aantonen dat men actief gesolliciteerd heeft.

WW? Vergeet het maar.

Kunstenarskrant 2 (1978) 6/7 (aug/sept) 5.

De uitleg die de bedrijfsverenigingen geven aan de wijziging van art. 22 van de Werkloosheidswet is, dat na 78 weken werkloosheidsuitkering het recht op uitkering definitief ophoudt, tenzij de werknemer tenminste 15 dagen aaneengesloten heeft gewerkt. Dit betekent, dat freelance musici en artiesten, voor wie aaneengesloten dienstverbanden van tenminste 15 dagen binnen 3 weken nauwelijks voorkomen, veelal worden uitgesloten van het recht op WW. De Kunstenaarsorganisatie NVV kondigt aan zich in te zetten voor wijziging van de uitleg die de bedrijfsverenigingen geven aan het gewijzigde artikel.

Wet van 26 maart 1981, houdende nadere wijziging van de Werkloosheidswet en de Wet werkloosheidsvoorziening (wijziging van het aantal dagen werken, vereist voor het recht op uitkering).

Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, (1981) 133, 3 blz. Wetswijziging, waarin de referte-eis voor WW en WWV wordt verhoogd van 65 tot 130 dagen.

Wijnbergen, L.S.

De zelfstandige beroepsmusicus en zijn sociale zekerheid.

Utrecht, z.u. 1981. IV, 59 blz.

Bevat literatuuropgave.

Problemen die ontstaan als een werkloos geworden musikus een uitkering aanvraagt op grond van de Werkloosheidswet, waarbij het gaat om de musikus die als zelfstandige dat beroep uitoefent; voorwaarden waaraan men moet voldoen om te bewerkstelligen dat de desbetreffende arbeidsverhouding voor de Werkloosheidswet als dienstbetrekking worden aangeuid; het begrip 'werkloosheid', en de criteria die de Centrale raad van beroep hierbij hanteert.

Zelf ontslag nemen en toch een WW-uitkering krijgen.

Kunstenarskrant 6 (1982) 9 (okt) 16.

Onvrijwillige werkloosheid is in het algemeen 'werkloosheid'

buiten de wil en het toedoen van degene die werkloos is geworden'; daarnaast echter kan het zelf ontslag nemen in bijzondere situaties als onvrijwillige werkloosheid worden beschouwd. Een voorbeeld van een dergelijk geval is, dat men ontslag neemt omdat emotionele spanningen zo hoog oplopen, dat in individuele gevallen sprake is van een onaanvaardbare aantasting van de (psychische) gezondheid.

Zwart, F.P.

Twee vormen van oneigenlijk gebruik; opmerkingen over de 'onderbrekingsregeling' bij de Werkloosheidswet. Sociaal maandblad arbeid 34(1979)12(dec)831-838. Ingegaan wordt op een Koninklijk besluit ex artikel 49a van de Werkloosheidswet, de zgn. Onderbrekingsregeling (OBR), die oneigenlijk gebruik van de WW door 'seizoenmatig werkenden' wil tegengaan. Gesteld wordt dat de OBR een voorbeeld van oneigenlijk gebruik van wetgevende bevoegdheid is. Verder is ten behoeve van de uitvoeringsorganen van de WW een diskretionaire bevoegdheid geschapen, maar op een geheel andere wijze dan doorgaans geschiedt. Oneigenlijk gebruik van sociale verzekeringswetten dient echter niet met andere vormen van oneigenlijk gebruik te worden bestreden.

WET WERKLOOSHEIDSVORZIENING (WWV)

Advies over afschaffen recht WWV-uitkering werkloze werknemers beneden 23 jaar; aan de staatssecretaris van Sociale zaken en werkgelegenheid. 's-Gravenhage, 1982.57 blz. (Sociaal-economische raad; nr.82/26).

Advies over afschaffing minimumdagloon WAO en herziening minimumdagloon bepalingen in de WW en WWV. Zoetermeer, 1982.64 blz. (Sociale verzekeringsraad).

Advies over de toepassing van de WW/WWV t.a.v. 57½-jarigen en ouder bij collectieve ontslagen. Zoetermeer, 1982.17 blz. (Sociale verzekeringsraad).

Albeda voert 2000 kunstenaars af. Kunstenaarskrant 4(1980)14(okt/nov)11. Reactie van de Kunstenbond FNV op het voornemen van minister Albeda van het Ministerie van Sociale zaken de referentie-eis te verhogen van 65 dagen naar 130 dagen per jaar. De Bond heeft berekend dat dit in de praktijk zal betekenen dat minimaal 1500 uitvoerende kunstenaars en 500 docenten kunstzinnige vorming door een dergelijke verhoging geen toegang meer zullen hebben tot de werkloosheidsvoorzieningen WW en WWV.

Boender, J.A.

Artikel 14, vierde lid, Wet werkloosheidsvoorziening (WWV). Sociaal bestek 45(1983)1(11 jan)12-13. Bespreking van enkele ongewilde effecten van de circulaire van 21 januari 1981, nr.64.727(IIIa van de staatssecretaris van het Ministerie van Sociale zaken. Deze circulaire behelst

het ministerieel besluit inzake art.14,4e lid van de WWV m.b.t.de werkingsduur van sanktiemaatregelen ingevolge art. 14,1e lid WWV i.v.m.beëindiging of weigering van een WW-uitkering.

Bondsaktiviteiten; sociale rechten.

Muziekwereld 64(1983)6(jun)11.

Toelichting op het hoger beroep tegen uitspraken van een Raad van beroep inzake WWV-uitkeringen; het gaat om een zeer principiële aangelegenheid, nl. of musici (die voldoen aan de voorwaarden die in de WWV gesteld zijn) alleen recht kunnen doen gelden op uitkering over het aantal dagen per week dat zij gemiddeld gewerkt hebben in dat referentiejaar.

Briggeman, Th.

Knelpunten in de uitvoering van de Wet werkloosheidsvoorziening.

Ars aequi 31(1982)4(apr)180-188.

Na een korte schets van geschiedenis en inhoud van de WWV worden, op basis van ervaringen opgedaan tijdens onderzoek bij de Gemeentelijke sociale dienst Rotterdam, enkele problemen in de uitvoering van de WWV nader bekeken. Hieruit blijkt dat de belangrijkste doelstelling van de WWV, het binnen relatief korte tijd verstrekken van een uitkering aan personen die daar wettelijk gezien recht op hebben, in de praktijk niet of slechts gedeeltelijk wordt verwezenlijkt. De moeilijkheden liggen enerzijds in belemmerende factoren in de wet zelf en anderzijds in de structuur van het verzekeringsstelsel en de bureaucratische werkwijze en opzet van de Sociale dienst en het Arbeidsbureau.

Complementaire sociale voorzieningen en Algemene bijstandswet; samengesteld met medew. van H.J.M. Broekhuysen; onder red. van A. Bouma, J.M. Denie, R.C.J. Kalfsbeek e.a.

IJmuiden, Koninklijke vermande, z.j. 1sbl.

Dl.2. Bevat o.a. Wet werkloosheidsvoorzieningen; Dl.3. Jurisprudentie met algemeen register; Dl.4. Algemene bijstandswet.

Tekst van de Wet, toelichting en uitvoeringsvoorschriften;

Dl.5. Koninklijke besluiten, ministeriële beschikkingen, overzichtsuitkeringen e.d. van de Algemene bijstandswet; Dl.6. Jurisprudentie inzake de Algemene bijstandswet; Dl.8. Handboek voor beleid en uitvoering Algemene bijstandswet, 1; Dl.9. Handboek voor beleid en uitvoering Algemene bijstandswet, 2.

Daeter, H.G.M.

Artikel 36 WWV: de begeleiding van werklozen door de plaatselijke overheid.

Intermediair 16(1980)10(7 mrt)53-57.

Resultaten van een onderzoek waarin de plaatselijke overheden van alle 131 Noord-Brabantse gemeenten kritische kanttekeningen plaatsen bij art.36 WWV volgens welk het sociaal-cultureel werk voor werklozen gerealiseerd dient te worden. Gepleit wordt voor een ruimere doelstelling van art.36.

De Graaf wil kunstenaars tegemoet komen.

Knipselkrant Raad voor de kunst 12(1980)50(17 dec)380.

Oorspr. verschenen in: NRC-handelsblad, 5-12-1980.

Bericht over adviesaanvraag van staatssekretaris De Graaf (Sociale zaken) aan de Sociale verzekeringsraad over de mogelijkheid dat sommige beroepsgroepen een werkloosheidsuit-

kering kunnen krijgen, ook als zij minder dan 130 dagen hebben gewerkt in het voorafgaande jaar. De staatssecretaris heeft hierbij voornamelijk kunstenaars zoals musici en artiesten op het oog.

Drama in bedrijven.

Kunstenaarskrant 4(1980/81)16(dec/jan)13.

Vervolg op het artikel over een eventuele verzwaring van de referte-eis van 65 naar 130 dagen; de Sociaal-economische raad adviseert n.a.v. dit voorstel van de regering een uitzondering te maken voor 'bepaalde bedrijfstakken of bepaalde functies dan wel beroepsgroepen, zoals bijv. musici'.

Eiselin, W.F.A.

Artiesten en musici en de Wet werkloosheidsvoorziening.

Sociaal bestek 45(1983)11(31 mei)251-255.

De aard van de arbeidsverhouding en het afwijkende arbeidspatroon van artiesten kunnen in de uitvoeringspraktijk van de WWV problemen opleveren bij de vaststelling van de werkloosheid, het dagloon en de uitkeringsdagen. Ingegaan wordt op de arbeidsverhouding in relatie tot het begrip dienstbetrekking en de hieruit voortvloeiende problemen.

Eiselin, W.F.A.

De gewijzigde dageneis in de Wet werkloosheidsvoorziening.

Sociaal bestek 43(1981)15(17 aug)337-342.

Een korte samenvatting wordt gegeven van de achtergronden van de wijziging in de dageneis in de Wet werkloosheidsvoorziening. In het bijzonder wordt de gewijzigde tekst van artikel 9 van de WWV nader geanalyseerd welke betrekking heeft op de verlengingsregel voor de referteperiode van twaalf maanden, indien in deze twaalf maanden een arbeidsongeschiktheid- of werkloosheidsuitkering werd genoten. Vastgesteld wordt dat deze wetswijziging zal leiden tot een verhoging van het aantal aanvragen WWV. Teneinde de onderzoektijd van aanvragen om WWV-uitkeringen niet verder te doen oplopen wordt bepleit dat uitvoeringsorganen WW, de door hen verzamelde gegevens in ruimere mate ter beschikking stellen van de gemeenten.

Eiselin, W.F.A.

Gewijzigde rechtspraak inzake het begrip vakopleiding in artikel 9, derde lid van de Wet werkloosheidsvoorziening.

Sociaal bestek 45(1983)5(8 mrt)97-100.

Het begrip werkloos in artikel 9 van de Wet werkloosheidsvoorziening laat de mogelijkheid van studie toe, althans bij beschikbaarheid voor het arbeidsproces. Ook bij een door het GAB aangewezen vakopleiding blijft het recht op uitkering. Recente uitspraken van de Centrale raad van beroep betreffende het begrip 'vakopleiding', geven de gemeentebesturen de mogelijkheid het beleid van het GAB bij te sturen. De Centrale raad van beroep is voorstander van strikte toepassing van het begrip 'vakopleiding'.

Eiselin, W.F.A.

Het recht op de maximale duur van de uitkering bij werkloosheid ingevolge de Wet werkloosheidsvoorziening.

Sociaal maandblad arbeid 36(1981)2(feb)170-178.

De systematiek van de WWV wordt belicht voor wat betreft het ontstaan en teniet gaan van het recht op uitkering.

Voorts wordt ingegaan op de vraag in welke situaties verlenging kan plaatsvinden van de termijn van twee jaar gedurende welke een uitkering ingevolge de WWV kan worden verstrekt. In dit verband wordt kritiek geleverd op de uitspraak van de Centrale raad van beroep d.d.19 maart 1980, WWV 1979/18, dat een werkloze werknemer die een baan voor 3 volle dagen per week aanvaardt geen recht heeft op verlenging van de maximumuitkeringstermijn met deze dagen van werken.

Ernstige diskriminatie.

Muziekwereld 63(1983)7/8(jul/aug)7.

N.a.v.de bezwaren van het hoofdbestuur van de Nederlandse toonkunstenaarsbond tegen het voornemen van de regering tot uitsluiting van jongeren beneden de 23 jaar op het recht van een WWV-uitkering heeft staatssecretaris De Graaf in een brief aan de NTB gereageerd. Hij laat weten, dat in de Tweede kamer het wetsontwerp is gewijzigd: het recht op WWV-uitkering voor deze categorie zal worden beperkt tot 1 jaar, terwijl voorts een extra uitkeringsvoorwaarde zal gelden. De NTB heeft vervolgens schriftelijk geprotesteerd tegen deze ongelijke rechtsbedeling.

Ferares, M.

Wordt de WW afgeschaft?

Knipselkrant Raad voor de kunst 13(1981)13(8 apr)222-223.

Oorspr. verschenen in: Muziekwereld 62(1981)3(mrt).

Artikel n.a.v.de verzwarende eis van 65 naar 130 dagen; de voornaamste wijzigingen die de regering voorstelt, de toelichting van de staatssecretaris van Sociale zaken op de voorgestelde wijziging, en de reactie van de Sociale verzekeringsraad; dit alles wordt gevolgd door een (afwijzende) reactie van de Nederlandse toonkunstenaarsbond op een later gedaan voorstel van de minister voor een verhoging van 65 dagen naar 100 dagen.

Geutskens, K.

De vergankelijkheid van sociale opvattingen.

Kunstenaarskrant 5(1981)1(jan/feb)13.

In het kort wordt nog eens de stand(en gang) van zaken weergegeven ten aanzien van de plannen van Minister Albeda van Sociale zaken de referte-eis te verzwaren van 65 dagen naar 130 dagen, en het advies van de Sociaal-economische raad over deze voornemens.

Geutskens, K.

De vergankelijkheid van sociale opvattingen (vervolg).

Kunstenaarskrant 5(1981)3(apr)9.

De Tweede kamer heeft inzake het voorstel van verzwarende eis van 65 naar 130 dagen gekozen voor een eis van 100 dagen voor musici en artiesten; de Kunstenaarsbond meent dat toch ook dit een achteruitgang is en er wordt aangekondigd dat er opnieuw actie zal worden ondernomen.

Geutskens, K.

De verhoogde dageneis, ofwel: de vergankelijkheid van sociale opvattingen (slot).

Kunstenaarskrant 5(1981)4(mei)11.

Samenvattend de geschiedenis van de verhoging van de referte-eis van 65 naar 130 dagen, uiteindelijk 80 dagen voor musici en artiesten; de tweede belangrijke uitzonderingscategorie

wordt gevormd door sommige deeltijdarbeiders en daarmee te vergelijken werknemers-en neemsters.

Geutskens,K.

Niet vast=onregelmatig.

Kunstenaaarskrant 5(1981)6/7(jul/aug)6.

Per 1 april 1981 moeten musici,om in aanmerking te komen voor WW of WWV,80 dagen hebben gewerkt in het jaar voordat de werkloosheid intrad;met name bij de bedrijfsverenigingen zijn de nodige problemen ontstaan bij de uitvoering van deze(gewijzigde)wet,omdat men daar slechts beschikt over de tekst van de wetswijziging en niet over enige toelichting daarop.

Jonkman,J.B.G.M.

Terugvordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen in het kader van de Wet werkloosheidsvoorziening.

Sociaal bestek 40(1978)14(10 aug)241-242.

Hoewel de Wet werkloosheidsvoorziening(WWV)niet uitdrukkelijk spreekt over de mogelijkheid van terugvordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen in het kader van deze wet, noch over de beperkingen die hieraan zijn verbonden,staat de gemeente toch een aantal wegen ter beschikking om tot terugvordering over te gaan:'vrijwillige'terugbetaling door de betrokkene;verhaal van het bedrag van de vordering d.m.v. schuldvergelijking op de lopende uitkering;voeging als beledigde partij in een tegen betrokkene aangespannen strafprocedure(minder geschikt);aanspanning van een civiele procedure. T.a.v.deze laatste mogelijkheid wordt het kostenaspect kort besproken.

Kolkert,A.M.C.

De verlengde-uitkeringsregeling van de WWV.

Gids voor personeelsbeleid,arbeidsvraagstukken,sociale verzekering 59(1979)8(16 okt)16-18.

De Wet werkloosheidsvoorziening kent de mogelijkheid werknemers die bij het bereiken van de maximumuitkeringsduur de leeftijd van zestig jaar hebben bereikt,desondanks tot aan hun 65e jaar een WWV-uitkering te blijven verlenen. Deze uitzondering op de regel,dat de WWV slechts gedurende maximaal twee jaar kan uitkeren,is gemaakt om oudere werknemers te behoeden voor een inkomensdaling tot aan het bestaansminimum(RWW).Deze regeling wordt ook wel de 57½-jaar-regeling genoemd.Met behulp van een voorbeeld wordt aange-toond dat deze betiteling misleidend is en oneigenlijk gebruik van de wet in de hand kan werken.

Kunstenaaars ageren tegen verzwaarde eisen voor WW-uitkering.

Knipselkrant Raad voor de kunst 12(1980)45(12 nov)340.

Oorspr.verschenen in:NRC-handelsblad,3-11-1980.

Bericht naar aanleiding van de bezwaren van 14 organisaties tegen het plan van minister Albeda van Sociale zaken en staatssecretaris De Graaf om de eisen voor de WW-uitkering te verzwaren.

Kunstenbond protesteert tegen eis voor WW-uitkering.

Knipselkrant Raad voor de kunst 12(1980)41(15 okt)311.

Oorspr.verschenen in:NRC-handelsblad,7-10-1980.

Protest van de Kunstenbond FNV tegen de bezuinigingen die minister Albeda van Sociale zaken wil bereiken door ver-

zwinging van de eisen voor het verkrijgen van een werkloosheidsuitkering.

Lingbeek, G.

Sociale verzekeringen.

Muziekwereld 64(1983)4/5(apr/mei)6,8.

Aan de hand van een aantal praktijkvoorbeelden wordt de problematiek rond de uitkeringen op grond van de WWV aangetoond, in dit geval betreffende de berekening van het dagloon.

Maatregel Albeda treft kunstenaars; werk voor velen in gevaar. Knipselkrant Raad voor de kunst 12(1980)49(10 dec)380.

Oorspr. verschenen in: De Volkskrant, 2-12-1980.

Artikel n.a.v. de verzekering van de referte-eis van 65 dagen naar 130 dagen, hetgeen 'rampzalige gevolgen in de kunstsector teweeg zal brengen', zoals Hans Boswinkel heeft gesteld.

Riphagen, J.

Richtlijnen met betrekking tot toepassing van artikel 14 WWV. Sociaal bestek 40(1978)19(19 okt)320-323.

In de richtlijnen en het beleid van gemeenten ten aanzien van de sankties ex artikel 14 WWV bestaan nogal wat knelpunten, zoals het onderscheid gehuwd-ongehuwd; al dan niet inwonen bij ouders; leeftijd en afkomst; duur van de werkloosheid; niet onvrijwillige werkloosheid. In drie fasen zou men kunnen komen tot een meer regionale of zelfs landelijke werking van richtlijnen ex art. 14 WWV.

Roelofs, R.H.M.

Verzekering van schaderisico's bij vrijwilligers die met behoud van WWV/RWW-uitkering arbeid gaan verrichten.

Sociaal bestek 45(1983)2(25 jan)32-34.

In het kader van de bestrijding van de gevolgen van jeugdwerkloosheid zijn werkervaringsprojecten in Nederland gestart. Bij de uitvoering van deze projecten blijkt veel onzekerheid te bestaan omtrent de rechtspositie van de in dat verband werkzame en meestal als pro-deo-werkers-projectdeelnemers of vrijwilligers aangeduide personen. Aangegeven wordt welke mogelijkheden de sociale verzekeringswetgeving (Ziektewet, ZW; Ziekenfondswet, ZFW; Algemene arbeidsongeschiktheidswet, AAW) biedt en welke risico's mogelijk bij een partikulier verzekeraar kunnen worden ondergebracht.

SVR wil WW-eisen artiesten verlichten.

Knipselkrant Raad voor de kunst 13(1981)5(11 feb)42.

Oorspr. verschenen in: Het Parool, 3-2-1981.

De Sociale verzekeringsraad vindt dat aan bepaalde groepen werknemers niet de eis mag worden gesteld dat zij 130 dagen hebben gewerkt alvorens in aanmerking te komen voor een WW-uitkering. Dit naar aanleiding van het plan van minister Albeda van Sociale zaken om de referte-eis te verzwaren van 65 naar 130 dagen.

Siddré, W., en J.J. Walschots.

Bezuinigen in de WWV.

Economisch-statistische berichten 66(1981)3292(11 feb)134-135.

Uitgerekend zijn de konsekventies van een drietal bezuinigingsmaatregelen rondom de WWV. Een verlaging van het maximum dagloon treft een kleine groep kostwinners en niet-kost-

wINNERS, maar levert niet veel op. Verlaging van het uitkeringspercentage treft meer niet-kostwinners dan kostwinners. Loslaten van de netto-nettokoppeling treft uitsluitend de kostwinners met de laagste daglonen.

Sociaal-cultureel werk voor werklozen; de wijziging van artikel 36 WWV.

's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1980. 23 blz. (Harmonisatieraad welzijnsbeleid; nr. 15).

Een van de middelen om niet-aktieven in het arbeidsproces opnieuw in te zetten is artikel 36 van de WWV. Knelpunt hierbij is dat het artikel niet geschreven is met het oog op de huidige problematiek. De doelgroep van het artikel zou moeten worden uitgebreid tot iedereen die zich inzet om aan het arbeidsleven deel te nemen.

Sociale verzekeringen.

Muziekwereld 64 (1983) 2 (feb) 12.

Uitwerking van het gelijknamige artikel in Muziekwereld 1983, no. 1, over de klachten die er zijn over WWV voor musici en artiesten; konsulenten schrijven lagere besturen voor hoe ze moeten handelen bij aanvragen van musici en artiesten: wanneer slechts enkele dagen gedurende een bepaalde periode is gewerkt en ook dat werk vermindert, is er alleen sprake van werkloosheid over de dagen dat men nog heeft kunnen werken. Een ander probleem is dat enkelen menen dat musici nooit werkloos zijn omdat ze studeren, naar muziek luisteren, arrangeren enz. Over deze twee zaken wordt door de gemeentebesturen zeer verschillend gedacht, en derhalve wordt er zeer verschillend gehandeld.

Sociale verzekeringen; repeteren & uitkering en klachten over WWV.

Muziekwereld 64 (1983) 1 (jan) 8-9.

Tekst van een brief aan de staatssecretaris, waarin het hoofdbestuur van de Nederlandse toonkunstenaarsbond pleit voor het treffen van maatregelen, waardoor musici en artiesten tijdens werkloosheid in de gelegenheid worden gesteld hun beroepsvaardigheid in stand te houden, en zich kunnen voorbereiden op opdrachten van werkgevers (door repeteren, muziek schrijven, arrangeren voor het eigen ensemble, het leggen van kontakten met potentiële werkgevers e.d.), mits deze werkzaamheden tegen geen enkele vergoeding geschieden; tevens wordt in een brief aan de minister geklaagd over het onrechtmatig en hinderlijk optreden van ambtenaren van het ministerie die gemeentebesturen adviseren bij de uitvoering van de Wet werkloosheidsvoorziening (WWV) speciaal als het gaat om musici en artiesten; deze adviezen hebben reeds geleid tot tientallen beroepsprocedures die zonder uitzondering door de desbetreffende musicus/artiest werden gewonnen; de NTB verzoekt de minister een onderzoek naar de activiteiten van de desbetreffende ambtenaren in te stellen.

Stam, M.

De WWV en de oudere werknemers.

Sociaal bestek 37 (1975) 20 (30 okt) 487-490.

Behandeling van het wetsontwerp nadere wijziging WWV (kamerstuk 13535). Hierbij wordt vooral ingegaan op de toepassing van artikel 9, vierde lid en artikel 14, eerste lid. Het is

noodzakelijk enkele aanvullende bepalingen in de wetswijziging op te nemen om te voorkomen dat het oneigenlijk gebruik zal toenemen. Zo heeft bijv. de werknemer die niet of bij lange na niet de bepalende leeftijd van 60 jaar na twee jaar uitkering zou bereiken, het zelf in de hand om zich een vijfjarig 'vervroegd pensioen' te verwerven, door zich tijdens de tweejaarlijkse periode het recht op uitkering tijdelijk te ontzeggen. De bepaling in het ontwerp zegt nl. dat het recht op voortzetting van de uitkering na de maximale termijn voor 60-jarigen wordt verlengd tot de datum waarop de leeftijd van 65 jaar is bereikt. Hierbij zou dan een bepaling moeten dat de termijn van de maximale eerste twee jaar telt vanaf de aanvangsdatum van de uitkering en dat de periode van opschorting meetelt. Zo worden nog enkele suggesties gegeven voor aanvullende bepalingen.

Straf voor werkloze wordt te zwaar.
De Vakbondskrant 5(1980)25(7 aug)12.

De FNV is het oneens met de plannen van de staatssecretaris van Sociale zaken om de 'strafsankties' in de werkloosheidswetten nauwer op elkaar te laten aansluiten. Het betreft de toepassing van de 'strafbepalingen' in de Wet werkloosheidsvoorziening (WWV) en de Rijksgroepsregeling werkloze werknemers (RWW). Deze strakkere voorwaarden zouden er zelfs toe kunnen leiden dat mensen helemaal zonder inkomen worden gelaten.

Tegen de afbraak.

Muziekwereld 64(1983)3(mrt)3.

Tekst van een protestbrief van het hoofdbestuur van de Nederlandse toonkunstenaarsbond aan staatssecretaris De Graaf, n.a.v. het voornemen van de regering het recht op WWV-uitkering voor jongeren onder de 23 jaar af te schaffen.

Till, K.R. van.

De gewijzigde dageneis in de Wet werkloosheidsvoorziening. Sociaal bestek, (1981)20,471-472.

Kritische kanttekeningen bij en ter aanvulling op voormelde, gelijknamige bijdrage van W.F.A. Eiselin, in: Sociaal bestek 43 (1981)15(17 aug)337-342. Met naschrift van W.F.A. Eiselin.

Toonkunstenaarsbond: 'Overheid dwingt jongeren tot WWV'.

Knipselkrant Raad voor de kunst 15(1983)11(16 mrt)65.

Oorspr. verschenen in: De Haagsche courant, 7-3-1983.

In een brief aan staatssecretaris De Graaf van Sociale zaken heeft het hoofdbestuur van de Nederlandse toonkunstenaarsbond geprotesteerd tegen het plan jongeren tot 23 jaar het recht op WWV-uitkering te ontnemen.

WWV kostwinster, of niet?

Kunstenaarskrant 3(1979)2(feb)11.

Voorwaarden die zijn gesteld aan getrouwde vrouwen om te worden beschouwd als kostwinster, waardoor zij in aanmerking kunnen komen voor een WWV-uitkering.

Weeda, D.

Sanctiebeleid ABW/RWW/WWV.

Sociaal bestek 45(1983)9(3 mei)203-204.

Ingegaan wordt op de houding van Gemeentelijke sociale diensten ten aanzien van de richtlijnen m.b.t. het sanktie-

beleid. Met name de negatieve houding en de gevolgen van de invoering van het sanktiebeleid komen aan de orde. Gepleit wordt voor een terughoudend sanktiebeleid betreffende ABW, RWW en WWV. Naschrift van R.L.J.M. Scheerder en J.A. Boender.

Wet van 26 maart 1981, houdende nadere wijziging van de Werkloosheidswet en de Wet werkloosheidsvoorziening (wijziging van het aantal dagen werken, vereist voor het recht op uitkering).

Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, (1981) 133, 3 blz.

Wetswijziging, waarin de referentie-eis voor WW en WWV wordt verhoogd van 65 dagen tot 130 dagen.

Wet werkloosheidsvoorziening; onder red. van G.G. Tijsterman en W. van Laar (codenr. W23).

IJmuiden, Vermande, z.j. lsbl.

In deze uitgave is opgenomen: -tekst van de wet, met alfabetisch register; -toelichting; -uitvoeringsvoorschriften, met chronologisch en alfabetisch register en register met verwijzingen; -jurisprudentie, met algemeen register.

Willekens, P.C.

Een praktische hobbel en een juridische knobbel.

Sociaal bestek 44 (1982) 20 (2 nov) 485-486.

Er bestaat onduidelijkheid omtrent eventuele onderbreking van het recht op een WWV-uitkering ingeval van aanvang van werkzaamheden tijdens de uitkeringsperiode. Deze vraag is van belang voor het bepalen van de duur van de uitkeringsperiode en bij de vraag of er sprake is van herleven van het recht op uitkering of kontinuering. Uit recente jurisprudentie (uitspraken van de Centrale raad van beroep) blijkt dat het recht op uitkering pas formeel beëindigd dient te worden, indien de uitkeringsgerechtigde evenzoveel of meer dagen gaat werken als dagen waarop hij zijn verkregen recht op uitkering heeft opgebouwd.

RIJKSGROEPSREGELING WERKLOZE WERKNEMERS

(RWW)

Algemene bijstandswet c.a.

Deventer, Kluwer, z.j. lsbl.

Dl. 1. Algemene bijstandswet; Dl. 2. O.a. Algemene bijstandswet: verhaalsrecht, rijksgroepsregelingen; Dl. 3. O.a. vervolg rijks-groepsregelingen; Dl. 4. Complementaire sociale voorzieningen, w.o. de Werkloosheidswet.

Reinewald, Ch.

Beginnende kunstenaar slachtoffer van onevenwichtig beleid. BBK-krant, (1983) 149 (mei) 5, 8.

Omdat de beginnende kunstenaar niet in de BKR kan, is hij aangewezen op een RWW-uitkering. Het is niet mogelijk je als beeldend kunstenaar in te schrijven bij het arbeidsbureau, waardoor hij/zij óf een ander beroep moet kiezen óf de RWW-uitkering kwijtraakt omdat hij/zij als 'niet-werkwillig' beschouwd wordt.

Roelofs, R.H.M.

Verzekering van schaderisico's bij vrijwilligers die met behoud van WWV/RWW-uitkering arbeid gaan verrichten.

Sociaal bestek 45(1983)2(25 jan)32-34.

In het kader van de bestrijding van de gevolgen van jeugdwerkloosheid zijn werkervaringsprojecten in Nederland gestart. Bij de uitvoering van deze projecten blijkt veel onzekerheid te bestaan omtrent de rechtspositie van de in dat verband, werkzame en meestal als pro-deo-werkers, projektdeelnemers of vrijwilligers aangeduide personen. Aangegeven wordt welke mogelijkheden de sociale verzekeringswetgeving (Ziektewet, ZW; Ziekenfondswet, ZFW; Algemene arbeidsongeschiktheidswet, AAW) biedt en welke risico's mogelijk bij een een partikulier verzekeraar kunnen worden ondergebracht.

Ruggespraak.

Kunstenaarskrant 6(1982)8(sept)42.

In een brief aan de Kunstenbond FNV wordt de vraag gesteld in hoeverre een beeldende kunstenaar zich kan beroepen op de status van 'werkwillige' (door eigen werk en deelname aan tentoonstellingen), ook al wordt niet op de voorgeschreven wijze gesolliciteerd. De afdeling Rechtspositie van de Kunstenbond antwoordt, dat, gezien het feit dat de betreffende beeldende kunstenaar na het afstuderen aan de Akademie een RWW-uitkering heeft aangevraagd, deze niet als beeldend kunstenaar wordt beschouwd en dat men zich dan heeft te houden aan de in de wet gestelde voorwaarden. De afdeling vraagt zich af waarom geen beroep is gedaan op de BKR, en vat in het kort de voorwaarden voor toetreding tot de BKR samen.

Straf voor werkloze wordt te zwaar.

De Vakbondskrant 5(1980)25(7 aug)12.

De FNV is het oneens met de plannen van de staatssecretaris van Sociale zaken om de 'strafsankties' in de werkloosheidswetten nauwer op elkaar te laten aansluiten. Het betreft de toepassing van de 'strafbepalingen' in de Wet werkloosheidsvoorziening (WWV) en de Rijksgroepsregeling werkloze werknemers (RWW). Deze strakkere voorwaarden zouden er zelfs toe kunnen leiden dat mensen helemaal zonder inkomen worden gelaten.

Weeda, D.

Sanctiebeleid ABW/RWW/WWV.

Sociaal bestek 45(1983)9(3 mei)203-204.

Ingegaan wordt op de houding van Gemeentelijke sociale diensten ten aanzien van de richtlijnen m.b.t. het sanctiebeleid. Met name de negatieve houding en de gevolgen van de uitvoering van het sanctiebeleid komen aan de orde. Gepleit wordt voor een terughoudend sanctiebeleid betreffende ABW, RWW en WWV. Naschrift van R.L.J.M. Scheerder en J.A. Boender.

Wingerde, J. van.

RWW en onbetaald werken.

Sociaal bestek 40(1978)15,263.

Aanvulling op het artikel van F.L. Gerrits: 'Van handen in de zakken' tot 'handen uit de mouwen' in Sociaal bestek 40(1978)7 (6 apr)113-115. Uit de Koninklijke besluiten van respectievelijk 17 februari 1971 nr.18, 29 mei 1974 nr.13 en 20 februari 1978 nr.30 blijkt dat het verrichten van onbetaalde arbeid geen beletsel vormt voor het ontvangen van een bijstandsuit-

kering ingevolge de Rijksgroepsregeling werkloze werknemers (RWW). Met een naschrift van F.L.Gerrits.

Zonneveld, L.

Klein bestuursvuil.

Knipselkrant Raad voor de kunst 13(1981)35(9 sept)300.

Oorspr. verschenen in: De Groene Amsterdammer, 2-9-1981.

Artikel n.a.v. de activiteiten van de Amsterdamse Gemeentelijke sociale dienst die onverwacht strafminderingen op RWW-uitkeringen is gaan toepassen. Daarbij ging het om leden van een niet door de overheid gesteunde kinder-theatergroep die als werkzoekende artiesten bij het Gewestelijk arbeidsbureau waren ingeschreven, en die informeel bezig waren werkgelegenheid te creëren, maar formeel die werkgelegenheid zochten door te proberen hun groep door CRM, en de gemeente Amsterdam gesubsidieerd te krijgen; de schrijver meent dat deze jacht op niet-gesubsidieerde theatermakers (met strikt formele motieven achter de hand) een heel slechte zaak is.

ALGEMENE BIJSTANDSWET (ABW)

ABW praktijkhandboek; onder red. van Th. de Boer, H.J. Buijsman, F. van de Hurk e.a.

Den Haag, Vuga, 1979. 2 dln. lsbl.

I. Algemene bijstandswet en rijksgroepsregelingen; II. uitvoering Algemene bijstandswet; III. jurisprudentie.

Algemene bijstandswet c.a.

Deventer, Kluwer, z.j. lsbl.

Dl. 1. Algemene bijstandswet; Dl. 2. O.a. Algemene bijstandswet: verhaalsrecht, rijksgroepsregelingen; Dl. 3. O.a. Vervolg Rijksgroepsregelingen; Dl. 4. Complementaire sociale voorzieningen, w.o. de Werkloosheidswet.

Complementaire sociale voorzieningen en Algemene bijstandswet; samengesteld met medew. van H.J.M. Broekhuysen; onder red. van A. Bouma, J.M. Denie, R.C.J. Kalfsbeek e.a.

IJmuiden, Vermande, z.j. lsbl.

Dl. 2. Bevat o.a. Wet werkloosheidsvoorzieningen; Dl. 3. Jurisprudentie met algemeen register; Dl. 4. Algemene bijstandswet. Tekst van de wet, toelichting en uitvoeringsvoorschriften; Dl. 5. Koninklijke besluiten, ministeriële beschikkingen, overzicht uitkeringen e.d. van de Algemene bijstandswet; Dl. 6. Jurisprudentie inzake de Algemene bijstandswet; Dl. 8. Handboek voor beleid en uitvoering Algemene bijstandswet, 1; Dl. 9. Handboek voor beleid en uitvoering Algemene bijstandswet, 2.

Emmen, A.

Nevenverdiensten, voorwerp van aanhoudende zorg.

Sociaal bestek 42(1980)12(10 jun)213-218.

Nevenverdiensten worden, in tegenstelling tot hoofdverdiensten, niet volledig op een uitkering krachtens de ABW in mindering gebracht. Het onderscheid tussen hoofd- en nevenverdiensten levert in de praktijk nogal eens problemen op.

Jongh, C.F.J.

Instelling eerste provinciale commissie bijstandsgeschillen: historisch moment van het administratief beroep bij Gedeputeerde staten.

Bestuurswetenschappen 35(1981)6(nov)412-421.

Met de instelling van een Provinciale Gelderse commissie bijstandsgeschillen is een nieuwe ontwikkeling op het gebied van delegatie van beslisbevoegdheid op provinciaal niveau in gang gezet. Voorheen was Gedeputeerde staten belast met geschillen betreffende de Algemene bijstandswet. Ingegaan wordt op Gedeputeerde staten als oorspronkelijk beroepsorgaan bij bijstandsgeschillen, regeringsvoorstellen betreffende verlichting van de taakverzwaring van Gedeputeerde staten en amendementen daarop en de bezwaren van de regering. Gekonkludeerd wordt dat provinciale besliscommissies voor het bijstandsberoep in het belang van een goede rechtspleging een aanvaardbare noodoplossing zijn.

Jongh, C.F.J.

Uitvoering Algemene bijstandswet: de competentie van de gewone rechter en de administratieve rechtsgangen.

Sociaal bestek 45(1983)12(14 jun)272-275.

Aan de hand van de uitspraak van de Hoge raad (19 maart 1982, AB 1983, 74), waarin deze het beroep van een bijstandsbehoevende verwerpt, wordt de rechtsbescherming in bijstandszaken kritisch bekeken. Ten onrechte gaat de Hoge raad ervan uit dat de ABW en de Wet Arob een afgerond stelsel van rechtsbescherming bieden, waarin geen plaats is voor de gewone rechter.

Schoemaker, F.J.L.

Het bijstandsnoodrecht, mede gezien in het licht van de Wet Arob.

Sociaal maandblad arbeid 37(1982)6(jun)381-395.

De voorlopige voorziening ingevolge artikel 45 van de Algemene bijstandswet wordt uitvoerig onderzocht. In artikel 45 is bepaald dat de voorzitter van Gedeputeerde staten in de gevallen waarin bijstand onverwijld moet worden verleend kan beslissen dat door Burgemeester en wethouders van de gemeente waar de verzoeker zich bevindt een bepaalde bijstand moet worden verleend. De totstandkoming van het wetsartikel en de vorm en inhoud van de onverwijld verleende bijstandsverlening in theorie en praktijk. Jurisprudentie betreffende het wetsartikel. Komplikaties die de Wet Arob en de Wet op de Raad van state t.a.v. de voorlopige bijstandsvoorziening teweeg (kunnen) brengen. Enkele cijfers over aantallen verzoeken ex art. 45 en de beslissingen daarop. Voorstellen tot wijziging van het artikel.

Weeda, D.

Sanctiebeleid ABW/RWW/WWV.

Sociaal bestek 45(1983)9(3 mei)203-204.

Ingegaan wordt op de houding van Gemeentelijke sociale diensten ten aanzien van de richtlijnen m.b.t. het sanctiebeleid. Met name de negatieve houding en de gevolgen van de uitvoering van het sanctiebeleid komen aan de orde. Gepleit wordt voor een terughoudend sanctiebeleid betreffende ABW, RWW en WWV. Naschrift van R.L.J.M. Scheerder en J.A. Boender.

Wiersema, E.

Artikel 84d Algemene bijstandswet.

Sociaal bestek 45(1983)5(8 mrt)104-107.

Artikel 84d van de ABW verplicht onder meer (gewezen) werkgevers inlichtingen over inkomsten van (gewezen) personeelsleden, voor wie bijstand wordt gevraagd, te geven. Uitvoeringsorganen behoren inlichtingen te verstrekken, die Burgemeester en wethouders nodig achten voor uitvoering van de ABW. Ingegaan wordt op een Koninklijk besluit van 27 april 1982, waarbij de Kroon een beroep van een gemeentebestuur tegen een beslissing van een ziekenfonds en de Ziekenfondsraad om geen inlichtingen aan de gemeente te verstrekken, niet-ontvankelijk verklaarde. De wet behoeft aanpassing.

BEROEPSMOGELIJKHEDEN

Damen, C.A.M.

Beroepswet van toepassing als uitvoeringsorgaan WWV (gemeentebestuur) nalaat op bezwaarschrift te beslissen.

Sociaal maandblad arbeid 34(1979)11(nov)772-775.

Ook verschenen in: Ars aequi 28(1979)10.

In de veronderstelling dat hem geen andere rechtsgang openstond, stelde de auteur, toen het gemeentebestuur naliet op zijn bezwaarschrift inzake de WWV te beslissen, beroep in bij de Raad van state volgens de Wet AROB. Het beroep werd niet-ontvankelijk verklaard, omdat volgens de Raad een andere weg mogelijk is, nl. de procedure ex art. 83 Beroepswet, zowel wanneer het uitvoeringsorgaan tijdig beslist als wanneer een tijdige beslissing achterwege is gebleven.

Jongh, C.F.J.

Instelling eerste provinciale commissie bijstandsgeschillen: historisch moment voor het administratief beroep bij Gedeputeerde staten.

Bestuurswetenschappen 35(1981)6(nov)412-421.

Met de instelling van een Provinciale Gelderse commissie bijstandsgeschillen is een nieuwe ontwikkeling op het gebied van delegatie van beslisbevoegdheid op provinciaal niveau in gang gezet. Voorheen was Gedeputeerde staten belast met geschillen betreffende de Algemene bijstandswet. Ingegaan wordt op Gedeputeerde staten als oorspronkelijk beroepsorgaan bij bijstandsgeschillen, regeringsvoorstellen betreffende verlichting van de taakverzwaring van Gedeputeerde staten en amendementen daarop en de bezwaren van de regering. Gekonkludeerd wordt dat provinciale besliscommissies voor het bijstandsberoep in het belang van een goede rechtspleging een aanvaardbare noodoplossing zijn.

Jongh, C.F.J.

Uitvoering Algemene bijstandswet: de competentie van de gewone rechter en de administratieve rechtsgangen.

Sociaal bestek 45(1983)12(14 jun)272-275.

Aan de hand van de uitspraak van de Hoge raad (19 maart 1982, AB 1983, 74), waarin deze het beroep van een bijstandsbehoevende verwerpt, wordt de rechtsbescherming in bijstandszaken

kritisch bekeken. Ten onrechte gaat de Hoge raad ervan uit dat de ABW en de Wet Arob een afgerond stelsel van rechtsbescherming bieden, waarin geen plaats is voor de gewone rechter.

Laer, C.J.P. van.

De leemte in de Beroepswet bestaat nog steeds.

Ars aequi 29(1980)1(jan)12-15.

Reactie op het artikel van C.A.M. Damen over de leemte in de beroepswet (Ars aequi 28(1979)10). Zolang de gesignaleerde leemte in de Beroepswet nog bestaat, dient gekonkludeerd te worden dat de weg naar de in beroepszaken rechtsprekende instantie geblokkeerd is wanneer een bedrijfsvereniging weigert, althans nalaat, om een voor een beroep vatbare beslissing te verstrekken.

Nieuwe discussie noodzakelijk over grondslagen van stelsel; SER behandelt verdeeld advies over sociale zekerheid.

Onderneming 9(1980)46(28 nov)11.

Er moet duidelijkheid komen over enkele fundamentele vraagstukken: solidariteit tussen werkenden en niet-werkenden; de koppelingsmechanismen; de hoogte van de uitkeringen; de minimumuitkeringen; een wettelijke regeling van het begrip passende arbeid.

Poelje, S.O. van.

Bezoek aan AROB-land.

's-Gravenhage, 1983. (Vereniging van Nederlandse gemeenten).

Schoemaker, P.H., en M. de Groot-Bjenitzer.

De leemte in de Beroepswet.

Ars aequi 29(1980)2(feb)83-88.

Reactie op het artikel van C.A.M. Damen over de leemte in de Beroepswet (Ars aequi 28(1979)10). Ook hier wordt evenals in het artikel van De Waard een WWV-situatie aan de orde gesteld: het niet ontvankelijk verklaren door de afdeling rechtspraak van de Raad van state van een beroep met de motivering dat beroep openstaat bij een andere rechter, n.l. de Centrale Raad van beroep. Deze laatste heeft zich niet ontvankelijk verklaard omdat geen voor beroep vatbare beslissing is ontvangen op een bezwaarschrift. Een kort geding is een mogelijke oplossing.

Sociale verzekeringswetten-bibliotheek; onder red. van

G.A.A.M. Boot en C.M. Swiebel (codenr. S4).

IJmuiden, Vermande, z.j. 1sbl.

Dl. 1. Beroepswet. Bevat: Tekst van de wet; uitvoeringsvoorschriften; Dl. 6. Werkloosheidswet. Bevat: Tekst van de wet; uitvoeringsvoorschriften e.d.; reglementen wachtgeld- en werkloosheidsverzekering; dagloonregelingen; jurisprudentie.

Stevens, G.A.M.

Nogmaals: de leemte in de Beroepswet gevuld?

Ars aequi 29(1980)2(feb)88-89.

Naast klachtenkommissie van de Sociale Verzekeringsraad en het Kort geding biedt ook de Wet Arob een oplossing en wel door het schrappen van alle sociale verzekeringswetten uit de bijlage van de Wet Arob.

Waard, B.de.

Geen oplossing voor 'leemte in de Beroepswet'.

Ars aequi 29(1980)1(jan)15-17.

Reaktie op een artikel van C.A.M.Damen over de leemte in de Beroepswet (Ars aequi 28(1979)10), waarin wordt gesteld dat het niet waarschijnlijk is dat het WWV-klaagschrift door de beroepsrechter ontvankelijk zal worden verklaard en dat waarschijnlijk de beste weg, en ook de kortste, loopt via de burgerlijke rechter (d.m.v. een kort geding).

Zwart, F.P.

Problemen bij het procederen ingevolge de Beroepswet.

Sociaal maandblad arbeid 36(1981)7/8(jul/aug)541-552.

Er worden een aantal punten op processueel gebied, die nog al eens aanleiding tot problemen geven belicht, met als doel vooral praktische aanwijzingen te geven aan rechtshulpverleners in procedures m.b.t. de sociale wetgeving.

INTEGRATIE STELSEL SOCIALE ZEKERHEID

Advies integratie werkloosheidsregelingen.

Rijswijk, 1980. (Emancipatiekommissie).

Adviesaanvraag herziening stelsel sociale zekerheid; persbericht 25 mei 1983.

's-Gravenhage, 1983. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid).

Adviesaanvraag van de staatssecretarissen De Graaf en Kappeijne van de Coppello, gestuurd aan de Sociaal-economische raad en de Emancipatieraad, over herziening van het sociale zekerheidsstelsel.

Buys, A.

'Voorop staat: wat kan onze samenleving dragen': interview met staatssecretaris De Graaf.

Gids personeelsbeleid arbeidsvraagstukken sociale verzekering 62(1983)5(mei)3-7.

Ook zonder economische noodzaak tot bezuinigen is er alle reden het stelsel van sociale zekerheid fundamenteel te herzien. Het verschil tussen arbeidsongeschikt- en werkloos-zijn kan, wat de uitkeringen betreft, slechts ten dele geharmoniseerd worden. Ook binnen één, geïntegreerde loondervingsregeling, zal een onderscheid moeten worden gemaakt tussen deze langlopende en kortlopende uitkeringen. Het uitlekken van rapporten over op handen zijnde herzieningen wordt betreurd. De stelselwijzigingen zijn fundamenteeler dan 'weeffouten' uit de Bestekoperatie en moeten in overeenstemming zijn met de twee miljard per jaar beleidsombuiging in de sociale verzekering. De relatie tussen premie en uitkering mag best wat meer zichtbaar worden. Maar volledige privatisering is een ontkenning van de solidariteit en de inkomensoverdracht van hogere naar lagere inkomens.

Directeur-generaal Lamers bij Federatie van bedrijfsverenigingen: integratie tot één loondervingsverzekering is een

uiterst complete aangelegenheid.

Onderneming 9(1980)41(24 okt)4.

De eerste fase in de integratie van alle loondervingsverzekeringen tot één loondervingsverzekering is de integratie van de WW, WWV en RWW. Een geïntegreerd beleid en een geïntegreerde uitvoering zijn, in samenhang met het arbeidsmarkt- en arbeidsvoorzieningsbeleid, nodig voor een verantwoord en op het individu gericht volumebeleid.

Franssen, J.J.M.

Sociale zekerheid gelokaliseerd.

De Nederlandse gemeente 35(1981)36(4 sept)413-415.

Kanttekeningen ter toelichting bij de gelijknamige VNG-publikatie (Groene reeks; nr. 55), geschreven door P.J.H. Lemmen, en bedoeld als bijdrage in de discussie over eventuele herziening van het stelsel en de organisatie van de sociale zekerheid en over de positie der gemeenten, mede i.v.m. de daaraan verbonden enorme kosten (tien miljard).

Graaf, L.de.

Integratie werkloosheidsregelingen: adviesaanvraag aan de SER. Nederlandse staatscourant, (1980)167(29 aug)4.

De op 28 augustus 1980 ingediende adviesaanvraag inzake de integratie van de werkloosheidsregelingen t.w. WW, WWV en RWW. Aan deze integratie is grote behoefte gelet op de verbrokkeldheid van stelsel en uitvoering en het gewijzigde, meer structurele karakter van de werkloosheid.

Graaf, L.de.

Uitgangspunten voor geïntegreerde regeling werkloosheidsvoorziening.

Nederlandse staatscourant, (1980)16(23 jan)3.

Uitgangspunten en randvoorwaarden die de staatssecretaris van Sociale zaken voor een geïntegreerde wetgeving wil hanteren. Uiteenzetting over de vorm en inhoud van een regionale coördinatie van de werkzaamheden van de diverse instanties die bij de uitvoering van de werkloosheidsregelingen en arbeidsvoorzieningen betrokken zullen worden.

Hervormingen van de sociale zekerheid; onder red. van J.W. de Beus en P.B. Lehning; met bijdr. van C.A. de Kam, C.J. Wiebrens, J. Muysken e.a.

Speciaal no. van: Beleid en maatschappij 10(1983)1/2(jan/feb) 51 blz.

Vraagstukken rond de naderende rekonstruktie van de sociale zekerheid: financiering, in hoeverre hervormingen een bijdrage leveren aan de opheffing van arbeidsmarktfricties, het effect van de invoering van een zgn. 'vangnet'-systeem op de levenswereld van de uitkeringsgerechtigden, de visie van de feministische beweging op de hervormingen, en de vraag of een doelbewuste kontraktie van het sociale zekerheidsbudget in een politieke democratie kan worden gerealiseerd.

Herziening van het stelsel van sociale zekerheid; brief van de staatssecretaris van Sociale zaken en werkgelegenheid. Den Haag, Staatsuitgeverij, 1983. 65 blz., grafn., tabn. (Bijlagen bij de Handelingen van de Tweede kamer der Staten-generaal, zitting 1982-83; nr. 17475, nr. 6).

Adviesaanvraag over de herziening van het stelsel van sociale

zekerheid aan de Sociaal-economische raad en de Emancipatieraad. De aanvraag beperkt zich tot de regelingen op het gebied van werkloosheid en arbeidsongeschiktheid. Voorgesteld wordt een systeem van loondervingsregelingen met vangnet te introduceren.

Integratie werkloosheidsregelingen vóór december 1984.

Sociaal bestek 42(1980)5(4 mrt)79-80.

In dit redactionele artikel wordt ingegaan op de vergadering van 21-1-80 van de Vaste commissie voor Sociale zaken van de Tweede kamer waar gesproken is over de plannen om te komen tot één integrale werkloosheidsregeling. De uitwerking zal bestaan uit een basisvoorziening en een daarop aansluitende aanvullende voorziening. De basisvoorziening zal kwa uitkeringsrechten volledig moeten aansluiten op het AAW-systeem. Als bijzondere groepen zullen schoolverlaters en ex-zelfstandigen recht op de basisvoorziening krijgen. De teruggang naar het arbeidsproces moet zo goed mogelijk verzekerd zijn. Nog bekeken moet worden aan wie de uitvoering van de regeling moet worden opgedragen.

Kabinet denkt over nieuw stelsel van werkloosheidsuitkeringen.

De Opbouw 75(1980)12(7 feb)17.

In dit artikel wordt het plan van het kabinet besproken om de WW, WWV en RWW in elkaar te schuiven, en een uitkeringsinstantie in het leven te roepen. Het uitgangspunt van het kabinet is geweest dat de nieuwe regeling in totaal geen hogere lasten zou mogen betekenen dan de huidige regelingen samen. Dit betekent dat sommige categorieën er op achteruit zullen gaan, bijv. mensen met een niet zo lang arbeidsverleden. De effecten zullen derhalve heel zorgvuldig moeten worden nagegaan, te meer daar ook voor de arbeidsongeschiktheidsverzekering dezelfde plannen klaar liggen. Een snel advies van de SER is op zijn plaats.

Kam, C.A.de, en C.J. Wiebrens.

Herziening van het sociale zekerheidsstelsel: eerlijk delen, eerlijk kiezen.

Socialisme en democratie 40(1983)4,3-8 en 16.

Korte schets van het bestaande stelsel, overzicht van de redenen voor stelselherziening, bespreking van varianten van mogelijke stelselwijzigingen en van de daarbij aan de orde zijnde keuzen, alsmede enkele afrondende opmerkingen (met lit. opg.).

Lamers, L.

Integratie van de werkloosheidsregelingen.

Sociaal maandblad arbeid 35(1980)12(dec)909-919.

Inleiding gehouden t.g.v. de algemene Jaarvergadering van de Federatie van bedrijfsverenigingen op 15 oktober 1980. De hoofdlijnen van de nadere taakopdracht die de projectgroep die de integratie voorbereidt eind augustus van de regering heeft gekregen worden toegelicht. Daarbij wordt uitvoerig aandacht besteed aan de achtergronden, uitgangspunten en randvoorwaarden van de beoogde stelselintegratie. Tevens wordt ingegaan op de samenhang van het beleid gericht op integratie van de werkloosheidsregelingen en de plannen tot herstructurering van de organisatie van uitvoering van de sociale zekerheid.

Lemmen, P.J.H.

Sociale zekerheid gelokaliseerd.

Den Haag, 1981.77 blz., lit.opgn., tabn. (Vereniging van Nederlandse gemeenten/Groene reeks; no.55).

Pleidooi voor een toekomstige uitvoeringsorganisatie van de sociale zekerheid waarin de lokale overheid haar herkenbare plaats blijft behouden; de huidige uitvoeringsorganisatie van de sociale zekerheid; de gemeentelijke taak in de sociale zekerheid, vroeger en nu; het interimrapport Organisatie van de sociale zekerheid en het rapport van de organisatie-adviesbureau's Berenschot en Bosboom en Hegener kritisch bekeken; aanzet voor een gedifferentieerde uitvoeringsstructuur ofwel voor een bundeling van regelingen en uitvoeringsorganen op verschillende territoriale niveau's; integratie van werkloosheidsregelingen; het advies van de VNG aan de staatssecretaris van Sociale zaken inzake de uitvoeringsorganisatie van de sociale zekerheid en de uitvoering van de geïntegreerde werkloosheidsregeling.

Naar een geïntegreerde werkloosheidsregeling.

Onderneming 9(1980)34(5 sept)2.

De werkloosheidsvoorzieningen zijn versnipperd over drie verschillende regelingen. Deze regelingen kennen verschillen in het recht op uitkering en worden bovendien uitgevoerd door verschillende organen. Staatssecretaris De Graaf denkt aan een basisvoorziening en een daarop aansluitende aanvullende voorziening. De uitkeringsduur van beide kan in beginsel lopen tot het 65ste jaar. Verder zullen de duur van het arbeidsverleden en de leeftijd van invloed zijn op de hoogte van de uitkering.

Peeters, G.J.M., en H.M.Th.Lemmen.

Enkele notities m.b.t. het eindrapport 'Betreffende het vervolgonderzoek van de sociale verzekering op langere termijn'.

Sociaal bestek 42(1980)8(15 apr)133-138.

In het eindrapport wordt m.b.t. het sociale verzekeringssysteem opgemerkt dat het karakter verschoven is naar de sociale zekerheid met makro-ekonomische betekenis. De beleidsvorming voor de sociale verzekering dient een duidelijk onderdeel te zijn van het totale sociale beleid op nationaal en regionaal niveau. Het uitvoeringssysteem moet worden gewijzigd in die zin, dat er een vereenvoudiging komt van de uitvoering, en dat er een centraal adres komt voor alle regelingen, beslissingen etc. Er moet een bundeling komen van de werkloosheidsregelingen, n.l. de WW, de WWV, en de RWW.

Sociale zekerheid; discussienota over stelselherziening ten behoeve van het FNV-themacongres op 25 oktober 1983.

Amsterdam, 1983.84 blz., bijln., grafn., tabn. (Federatie Nederlandse vakbeweging).

Bundeling van voorstellen van de FNV, wijziging inhoudend van het sociale verzekeringsstelsel. Hoofddlijnen van een stelsel van sociale zekerheid aangepast aan de maatschappelijke ontwikkelingen; financiering sociale zekerheid. Bevat o.a. een samenvatting van de Adviesaanvraag herziening sociale zekerheid, d.d. 25 mei 1983.

30 mei 1983:
De voorzitter Nico van Niekerk houdt een oogje in het zeil

30 mei 1983:
Han Hogeland, van de Meervaart

Uitvoering van geïntegreerde werkloosheidsregelingen; visie van de hoofddirectie van het Gemeenschappelijk administratie kantoor.
Z.pl.,1982.21 blz.(Gemeenschappelijk administratie kantoor).
Nagegaan is welke consequenties de uitvoering van een geïntegreerde werkloosheidsregeling heeft en welk organisatorisch systeem daarop het best is toegesneden.

9.4.

(ONVRIJWILLIG) ONBETAALDE ARBEID

Alternatieven voor betaalde arbeid:vrijwilligerswerk,loon-kostensubsidie,werken met behoud van uitkering;(rijks)overheidsbeleid,standpunten van organisaties en adviesorganen; projecten en experimenten;voorwaarden,problemen en knelpunten,mogelijkheden,argumenten voor en tegen.

ALGEMEEN

Boucher,Ph.W.G.,en Chr.Pieters.
Arbeid tussen inkomen en uitkering.
Den Haag,1980.2 dln.(Ministerie van sociale zaken).
1.Ontwikkelingen rond het arbeidsloos bestaan.100 blz., lit.opgn.,schema's,tabn.;2.Detailverslagen.165 blz.,schema's, tabn.Resultaten van een onderzoek naar initiatieven voor en/of door niet(beroepsmatig)-aktieven;bevat detailverslagen van een aantal projecten,bv.het Projekt mensen zonder werk Groningen en-Goes en een initiatief ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid door de gemeente Goes.

Enquête alternatieven voor arbeid;rapport,uitgebracht door de Nederlandse vereniging van arbeidsdeskundigen,ter gelegenheid van het tweede lustrum in het internationaal jaar van de gehandicapten,i.s.m.Delta Lloyd schadeverzekering.
Z.pl.,1981.31 blz.

Een enquête werd opgezet om inzicht te krijgen omtrent alternatieven voor arbeid,met begrenzing ter enerzijde naar actieve/passieve recreatie en ter andere zijde naar geaksepteerde economisch-produktieve arbeid. Belemmeringen die het realiseren van alternatieven in de weg staan variëren van gebrek aan erkenning,waardering,status,via financiële middelen en ruimte biedende voorschriften van uitkerende instanties tot praktische problematiek,zoals dekking van risico's voor ongevallen en wettelijke aansprakelijkheid.

Graaf,L.de.

Betaalde arbeid blijft draagvlak samenleving.
Nederlandse staatscourant,(1983)100(27 mei)3,5.

Er moet ruimte zijn voor onbetaalde arbeid,maar de praktijk dwingt ertoe het reguliere arbeidsbestel overeind te houden.
Er kan geen sprake zijn van een gegarandeerd inkomen als

daar geen arbeidsprestatie tegenover staat. Het loslaten van de criteria 'arbeidsbereidheid' en 'sollicitatieplicht' bij sociale zekerheidsregelingen kan daarom geen beleidsvoornemen zijn. Gewaakt moet ook worden voor een kloof tussen sterke en zwakke groepen op de arbeidsmarkt. Kort komen enkele hoofdpunten van het beleid van Sociale zaken en werkgelegenheid aan de orde: de 'echte' minima, beheersing van de groei van in enig opzicht onvolwaardige arbeidsplaatsen, het werkgelegenheidsbeleid, scholing, arbeids(on)geschiktheid, arbeidsduurverkortings, onbetaalde arbeid, Gemeenschapstakenplan en werklozenprojecten, sollicitatieplicht, loontoeslag bij werken met behoud van uitkering.

Hoekendijk, L.

Welk werk dient betaald te worden?

Bussum, 1979. 52 blz. (Werkwinkel; afd. studiecentrum).

VRIJWILLIGERSWERK EN -BELEID

Beknopte analyse en samenvatting van standpunten over vrijwilligerswerk (-beleid).

Den Haag, 1983. 28 blz., lit. opgn. (Emancipatieraad).

Een beeld wordt geschetst van de verschillende opvattingen die momenteel leven over vrijwilligerswerk op basis van standpunten van Nederlandse organisaties met geheel verschillende doelstellingen. Aan de orde komen: de relatie vrijwilligerswerk en betaalde arbeid; kenmerken van vrijwilligerswerk; de positie van vrouwen in het vrijwilligerswerk; het te voeren overheidsbeleid.

Beleidswerkplan 1983-1986: opvang en begeleiding van beroepsmatig niet-actieven in Zeeland.

Middelburg, 1983. 34 blz., bijln., krt., tabn. (Zeeuwse stuurgroep werkloosheid).

Diskussienota gemeentelijk vrijwilligersbeleid.

Haarlem, 1983. 22 blz., bijln., tabn. (Gemeente Haarlem).

Historische ontwikkeling van het vrijwilligerswerk; de groeiende belangstelling voor vrijwilligerswerk; omschrijving, functies en organisatiestructuur; vrijwilligerswerk binnen de sectoren sociaal-cultureel werk en maatschappelijke dienstverlening; voorwaardenscheppend gemeentelijk beleid.

Evaluatieverslag van het baanlozenproject 1980-'81.

's-Hertogenbosch, 1982. 37 blz., bijln., grafn., tabn. (Gemeente 's-Hertogenbosch).

Het verslag bestaat uit twee delen, te weten een evaluatie van cursorische activiteiten in het kader van art. 36 WWV en een evaluatie van de vrijwilligerscentrale (bemiddelaar van vraag en aanbod op gebied van vrijwilligerswerk, die zich vooral richt op werklozen). Tezamen vormden deze twee activiteiten het baanlozenproject van de gemeente 's-Hertogenbosch.

FNV, De, spreekt zich uit over vrijwilligerswerk.
Amsterdam, 1980. 21 blz., bijln., tabn. (Federatie Nederlandse vakbeweging).

In deze nota worden aard en achtergronden van vrijwilligerswerk belicht en een aantal beleidskonklusies geformuleerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen drie vormen van vrijwilligerswerk: vrijwilligerswerk dat in feite onderbetaalde beroepsarbeid is; vrijwilligerswerk dat om dringende redenen beroepsmatig moet worden uitgeoefend; zuiver vrijwilligerswerk. De FNV bepleit een doelgericht vrijwilligersbeleid gericht op het omzetten van onderbetaalde en onbetaalde beroepsarbeid in volwaardige arbeidsplaatsen, en het stimuleren en bevorderen van zuiver vrijwilligerswerk.

Konsekwenties van vrijwilligerswerk.
BVG berichten, (1980) 15 (jun) 7.

N.a.v. een aantal vragen over vrijwilligerswerk wordt ingegaan op onderwerpen als: de verzekeringsplicht, wettelijke aansprakelijkheid, onbetaald werk tijdens uitkering ('spelregels') en wanneer is werk onbetaald?

Marck, E. van der.

Vrijwilligerswerk: initiatief van burgers.
Deventer, Van Loghum Slaterus, 1983. 227 blz., lit. opgn. (Sociale bibliotheek).

Na een overzicht van de historische ontwikkeling van het vrijwilligerswerk wordt een omschrijving gegeven van de begrippen vrijwilligerswerk en partikulier initiatief. Vervolgens wordt ingegaan op de knelpunten en mogelijkheden van vrijwilligerswerk o.a. op het terrein van welzijnswerk en gezondheidszorg.

Niet-actieven.

Extra no. van: Trefpunt, (1981) (dec) 12 blz.
Gesprekken met CRM-medewerkers H.J. Olthof (hoofd van de Hoofdafdeling regionaal beleid en accommodatiezaken) en K.A. Weeda (Projectcoördinator werkgelegenheidszaken) over het beleid van de overheid met betrekking tot o.a. werklozen, en het verrichten van (betaalde of onbetaalde) produktieve arbeid; ontwikkeling van de werkloosheid van 1973-1985; voorbeelden van werkprojecten.

Niet-betaalde arbeid met behoud van uitkering.

Z.pl., 1983. 13 blz. (Federatie Nederlandse vakbeweging).
Doelstelling van deze nota is het meer gericht presenteren van het beleid van de FNV ten aanzien van deze problematiek, ten behoeve van de FNV-vertegenwoordigers in de Kleine commissies van de bedrijfsverenigingen, de WWV-en RWW-commissies. Onderwerpen o.a.: vrijwilligerswerk versus niet-betaalde arbeid; niet-betaalde arbeid als alternatief voor structurele werkgelegenheid, de sollicitatieplicht, vrijwilligerskontrakten en het Gemeenschapstakenplan.

Nota van de Federatie Nederlandse vakbeweging over het beleid ten aanzien van vrijwilligerswerk.

Amsterdam, 1980. 12 blz. (Voorlichtingsdienst FNV).

Ingegaan wordt op de vraag of er, gezien de huidige situatie van schaarse werkgelegenheid, geen vrijwillige arbeid wordt verricht die geschikt is als betaald werk. Men onderscheidt 3 soorten vrijwilligerswerk.

Rieckert,C.

En hoe zit het met de rechtspositie?

Jeugdwerk nu 14(1982)1(21 jan)14-15.

Interview met o.a. Marlène Cornelis van de Landelijke stichting werkwinkel en John Miltenburg van de Afdeling maatschappelijk welzijn van de FNV over de rechtspositie van vrijwillig(st)ers.

Sollicitatieplicht; werklozen en vrijwilligerswerk.

Welzijnsweekblad 7(1982)44(17 dec)24-28.

Werklozen(600.000 eind 1982, naast 700.000 arbeidsongeschikten) beginnen zich te organiseren in werklozenbelangenverenigingen. Een voorpublicatie wordt gegeven van een nieuwe 'werkmap' van de Commissie oriënteringsdagen, welke de neerslag vormt van discussies over vrijwilligerswerk met behoud van uitkering, en waarin tevens de argumenten voor afschaffing van de sollicitatieplicht voor werklozen ter sprake komen. In een reactie wijst beleidsmedewerkster M. Clerx de verschuiving van betaald naar onbetaald werk en het door vrijwillig(st)ers bepleite basisinkomen af, omdat er zo twee klassen werknemers dreigen te ontstaan: werknemers met een reguliere arbeids-overeenkomst en daaruit voortvloeiende rechten en plichten, en een onbetaalde, rechtenloze klasse. Bovendien zal het algehele loonniveau, en dat van de uitkeringen, gaan dalen. De FNV blijft streven naar een betaalde, volwaardige arbeidsplaats voor iedereen via verdeling van het beschikbare werk.

Tussentijds evaluatie-verslag experiment vrijwilligersvakaturebank.

Groningen, 1978. II, 37 blz. (Gemeente Groningen/Vrijwilligersvakaturebank).

Het experiment heeft de volgende doelstelling: 'het bevorderen van een goede koppeling tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt d.m.v. het creëren van motivatie- en kansbevorderende mogelijkheden voor werklozen'. Die creatie van mogelijkheden wordt gevonden in het vrijwillig(st)erswerk door werklozen zonder dat daarmee de uitkering in gevaar komt. Gekonkludeerd wordt dat het experiment 'vrijwilligersvakaturebank' in de negen maanden dat de bank funktioneerde beantwoordt aan de verwachting. Het project is inmiddels verlengd tot najaar 1979 om tot een uiteindelijke evaluatie te komen.

Verslag van de vrijwilligersvakaturebank over de periode 1 september 1979 tot 1 juni 1980.

Rotterdam, 1980. 40 blz. (Vrijwilligersvakaturebank).

Op initiatief van de Stuurgroep voorzieningen werklozen is in november 1978 een werkgroep ingesteld bestaande uit vertegenwoordig(st)ers van de Stuurgroep, het Centrum voor vrijwilligers, het Hulp- en informatiecentrum (HIC) en het Gewestelijk arbeidsbureau voor de opzet van een vrijwilligersvakaturebank met als doel de mogelijkheden tot het verrichten van vrijwillig(st)erswerk in de kwartaire sector voor werklozen te verbeteren. Na 9 maanden draaien blijkt het experiment geslaagd: drieduizend bezoek(st)ers onder wie 83% werklozen. Bijlage: L. de Graaf. Het verrichten van pro-deo werkzaamheden tijdens WWV- en RWW-uitkering. (Circulaire nr. 61.002/IIIa van 23 mei 1978).

Verslag van het congres Arbeid anders; eindadvies en aanbevelingen naar aanleiding van het rapport vrijwilligersactiviteiten: een drietal knelpunten; samengesteld onder verantwoordelijkheid van de Voorbereidingsgroep congres 'Arbeid anders' van de Landelijke stichting werkwinkel.

Rijswijk, 1980. 134 blz. (Ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk).

De bundel bestaat uit 3 delen en een bijlage: 1. Eindadvies materiële knelpunten vrijwilligerswerk; 2. Aanbevelingen van de werkgroep materiële voorzieningen; 3. Verslag van het congres Arbeid anders (23 juni 1979). Bijlage: schriftelijke reacties op het rapport Vrijwilligersactiviteiten. CRM wordt o.a. het advies gegeven om vrijwillig(st)ers alle onkosten te vergoeden die zij voor haar/hun werk hebben gemaakt. CRM wordt verzocht uitkeringsgerechtigden in de gelegenheid te stellen vrijwillig(st)ers arbeid te verrichten met behoud van uitkering. Herwaardiging van het begrip arbeid is nodig.

Vervangend werk: over een aantal mogelijkheden tot het opzetten van werkvervangende activiteiten voor langdurig werklozen (een eerste inventarisatie).

Utrecht, 1980. 60 blz., afbn., bijln. (Landelijke stuurgroep sociaal-kulturele activiteiten voor werklozen).

De gevolgen van werkloosheid en het doel van vervangend werk. Twee regelingen: gebruiksmogelijkheden van plaatsingsbevorderende regelingen en de pro-deo-regeling. Vrijwillig(st)erswerk in buurt en wijk, opgezet vanuit een instelling of werklozenproject. Over vrijwillig(st)ersvakaturebanken, nieuw op te zetten werkprojecten en subsidiemogelijkheden.

Vrijwilligersactiviteiten; een drietal knelpunten; rapport van de Werkgroep (L. Hoekendijk) ten behoeve van het congres 'Arbeid anders' 1979.

Utrecht, 1979. 135 blz., lit. opg. (Landelijke stichting werkwinkel).

De betekenis van vrijwillig(st)ersarbeid ligt in de combinatie van maatschappelijk zinvolle activiteiten met niet-verplichte individueel zinvol geachte activiteiten. De kernproblemen die zich bij het verrichten van vrijwilligersactiviteiten voordoen zijn: - de regeling van onkostenvergoedingen; - het gevaar van verlies van een sociale uitkering; - de grens tussen vrijwillig(st)erswerk en een arbeidsovereenkomst, met name in verband met de toepassing van de wet op het minimumloon. De werkgroep konkludeert dat het overheidsbeleid zich mede dient te richten op het verruimen van het begrip arbeid, waarbij vrijwillig(st)ersarbeid en huishoudelijke arbeid aan beroepsarbeid gelijkwaardig dienen te worden en ook in juridische zin een gelijkwaardige positie dienen te krijgen.

Vrijwilligersbeleid: eerste deelrapport.

Den Haag, Staatsuitgeverij, 1980. 206 blz., bijln., tabn. (Ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk; Interdepartementale commissie vrijwilligersbeleid).

Algemene historische achtergronden van vrijwillig(st)erswerk. Maatschappelijke achtergronden en knelpunten van het hedendaagse vrijwillig(st)erswerk. Schets van het vrijwillig(st)erswerk en -beleid. De verhouding vrijwillig(st)ers-beroeps-

krachten.

Vrijwilligersbeleid; tweede deelrapport.

Den Haag, Staatsuitgeverij, 1981. 127 blz., lit. opgn. (Ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk; Interdepartementale commissie vrijwilligersbeleid).

Het eerste deel van het rapport is gewijd aan het beleid dat de overheid voert en kan voeren m.b.t. het verstrekken van faciliteiten aan vrijwillig(st)ers en/of organisaties die met vrijwillig(st)ers werken. Het tweede deel behandelt de juridische aspecten van de positie van vrijwillig(st)ers. Overzicht van departementale regelingen die van belang zijn voor faciliteiten voor vrijwillig(st)erswerk. Enkele specifieke aspecten bij verzekeringen bij vrijwillig(st)erswerk.

Vrijwilligerswerk; derde deelrapport.

Den Haag, Staatsuitgeverij, 1982. 84 blz., bijln. (Ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk; Interdepartementale commissie vrijwilligersbeleid).

Ruime aandacht wordt besteed aan de werkgelegenheidsaspecten van een vrijwillig(st)ersbeleid in Nederland d.w.z. de relatie onbetaald en betaald werk. De plaatsbepaling van het vrijwillig(st)erswerk blijkt sterk beïnvloed door de beleidskeuzen die de regering doet vanuit andere beleidsoptieken, zoals de gewenste professionalisering in de diverse sectoren van dienstverlening, het behoud van de werkgelegenheid en het adequaat functioneren van het sociale zekerheidsstelsel. Het systematiseren van deze beleidsoptieken lijkt gewenst, evenals de hantering van een richtinggevend raamwerk dat ten dienste staat van een zo optimaal mogelijke invulling door de beleidssectoren. Het rapport wordt afgesloten met een aantal aanbevelingen.

Vrijwilligerswerk en CRM-beleid; uitgangspunten voor een op CRM toegespitst facetbeleid voor vrijwilligerswerk.

Z.pl., 1981. 98 blz., lit. opgn.

Beleidsnota waarin de hoofdlijnen staan aangegeven voor een CRM-vrijwillig(st)ersbeleid. Ingegaan wordt op de knelpunten betreffende het vrijwillig(st)erswerk en m.n. op de relatie betaald-onbetaald werk. Tenslotte komt aan de orde met welke instrumenten vorm aan het beleid wordt gegeven en wat de financiële gevolgen zijn.

Vrijwilligerswerk voor en door beroepsmatig niet-actieven; herziene uitgave.

Middelburg, 1983. 40 blz., bijln. (Zeeuwse stuurgroep werkloosheid).

Herziene adviesnota, tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van de Werkgroep van 'belanghebbenden', op initiatief en onder verantwoordelijkheid van met name de werkgevers- en werknemersorganisaties en de drie betrokken ministeries. Probleemstelling; inhoudelijke criteria t.a.v. vrijwilligersprojecten; toetsing van vrijwilligerswerk; vrijwilligersvakuaturebanken.

'Vrijwilligerswerk zakelijk bekeken'; 2e dr.

Utrecht, 1982. (Landelijke stichting werkwinkel).

LOONSUPPLETIEREGELING

Evaluatie loonsuppletie-regeling.
Z.pl.,1981.124 blz.,lit.opgn.(Ministerie van Sociale zaken).
Evaluatie-onderzoek naar de toepassing van de loonsuppletie-
regeling,verricht door de evaluatiekommissie,op basis van
de evaluerende rapporten van het Instituut voor Sociaal-
wetenschappelijk onderzoek en het Instituut voor onderzoek
van overheidsuitgaven.Het rapport bevat de belangrijkste
uitvoeringsproblemen,evaluatiresultaten en konklusies.

Moerbeek,J.D.

Betaling en bepaling van de kosten van de loonsuppletie-
regeling.

Openbare uitgaven 13(1981)3(jun)103-109.

Achtereenvolgens worden besproken de regeling zelf,de wijze
van financiering en het verband van de financieringswijze
met de beheersing van het uitgavenniveau,waarbij de kosten
van de regeling staan tegenover de besparingen op werkloos-
heidsuitkeringen.

Muffels,R.,en Th.Schepens.

De loonsuppletierregeling en het arbeidsbureau:een evaluatie-
onderzoek;achtergrondstudie ten behoeve van de Commissie
evaluatie loonsuppletierregeling.

Tilburg,1981.165 blz.,lit.opg.(IVA;Instituut voor sociaal-
wetenschappelijk onderzoek).

Het ambivalente karakter van de regeling,waardoor twee in-
stanties belast zijn met de uitvoering ervan,wordt als een
belangrijk bezwaar gezien.Uit het oogpunt van een doelmatige
uitvoering zou de regeling het best onder te brengen zijn
bij één instantie:het GAB of de uitkerende instantie.

WERKEN MET BEHOUD VAN UITKERING (WBU)

ALGEMEEN

Alternatief werk:een bedreiging voor het bedrijfsleven...??
Rotterdam,1981.33 blz.,bijln.,lit.opgn.,tabn.(Kamer van
koophandel en fabrieken voor Rotterdam en Beneden-Maas).
Na een algemene inleiding over werkloosheid en activiteiten
voor werklozen,wordt een analyse gegeven van alternatief
werk en mogelijke concurrentievervalsing.Alternatieve werk-
projekten behoeven geen bedreiging te worden voor bestaande
werkgelegenheid.Voorwaarden zijn onder meer:De projekten
dienen een zo gering mogelijk raakvlak met bestaande kommer-
ciële activiteiten te hebben;bij een raakvlak moeten voor

produkten prijzen gehanteerd worden die te vergelijken zijn met de prijzen van het reguliere bedrijfsleven; deelnemers moeten slechts gedurende een bepaalde periode bij een projekt betrokken worden, om de doorstroming te bevorderen; alternatieve activiteiten moeten in principe aan de wettelijke regelingen die ook voor kommerciële ondernemingen gelden voldoen.

Alternatieven voor structurele werkgelegenheid.

's-Gravenhage, 1983.1 blz. (Ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid/In: Notitie werkgelegenheidsbeleid, bijl.1). Schema waarin alternatieven voor werklozen worden geïnventariseerd: pro-deo activiteiten, projektmatig werken met behoud van uitkering, startende ondernemingen, Experimentele arbeidsprojekten voor jeugdwerklozen, werkgelegenheidsverruimende maatregel en werkgelegenheidsprojekten worden afgezet tegen het doel van de activiteit en vragen als: is de organisatie bedrijfsmatig, is het werk beroepsmatig, is kommercieel profijt mogelijk, hoe komt de financiering tot stand, hoe is de rechtspositie van de betrokkenen en is het alternatief gericht op individuen, groepen, of projekten.

Arts, W.A., en J.M. van Wissen.

Bestrijding van jeugdwerkloosheid.

Economisch-statistische berichten 68(1983)3387(5 jan)12-15. Evaluatie van het beleid gericht op de bestrijding van de jeugdwerkloosheid. Aandacht voor onder meer het jeugdwerkgelegenheidsbeleid in Duitsland, Denemarken en de USA, de arbeidsvoorzieningsmaatregelen in Nederland, het Jeugdwerkplan en het Gemeenschapstakenplan. Opgemerkt wordt dat de lopende en voorgestelde maatregelen een aanvullende betekenis hebben ten opzichte van het algemene werkgelegenheidsbeleid en slechts de friktiewerkloosheid onder jongeren kunnen voorkomen en bestrijden.

Beelaerts van Blokland, P.A.C.

De gemeente, werkgelegenheid en uitkeringen.

De Gemeentestem 132(1982)6724(1 okt)293-294.

Het inschakelen van werklozen in het arbeidsproces met behoud van uitkering al dan niet aangevuld met een loonkostensubsidie blijkt in de praktijk vele problemen op te leveren. Loonkostensubsidie brengt het gevaar van concurrentievervalsing met zich mee. Werk zonder maatschappelijke relevantie spreekt werklozen niet aan. Het gebruiken van uitkeringen voor produktiegerichte arbeid vergt herallokatie van middelen tussen sociale verzekeringen en rijksbegroting c.q. van middelen binnen de rijksbegroting, hetgeen moeilijk te realiseren is. Desondanks zullen er initiatieven ontplooid moeten worden die de werkloosheid bestrijden en werklozen iets te bieden hebben. Bij dit laatste past het benutten van uitkeringsgelden voor werkgelegenheid. De gemeenten kunnen hierbij op lokaal niveau en door met elkaar samen te werken een belangrijke rol spelen.

Boer, J. de.

Startende ondernemers met behoud van uitkering.

Sociaal bestek 45(1983)5(8 mrt)136.

Korte beschouwing over de door de rijksoverheid ontworpen -nog niet in werking getreden- op de Algemene bijstandswet

geënte Rijksgroepsregeling zelfstandigen, die startende ondernemers die een werkloosheidsuitkering genieten, meer kans gaat geven.

Boer, J. de.

Werken met behoud van uitkeringen.

Sociaal bestek 45(1983)5(8 mrt)110-111.

Het huidige kapitalistische economische systeem leidt tot versnelde uitstoot van arbeid en grotere aantallen werklozen. Het verbod op niet-betaalde werkzaamheden door werklozen op grond van subsidie-of concurrentievervalsing betekent vernietiging van menselijk kapitaal op grote schaal. De enige oplossing ligt in de vervanging van het kapitalistische systeem. Het werk dat nu blijft liggen zal wel door werklozen met behoud van uitkering moeten gebeuren. Dit is essentieel voor het persoonlijk welzijn en versnelt de ineenstorting van het kapitalisme.

Boucher, Ph. W. G., en Chr. Pieters.

Arbeid tussen inkomen en uitkering; ontwikkelingen rond het arbeidsloos bestaan. Dl. 1; een in opdracht van het Ministerie van sociale zaken verricht onderzoek door het Coöperatief adviesbureau voor personeelsbeleid B.A. te Groningen. 's-Gravenhage, 1980. 100 blz., lit. opg. (Ministerie van sociale zaken).

Een inventarisatie van initiatieven voor mensen die buiten het arbeidsbestel zijn geraakt. Enige konklusies zijn: -het tijdsbestek waarin bij projecten resultaten geboekt worden, is van groot belang voor de motivatie van de initiatiefnemers; -initiatieven van de overheid kosten meer tijd dan die van de groep niet-actieven zelf; -de financiering is in de meeste projecten een punt van zorgen en slokt veel energie op; -veel initiatieven richten zich op herintreding in het arbeidsproces.

Brinkman wil werklozen als vrijwilligers inzetten; bezwaren tegen wachtgelders in oude vak.

Knipselkrant Raad voor de kunst 15(1983)17(27 apr)99.

Oorspr. verschenen in: NRC-handelsblad, 19-4-1983.

Minister Brinkman (WVC) denkt erover ontslagen werknemers uit de volksgezondheid, de welzijns- en culturele sektor als vrijwilligers met een wachtgelduitkering in te zetten; dit heeft de minister bekend gemaakt in een uitgebreide commissievergadering van de Tweede kamer over het vrijwilligersbeleid.

Dietz, L. J. H.

Het werken met behoud van uitkering als instrument van arbeidsmarktbeleid.

Sociaal maandblad arbeid 35(1980)9(sept)638-643.

Steeds meer mensen verrichten onbetaald werk tijdens het ontvangen van een werkloosheids- of arbeidsongeschiktheidsuitkering. Dit gebeurt o.a. in zogenaamde projecten. Doelstellingen, doelgroep, organisatie, markt, regeling met instanties, financiën en samenwerking bij deze opzet. Projecten vormen een zinvolle uitbreiding van het arbeidsmarktinstrumentarium, scheppen alternatieve arbeidsplaatsen en stellen de mens als mens centraal, redenen waarom de overheid meer mogelijkheden zou moeten scheppen voor het opstarten en instand-

houden van projecten.

Dietz, L.J.H.

'Onbetaalde arbeid-hoe werkt dat?' Werken met behoud van uitkering als nieuw verschijnsel op de arbeidsmarkt.

Haarlem, De Toorts, 1981. 87 blz., lit. opg.

Onderzocht worden de bestaande alternatieve werkvormen voor werklozen en de mogelijkheden van deze activiteiten binnen de bestaande wetgeving. Praktijkvoorbeelden zijn opgenomen ter verduidelijking en ondersteuning van de theorie in dit boek.

Dijkhuis-Potgieser, H.I.E., M.L. Maan-Faber en A.C. Meester.

Onbetaald werk... mag dat? Een studie naar de knelpunten van de regeling 'niet-betaalde werkzaamheden door mensen met een uitkering'; studie verricht door de Projectgroep jeugdwerkloosheid in opdracht van de Sociale verzekeringsraad.

Z. pl., 1981. 350 blz.

Het onderzoek, uitgevoerd door een werkgroep van de Rijksuniversiteit Leiden in opdracht van de Sociale verzekeringsraad, Ministerie van sociale zaken en Ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk valt uiteen in twee delen: een benadering van uitkeringsinstanties en een benadering van uitkeringsgerechtigden en organisaties waarin niet-betaald werk verricht wordt. Op basis van de onderzoeksresultaten is getracht d.m.v. voorstellen een bijdrage te leveren aan de bijsturing of herziening van de regeling niet-betaalde werkzaamheden waardoor knelpunten voorkomen of verminderd zullen worden.

Eerste versie van het Werkgelegenheidsplan; met een woord vooraf door J.M. den Uyl.

(Den Haag), z.u., 1982. 150 blz.

Uitwerking van het regeerakkoord voor wat betreft het werkgelegenheidsbeleid voor 1982, met als hoofddoelstelling: het behoud en de uitbreiding van de werkgelegenheid en het terugdringen van de werkloosheid. Aan de orde komt: toeneming en karakter van de werkloosheid; behoud en herstel van werkgelegenheid; herverdeling van arbeid; het Jeugdwerkplan; werken met behoud van uitkering en het terugploegen van uitkeringen; arbeidsmarktbeleid; werkgelegenheid en werkloosheid in 1982 en 1983; regionale en lokale initiatieven; internationale aspecten.

Evaluatieverslag van het baanlozenproject 1980-'81.

's-Hertogenbosch, 1982. 37 blz., bijln., grafn., tabn. (Gemeente 's-Hertogenbosch).

Het verslag bestaat uit twee delen, te weten een evaluatie van cursorische activiteiten in het kader van art. 36 WWV en een evaluatie van de vrijwilligerscentrale (bemiddelaar van vraag en aanbod op gebied van vrijwilligerswerk, die zich vooral richt op werklozen). Tezamen vormden deze twee activiteiten het baanlozenproject van de gemeente 's-Hertogenbosch.

Geest, L. van der.

Lokaal initiatief.

Economisch-statistische berichten, (1983), (3 aug) 673.

Bezwaren die kleven aan het gemeentelijk werkgelegenheidsbeleid, o.a. met betrekking tot werken met behoud van uitkering. In de praktijk blijkt de grens tussen concurrentie-of budget-

vervalsing en additionele werkzaamheden moeilijk te trekken. De reactie op WBU kan nl.zijn(en is in de praktijk ook al geweest):ontslag of het stopzetten van personeelsuitbreiding als er zo'n goedkoop alternatief voorhanden is.Dit zou een ondermijning van het arbeidsbestel kunnen betekenen.Als voorbeeld van een mogelijkheid van'juist'gemeentelijk werkgelegenheidsbeleid wordt genoemd het oprichten van lokale en regionale ondernemingsinstituten naar het voorbeeld van de(suksesvolle)Engelse'local enterprise agencies':zij bieden aan beginnende ondernemers hulp bij het oplossen van problemen op management-,marketing-,financieel,administratief of ander gebied.

Gemeenten moeten werklozenloon niet op uitkering korten. Bibes,(1983)9,9.

Kort verslag van de op 23 februari 1983 in Den Haag gehouden themadag'(on)betaalde arbeid'-met als inleiders o.a.:dr.C. Blankestijn,wethouder van Den Haag,ir.K.ter Veen,hoofd bureau werkloosheidsbestrijding van Den Haag,en H.J.J. Hanegraaff;koördinator van de federatieve vereniging Vrijbaan Z.H.-en van de op deze dag gehouden forumdiskussie o.l.v. drs.A.Planken.

Gerrits,F.L.

Van'handen in de zakken'tot'handen uit de mouwen'. Sociaal bestek 40(1978)7(6 apr)113-115.
Het'Rapport inzake pro-Deo werkzaamheden tijdens uitkering' van de Sociale verzekeringsraad beoogt werklozen de gelegenheid te bieden zich,met behoud van uitkering,pro-Deo in te zetten voor bepaalde werkzaamheden.De voorwaarden die hieraan verbonden zijn worden besproken.Tevens wordt ingegaan op het leren en studeren tijdens het ontvangen van een werkloosheidsuitkering.Uit uitspraken van de Centrale raad van beroep blijkt dat deze instantie in een aantal gevallen m.b.t.genoemd onderwerp een standpunt heeft ingenomen dat veel meer mogelijkheden voor werklozen biedt dan uitvoeringsorganen van de sociale wetten in het algemeen bereid zijn te geven. De Centrale raad vond bij het beantwoorden van de vraag of betrokkene al of niet werkloos in de zin van de WW was de volgende punten van belang:-wordt tijdens de studie productieve arbeid verricht en zo ja,in welke mate;-laat het geheel van bezigheden,verbonden aan het volgen van de studie,al dan niet een reële beschikbaarstelling toe voor deelneming aan het arbeidsproces.Betrokkene mocht met behoud van de uitkering zijn studie vervolgen.De auteur acht het noodzakelijk dat de uitvoeringsorganen op deze nieuwe ontwikkelingen inspelen zolang de wettelijke regelingen daartoe ontbreken.

Gommers,P.H.

Waarom mogen werklozen niet werken?Dreigende knelpunten in de werkloosheidsbestrijding.
Economisch-statistische berichten 66(1981)3295(4 mrt)208-211.
De criteria en voorwaarden waaronder betaalde arbeid met behoud van werkloosheidsuitkering zou kunnen worden verricht, zullen zich moeten richten op het voorkomen van belemmeringen voor de arbeidsmobiliteit,op het neutraliseren van mogelijkheden van substitutie van rendabele door gesubsidieerde arbeidsplaatsen,op het voorkomen van nieuwe kollektieve-financieringsclaims en op het voorkomen van een onder-

graving van cao-verplichtingen. Hoewel ook, als aan al deze voorwaarden wordt voldaan, bepaalde risico's zullen overblijven, lijkt het aksepteren van deze risico's vergeleken met de huidige situatie waarin de werkloosheidsuitkering is gekoppeld aan een verbod op arbeid, serieuze overweging waard.

Informatie over mogelijkheden om vrijwilligerswerk te doen, met behoud van uitkering.
Haarlem, z.j. 4 blz. (Vrijwilligerscentrale Haarlem).
Algemene voorwaarden waaraan vrijwilligerswerk moet voldoen (het mag niet plaatsvinden in een commercieel bedrijf, je moet vooraf toestemming vragen aan de Gemeentelijke sociale dienst etc.) en het advies van de Vrijwilligerscentrale omtrent het al dan niet melden van vrijwilligerswerk bij een uitkeringsinstantie en de wijze waarop men bezwaar kan maken tegen straffkortingen.

Kok, D.L.J., en M. van der Meer.
Werken met behoud van uitkering: een begaanbare weg?
Economisch-statistische berichten 68(1983)3404 (11 mei) 414-415.
In de werkgelegenheidsnotitie van het kabinet-Lubbers van januari 1983 is een afzonderlijk hoofdstuk gewijd aan 'alternatieven voor structurele werkgelegenheid'. Ingegaan wordt op de voor- en nadelen van de verschillende mogelijkheden voor werklozen om werkzaamheden te verrichten en de verschillen tussen werklozenprojecten en werkgelegenheidsprojecten. Het op grote schaal inschakelen van werklozen die werken met behoud van uitkering in werklozenprojecten, stuit op economische bezwaren en leidt tot het ontstaan van tweede-rangswerknemers met een slechtere rechtspositie. De voorkeur verdient een aanpak via werkgelegenheidsprojecten. Het kabinet heeft aangekondigd 1 miljard beschikbaar te stellen voor werkgelegenheidsprojecten in de periode 1984-1986.

Konsekwenties van vrijwilligerswerk.
BVG berichten, (1980) 15 (jun) 7.
N.a.v. een aantal vragen over vrijwilligerswerk wordt ingegaan op onderwerpen zoals: de verzekeringsplicht, wettelijke aansprakelijkheid, onbetaald werk tijdens uitkering ('spelregels') en wanneer is werk onbetaald?

Lamers, L.
Sociale zekerheid en het werken met behoud van uitkering.
Openbare uitgaven 14(1982)5a(dec)13-24.
Besproken worden de mogelijkheden inzake het werken met behoud van uitkering. De auteur komt tot de konklusie dat het hoofdaksent van het sociale zekerheidsbeleid niet langer kan blijven liggen bij de inkomensgaranderende functie maar zich meer moet richten op zowel de beperking van het beroep op sociale zekerheid als op het verlichten van de negatieve gevolgen van langdurige in-activiteit.

Langdurig werklozen aan de slag met behoud van uitkering;
kabinet komt met derde arbeidscircuit.
NRC-handelsblad, 8-9-1983.
Aankondiging van het plan van het kabinet, een plan dat onderdeel is van de concept-werkgelegenheidsnota waarover het kabinet thans diskussieert, om overheidsdiensten en instellingen in de gesubsidieerde sektor de mogelijkheid te geven een

bepaald percentage langdurig werklozen met behoud van uitkering werk te geven. Er komt, in navolging van België, een 'derde arbeidscircuit'. In aanmerking komen werklozen tussen 18 en 55 jaar, en de duur van hun deelname aan het derde arbeidscircuit wordt beperkt tot één jaar, met de mogelijkheid van verlenging met één jaar.

Lemmen, P.J.H.

Gemeente, werk en werkloosheid.

Den Haag, 1983. 110 blz., bijln. (Vereniging van Nederlandse gemeenten/Groene reeks; nr. 64).

Inventarisatie van de mogelijkheden die gemeenten ter beschikking staan om de werkgelegenheid te bevorderen en de nadelige effecten van werkloosheid te bestrijden. Achtereenvolgens komen aan de orde: de relatie gemeente-bedrijfsleven; financiële steunverlening aan bedrijven; steun aan startende bedrijven; de gemeente als producent en konsument van goederen en diensten; arbeidsvoorzieningsmaatregelen; scholingsprojecten; werkprojecten voor werklozen; opvang en begeleiding van langdurig werklozen (WWV en RWW) via volwassenenedukatie en sociaal-cultureel werk; het Gemeenschapstakenplan en lokale Jeugdwerkplannen; organisatorische vormgeving van een gemeentelijk werkgelegenheidsbeleid. Het Gemeenschapstakenplan wordt gepresenteerd als een van de actiepunten voor gemeenten. Als bijlage een Model-overeenkomst inzake het verrichten van werkzaamheden in het kader van het Gemeenschapstakenplan. De inventarisatie werd verricht door de Commissie voor economische zaken en de Commissie voor sociale zaken en maatschappelijk welzijn van de Vereniging van Nederlandse gemeenten.

Lemmen, P.J.H.

Gemeente, werk en werkloosheid.

Sociaal bestek, (1983) 10, 219-220.

Kanttekeningen bij de voornaamste konklusies en aanbevelingen in het gelijknamige VNG-rapport (Groene reeks; nr. 64).

Inventarisatie van de mogelijkheden die de gemeenten ter beschikking staan om de werkgelegenheid te bevorderen en de nadelige gevolgen van werkloosheid te bestrijden. De inventarisatie is opgesteld door werkgroepen uit commissies voor economische zaken en voor sociale zaken en maatschappelijk welzijn van de Vereniging van Nederlandse gemeenten.

Miltenburg, T.

Met uitkeringen aan het werk.

Jeugd en samenleving 13 (1983) 5/6 (jun) 350-362.

Beschrijving en evaluatie van discussienota's van de Rijks-overheid over werken met behoud van uitkering; projecten die naar aanleiding van de voorgestelde plannen in de discussienota's zijn geëntameerd.

Niet-betaalde arbeid met behoud van uitkering.

Z.pl., 1983. 13 blz. (Federatie Nederlandse vakbeweging).

Doelstelling van deze nota is het meer gericht presenteren van het beleid van de FNV ten aanzien van deze problematiek, ten behoeve van de FNV-vertegenwoordigers in de kleine commissies van de bedrijfsverenigingen, de WWV- en RWW-commissies. Onderwerpen o.a.: vrijwilligerswerk versus niet-betaalde arbeid; niet-betaalde arbeid als alternatief voor structurele

werkgelegenheid, de sollicitatieplicht, vrijwilligerscontracten en het Gemeenschapstakenplan.

Notitie werkgelegenheidsbeleid; discussienota voor de sociale partners inzake het werkgelegenheidsbeleid.
Den Haag, 1983. 95 blz., bijln. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid).
Bevat: Discussienotitie voor de sociale partners inzake het werkgelegenheidsbeleid (28 januari 1983); bijlage 1: Alternatieven voor structurele werkgelegenheid; bijlage 2: Het verrichten van niet-betaalde werkzaamheden tijdens WWV-en RWW-uitkering; brief nr. 62039/IIIa van staatssecretaris I. Dales (28 mei 1982); bijlage 3: Gemeenschapstakenplan voor werkloze jongeren (12 januari 1983); bijlage 4: Studie van de Interdepartementale commissie aanwending uitkeringen (30 september 1982).

Onbetaald werk... mag dat?

Delft, 1982. 2 blz. (In: Buss, A.E.J., en M.P.F. Pijnenburg. De beroeps podium-kunstenaar en het onbetaald werken, Bijlage I, blz. 36-37).

Tekst van een folder van de Sociale diensten, een uitgave van de Federatie van bedrijfsverenigingen en het Voorlichtingscentrum sociale verzekering, over onbetaald werk; bevat de 'spelregels' die, als men zich daaraan houdt, voorkomen dat men moeilijkheden krijgt als men onbetaald werk verricht.

Onbetaald werk... mag dat? Een advies en een studie over niet betaald werk door mensen met een uitkering.

Zoetermeer, 1982. 340 blz., bijln., lit. opgn., tabn. (Sociale verzekeringsraad).

Het eerste deel van het rapport bevat het advies dat de Sociale verzekeringsraad heeft uitgebracht aan de staatssecretaris van Sociale zaken en werkgelegenheid inzake het verbeteren van de regeling uit 1978 voor het verrichten van niet betaalde werkzaamheden met behoud van uitkering. Geadviseerd wordt een geheel nieuwe regeling te ontwikkelen, daar de huidige niet goed funktioneert. Het tweede deel bevat het onderzoeksrapport dat de basis voor het advies vormt. Dit rapport geeft de knelpunten van de huidige regeling aan.

Onbetaald werk met behoud van uitkering; een advies en een weergave van een aantal elementen uit een studie over niet betaald werk door mensen met een uitkering, m.m.v. H.I.E.

Dijkhuis-Potgieser, M.L. Maan-Faber en A.C. Meester.

Zoetermeer, 1982. 19 blz. (Sociale verzekeringsraad).

Zie ook: Dijkhuis-Potgieser, H.I.E., M.L. Maan-Faber en A.C. Meester. Onbetaald werk... mag dat?.

Integrale publikatie van het genoemde advies, aangevuld met een korte samenvatting van een aantal elementen uit de studie naar de knelpunten van de regeling niet-betaalde werkzaamheden met behoud van uitkering.

Praag, B.M.S. van.

Werken met behoud van uitkering is gunstig voor de economie. NRC-handelsblad, 20-10-1983.

Voordelen van het werken met behoud van uitkering (uitgaande van de hypothese dat nu non-actieven niet functies gaan uitoefenen van nu nog actieven): fysieke toename van de omvang van het nationaal produkt, de maatschappelijke en indivi-

duale investeringen in kennis en ervaring blijven op peil en er is een psychische welvaartswinst voor de direkt-betrokkenen; tevens wordt ingegaan op een aantal risico's van het toestaan van werken met behoud van uitkering.

Putten, C.J. van.

Sociale rechtspraak; gratis werken door werklozen.

Gids voor personeelsbeleid, arbeidsvraagstukken, sociale verzekeringen 57(1978)18(7 mrt)476-478.

De auteur geeft voorbeelden van het intrekken van een WW-uitkering omdat er sprake van concurrentie-of subsidievervalsing zou zijn. Door de spelregels die de Sociale verzekeringsraad in zijn 'Pro-Deo-rapport' heeft opgesteld is er niet veel veranderd maar is nu wel eindelijk op papier gezet wat volgens wet, rechtspraak en gangbare interpretaties wel of niet mag en mocht. Een zwak punt vindt de schrijver dat deze regels alleen gelden voor de bedrijfsverenigingen, dus gedurende de halfjaarlijkse WW-periode en niet gedurende de veel langere WWV-periode.

Rapport inzake pro-Deo werkzaamheden tijdens uitkering.

Z.pl., 1978. IV, 48 blz. (Federatie van bedrijfsverenigingen/Circulaire; nr. 664).

Aanbieding van bovengenoemd rapport dat is voorbereid door een werkgroep van de Sociale verzekeringsraad waarvan ook vertegenwoordigers van de Federatie deel uitmaken. Bij de Federatie werd al eerder een voorstel voor een richtlijn voor 'pro-Deo' werkzaamheden ontwikkeld. Dit voorstel en de reacties erop uit de kring van de bedrijfsverenigingen werden eind 1976 ter beschikking van bovengenoemde werkgroep gesteld. Het bestuur van de Federatie acht de in par. 5 van het rapport vermelde criteria werkbaar. Hoewel de staatssecretaris van Sociale zaken zich nog over het rapport moet uitspreken, lijkt het het bestuur gewenst, dat de Bedrijfsverenigingen intussen in voorkomende gevallen handelen met inachtneming van de in het rapport voorkomende criteria.

Rapport inzake pro-Deo werkzaamheden tijdens uitkering;

uitgebracht aan de staatssecretaris van Sociale zaken.

's-Gravenhage, 1977. 48 blz. (Sociale verzekeringsraad).

Na een inventarisatie van de huidige situatie (m.b.t. de WW, WWV, RWW, WAO en AAW) waarin werklozen het gevaar lopen haar/hun uitkering te verliezen door het verrichten van productieve werkzaamheden, wordt nagegaan op welke punten wijziging is gewenst. In dit kader worden de resultaten van de studie van de Federatie van bedrijfsverenigingen voor bovengenoemd onderwerp besproken. Hierin is gezien welke voor- en nadelen, uitgaande van de werknemer en van de sociale zekerheidsregelingen, kleven aan pro-Deo activiteiten. De tegenkrachten zijn dan: -ongewenste vervanging van (overheids)subsidie door uitkeringen; -konkurrentievervalsing; -belemmering ten aanzien van de arbeidsbemiddeling; -voorbereiding op een nieuwe functie; -bemoeilijking van de controle. Tenslotte heeft de Raad voorwaarden opgesteld waaraan de werkloze moet voldoen om tijdens het verrichten van werk om niet of tegen een (geringe) vergoeding haar/zijn aanspraak op uitkering te behouden.

Regels verruimd voor verrichten onbetaald werk door werklozen; staatssecretaris De Graaf volgt aanbevelingen rapport Sociale verzekeringsraad.

Nederlandse staatscourant, (1978)58(22 mrt)1.

De staatssecretaris heeft laten weten vrijwel geheel akkoord te gaan met het 'Rapport inzake pro-deo werkzaamheden' van de Sociale verzekeringsraad en de daarin opgenomen regels die de Sociale verzekeringsraad over dit verrichten van zgn. 'pro-deo werkzaamheden tijdens een uitkering' heeft uitgebracht.

Sociaal-cultureel werk voor werklozen; de wijziging van artikel 36 WWV.

's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1980. 23 blz. (Harmonisatieraad welzijnsbeleid; nr.15).

Een van de middelen om niet-aktieven in het arbeidsproces opnieuw in te zetten is artikel 36 van de WWV. Knelpunt hierbij is dat het artikel niet geschreven is met het oog op de huidige problematiek. De doelgroep van het artikel zou moeten worden uitgebreid tot iedereen die zich inzet om aan het arbeidsleven deel te nemen.

Sollicitatieplicht; werklozen en vrijwilligerswerk.

Welzijnsweekblad 7(1982)44(17 dec)24-28.

Werklozen (600.000 eind 1982, naast 700.000 arbeidsongeschikten) beginnen zich te organiseren in werklozenbelangenverenigingen. Een voorpublicatie wordt gegeven van een nieuwe 'werkmap' van de Commissie oriënteringsdagen, welke de neerslag vormt van discussies over vrijwilligerswerk met behoud van uitkering, en waarin tevens de argumenten voor afschaffing van de sollicitatieplicht voor werklozen ter sprake komen. In een reactie wijst beleidsmedewerkster M. Clerx de verschuiving van betaald naar onbetaald werk en het door vrijwillig(st)ers bepleite basisinkomen af, omdat er zo twee klassen werknemers dreigen te ontstaan: werknemers met een reguliere arbeidsovereenkomst en daaruit voortvloeiende rechten en plichten, en een onbetaalde, rechtenloze klasse. Bovendien zal het algehele loonniveau, en dat van de uitkeringen, gaan dalen. De FNV blijft streven naar een betaalde, volwaardige arbeidsplaats voor iedereen via verdeling van het beschikbare werk.

Studie van de Interdepartementale commissie aanwending uitkeringen.

's-Gravenhage, 1983. 31 blz. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid/In: Notitie werkgelegenheidsbeleid, bijl. 4, blz. 1-31).

Antwoord op de vraag van de toenmalige minister van Sociale zaken en werkgelegenheid Den Uyl (brief 30 maart 1982) of met uitkeringsgelden (maatregelen ter) creatie van werkgelegenheid zou (den) kunnen worden gefinancierd zonder dat het de kollektieve druk of het financieringstekort belast. Tevens uitvoerige aandacht voor aspecten en problemen die samenhangen met de loonkostensubsidie als een instrument dat sterk in het verlengde ligt van de gedachte 'werken met behoud van uitkering'. Het gaat met name om de economische, financiële, maatschappelijke, juridische en uitvoeringstechnische kanten van dergelijke subsidies. Hierbij komen ook de effecten van een marginale loonkostensubsidie aan bod zoals additionaliteit (=het extra zijn van de arbeidsplaats),

konkurrentie-of budgetvervalsing en substitutie.De mogelijkheid tot gebruik van de uitkeringsperiode voor op arbeidsinpassing gerichte scholing en training wordt eveneens doorge-licht.

Verrichten,Het,van onbetaalde werkzaamheden tijdens uitkering. Z.pl.,1978.2 blz.(Federatie van bedrijfsverenigingen;nr.675). De staatssekretaris van Sociale zaken heeft zich met de inhoud van het door de Sociale verzekeringsraad uitgebrachte rapport inzake 'pro-Deo werkzaamheden' kunnen verenigen. Alleen acht hij het voor degenen die een uitkering ontvangen uit hoofde van de WWV en de RWW en werk van incidentele aard verrichten, een onnodige belemmering te verlangen dat zij hier-voor vooraf toestemming zouden moeten vragen aan de uitkeren-de instantie. Volstaan kan worden met een melding via het werkbriefje. Dit betekent wel verschillend handelen ten aan- zien van WW enerzijds en WWV en RWW anderzijds. In deze cir- culaire is verder nog melding gemaakt van de folder van het Voorlichtingscentrum sociale verzekeringen en de Federatie van bedrijfsverenigingen 'Onbetaald werk...mag dat?' en van de technische werkgroep, geformeerd uit de Sociale verzekerings- raadwerkgroep 'pro-Deo werkzaamheden en scholing', waarin ook de Federatie is vertegenwoordigd. Deze werkgroep zal de evaluatie voorbereiden van de toepassing van de opgestelde criteria in de praktijk.

Vervangend werk: over een aantal mogelijkheden tot het op- zetten van werkvervangende activiteiten voor langdurig werklozen (een eerste inventarisatie). Utrecht, 1980.60 blz., afbn., bijln. (Landelijke stuurgroep sociaal culturele activiteiten voor werklozen). De gevolgen van werkloosheid en het doel van vervangend werk. Twee regelingen: gebruiksmogelijkheden van plaatsings- bevorderende regelingen en de pro-deo-regeling. Vrijwillig- (st)erswerk in buurt en wijk, opgezet vanuit een instelling of werklozenproject. Over vrijwillig (st)ersvakaturebanken, nieuw op te zetten werklozenprojecten en subsidiemogelijk- heden.

Werken met behoud van uitkering. Amsterdam, 1983.14 blz. (Federatie Nederlandse vakbeweging).

Werken met behoud van uitkering en terugploegen van uitkeringen.

's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1982.8 blz. (Gedr. St. van de Tweede kamer, zitting 1981-1982; rn.17341 nrs.1-2). Deel van eerste versie van het Werkgelegenheidsplan 1982 over werken met behoud van uitkering en loonkostensubsidie. Aandacht voor problemen bij aanwending van uitkeringsgelden ter bevordering van de werkgelegenheid: het beslag op de kollektieve sektor, konkurrentievervalsing, verdringen van 'gewone' werknemers en -neemsters door arbeidskrachten met een uitkering, onjuiste allokatie over de economie, onzeker- heid of de geschapen arbeidsplaats extra is en moeilijk- heden van rechtspositionele aard zoals gelijk loon voor gelijksoortige arbeid. Gewezen wordt op lopend onderzoek van Interdepartementale commissie aanwending uitkeringen naar de vraag of en zo ja, hoe, uitkeringsgelden voor het scheppen van werkgelegenheid kunnen worden gebruikt. Voor-

lopig komen voor terugploegen in aanmerking: WWV, RWW en wachtgeldten van overheidswege voor langdurig werklozen. Werken met behoud van uitkering wordt gezien als een bijzondere vorm van gerichte loonkostensubsidie. Aan de orde komen ook de economische effecten van loonkostensubsidies en werken met behoud van uitkering. Tenslotte aandacht voor de huidige situatie met betrekking tot werken en scholing met behoud van uitkering.

Werken met een uitkering; door L. Flapper, H. Pijs, R. Thomson e.a. Groningen, 1981. 52 blz. (Project 'Mensen zonder werk'). Aan het woord komen werklozen die ingaan op hun meer of minder uitzichtloze situatie. Kernwoorden zijn machteloosheid en (sociale) kwetsbaarheid, schuldgevoel en verdwijnend zelfrespect. Tenslotte wordt ingegaan op vrijwillig(st)ers-activiteiten.

Werkgelegenheidsnota 1983/84. ('s-Gravenhage, Staatsuitgeverij), 1983. 116 blz., bijln., lit. opgn., schema's. (Tweede kamer der staten-generaal, zitting 1983-1984; nr. 18102, nrs. 1-2). Nadere konkretisering van het werkgelegenheidsbeleid, tot stand gekomen op grond van de met de sociale partners gevoerde discussie over de Notitie werkgelegenheidsbeleid (januari 1983), van de beleidslijnen die in het regeerakkoord en de regeringsverklaring zijn uiteengezet en van de feitelijke economische ontwikkeling. Ter sprake komen: de beheersing van de kollektieve sektor; versterking van de marktsektor; herverdeling van arbeid; arbeidsmarktbeleid; alternatieven voor structurele werkgelegenheid (o.a. de Experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen, de Werkgelegenheidsverruimende maatregel, additionele werkgelegenheidsprojecten, werken met behoud van uitkering en de toetsingsproblematiek). Inklusief een notitie (bijlage V) die een verdergaande mogelijkheid voor werken met behoud van uitkering in de kwartaire sektor ter discussie stelt (de zgn. Diskussienota betreffende het derde arbeidscircuit als alternatief voor langdurige werkloosheid).

Wingerde, J. van.
RWW en onbetaald werk.
Sociaal bestek 40 (1978) 15, 263.
Aanvulling op het artikel van F.L. Gerrits: 'Van handen in de zakken tot handen uit de mouwen' in Sociaal bestek 40 (1978) 7 (6 apr) 113-115, uit de Koninklijke besluiten van respectievelijk 17 februari 1971, nr. 18, 29 mei 1974 nr. 13 en 20 februari 1978 nr. 30 blijkt dat het verrichten van onbetaalde arbeid geen beletsel vormt voor het ontvangen van een bijstandsuitkering ingevolge de Rijksgroepsregeling werkloze werknemers (RWW). Met een naschrift van F.L. Gerrits.

Zelfstandig ondernemen en niet-actieven; een nota inzake de mogelijkheden en wenselijkheid mede m.b.v. sociale zekerheidsgelden zelfstandige ondernemingen te starten. Den Haag, 1982. 24 blz., lit. opgn. (Raad voor het midden- en kleinbedrijf; no. 3).
Een vaak geopperde suggestie om de toenemende economische non-activiteit terug te dringen, is uitkeringsgerechtigden mogelijkheden te bieden werk te verrichten met behoud van uitkering. Gedacht wordt dan doorgaans aan arbeid in dienst-

verband en aan vrijwillig(st)erswerk. Nagegaan wordt in hoeverre dit idee in de sfeer van zelfstandige arbeid van toepassing zou kunnen zijn. Men denkt aan situaties waarin sprake is van nieuwsoortige activiteiten en van zelfstandige activiteiten die worden uitgeoefend in de lokale en regionale sfeer. Met stringente voorwaarden en met een kasuïstische benadering zou dat akseptabel zijn, ook met het oog op concurrentieoverwegingen.

Zin in werk? Een werkboek voor jongeren rond werk en werkloosheid.
Amersfoort, De Horstink, 1981. 76 blz., bijl., ill., lit. opgn.
Meer en meer wordt het duidelijk dat er niet genoeg werk is voor iedereen. Vier voorbeelden worden gegeven van projecten van en voor jeugdige werklozen: Schoolvoorlichtingsproject; werken met behoud van uitkering; arbeidsproject jeugdige werklozen; project sociaal-kulturele activiteiten. In het kort worden de mogelijkheden van kleinschalige bedrijven en vrijwillig(st)erswerk belicht. Lijst van instellingen die informatie geven aan mensen zonder werk. Films en ander materiaal over (jeugd)werkloosheid. Subsidiemogelijkheden voor diverse projecten.

Zomerdijk, H.J.

Gemeenten en werkgelegenheid; nieuwe dienst nodig voor zinvol werk.

De Nederlandse gemeente 36 (1982) 12 (26 mrt) 185-186.

Samenvatting van en citaten uit een gesprek met R.W. Welschen, wethouder van Breda, en Y. Dijkstra, wethouder van Epe, o.m. over achtergronden van en voorwaarden voor initiatieven in deze gemeenten m.b.t. het creëren van vaste en een redelijk aantal tijdelijke banen met behoud van uitkering door herverdeling van werk en maximale benutting van Rijkssubsidieregelingen.

Zomerdijk, H.J.

Rotterdam: ander werkloosheidsbeleid.

De Nederlandse gemeente 37 (1983) 15 (15 apr) 238-239.

Duizenden werklozen worden in Rotterdam geholpen aan nieuwe vormen van werk. Met een doelstelling gericht op (her)intreding in het traditionele arbeidsproces zouden slechts enkele tientallen te helpen zijn. Verder is Rotterdam van plan het werken met behoud van uitkering op ruimere schaal toe te passen. Het hoofd van het Projectbureau werkloosheidsbestrijding vindt dat het met de concurrentievervalsing bij werklozenprojecten in de praktijk meevalt. De bestaande projecten behelzen veelal ambachtelijk werk: fietsenmakerij, kaasmakerij, klusjesdienst etc.

■ CIRCULAIRES

Circulaire naar gemeentebesturen: 'werken met uitkering' vereist unanimitieit toetsingscommissie.

Nederlandse staatscourant, (1983) 141 (25 jul) 1.

Samenvatting van de inhoud van de Circulaire nr. 32012/IIIa (22 juli 1983) van staatssecretaris De Graaf 'Deelname aan

maatschappelijke activiteiten door uitkeringsgerechtigden'; aanbevelingen voor de beoordeling van dit soort werkzaamheden, voorwaarden voor gemeenschapstakenprojecten en werklozenprojecten, en de samenstelling en werkwijze van toetsingscommissies.

Dales, C.I.

Het verrichten van niet-betaalde werkzaamheden tijdens WWV- en RWW-uitkering.

's-Gravenhage, 1983.3 blz. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid/In: Notitie werkgelegenheidsbeleid, bijl. 2, blz. 1-3).

Circulaire nr. 62039/IIIa (28 mei 1982) van de staatssecretaris van het ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid, C.I. Dales, aan de gemeentebesturen over de voorwaarden waaronder met behoud van een werkloosheidsuitkering tegen een geringe beloning of onbetaald (pro-deo) werk mag worden gedaan. Uitgangspunt voor verbetering van de regeling is volgens Dales het geven van zoveel ruimte als mogelijk is aan uitkeringsgerechtigden, vereenvoudiging van de procedure en beperking van de voorwaarden. Voorwaarden waaraan niet-betaalde arbeid met behoud van uitkering moet worden getoetst; de werkzaamheden mogen niet worden verricht in een bedrijf; -voor de werkzaamheden dient de organiserende instelling voor wat de loonkosten betreft geen subsidie te ontvangen of te kunnen verkrijgen; -de te verrichten werkzaamheden moeten activiteiten betreffen die in de gegeven situatie doorgaans niet door een betaalde kracht zullen of kunnen worden verricht; -de werkzaamheden mogen geen bedrijfsmatig karakter dragen.

Graaf, L.de.

Deelname aan maatschappelijke activiteiten door uitkeringsgerechtigden.

's-Gravenhage, 1983.10 blz. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid; directie complementaire sociale voorzieningen; hoofdafdeling SpV).

Circulaire nr. 32012/IIIa (22 juli 1983) van de Staatssecretaris van het ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid, L.de Graaf, aan de gemeentebesturen over mogelijkheden en voorwaarden voor het werken met behoud van uitkering. Het benutten van deze mogelijkheden kan helpen voorkomen dat werklozen in een sociaal isolement geraken en kan bijdragen tot het handhaven of bevorderen van arbeidsgewenning en tot het onderhouden van vakbekwaamheid. In de circulaire worden onderscheiden: onbetaald werk op individuele basis; in georganiseerd verband bij niet-kommerciële organisaties of instellingen (pro-deo werk); in georganiseerd verband bij door de overheid gekreëerde projecten voor werklozen (gemeenschapstaken); en in georganiseerd verband bij andere, b.v. door de belanghebbenden zelf gekreëerde projecten voor werklozen (werkprojecten voor werklozen). Artikel 36 van de Wet werkloosheidsvoorziening (WWV) valt buiten de strekking van de circulaire; Aanbevolen wordt: om voor de ontwikkeling van projecten in het kader van het Gemeenschapstakenplan, telkens één coördinatiepunt op lokaal niveau in te stellen; werkprojecten voor werklozen in een stichting onder te brengen; voor de toetsing van activiteiten met behoud van uitkering toetsingscommissies in het leven te roepen waarin participerende gemeente(n), perifere diensten van het Ministerie van

Sociale zaken en werkgelegenheid(direkteur GAB,rijkskonsulenten),de Rijkskonsulent handel,ambacht en diensten van het Ministerie van economische zaken,werkgevers,werknemers en vrijwilligersorganisaties.Als ernstige twijfel bestaat of zich concurrentie-,budgetvervalsing of verdringing voordoet,wordt met klem instemming met het projekt afgeraden. Bij georganiseerd vrijwilligerswerk op gemeentelijk niveau, kan volstaan worden met een lokale toetsing.Voor uitkeringsgerechtigden krachtens de WW moet vooraf toestemming worden gevraagd voor het verrichten van activiteiten tijdens de uitkeringsperiode bij de bedrijfsvereniging.Aangekondigd wordt een circulaire over de sollicitatieplicht en het volgen van onderwijs met behoud van uitkering.

Graaf,L.de.

Het verrichten van pro-deo werkzaamheden tijdens WWV-en RWW-uitkering.

's-Gravenhage,1978.6 blz.(Ministerie van sociale zaken/
In:Verslag van de vrijwilligersvakaturebank over de periode 1 september 1979 tot 1 juni 1980,blz.25-30).

Circulaire nr.61002/IIIa(23 mei 1978)van de staatssekretaris van het ministerie van Sociale zaken en de staatssekretaris van het ministerie van Cultuur,recreatie en maatschappelijk werk aan de gemeentebesturen over de voorwaarden waaronder met behoud van een werkloosheidsuitkering tegen een geringe beloning of onbetaald pro-deo werk mag worden gedaan.De brief brief sluit aan op een rapport van de Sociale verzekeringsraad waarin mogelijkheden zijn geïnventariseerd om het verrichten van pro-deo-werk met behoud van uitkering te veruimen.Risiko's die aan pro deo-werk zijn verbonden:gevaar voor bestaande werkgelegenheid,m.n.ongewenste vervanging van(overheids)subsidie door uitkeringen,concurrentievervalsing,belemmering t.a.v.de arbeidsbemiddeling,bemoeilijking van de controlevoorwaarden voor pro deo-werk zijn:melding aan het Gemeentebestuur(op het eerstvolgende inkomstenformulier)+aan het Gewestelijk arbeidsbureau van het verrichten van pro deo-werk;bereidheid het pro deo-werk te beëindigen zodra er passend werk in loondienst of wel de mogelijkheid tot her-,om-of bijscholing beschikbaar is; controle op het verrichten van pro deo-werk moet mogelijk zijn;het werk mag niet worden verricht in een bedrijf;voor het pro deo-werk mag de instelling geen subsidie ontvangen m.b.t.de loonkosten;het moet om arbeid gaan die doorgaans niet door een betaalde kracht zal of kan worden verricht; het pro deo-werk moet binnen de doelstelling van de instelling passen en worden verricht binnen de normale werkuren; bij de instelling moet toetsing van de voorwaarden waar de instelling mee te maken heeft,mogelijk zijn.

Verrichten,Het, van niet-betaalde werkzaamheden met behoud van uitkering.

Zoetermeer,1982.4 blz.(Sociale verzekeringsraad).

Circulaire nr.787(26 november 1982)aan de bedrijfsverenigingen.Bevat:uitgangspunten;kriteria;toetsing op toelaatbaarheid;melding;procedures;beroepsmogelijkheden;evaluatie;voorlichting.

Werken met behoud van uitkering in de sector podiumkunsten. Rijswijk,(1983),ca.7 blz.(Ministerie van WVC).

Deze circulaire zal waarschijnlijk nog in 1983 worden uitgegeven. Het is een uitwerking, in het licht van de motie-Beinema, speciaal gericht op de podiumkunsten, van de principes en aanbevelingen die zijn gedaan in Circulaire nr. 62039/IIIa (28 mei 1982) en nr. 32012/IIIa (22 juli 1983).

■ EXPERIMENTEN / PROJECTEN

Beleidswerkplan 1983-1986: opvang en begeleiding van beroepsmatig niet-actieven in Zeeland.
Middelburg, 1983. 34 blz., bijln., krt., tabn. (Zeeuwse stuurgroep werkloosheid).

Boucher, Ph. W. G., en Chr. Pieters.
Arbeid tussen inkomen en uitkering.
Den Haag, 1980. 2 dln. (Ministerie van sociale zaken).
1. Ontwikkelingen rond het arbeidsloos bestaan. 100 blz., lit. opgn., schema's, tabn.; 2. Detailverslagen. 165 blz., schema's, tabn. Resultaten van een onderzoek naar initiatieven voor en/of door niet (beroepsmatig) -actieven; bevat detailverslagen van een aantal projecten, bv. het Projekt mensen zonder werk Groningen en Goes en een initiatief ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid door de gemeente Goes.

Brief van 20 oktober 1982 aan B&W van gemeente Epe met als onderwerp 'Instemming proefproject gemeenschapstakenplan'.
Rijswijk, 1982. (Ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk).

Doorn, F. A. van, T. M. de Jong en J. F. Sluijs.
Aanpakken op lokaal niveau; perspectieven voor mensen zonder werk; met medew. van de Landelijke stuurgroep sociaal culturele activiteiten voor werklozen.
Bunnink, 1983. 13 blz., afbn. (Stichting publikaties en projecten mensen zonder werk/Werkschrift; no. 4).
Met literatuuropgave.
Brochure over de wenselijkheid en mogelijkheden om op gemeentelijk niveau steun te geven aan initiatieven voor arbeidsprojecten, die enerzijds perspectieven bieden aan werklozen en anderzijds voorzien in lokale behoeften aan produkten en diensten.

Dijkstra, Y.
Epe zou goedkope werklozen willen.
De Nederlandse gemeente 36 (1982) 15 (16 apr) 236.
Kritische kanttekeningen bij en ter aanvulling op het artikel van W. J. Willems (De Nederlandse gemeente 36 (1982) 11 (19 mrt) 166) over het initiatief van de gemeente Epe om werkloosheidsuitkeringen om te zetten in loon voor werkobjecten voor jeugdige werklozen; met een naschrift van W. J. Willems.

Eerste versie van het Werkgelegenheidsplan; met een woord vooraf door J. M. den Uyl
(Den Haag), z. u., 1982. 150 blz.

Uitwerking van het regeerakkoord voor wat betreft het werkgelegenheidsbeleid voor 1982, met als hoofddoelstelling: het behoud en de uitbreiding van de werkgelegenheid en het terugdringen van de werkloosheid. Aan de orde komt: toeneming en karakter van de werkloosheid; behoud en herstel van werkgelegenheid; herverdeling van arbeid; het Jeugdwerkplan; werken met behoud van uitkering en het terugploegen van uitkeringen; arbeidsmarktbeleid; werkgelegenheid en werkloosheid in 1982 en 1983; regionale en lokale initiatieven

Evaluatie experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen; door H.I.E. Dijkhuis-Potgieser, H.P.A. Kroft, M.L. Maan-Faber e.a.

Den Haag, 1981. 85 blz., tabn. (Ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid).

In opdracht van het Ministerie van sociale zaken wordt een longitudinaal onderzoek verricht naar de verwezenlijking van de doelstellingen van de regeling Experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen. Onderscheid wordt gemaakt tussen het arbeidsplaatsenperspektief en het werkende jongerenperspektief. Door de projecten moeten nieuwe arbeidsplaatsen worden gecreëerd voor de langere termijn. Dit impliceert een voortbestaan van de projecten na afloop van de subsidieperiode uit andere financieringsbron. Ter versterking van de positie van de jongeren worden aan de projecten eisen gesteld t.a.v. scholingsmogelijkheden, vorming en begeleiding. In dit eerste tussenrapport wordt een beschrijving gegeven van 19 lopende projecten: de deelnemers en hun kenmerken, de kenmerken van de projecten en de personeelsvoorziening via de arbeidsbureaus.

Gemeenschapstakenplan voor werkloze jongeren.

's-Gravenhage, 1983. 25 blz. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid/In: Notitie werkgelegenheidsbeleid, bijl. 3, blz. 1-25).

Plan van de bewindslieden van de ministeries van CRM en van Sociale zaken en werkgelegenheid (ook getiteld 'Gemeenschapstaken voor werklozen') om met name jonge werklozen in de gelegenheid te stellen om met behoud van uitkering werkzaamheden te verrichten ten behoeve van de lokale gemeenschap. Het plan is een vervolg op de discussienota 'Werk mee'. (1982). Aan de orde komen: doelstelling en doelgroep, relatie tot andere maatregelen; verhouding tot het vrijwilligerswerkbeleid; karakter van het plan; beoordelingskader gemeenschapstaken; begeleiding van de deelnemers, de coördinatie, toetsing en financiële aspecten van het plan. Bijlage: Overeenkomst inzake het verrichten van werkzaamheden in het kader van het gemeenschapstakenplan en toelichting.

Heijink, J., M. van Melis en Th. Miltenburg.

Gemeenschapstaken en vergelijkbare projecten voor langdurig werklozen; verslag van een onderzoek.

Nijmegen, 1983. 114 blz., lit. opgn., schema's (Instituut voor toegepaste sociologie).

Het verrichten van onbetaald werk door werklozen staat sterk in de belangstelling. De overheid wil met het door Van der Louw gelanceerde Gemeenschapstakenplan stimuleren dat in gemeenten projecten worden georganiseerd waarbinnen jeug-

dige werklozen met behoud van uitkering taken verrichten voor de lokale samenleving. Verslag van vier case-studies en tien kortere onderzoeken naar de wijze waarop in veertien gemeenten onbetaalde arbeid wordt georganiseerd. Aansluitend wordt het verschijnsel vrijwilligerswerk, onbetaalde arbeid en werken met behoud van uitkering geplaatst tegen de achtergrond van de ontwikkeling van de werkgelegenheid in Nederland. Enige conclusies: de projecten zijn in vergelijking met de omvang van de jeugdwerkloosheid van beperkte schaal en omvang; de doelgroep van kansarme schoolverlaters wordt slecht bereikt; het onbetaalde werken kan een bedreiging vormen voor het reguliere arbeidsbestel. Vervolgonderzoek dient zich met name te richten op organisatie en aard van de projecten, concurrentievervalsing en betekenis voor de deelnemers.

Hoefnagel, U., en E. Talstra.

Arbeidsprojecten voor jongeren; het afgedwongen kompromis. Jeugd en samenleving 13(1983)5/6(jun)335-349
Beschreven wordt het gevecht om de experimentele arbeidsprojecten voor jongeren en de produktie van goederen en diensten die met behulp van de EAJ zou kunnen worden gerealiseerd. Een analyse van de wijze waarop in de afgelopen jaren vorm is gegeven aan dit principe en van het politieke belang van de EAJ-regeling.

Konferentie over arbeidsprojecten, konferentiemap en verslag van de conferentie.
Utrecht, 1982. (Experimentele arbeidsprojecten).

Kroft, H.P.A., H.I.E. Dijkhuis-Potgieser en R.A. Wong.
Evaluatie experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen; tussenrapport za en zb.
Den Haag, 1983. 202 blz., lit. opgn. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid).
Het tweede interim-verslag van de Werkgroep arbeidsvraagstukken en welzijn van de Rijksuniversiteit Leiden, valt in twee delen uiteen: -een beschrijving van het functioneren van dertig projecten in het licht van de criteria voor toekenning van subsidie; -een rapport gericht op scholing, vorming begeleiding en het functioneren van begeleidingscommissies in de projecten.

Muffels, R., en J. Rieken.

3 rapporten over 'Werkprojecten'.
Tilburg, 1983. (IVA; Instituut voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek).
Dl. I: Werkprojecten, een alternatief?; Dl. II: Concurrentievervalsing en werkprojecten opgezet door werklozen; Dl. III: Werk-scheppen met uitkeringsgelden; kan dat?

Navarro, A., en J. Schretzmeijer.

Arbeidsplaatsenplan Scapino ballet, seizoen 1983/1984.
Amsterdam, 1982. 32 blz., afbn., bijn. (Scapino ballet).
Plan voor een 2-jarig project, dat aanvangt op 1 september 1983, waarbij aan een 6-tal dansers, 1 administratieve/organisatie-medewerker en een 2-tal chauffeurs/technici (erkend gewetensbezwaarden), werkgelegenheid wordt geboden. De achterliggende gedachte van het plan is dat, indien de tot dusver voor werkloosheidsuitkeringen bestemde gelden (WWV voor 6

30 mei 1983:

V.l.n.r. H. Boswinkel, A. Weeda, T. Kersten, C.J. van Putten, C.
Janmaat, J. Schretzmeijer, A. van Amelsvoort en N. van Niekerk

30 mei 1983:
Han Hogeland (microfoon) vindt dat de discussie voort moet
gaan.

dansers en 1 administratieve/organisatie-medewerker) voor de duur van dit projekt als doelsubsidie kunnen worden aangewend, het mogelijk moet zijn, om een en ander verder 'budgetair neutraal' te laten blijven.

Nelissen, H., en S. van Eenbergen.

'Je moet goed voor ogen houden wat je zelf wilt'; werk voor twintig meiden in kinderdagverblijf.

Serpentine 2 (1982) 10 (jun) 27-31.

Verslag van een initiatief tot een kleinschalige onderneming van drie vrouwen (met gedeeltelijke werkloosheidsuitkering of part-timebaan) in Leeuwarden en van een van de door het ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid gesubsidieerde Experimentele arbeidsprojecten, waarbij op de arbeidsmarkt kansarme jongeren een opleiding kunnen combineren met een betaalde baan.

Niet-actieven.

Extra no. van: Trefpunt, (1981) (dec) 12 blz.

Gesprekken met CRM-medewerkers H.J. Olthof (hoofd van de Hoofdafdeling regionaal beleid en accommodatiezaken) en K.A. Weeda (Projectcoördinator werkgelegenheidszaken) over het beleid van de overheid met betrekking tot o.a. werklozen, en het verrichten van (betaalde of onbetaalde) produktieve arbeid; ontwikkeling van de werkloosheid van 1973-1985; voorbeelden van werkprojecten.

Notitie werkgelegenheidsbeleid; discussienota voor de sociale partners inzake het werkgelegenheidsbeleid.

Den Haag, 1983. 95 blz., bijln. (Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid).

Bevat: Discussienotitie voor de sociale partners inzake het werkgelegenheidsbeleid (28 januari 1983); bijlage 1: Alternatieven voor structurele werkgelegenheid; bijlage 2: Het verrichten van niet-betaalde werkzaamheden tijdens WWV- en RWW-uitkering; brief nr. 62039/IIIa van staatssecretaris I. Dales (28 mei 1982); bijlage 3. Gemeenschapstakenplan voor werkloze jongeren (12 januari 1983); bijlage 4: Studie van de Interdepartementale commissie aanwending uitkeringen (30 september 1982).

Over experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen. Sociaal bestek 44 (1982) 20 (2 nov) 473-474.

Weergave van een toespraak van staatssecretaris Van Zeil op de conferentie 'Arbeidsprojecten voor jongeren' te Utrecht op 1 oktober 1982, waarbij hij ingaat op het door de stuurgroep Experimentele arbeidsprojecten uitgebrachte advies over knelpunten bij de beoordeling van aangedragen projecten. Hij bepleit een scherpere omschrijving van de doelgroep. Het aksent zal in de komende periode moeten liggen op bedrijfsmatige projecten (Eind augustus 1982 bedroeg het aantal werkloze jongeren onder 23 215.000).

Ravensteijn, J.

Experimentele arbeidsprojecten lijken ten dode opgeschreven. Buut 4 (1982) 15 (15 dec) 19-20.

In Nederland zijn er momenteel ongeveer 70 arbeidsprojecten voor jongeren die gesubsidieerd worden door het Ministerie van sociale zaken via de Experimentele arbeidsprojecten voor jongeren (EAJ)-regeling, ontstaan uit het Plan van de

jeugdarbeid van het NVV-jongerenkontakt. Een aantal nieuwe en reeds goedgekeurde projecten kan echter niet starten omdat de minister weigert het EAJ-budget van 1983 te verhogen. Volgens de minister dient het EAJ te worden opgenomen in het Jeugdwerkplan, met prioriteit voor de marktsektor, en moeten strengere eisen aan de deelnemers gesteld worden. Het uitgangspunt van zinvolle arbeid komt hierdoor op de tocht te staan.

Stalmeier, P.

Landschapsarchitect wordt fietsenmaker.

Elseviers weekblad 37(1981)36(5 sept)9.

Menig werkloosheidsproject mislukt doordat werklozen niet willen worden beziggehouden en geen zin hebben voor de prullenbak te produceren. Het Buro alternatief werk in Rotterdam wil werklozen de kans bieden om een vakdiploma te halen en eventueel een eigen bedrijfje te starten. Inmiddels draaien onder de hoede van het bureau tien projecten. Enige deelnemers vertellen over hun ervaringen.

Talstra, E.

De platvloerse pedagogie van het nieuwe realisme.

Welzijnsweekblad 7(1982)18(17 mei)20-25.

Analyse van Discussienota gemeenschapstaken voor werkloze jongeren. Van verplicht vrijwillig(st)erswerk wordt niet meer gesproken maar de juridische harde terminologie is vervangen door opvoedkundig gezien meer verantwoorde begrippen.

Tinnemans, W.

Nieuwe regering draait arbeidsprojecten langzaam de nek om. Jeugdwerk nu 14(1982)21(26 nov)4-6.

De Stuurgroep experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen heeft onlangs in een notitie aangegeven waar de EAJ-regeling bijgestuurd zou moeten worden om er een betere regeling ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid van te maken. De reactie van staatssecretaris van Sociale zaken en werkgelegenheid P. van Zeil, doet het ergste vrezen voor het voortbestaan van de experimentele arbeidsprojecten.

Vrijwilligerswerk voor en door beroepsmatig niet-actieven; herziene uitgave.

Middelburg, 1983. 40 blz., bijln. (Zeeuwse stuurgroep werkloosheid).

Herziene adviesnota, tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van de Werkgroep van 'belanghebbenden', op initiatief en onder verantwoordelijkheid van met name de werkgevers- en werknemersorganisaties en de drie betrokken ministeries. Probleemstelling; inhoudelijke criteria t.a.v. vrijwilligersprojecten; toetsing van vrijwilligerswerk; vrijwilligersvaka-
turebanken.

Werk mee! Discussienota gemeenschapstaken voor werkloze jongeren; met een ten geleide van A. van der Louw, C. I. Dales en H. A. de Boer.

's-Gravenhage, 1982. 24 blz. (Ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk/Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid).

Aanzet voor een beleidsplan gemeenschapstaken voor werkloze jongeren, met het doel hen in de gelegenheid te stellen om

met behoud van uitkering tijdelijk werkzaamheden te verrichten ten behoeve van de lokale gemeenschap; de betekenis van gemeenschapstaken voor de lokale gemeenschap en de criteria op grond waarvan ze geselecteerd worden; de betekenis van de gemeenschapstaken voor de maatschappelijke ontplooiing en arbeidsmogelijkheden van werkloze jongeren; hoofdlijnen en uitvoeringsaspecten van het beleidsplan; rechten en plichten van gemeenschap en individu tegenover elkaar.

Werk mee; discussienota gemeenschapstaken voor werkloze jongeren.

Sociaal bestek, (1982) 8, 193-194.

Kanttekeningen ter toelichting bij de voorstellen in deze door de minister en staatssecretaris van CRM en de staatssecretaris van Sociale zaken en werkgelegenheid uitgebrachte nota. In deze nota wordt een plan gelanceerd om werkloze jongeren in de gelegenheid te stellen gemeenschapstaken te verrichten in het kader van de bestrijding van de gevolgen van de jeugdwerkloosheid en in aansluiting op het door de minister van Sociale zaken en werkgelegenheid, drs. J.M. den Uyl, gepresenteerde Jeugdwerkplan.

Werkgelegenheidsnota 1983/84.

('s-Gravenhage, Staatsuitgeverij), 1983. 116 blz., bijln., lit. opgn., schema's. (Tweede kamer der staten-generaal, zitting 1983-1984; nr. 18102, nrs. 1-2).

Nadere concretisering van het werkgelegenheidsbeleid, tot stand gekomen op grond van de met de sociale partners gevoerde discussie over de Notitie werkgelegenheidsbeleid (januari 1983), van de beleidslijnen die in het regeerakkoord en de regeringsverklaring zijn uiteengezet en van de feitelijke economische ontwikkeling. Ter sprake komen: de beheersing van de kollektieve sektor; versterking van de marktsektor; herverdeling van arbeid; arbeidsmarktbeleid; alternatieven voor structurele werkgelegenheid (o.a. de Experimentele arbeidsprojecten voor jeugdige werklozen, de Werkgelegenheidsverruimende maatregel, additionele werkgelegenheidsprojecten, werken met behoud van uitkering en de toetsingsproblematiek). Inklusief een notitie (bijlage V) die een verdergaande mogelijkheid voor werken met behoud van uitkering in de kwartaire sektor ter discussie stelt (de zgn. Discussienotitie betreffende het derde arbeidscircuit als alternatief voor langdurige werkloosheid).

Werkloos da's niet niks...; voorstel tot een experiment dat langdurig werklozen het recht geeft te zoeken naar een voor hen aanvaardbare leefwijze.

Groningen, 1978. 17 blz. (Project 'Mensen zonder werk').

Voor bepaalde groepen werklozen is de kans op passend werk uiterst klein geworden. De Werkgroep experiment gaat er van uit dat deze mensen er recht op hebben te worden ontheven van ruimtebeperkende en belemmerende bepalingen, zodat ze niet langer maatschappelijk en gedeeltelijk in haar/hun eigen leefsituatie uitgeschakeld zijn. De werkgroep staat een driejarig experiment voor, specifiek voor werklozen boven de 45 jaar en woonachtig in de gemeente Groningen die een uitkering krachtens de WWV of RWW ontvangen. Zij denkt daarbij aan de volgende spelregels:

-iedere activiteit is in principe toegestaan met een garantie op het recht op een uitkering;-verdiensten worden opgegeven;-problemen worden opgelost volgens procedures die ontwikkeld worden in samenwerking met een beroepskommissie;-duidelijke afspraken o.a. over tijdsduur en fasering.

Willems, W.J.

Werk met behoud van uitkering.

De Nederlandse gemeente 36(1982)11(19 mrt)166.

Kanttekeningen bij het initiatief van de gemeente Epe om jeugdige werklozen te laten werken met behoud van uitkering. De kanttekeningen hebben vooral betrekking op de rechtspositionele aspecten en regels en voorwaarden waaraan uitkeringsgerechtigden zich moeten houden.

Zomer, H.

Experimentele arbeidsprojecten voor jongeren.

Marge 6(1982)3(mrt)75-80.

In 1981 gingen in de gemeente Breda zes experimentele arbeidsprojecten voor jongeren zonder werkervaring of vakopleiding van start. Een gesprek met R. Welschen, wethouder voor jeugdzaken van de gemeente Breda, over karakter, doelstellingen en financiering van de projecten, partikuliere initiatieven tot mens- en milieuvriendelijke bedrijfjes, en werken met behoud van een uitkering.

Zomerdijk, H.J.

Gemeenten en werkgelegenheid; nieuwe dienst nodig voor zinvol werk.

De Nederlandse gemeente 36(1982)12(26 mrt)185-186.

Samenvatting en citaten uit een gesprek met R. W. Welschen, wethouder van Breda, en Y. Dijkstra, wethouder van Epe, o.m. over achtergronden van en voorwaarden voor initiatieven in deze gemeenten m.b.t. het creëren van vaste en een redelijk aantal tijdelijke banen met behoud van uitkering door herverdeling van werk en maximale benutting van Rijkssubsidieregelingen.

■ (PODIUM)KUNSTENSEKTOR

Acteur mag repeteren met behoud van WW-uitkering; Raad van beroep acht voorstelling soort sollicitatie.

Knipselkrant Raad voor de kunst 15(1983)12(23 mrt)69.

Oorspr. verschenen in: De Volkskrant, 12-3-1983.

Onlangs heeft de Raad van beroep in Arnhem uitgesproken, dat een werkloze toneelspeler (ster) voor een niet-kommerciële theaterproductie mag repeteren zonder dat zijn/haar WW-uitkering in het geding komt; dit n.a.v. een beroepszaak die een werkloze acteur tegen zijn bedrijfsvereniging had aangespannen.

Advies d.d. 15 december 1982 (nr. MT-82.632/6); praktijkexperiment werken met behoud van uitkering.

Informatiebulletin Raad voor de kunst 14(1983)1(jan)32-35.

Gezien het hoge percentage werklozen (45%) van beroepspodiumkunstenaars in het toneel, de mime, dans en muziekdramatische

kunst en vanwege de specifieke activiteiten die de aard van het beroep t.a.v. de gerichtheid op de arbeidsmarkt veronderstelt, stelt de Raad juist ten behoeve van deze beroepsgroep een praktijkexperiment 'werken met behoud van uitkering' voor. In het advies worden de randvoorwaarden besproken die door de Sociale verzekeringsraad, de Stuurgroep beleidsvorming niet-actieven en het Ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid zijn geformuleerd voor het werken met behoud van uitkering: de werkloze moet in staat zijn het onbetaalde werk onmiddellijk te beëindigen zodra zich passend werk aandient en er mag geen sprake zijn van subsidie- of concurrentievervalsing. Teneinde echter de vakbekwaamheid c.q. konditie in stand te houden is repeteren/oefenen noodzakelijk; hiervoor dient gebruik te worden gemaakt van speciale akkommodaties. Het risico dat deze arbeid als produktieve arbeid wordt beschouwd, is groot. Anderzijds is de ontwikkeling van beroepsarbeid een voorwaarde om opnieuw in het arbeidsproces te worden opgenomen: een dienstverband komt doorgaans tot stand nadat men zich heeft gepresenteerd (afwijkend sollicitatiepatroon). De Raad voor de kunst adviseert om: het werkloze beroepskunstenaars, die een via de rijksbegroting gefinancierde uitkering genieten, toe te staan te werken met behoud van uitkering, mits het werk niet wordt verricht bij volledig of gedeeltelijk gesubsidieerde kunstbedrijven, of bij die 'kunstbedrijven' die uit eigen inkomsten ook volledige lonen betalen; de uitvoering, registratie en de evaluatie van de experimentele regeling in handen te leggen van de uitkerende, i.c. de gemeentelijke overheid; bij de beoordeling van de beroepsmatigheid aan te sluiten bij de in het overleg tussen ambtenaren van het Directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening met de vertegenwoordigers van de Kunstenbond-FNV geformuleerde criteria. Zie ook: Onbetaald werk met behoud van uitkering (SVR), Een rapport van de Stuurgroep beleidsvorming niet-actieven, en Notitie werkgelegenheidsbeleid (Ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid).

Austen, S., Chr. de Jong en B. Wijtman.

Interview met staatssekretaris De Graaf.

Amsterdam, 1977. 10 blz. (Amsterdamse kunstraad/In: Jaarverslag 1977 Amsterdamse kunstraad, blz. 7-16).

Verslag van een gesprek over werkloosheid in de kunstensektor en specifieke problemen dienaangaande. Door de interviewers wordt gepleit voor een open markt voor de kunsten en voor experimenten als werken met behoud van uitkering. Omdat de produkten niet concurreren als in het vrije bedrijfsleven, is van concurrentievervalsing geen sprake.

Buss, A. E. J., en M. P. F. Pijnenburg.

De beroeps podium-kunstenaar en het onbetaald werken; een onderzoek naar de juistheid van de hypothese, dat de podiumkunstensektor bij uitstek geschikt zou zijn als experimenteerterrein voor het 'werken met behoud van uitkering', verricht op verzoek van de Raad voor de kunst.

Delft, 1982. 52 blz., bijln., lit. opgn., tabn. (Interuniversitaire interfaculteit bedrijfskunde).

De huidige situatie met betrekking tot werken met behoud van uitkering in het algemeen, en specifiek in de podiumkunsten-sektor. Aan de orde komen: het Werkgelegenheidsplan 1982, de pro-deo regeling, standpunten en adviezen van instellingen als

de Sociale verzekeringsraad en de Federatie Nederlandse vakk beweging, criteria voor het toestaan van werken met behoud van uitkering (algemeen, van het Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid, de Sociale verzekeringsraad en de FNV), en specifieke problemen als: sollicitatieplicht, concurrentievervalsing, beroepserkenning en rechtspositionele aspecten. Bevat: Bijlage 1. Onbetaald werk... mag dat?; en Bijlage 2. Concept-gespreksnotitie bemiddeling artiesten en musici.

Greef, T. de, en F. de Ridder.

De KONVV en de Federatie.

Informatiebulletin Amsterdamse kunstraad, (1979) 10 (apr) 35-38. KONVV: het falend kunstbeleid van het ministerie van CRM is oorzaak van de toenemende werkloosheid onder beroeps-kunstenaars. Een verruiming van sociale voorzieningen (werken met behoud van uitkering) lost de werkloosheid niet op, maar brengt het risico met zich mee dat de subsidieplicht van de overheden vergeten wordt. De Federatie van kunstenaarsverenigingen pleit daarentegen o.a. voor speciale regelingen voor uitvoerende kunstenaars, al dan niet in het kader van de Werkloosheidswet: 'Niet repeteren betekent achteruitgang, Ledigheid verkleint de kansen om ooit weer aan het werk te komen', is hun stelling.

Kamminga, T.

Gepast gebruik van de sociale verzekering.

Kunstenkrant 6 (1982) 6/7 (jul/aug) 18-19.

Na een toelichting op inhoud van de sociale verzekeringswetten en hun toepassingsgebied, en op de mogelijkheden t.a.v. gepast gebruik van sociale verzekeringen, wordt summier de geschiedenis geschetst van de Overijsselse theatergroep Lijn Negen; deze groep is erin geslaagd, met steun van de betrokken instanties, en dus op legale wijze, gedurende enkele jaren met behoud van de uitkeringen van de leden te werken; momenteel worden ze door provincie, rijk en enkele gemeenten gesubsidieerd.

Kindertoneel: hard werken, weinig verdienen; nieuwe mogelijkheid voor werkloze beroepsacteurs.

Knipselkrant Raad voor de kunst 13 (1981) 3 (28 jan) 35.

Oorspr. verschenen in: Algemeen dagblad, 17-1-1981.

Liever dan werkloos thuis te zitten storten veel beroepskrachten op gebied van theater zich op het kindertoneel, hetgeen een verhoging van de kwaliteit impliceert. Deze stijging van kwaliteit doet de kans op subsidie en de belangstelling van televisie, radio en kranten toenemen en het vergroot de bereidheid van schouwburgdirecties kindertoneel in hun programma's op te nemen.

Leden Kunstenbond tegen werken met behoud van uitkering.

Knipselkrant Raad voor de kunst 15 (1983) 23 (8 jun) 137.

Oorspr. verschenen in: De Volkskrant, 30-5-1983.

Kaderleden van de Kunstenbond FNV hebben zich uitgesproken tegen werken met behoud van uitkering in de kunsten; alleen in streng gereguleerde uitzonderingssituaties kan worden toegestaan dat (jonge) kunstenaars met een uitkering bij artistieke projecten worden ingeschakeld.

Manschot, A.

'We zetten alleen onze voornamen op de affiches. Onze ijdelheid verliest het van onze paranoia'.

Vrij Nederland, 30-7-1983.

Ervaringen van theaterkunstenaars (die werken met behoud van uitkering) met de Sociale dienst en het Gewestelijk arbeidsbureau; het volstrekt willekeurige beleid van de Sociale diensten is de reden dat binnenkort door het Ministerie van WVC en het Ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid richtlijnen zullen worden uitgestuurd voor het geval er sprake is van 'werken met behoud van uitkering'.

Möller, T., en H. Olink.

Gevestigd toneel is een vetzuchtig kind met een waterhoofd geworden; werkloze toneelspelers nemen zelf initiatieven.

Knipselkrant Raad voor de kunst 14 (1982) 41 (20 okt) 451.

Oorspr. verschenen in: Hervormd Nederland, 9-10-1982.

Verslag van een gesprek met Pieter Loef, regisseur van de door hemzelf in het leven geroepen toneelgroep Chaoz, over zijn ervaringen met 'werken met behoud van uitkering'; veel leden van de groep realiseerden zich dat het feit dat ze een uitkering genoten op gespannen voet stond met het verkrijgen van eventuele inkomsten uit arbeid, en men heeft zich derhalve gewend tot o.a. Sociale zaken en de verschillende gemeentelijke sociale diensten; het resultaat was in een aantal gevallen 'een strafuitkering' of zelfs het met terugwerkende kracht intrekken van de werkloosheidsuitkering.

Navarro, A., en J. Schretzmeijer.

Arbeidsplaatsenplan Scapino ballet, seizoen 1983/1984.

Amsterdam, 1982. 32 blz., afbn., bijln. (Scapino ballet).

Plan voor een 2-jarig project, dat aanvangt op 1 september 1983, waarbij aan een 6-tal dansers, 1 administratieve/organisatie-medewerker en een 2-tal chauffeurs/technici (erkend getuensbezwaarden), werkgelegenheid wordt geboden. De achterliggende gedachte van het plan is dat, indien de tot dusver voor werkloosheidsuitkeringen bestemde gelden (WVW voor 6 dansers en 1 administratieve/organisatie-medewerker) voor de duur van dit project als doelsubsidie kunnen worden aangewend, het mogelijk moet zijn om een en ander verder 'budgetair neutraal' te laten blijven.

Olink, H.

Niet-betaalde arbeid.

Kunstenaarskrant 7 (1983) 5 (mei) 16-17.

Opsomming van bezwaren en problemen die de FNV heeft met het verschijnsel 'werken met behoud van uitkering': er ontstaan 2 klassen werknemers (een klasse met een reguliere arbeids-overeenkomst en een klasse die hetzelfde werk verricht zonder rechten en zonder betaling), er ontstaat een nieuwe klasse van dubbelwerklozen (want aan hen die niet-betaalde arbeid willen verrichten, zullen steeds zwaardere eisen worden gesteld, en de zwaksten zullen ook daarvoor het eerst uit de boot vallen), en er is kans op concurrentievervalsing, substitutie-effecten, budgetvervalsing etc. De Kunstenvond FNV volgt in grote lijnen het standpunt van de FNV; haar houding wordt het beste getypeerd als 'ja, mits-nee, tenzij'.

Olink, H.

Over terugploegen en vooruitzien.
Kunstenaars 7(1983)2(feb)19.

Algemene inleiding op een aantal in de Kunstenkrant te verschijnen artikelen over het werken met behoud van uitkering; opgemerkt wordt dat het verschijnsel zich voordoet, dat de uitkeringsinstanties niet meewerken aan deze gang van zaken en dat er verschillende bezwaren tegen het verschijnsel kunnen worden aangevoerd, zoals het gevaar van het ontstaan van een circuit van 2e rangs kunstenaars.

Olink, H.

Theater maken met behoud van uitkering: een progressief werkgelegenheidsbeleid.

Toneel teatraal 104(1983)2(feb)3-4.

Werken met behoud van uitkering in de kunstensektor, met name in de toneelsektor. Samenvatting van standpunten terzake van overheid (o.a. ministerie van WVC), Kunstebond, Federatie van kunstenaarsverenigingen, Raad voor de kunst.

Olink, H., A. Mager en G. Hoskens.

Werken met behoud van uitkering in de podiumkunsten: mime, toneel, muziek, dans; discussiemap ter voorbereiding van de themadag op 30 mei 1983.

Amsterdam, 1983. 28 blz., lit. opg. (Funda/Shaffytheater).

Inventarisatie van problemen en mogelijkheden rond het verschijnsel werken met behoud van uitkering, met name in de sektor van de podiumkunsten; standpunten van de overheid, de Sociale verzekeringsraad en de FNV over vrijwilligerswerk (niet-beroepsmatige activiteiten) en onvrijwillig onbetaalde arbeid met behoud van uitkering (activiteiten die voorheen beroepsmatig werden verricht en betaald); adviezen, plannen en meningen van de Raad voor de kunst, het Directie overleg dansgezelschappen, de Vereniging van Nederlandse toneelgezelschappen en de Kunstebond FNV over voor- en nadelen, voorwaarden voor en beperkingen van (een experiment) werken met behoud van uitkering in de podiumkunsten; praktijkervaringen en initiatieven uit deze sektor; alternatieven naast werken met behoud van uitkering voor een structurele werkgelegenheid.

Onbetaald werk.

Kunstenaarskrant 6(1982)4(apr/mei)10.

Ingezonden brief als reactie op het artikel van S. Bakker in de rubriek Ruggespraak (Kunstenaarskrant 1982, no. 2), waarin namens de Kunstebond wordt gesteld, dat onbetaald werken door kunstenaars een onaanvaardbare zaak is. De bond wordt verweten zich alleen op te werpen als belangenbehartiger van (nog) werkende leden, in plaats dat de bond zich sterk maakt voor versoepeling en verruiming van de regeling voor vrijwilligerswerk.

Persbericht: kaderleden van de Kunstebond FNV hebben zich op 28 mei 1983 uitgesproken tegen het werken met behoud van uitkering in de kunstensektor.

Amsterdam, 1983. 1 blz. (Kunstebond FNV).

Uitgangspunt blijft dat er meer subsidie voor de kunsten moet komen; bij gebrek hieraan moeten uitkeringsgelden als een potentiële, tijdelijke financieringsbron worden be-

schouwd. Werken met behoud van uitkering is alleen toegestaan in streng gereguleerde uitzonderingsgevallen. Het aksent ligt op school- en opleidingsverlaters.

Plan voor een 'filmwerkplaats'.

Knipselkrant Raad voor de kunst 12(1980)28(16 jul)191.

Oorspr. verschenen in: Utrechts nieuwsblad, 4-7-1980.

N.a.v. het plan van het NVV Jongerencontact voor werkplaatsen voor werkloze jongeren, heeft een aantal filmers besloten een experimenteel arbeidsproject in de vorm van een filmwerkplaats te starten. Op de werkplaats zullen in een jaar tijd door vijf (vaste) medewerkers en een aantal deeltijdmedewerkers zes films in de sociale-culturele sfeer van ongeveer een half uur worden geproduceerd. Een en ander is afhankelijk van de goedkeuring door minister Albeda van Sociale zaken.

Praktijkexperiment werken met behoud van uitkering.

Informatiebulletin Raad voor de kunst 14(1983)1(jan)4-5, 32-35.

De afdeling Muziek en theater van de Raad voor de kunst heeft op 15 december 1982 een ongevraagd advies uitgebracht aan staatssecretaris De Graaf van Sociale zaken en werkgelegenheid. In dit advies bepleit de afdeling het aangaan van een praktijkexperiment waarbij het aan podiumkunstenaars (akteurs en actrices, musici e.a.) die een door het Rijk gefinancierde uitkering ontvangen, wordt toegestaan dat zij oefenen, repeteren en optreden zonder het recht op een uitkering te verliezen. (Zie voor de letterlijke tekst van het advies: Advies d.d. 15 december 1982 (nr. MT-82.632/6); praktijkexperiment werken met behoud van uitkering). De afdeling haakt met dit advies aan bij een in begin 1982 door de Sociale verzekeringsraad uitgebracht advies waarin verruiming van de regelgeving voor het onder bepaalde voorwaarden verrichten van niet-betaalde werkzaamheden wordt voorgesteld. (Zie ook: Onbetaald werk met behoud van uitkering; een advies en een weergave van een aantal elementen uit een studie over niet-betaald werk door mensen met een uitkering).

Ruggespraak.

Kunstenkrant 6(1982)2(feb)14.

N.a.v. de vraag of werk, waarmee niets wordt verdiend, opgegeven dient te worden op het wekelijks in te vullen werkbriefje wordt door S. Bakker het een en ander gezegd over 'onvrijwillige werkloosheid', de bedrijfsverenigingen, 'beschikbaarheid voor arbeid', en de Werkloosheidswet.

Standpunt, Het, van De Graaf en de conclusie van interviewers.

Informatiebulletin Amsterdamse kunstraad, (1979)10 (apr)2-5.

Samenvatting van het interview dat Steve Austen, Chris de Jong en Barend Wijtman hadden met staatssecretaris De Graaf van het Ministerie van Sociale zaken voor het Jaarverslag 1977 van de Amsterdamse kunstraad.

Temink, Th.

Werkende kunstenaar met uitkering nog geen uitgemaakte zaak.

Knipselkrant Raad voor de kunst 15(1983)23(8 jun)138.

Oorspr. verschenen in: De Volkskrant, 28-5-1983.

Artikel over werken met behoud van uitkering, n.a.v. de door de Kunstbond FNV te houden raadpleging van de leden over

dit onderwerp en de door de Stichting Funda te organiseren themadag over deze problematiek.

Theatermakers bepleiten werk met uitkering;onzekerheid door uitblijven regeling.

Knipselkrant Raad voor de kunst 15(1983)23(8 jun)137.

Oorspr.verschenen in:NRC-handelsblad,31-5-1983.

Verslag van de themadag over'Werk met behoud van uitkering in de podiumkunsten',georganiseerd door Stichting Funda op 31 mei 1983 in het Shaffytheater te Amsterdam.

Werken met behoud van uitkering?

Muziekwereld 64(1983)6(jun)9.

Gesteld wordt dat een regeling die het mogelijk maakt,dat kunstenaars met behoud van uitkering blijven(of gaan)werken, niet in het belang is van de kunstenaars,maar alleen in dat van de afbrekers van de culturele en sociale verworvenheden in Nederland.

Werken met behoud van uitkering;het nee,tenzij...van de Kunstenbond FNV.

Amsterdam,1983.9 blz.(Kunstenbond FNV).

Grote werkloosheid onder kunstenaars is het gevolg van een fundamenteel gebrek aan overheidssubsidiëring.De Kunstenbond bepleit de aanwending van gemeenschapsgelden voor de(re)productie van kunst:een stimulerend beleid.Werken met behoud van uitkering blokkeert zo'n beleid:het aksent verschuift in dat geval van kunstbeleid naar sociaal beleid.Argumenten voor de stellingname van de Kunstenbond tegen werken met behoud van uitkering:bedreiging van de bestaande reguliere arbeidsmarkt;verlaging subsidiebedragen wordt in de hand gewerkt;het gevaar bestaat dat goedkope uitkeringsgerechtigden de plaats innemen van normaal betaalde arbeidskrachten,het zg.verdringingseffekt;verstoring van de afzetmogelijkheden, konkurrentievervalsing;druk op het intakt laten van salarissen en andere arbeidsvoorwaarden wat konsekventies kan hebben voor de hoogte van de uitkeringen;via een onjuiste inschrijving kunnen amateurs terecht komen in het systeem van werken met behoud van uitkering,het zg.infiltratie-effekt;er ontstaat een tweede en ook tweederangscircuit als projecten op basis van uitkeringsgelden op grote schaal worden toegestaan.De Kunstenbond wijst werken met behoud van uitkering af tenzij:de uitkeringsinstantie zich bij de toetsing van het projekt laat adviseren door deskundigen uit bestaande adviesorganen over het artistieke gehalte, een maatstaf die ook geldt bij financiering van reguliere arbeidsprojecten;de betrokkene aantoonbaar al een bepaalde minimumperiode zonder werk zit(voor schoolverlaters wordt een uitzondering gemaakt);de omstandigheden waaronder wordt gewerkt met behoud van uitkering zoveel mogelijk overeenstemmen met die binnen het reguliere arbeidsproces;de uitkering een bestanddeel is van de vergoeding die voor de deelnemende kunstena(a)r(es)wordt uitgetrokken:uitkeringsgeld aangewend als loonkostensubsidie.

Wordt falend kunstbeleid verdoezeld door werken met behoud van uitkering?

Kunstonderwijskrant,(1983)1(sept)9.

Naast een verslag van de themadag over werken met behoud van uitkering in de podiumkunsten, (30 mei 1983), worden de meningen van de Raad voor de kunst, de Kunstenbond-FNV, staatssecretaris De Graaf van Sociale zaken e.a. op een rijtje gezet en de voordelen en bezwaren van werken met behoud van uitkering opgesomd.

Zonneveld, L.

Toneelgroep 'Werk in uitkering'.

Knipselkrant Raad voor de kunst 15(1983)8(23 feb)48.

Oorspr. verschenen in: De Groene Amsterdammer, 9-2-1983.

Veel groepen en tijdelijke theaterprojecten waarbinnen wordt gewerkt met behoud van uitkering functioneren in de marge van het gesubsidieerde circuit. In folders en interviews worden zelden of nooit de namen van de medewerk(st)ers genoemd. Van officiële zijde zijn de argumenten tegen werken met behoud van uitkering: het stelsel van sociale verzekeringen is niet bestemd om cultuur te subsidiëren, evenmin echter volgens Zonneveld om mensen tot een bestaan van niets doen te dwingen; kunstproductie op basis van uitkeringen betekent kapituleren voor een falend cultuurbeleid, marktbederf, concurrentievervalsing, beunhazerij. De reactie van Zonneveld: het is een vooroordeel te veronderstellen dat producties die niet ruim gesubsidieerd worden, geen kwaliteit kunnen opleveren. Zonder subsidie bestaat bovendien weinig kans de markt te beïnvloeden, laat staan te bederven. Er wordt gespeeld op plekken met lage entree-prijzen en tegen lage uitkoopsommen. Met het argument dat kunstproducties op basis van een uitkering de deur voor koppelbazen open zet, is Zonneveld het eens.

Naam sociale voorziening:	In loon-dienst	WW		WWV	RWW	ABW
		Wachgeldverzekering	Werkloosheidswet	Wet Werkloosheidsvoorziening	Rijksgroepsregulering Werkloze Werknemers	De Algemene Bijstandswet
Voor wie en wanneer:		Werknemers, die onvrijwillig werkloos zijn geworden en in de afgelopen 12 maanden tenminste een half jaar (130 werkdagen) hebben gewerkt, krijgen gedurende 6 weken wachtgeld. Daarna volgt de WW-uitkering.	Werknemers, die onvrijwillig werkloos zijn geworden en tenminste een half jaar (130 werkdagen) gedurende het afgelopen jaar hebben gewerkt, krijgen gedurende 6 maanden een WW-uitkering. Van die 6 maanden gaan echter de 8 weken waarin (eventueel) wachtgeld is ontvangen af. Na de WW volgt de WWV.	Werknemers van 23 jaar en ouder, die werkloos zijn geworden en gedurende het laatste jaar voor hun werkloos worden tenminste een half jaar (130 werkdagen) hebben gewerkt, krijgen gedurende 2 jaar een WWV-uitkering. Jongeren onder de 23 krijgen alleen een uitkering als zij in de drie jaar voor hun werkloosheid tenminste 130 weken (2 1/2 jaar) hebben gewerkt. Hun uitkering stopt bovendien na één jaar. Bij gedwongen ontslag komt de WWV na de WW. Na de WWV volgt de RWW ofwel 'bijstand'. Zie men nog in de WWV op het moment dat men 80 wordt (bij ontslag op 67,5 jarige leeftijd of daarna), dan kan de WWV worden verlengd tot 65 jaar.	De Bijstand voor werklozen, die geen recht (meer) hebben op WW of WWV, en voor anderen die voor hun inkomen aangewezen zijn op arbeid in loondienst. De ontvanger van een RWW-uitkering moet als werkzoekende ingeschreven zijn bij het arbeidsbureau en ook bereid zijn passend ander werk te aanvaarden dan wel zich te laten ontscholen.	'De Bijstand' is voor iedere Nederlander, die niet zelf in de noodzakelijke kosten van het bestaan kan voorzien. De ontvanger van Bijstand moet proberen de wél te doen, met andere woorden, hij moet proberen een baan te vinden als dat redelijkerwijs van hem verlangd kan worden (dus niet een moeder alleen of een betaler). De Bijstand helpt ook mensen die door speciale omstandigheden niet rond kunnen komen van hun loon of uitkering.
Hoogte bruto uitkering:	Bruto loon: 18-jarige: / 922 minim. alleen: / 2.048 minim. gezin: / 2.048 modaal: / 2.790 2 x modaal: / 3.581 Plus jaarlijks 7,6 % of 8 % vakantiegeld, afhankelijk van hoeveel geld in de bedrijfstak wordt ingeleverd voor korter werken.	80 % van het laatstverdiende brutoloon (gemiddelde van de laatste 13 weken loon). Maar nooit meer dan / 4292 bruto per maand (exclusief vakantiegeld; van de WW-uitkering wordt 7,5 % gereserveerd, en in mei uitbetaald als vakantiegeld. Bij het loon dat bepaald is voor de hoogte van de uitkering tellt niet mee: overwerkbeloningen, gratificaties, winstdelingen. Wel tot het loon behoort vakantiegeld. De uitkeringen worden over het algemeen aangepast aan de loonontwikkeling in het beroep van de werknemer.	76 % van gemiddelde bruto loon dat gedurende de laatste 6 weken werd verhandeld, vakantiegeld meegeteld, maar overwerkbeloningen, gratificaties, winstdeling, toeslagen op dertien maanden uitkering tellen niet mee. De WWV zelf keert (als enige wet) het vakantiegeld in maandelijkse moedjes uit. Een WW-uitkering bedraagt nooit meer dan / 2.267 bruto per maand, inclusief vakantiegeld. De uitkering wordt 2 x per jaar aangepast aan de algemene loonontwikkeling.	De RWW en ABW stikken niet maar het vroegere inkomen. De uitkeringen zijn afhankelijk van gesimuleerde en leef-tijd. RWW- en ABW-ken uit of vullen aan tot, voor gehuuden, het netto minimum-loon: / 1.446,76 per maand. Bijstandsmoeders krijgen netto / 1.391,16. Alleenstaanden van 23 en ouder krijgen netto / 1.612. Wie jonger is krijgt minder, afhankelijk van leeftijd en de vraag of men uit of thuis woont. De RWW en de Bijstand keren vakantiegeld uit. Huursubsidie wordt niet gekort op de uitkering. Eigen vermogen groter dan	/ 16.200 (alleenstaanden: / 1.600) moet eerst 'opgevoet' worden. De eerste / 30.000 van de waarde van het eigen huis (minus hypotheekschuld) mag betaald worden. Daarboven is de helft vrij, maar nooit meer dan / 74.000 (alleenstaanden: de eerste / 22.400 vrij, daarboven de helft, tot maximaal / 61.400). De ABW betaalt, indien nodig, méér dan het 'minimumloon': zoals een bejaardentehuis de duffender is dan de AOW. En wie van loon of uitkering door bijzondere omstandigheden niet kan rondkomen kan een beroep doen op de ABW.	
Inhoudingen: (wat wordt op de bruto uitkering ingehouden, tussen haakjes wil zeggen: verve-ningsbijdrage)	WW, ZW, WAO, AOW/AWW, Loonbelasting en eventueel Ziekenfonds.	(WW), ZW, WAO, AOW/AWW, Loonbelasting en eventueel Ziekenfonds.	(ZW), (WW), WAO, AOW/AWW, Loonbelasting en eventueel Ziekenfonds.	De uitkeringen zijn netto. De uitkerende instantie neemt wel een aantal premies voor s'n rekening, waaronder de (verplichte) Ziekenfondsverzekering.	De uitkeringen zijn netto. De uitkerende instantie neemt wel een aantal premies voor s'n rekening, waaronder een vrijwillige Ziekenfondsverzekering.	
Maandelijks netto uitkering: *premie particuliere ziektekostenverzekering algevoerd	18-jarige: / 696 minim. alleen: / 1.282 minim. gezin: / 1.466 modaal: / 1.771 2 x modaal: *) / 2.771 (gemiddeld, exclusief vakantiegeld)	18-jarige: / 875 minim. alleen: / 1.139 minim. gezin: / 1.466 modaal: / 1.856 2 x modaal: *) / 2.857 exclusief vakantiegeld.	18-jarige: / 980 minim. alleen: / 1.121 minim. gezin: / 1.529 modaal: / 1.575 2 x modaal: *) / 2.199 inclusief vakantiegeld. De 18-jarige moet over het algemeen zijn heel zoeke in de Bijstand.	18-jarige: / 787 minim. alleen: / 1.612 minim. gezin: / 1.446 modaal: / 1.446 2 x modaal: / 1.446 Bijstandsmoeder / 1.391 exclusief vakantiegeld.		
Vakantiegeld netto:	18-jarige: / 628 minim. alleen: / 786 minim. gezin: / 904 modaal: / 1.056 2 x modaal: / 1.922	18-jarige: / 616 minim. alleen: / 928 minim. gezin: / 903 modaal: / 995 2 x modaal: / 1.723	Vakantiegeld zit al in de maandelijks uitkeringen.	18-jarige: / 368 minim. alleen: / 628 minim. gezin: / 697 modaal: / 697 2 x modaal: / 897 bijstandsmoeder / 807		
Orgaan dat uitbetaling regelt:		Bedrijfsvereniging, ten laste van het Wachgeldfonds.	Bedrijfsvereniging, ten laste van het Algemeen Werkloosheidsfonds.	Sociale dienst gemeente, ten laste van 'de schatkist'.	De sociale dienst van de gemeente, die de kosten weer grotendeels vergoed krijgt uit de schatkist.	De sociale dienst van de gemeente, die de kosten weer grotendeels vergoed krijgt uit de schatkist.
Aantal mensen met uitkering: raming 1983, uitge-drukt in 'mensen'		134.000	255.000	255.000	156.000 (bejaarden met ren aanvullende Bijstandsuitkering, en tijdelijke hulp niet meegeteld).	

ZW Ziekewet	AAW Algemeen Arbeids- ongeschiktheidswet	WAO Wet op de Arbeids- ongeschiktheidver- zekering	AWBZ Algemeen Wet Bij- zondere Ziekte- kosten	ZFW Ziektenfondswet	AKW Algemeen Kinder- bijslagwet	AOW Algemeen Ouder- domswet	AWW Algemeen Weduwen- en Waisenwet
Wie in loondienst is en door ziekte of ongevallen niet meer in staat is zijn/haar eigen werk te verrichten krijgt ziektengeld gedurende ten hoogste 52 weken. Langer ziek: dan in de WAO. Ook wie een WW-uitkering krijgt en ziek wordt krijgt ziektengeld.	Minimum-uitkering voor iedere arbeidsongeschikte die in Nederland woont of in loondienst werkt. Hij of zij moet verder ouder zijn dan 15 jaar, langer dan 52 weken, en bovendien het jaar ervoor minstens ongeveer / 4.300 bruto hebben verdiend. (Dit laatste geldt niet voor mensen die al sinds hun jeugd gehandicapt zijn).	Voor werknemers in loondienst en werklozen met een WW of WWV-zakering, die minstens 15 % arbeidsongeschikt zijn, en na 52 weken ziekte nog niet in staat zijn passend werk te verrichten. De WAO is een verplichte werk-nemersverzekering die aanvulling biedt op de AAW basis-uitkering.	Voor iedereen die in Nederland woont of in loondienst werkt, ongeacht nationaliteit of leeftijd.	1 Verplichte verzekering voor ieder die ook voor de Ziektewet is verzekerd, behalve als het vaste bruto loon, zoals dat op de peildatum 1 november 1982 werd vastgesteld, hoger is dan / 46.550 per jaar. Boven deze Ziektenfondsgrens kan men zich slechts particulier verzekeren. Echtcgenoten en kinderen die voor Kinderbijslag in samenwerking komen zijn gratis meeverzekerd. 2 Bejaarden verzekering voor 65-plussers met een bruto jaarinkomen beneden / 23.000. 3 Vrijwillige verzekering voor ieder ander met een bruto jaarinkomen van minder dan / 46.550.	Ieder die in Nederland woont of in loondienst werkt, en verzorger is van een of meer kinderen, krijgt, ongeacht zijn inkomen, Kinderbijslag. In sommige gevallen est de wet dat het kind financieel ten laste van de verzorger komt (bijvoorbeeld als het kind ouder is dan 16 of buitenshuis woont).	Pensioenregeling voor iedereen die in Nederland woont of in loondienst woont. Wie 65 wordt en getrouwd is krijgt een gehuwdpensioen, wie ongehuwd is een (lager) ongehuwdpensioen. Bij echtparen is de leeftijd van de man in het algemeen beslissend. Samenwonenden en krijgen samen meer dan een echtpaar.	Voor alle vrouwen (met en zonder kinderen) wier echtgenoot in Nederland woonde of werkte was. Wie ouder dan 40 jaar is krijgt ouderpensioen tot aan haar 65ste jaar. Dan volgt AOW. Dit geldt ook voor vrouwen onder 40 zolang zij een kind hebben, zwanger zijn of arbeidsongeschikt zijn. Overige weduwen krijgen een tijdelijke ouderpensioenuitkering. Volle wezen krijgen een wezenpensioen.
Minste twee dagen gewen uitkering (meestal betaald wegweger door); 100 % van het laatsteverdiende bruto loon, maar nooit meer dan bruto / 4465 per maand. De ZW keert geen va-kantiegeld toe. De werkgever moet echter het volle vakantiegeld uitkeren. De meeste werkgevers vullen tijdens ziekte het netto-ziektegeld aan tot 100 % van het nettoloon. Bij zwangerschap bedraagt de uitkering 4 weken voor en na bevalling 100 % van het bruto loon.	Hoogte niet afhankelijk van het laatsteverdiende loon, maar van de maas van arbeid-ongeschiktheid. De WAO is echter afhankelijk van het inkomen van de partner. Voor mensen die goddelijk arbeidsongeschikt zijn en voor jongeren gelden lagere uitkeringen. De AAW keert vakantiegeld uit. Verder betaald de AAW sommige extra kosten die een arbeidsongeschikte moet maken om toch te kunnen werken, of om zijn leefbaarheid te verbeteren (bijv. rolstoel).	De hoogte van de uitkering hangt af van de mate van invaliditeit en de hoogte van het laatsteverdiende loon. De WAO bedraagt maximaal 80 % van het bruto loon in het voorafgaande jaar (inclusief vakantiegeld, gratificaties, sancties etc., maar over het algemeen zonder overwerkbeloningen). De uitkering bedraagt nooit meer dan bruto / 4.250 per maand (exclusief 7,5 % vakantiegeld).	De AWBZ neemt de kosten op zich van bijzondere ziektekosten, zoals kosten van vervoer naar ziekenhuis, inrichting of sanatorium (alleen wanneer die vervoering langer dan 600 kilometer is), kosten van geneesmiddelen, behandelingskosten, sociale-psychiatrische hulp.	Het Ziektenfonds neemt in de meeste gevallen de kosten op zich van medische hulp, geneesmiddelen, ziekenvervoer etc. Voor medijnen op recept moet per voorgeschreven hoeveelheid een eigen bijdrage van / 2,50 worden betaald. Per jaar echter nooit meer dan / 125.	Vaste bedragen per kind, die hoger zijn naarmate het kind ouder is. Verder is de bijlage hoger als er nog meer kinderen zijn en als bijvoorbeld buitenshuis gestudeerd wordt. Enkele voorbeelden met bedragen per maand: 'eerste' kind dat nu geboren wordt: / 48 (het laagste bedrag); kind van 1 plus kind van 2 jaar: / 89 plus / 58; kind van 10 plus kind van 15: / 127 plus / 125; kind van 15 plus buitenshuis studierend kind van 18: / 157 plus / 451.	Het netto gehuwd-pensioen is gelijk aan het netto minimum-maandloon, ongehuwd krijgen kinderen 70 %. De volgen- de bruto-bedragen zijn hiervan afgeleid: gehuwd: / 1.564 ongetrouwd: / 1.089 Daarnaast krijgen AOW'ers een vakantiegeld dat neto weer gelijk is aan het netto-vakantiegeld van een minimumlooner.	De bruto-uitkeringen, per maand, zijn gelijk aan de AOW-uitkeringen: weduwe zonder kinderen: / 1.089 weduwe met kinderen: plus bovendien vakantiegeld, gelijk aan AOW-vakantiegeld. Volle wezen krijgen, afhankelijk van de leeftijd, / 269 tot / 697 bruto per maand.
Premies AOW/AWW en Loonbelasting. Andere premies worden nooit van het ziektengeld ingehouden, vandaar dat de netto ziekte-uitkering maar weinig afwijkt van 100 % van het normale netto-loon.	Premies AOW/AWW, Loonbelasting en in sommige gevallen premie Ziektenfonds.	Premies (WW), (ZW), (WAO), AOW/AWW, Loonbelasting en eventueel Ziektenfonds.	Geen inhoudingen.	Geen inhoudingen.	Geen, de kinderbijslag is neto en onbelast.	Loonbelasting, premie Ziektenfonds (moet even tussel zelf afgedragen worden).	Loonbelasting, eventueel Ziektenfonds-premie.
18-jarige: / 854 minin alleen: / 1.116 minin gezin: / 1.383 modaal: / 1.983 2 x modaal: *) / 2.584 exclusief vakantiegeld. De meeste werkgevers betalen tijdens ziekte het normale netto loon door.	18-jarige: / 798 minin alleen: / 997 minin gezin: / 1.426 modaal: / 1.626 2 x modaal: *) / 1.426 exclusief vakantiegeld (bedragen gelden voor mensen die volgend jaar arbeidsongeschikt zijn verklar- d).	18-jarige: / 676 minin alleen: / 1.234 minin gezin: / 1.443 modaal: / 1.531 2 x modaal: *) / 2.524 exclusief vakantiegeld, inclusief AAW-basisuitkering (bedragen gelden voor solde- dig arbeidsongeschikten).			Zie 'Hoogte bruto uitkering'.	echtpaar: / 1.446 alleenstaand: / 1.012 exclusief vakantiegeld, excl. andere pensioenen. Let op: de vrijwillige premie Ziektenfonds (/ 35,70) is al afgetrokken.	Weduwen: zonder kind: / 991 met kind: / 1.400 (Indien overleden echtgenoot niet verplicht in Ziektenfonds zat zijn deze bedragen: / 869 en / 1.303) exclusief vakantiegeld
De Ziektewet keert geen vakantiegeld uit, maar de werkgever moet - ook over de ziekteperiode - het volle vakantiegeld uitkeren.	18-jarige: / 532 minin alleen: / 800 minin gezin: / 1.119 modaal: / 1.119 2 x modaal: / 1.119	18-jarige: / 505 minin alleen: / 894 minin gezin: / 977 2 x modaal: / 1.716	Ziektenfonds, particuliere verzekeringen en ambtenarenverzekeringen.	Ziektenfonds.	Raad van Arbeid.	echtpaar: / 897 alleenstaand: / 628	weduwen: zonder kind: / 628 met kind: / 897
Bedrijfsvereniging, met laste van de ziektegedas.	Bedrijfsverenigingen, ten laste van het Algemeen Arbeidsongeschiktheidfonds.	Bedrijfsvereniging, ten laste van Arbeidsongeschiktheidfonds.	Ziektenfonds, particuliere verzekeringen en ambtenarenverzekeringen.	Ziektenfonds.	Raad van Arbeid.	Sociale Verzekering-bank.	Sociale Verzekering-bank
Alle ziekte-dagen bij elkaar geteld komen overeen met een vol jaar werk van 256.000 mensen.	Ongerekend 174.000 volledige AAW-uitkeringen aan mensen die alleen AAW krijgen, plus nog 263.000 uitkeringen aan mensen met een aanvullende WAO.	473.000		gezinsleden meegedeeld zijn verzekerd: verplicht: 7,6 miljoen bejaard: 1,1 miljoen vrijwillig: 1,5 miljoen	4,8 miljoen 'kinderen' (waarbij bijvoorbeeld een buitenshuis studierend kind waarvoor drievoudige bijslag is gegeven ook voor drie is meegedeeld)	1.339.000	167.000

OVERZICHT SOCIALE VOORZIENINGEN

Naam sociale voorziening:	In loon- diest	WW Wachgeldverzekering Werkloosheidswet		WWV Wet Werkloosheids- voorziening	RWW Rijksgroeping Werkloze Werk- nemers	ABW De Algemene Bij- standswet
Totaal bedrag uitkeringen:				/ 6,8 miljard	/ 3,4 miljard	/ 2,5 miljard
Wat betaalt de staat:		0,0		Geheel	Geheel	Geheel
Premie die in totaal moet worden betaald: <small>(dag- en jaargrenzen zijn inclusief vakantiegeld, de daarbij becijferde maanden zijn exclusief vakantiegeld.)</small>		0,9 % gemiddeld (per bedrijf/verzekering verschillend) van het premie-inkomen, maar over niet meer dan / 282 per dag (/ 5.281 per maand). Verwacht wordt dat de premie dit jaar stijgt tot gemiddeld 1 procent.	2,9 % van het premie-inkomen, maar niet over meer dan / 282 per dag (/ 5.281 per maand).	0,0 %		0,0 %
Wie moet premie betalen:		werknem.: 0,45 % werkgev.: 0,45 % <small>(gemiddeld, per bedrijf/verzekering verschillend)</small>	werknem.: 3,9 % werkgev.: 0,0 %	werknem.: 0,0 % werkgev.: 0,0 %		werknem.: 0,0 % werkgev.: 0,0 %
Premie voor werknemer in gulden:		18-jarige: / 4,10 minin alleen: / 0,22 minin gesin: / 0,22 modaal: / 12,29 2 x modaal: / 23,76	18-jarige: / 36,35 minin alleen: / 79,90 minin gesin: / 79,90 modaal: / 187,28 2 x modaal: / 365,55	18-jarige: / 0,00 minin alleen: / 0,00 minin gesin: / 0,00 modaal: / 0,00 2 x modaal: / 0,00	18-jarige: / 0,00 minin alleen: / 0,00 minin gesin: / 0,00 modaal: / 0,00 2 x modaal: / 0,00	18-jarige: / 0,00 minin alleen: / 0,00 minin gesin: / 0,00 modaal: / 0,00 2 x modaal: / 0,00
Premie voor werkgever in gulden:		18-jarige: / 4,10 minin alleen: / 0,22 minin gesin: / 0,22 modaal: / 12,29 2 x modaal: / 23,76	18-jarige: / 0,00 minin alleen: / 0,00 minin gesin: / 0,00 modaal: / 0,00 2 x modaal: / 0,00	18-jarige: / 0,00 minin alleen: / 0,00 minin gesin: / 0,00 modaal: / 0,00 2 x modaal: / 0,00	18-jarige: / 0,00 minin alleen: / 0,00 minin gesin: / 0,00 modaal: / 0,00 2 x modaal: / 0,00	18-jarige: / 0,00 minin alleen: / 0,00 minin gesin: / 0,00 modaal: / 0,00 2 x modaal: / 0,00
Opmerkingen:		Wachtpgeld en werkloosheidsuitkering zijn ondergebracht in één wet, de WW. De premie wordt doorgegaan ook samengeteld op de loonstrook aangetroffen.			RWW en Bijstand worden doorgegaan als een en hetzelfde gesin. Daarnaast zijn er nog Rijksgroepingen voor zelfstandigen, gepensioneerden, ambouwers, thuislozen, en woonwagenvoerders, die op details nu gelijk zijn aan de gewone Bijstand. De Rijksgroeping voor oorspronkelijke	kent wel - in beperkte mate - van het vroegere inkomen afhankelijk uitkeringen. De Rijksgroeping Bestedende Kunstenaars, de 'contra-prestatie', laat de kunstenaar kunstwerken inleveren in full voor de uitkering, maar dwingt ze dan ook niet een geheel andere baan aan te nemen.

DE WIR WAR VAN ONZE

door MARC LAAN en HENRY VAN MEEUWEN

Het Parool rekende uit hoeveel lemand met een uitkering maandelijks schoon ontvangt, in vergelijking met z'n netto-loon. De vijf voorbeelden die daarvoor gekozen werden zijn:

- een jongere van 18 jaar, ongehuwd, die het minimumjeugdloon verdient (op deze pagina steeds afgekort tot 18-jarige);
- een alleenstaande van 23, die het normale minimumloon verdient (afgekort tot minin alleen);
- een gehuwde die het minimumloon verdient (afgekort tot minin gesin);
- een gehuwde die het modale - het meest voorkomende - loon verdient (afgekort tot modaal);
- een gehuwde die tweemaal het

modale loon verdient (afgekort tot 2 x modaal).

Bij de netto-uitkeringen voor de gehuwde minimumlooner telt men het effect van de roemruchte 'netto-netto-koppeling'. Dit is het systeem waarin de laagste sociale uitkeringen niet lager mogen zijn dan het wettelijk vastgestelde minimumloon. Wie in een sociale uitkering belandt sakt normaal gesproken naar 80 of 75 procent van zijn laatste verdiende inkomen. Dit geldt echter niet voor een minimumlooner; hij kan niet onder het wettelijk minimum loon (wel maandelijks 1/12 van het jaarlijkse vakantiegeld metellen) door het wegvallen van de reïskosten/tek voor AOW-premie en loonbelasting. Verder zijn kleine onderlinge verschillen tussen mini-

muutkeringen terug te voeren tot de verschillende manieren waarop diverse uitkeringen de 'lengte' van een maand vaststellen (zie verderop bij de berekening van de daglonen).

Een waarschuwing is op z'n plaats.

In de berekeningen wordt een gemiddelds werknemer en uitkeringsretractor dicht benaderd. Iedere inkomensituatie is echter weer anders. Niet andere woorden: geen vergelijkingen met de eigen loonstrook maken. Dat geldt zeker voor ambtenaren, voor wie de premieverdeling tussen werkgever en werknemer anders is dan in bovenstaand schema en voor wie, bij ontslag, een royale wachtdagregeling geldt. Ook bij bouwvakkers kunnen - vanwege het systeem van vakantiebonnen - de bruto-netto-berekeningen anders uitvallen.

Maar de verschillende bedragen in het schema hierboven mogen wel onderling worden vergeleken. Zo laat de rubriek *Maandelijks netto uitkering* zien wat er met het inkomen gebeurt als men met een bepaald inkomen werkloos of arbeidsongeschikt wordt. Die inkomensachteruitgang doet wel weer het recht op huursubsidie toenemen, wat de 'pun' enigszins kan vermachen.

De netto bedragen in dit overzicht zijn afgeleid uit de bruto bedragen, waarvan allerlei sociale premies en loonbelasting worden afgetrokken. In de berekeningen is uitgegaan van de volgende situatie:

- er wordt/is geen overwerk verricht;
- er zijn geen bijverdiensten, noch van de werkgever, noch van diens echtgenote(s).

ZW Ziektewet	AAW Algemene Arbeids- omgeschiktheidswet	WAO Wet op de Arbeids- omgeschiktheidver- zekering	AWBZ Algemene Wet Bij- sondere Ziekten- len	ZFW Ziekenfondswet	AKW Algemene Kinder- bijslagwet	AOW Algemene Ouder- domwet	AWW Algemene Wadun- en Wrenwet
/ 6,2 miljard	/ 8,7 miljard	/ 13,6 miljard (waar- van 5,3 miljard uit de AAW-voel)	/ 6,1 miljard	/ 13,9 miljard	/ 7,4 miljard	/ 21,7 miljard	/ 2,6 miljard
0,0	/ 0,6 miljard	0,0	/ 0,5 miljard	/ 1,8 miljard	0,00	/ 0,2 miljard	
Gemiddeld 6,4 % (verschillen per be- drijfsak, inclusief 0,36 % voor boven- wettelijke voorze- ningen van het pre- mie-inkomen, maar niet over meer dan / 282 per dag (/ 6.281 per maand).	5,05 % van het be- lastbaar loon, maar niet over meer dan / 61.150 per jaar (/ 4.740 per maand).	21,15 % over het be- drag dat het premie- inkomen hoger is dan / 84 per dag (/ 2.037 per maand). Premie-inkomens hoger dan bruto / 282 per dag (/ 6.281 per maand exclusief van- kantiegetijd betalen echter nooit meer dan een vaste maxi- mumpremie.	4,46 % van het be- lastbaar loon, maar niet over meer dan / 61.150 per jaar (/ 4.740 per maand, exclusief vakantie- getijd).	Verplicht verzeker- den: 9,6 % van het premie-inkomen, maar niet over meer dan / 182 per dag (on- geveer / 3.064 per maand). Daarvoor is dan het hele gezin verzekerd. Bedaarden: premie stijgt met het inkomen. Vrijwillig per gezin: premie verschilt per ziekenfonds; bij ho- ger inkomen stijgt de premie	4,75 procent van het belastbaar loon, maar niet hoger wordt vastgesteld dan / 61.150 per jaar (/ 4.740 per maand, exclusief vakantie- getijd).	11,85 % van het be- lastbaar loon, maar niet over meer dan / 61.150 per jaar (/ 4.740 per maand, exclusief vakantie- getijd). Veel loonadi- ministraties houden overigens bij mensen die meer verdienen de eerste maanden 'tevelen, in, tot de maximum jaarpre- mie van / 2.246 is be- reikt.	1,35 % van het be- lastbaar loon, maar niet over meer dan / 61.150 per jaar (/ 4.740 per maand, exclusief vakantie- getijd). Veel loonadi- ministraties houden overigens bij mensen die meer verdienen de eerste maanden 'tevelen, in, tot de maximum jaarpre- mie van / 626 is be- reikt.
werknem.: 1,35 % werkgev.: 0,6 % Deze percentages zijn landelijke gemiddelen, die per bedrijfstak kunnen verschillen. Westelijk hoeven werknemers slechts 1 procent ziektever- premie te betalen, maar aanvullende verzekeringsovereen- komsten mogen aan de werknemer worden doorberekend.	werknem.: 0,00 % werkgev.: 2,05 %	Overnemen: 1,30 % werkgev.: 2,96 % Werk van de eerste / 2.037 per maand (ook de sinds waarin loon plus vakantietijd wordt betaald.) Is men geen premie ver- schuldigd.	werknem.: 0,00 % werkgev.: 4,46 %	werknem.: 4,9 % werkgev.: 4,9 % Bedaarden: minimaal (voor mensen met al- leen AOW) / 35,70 per maand; maximaal / 213,00 per maand. Vrijwillig per gezin: minimaal / 184 per maand (verschilt per ziekenfonds en stijgt met inkomen; reduc- ties soms mogelijk).	werknem.: 0,00 % werkgev.: 4,75 %	werknem.: 11,85 % werkgev.: 0,00 %	werknem.: 1,35 % werkgev.: 0,00 %
18-jarige: / 12,58 minin alleen: / 27,46 minin gezin: / 27,00 modaal: / 27,18 2 x modaal: / 71,23	18-jarige: / 0,00 minin alleen: / 0,00 minin gezin: / 0,00 modaal: / 0,00 2 x modaal: / 0,00	18-jarige: / 0,00 minin alleen: / 2,21 minin gezin: / 2,21 modaal: / 136,25 2 x modaal: / 590,40	18-jarige: / 0,00 minin alleen: / 0,00 minin gezin: / 0,00 modaal: / 134,88 2 x modaal: / 0,00	18-jarige: / 45,88 minin alleen: / 100,39 minin gezin: / 100,39 modaal: / 134,88 2 x modaal: / 0,00	18-jarige: / 0,00 minin alleen: / 0,00 minin gezin: / 0,00 modaal: / 0,00 2 x modaal: / 0,00	18-jarige: / 102,61 minin alleen: / 230,63 minin gezin: / 230,63 modaal: / 230,14 2 x modaal: / 523,82	18-jarige: / 11,69 minin alleen: / 26,27 minin gezin: / 26,27 modaal: / 33,96 2 x modaal: / 59,68
18-jarige: / 47,00 minin alleen: / 103,47 minin gezin: / 103,47 modaal: / 130,01 2 x modaal: / 360,68	18-jarige: / 43,76 minin alleen: / 98,39 minin gezin: / 98,39 modaal: / 127,19 2 x modaal: / 223,40	18-jarige: / 0,00 minin alleen: / 0,38 minin gezin: / 0,38 modaal: / 21,23 2 x modaal: / 95,70	18-jarige: / 38,52 minin alleen: / 86,88 minin gezin: / 86,88 modaal: / 111,92 2 x modaal: / 196,64	18-jarige: / 45,88 minin alleen: / 100,39 minin gezin: / 100,39 modaal: / 134,88 2 x modaal: / 0,00	18-jarige: / 41,15 minin alleen: / 92,48 minin gezin: / 92,48 modaal: / 119,86 2 x modaal: / 210,00	18-jarige: / 0,00 minin alleen: / 0,00 minin gezin: / 0,00 modaal: / 0,00 2 x modaal: / 0,00	18-jarige: / 0,00 minin alleen: / 0,00 minin gezin: / 0,00 modaal: / 0,00 2 x modaal: / 0,00
Zelfstandigen krijgen een ziekengetid (ze betalen ook geen pre- mie). WAO-ers behouden bij ziekte hun uitke- ring. Ambtsaanw. in vaste dienst krijgen geen ziekengetid, maar be- houden de eerste 16 maanden 100 % loon; daarna 80 %, Ambts- aanw. die niet in vast- te dienst zijn behou- den 12 maanden 100 %, daarna 80 %.	De AAW-uitkering is een 'minimum'-uitke- ring voor iedereen die een inkomen uit arbeid heeft (gehad). Alleen werknemers krijven hun AAW met een WAO-uitke- ring aanvullend tot maximaal 50 % van hun laatstverdiende loon.	Omdat de WAO een aanvulling is op de AAW-uitkering (waar- voor de werkge- ver reeds de premie heeft betaald), zijn werknemers geen premie verschuldigd over het eerste deel van hun inkomen. Bij volledige arbeids- omgeschiktheid (80 tot 100 %) is de netto WAO-uitkering nooit lager dan het netto minimumloon. Wie minder dan 80 % ar- beitsomgeschikt is, krijgt een deel-uitke- ring en zal meestal passend werk erbij moeten zoeken. Te dat er niet dan kan de WW het inkomen aanvullen.	Ongehuwen ouder dan 16 jaar die op kosten van de AWBZ lagere dan een half jaar in een inrichting worden verpleegd moeten meestal zelf in de kosten bijdra- gen. Dit geldt voor voor echtparen die beiden worden ver- pleegd. De hoogte van deze Eigen Bij- drage is afhankelijk van de hoogte van het inkomen, maar kan nooit meer dan / 1.250 per maand be- dragen. Verpleegde ehuwden van wie de partner niet in een verpleeginrichting ligt, betalen maande- lijks een Eigen Bij- drage van / 180.	Bechgenoten(en) en kinderen die werken tegen een loon onder de ziekenfondsgrens zijn zelf verplicht verzekerd en moeten hun eigen premie be- talen. Een particulier ver- zekering kost voor een gezin met 2 kin- deren rond / 284 per maand.	De AOW is een mini- mumuitkering. And- ere pensioenen kun- nen er dus nooit op in mindering worden gebracht. Ook mag een AOW'er bijver- dienen zonder dat daarop de uitke- ring gekort wordt. Wie een pouce in het buitenland heeft ge- woond en gewerkt be- treft dan de schijnbaar lagere grens voor de AOW-premie, te weten / 450 belastbaar inkomen per maand.	De AWW-premie wordt op dezelfde wijze en tegelijkertijd met de AOW-premie ingehouden. De AOW-plus AWW- premie staan dan ook vaak onder de uitke- 'AOW' of 'Volksver- zekeringen' samen- gevoegd op de loonstrook of belastingaanslag.	

- er zijn géén tantèmes, gratificaties, kleingedroegen of wat dan ook;
- er wordt wel 7,6 procent vakantiegeld uitbetaald;
- over wat de werknemer moet verdienen dan het minimumloon - betaalde hij 8,1 procent pensioenpremie (dit pensioen valt ook te zijner tijd de AOW - een uitkering ter hoogte van het minimumloon - aan tot 70 of 50 procent van het vroegere loon; zodra de werknemer hij van een uitkering moet leven stopt hij met betalen van pensioenpremie; voor een werkloze heeft het opbouwen van een pensioen weinig zin, want hij komt uiteindelijk in de Buit - eventueel de AOW en uitke - ring met betalen van pensioenpremie; voor een werkloze heeft het opbouwen van een pensioen weinig zin, want hij komt uiteindelijk in de Buit - eventueel de AOW en uitke - ring met betalen van pensioenpremie; voor een werkloze heeft het opbouwen van een pensioen weinig zin, want hij komt uiteindelijk in de Buit - eventueel de AOW en uitke - ring met betalen van pensioenpremie;
- er wordt geen VUT-premie op het

- loon ingehouden;
- de gemiddelde sociale premies zijn ingehouden (normige verschillen van bedrijfs tot bedrijfs);
- er is vanuit gegaan dat 'twee maal modaal' niet in het Ziekenfonds zit maar schijnbaar, vrouw en twee kinderen particulier heeft verze - kerde; de premie daarvan, / 384 per maand, is om de netto-bedragen vergelijkbaar te maken, in mindering gebracht op zijn loon en uitke - ring;
- de tabellen voor de loonbelasting zijn toegepast, zonder vermindering wegens bijvoorbeeld rente-af trek;
- twee maal modaal' in loondienst verdient meer dan de maximale premiegrens WW, ZW en WAO; de daaruit voortvloeiende maximum premie is in deze berekeningen eer - lijke verdeeld over 12 maandenlarsen en vakantietijd (sommige loon - administraties doen dat anders);
- eventuele Kinderbijslag is niet in

de netto-bedragen meegeld; die bijslag is overigens 'schoon' en verandert niet als men van een baan in een sociale uitkering terecht komt.

☆☆☆

In de kolom 'Premie die betaald moet worden' staan twee soorten in - komens waarover het betreffende premiepercentage gegeven wordt:

- 'premie-inkomsten' betekent het bruto loon minus de pensioenpre - mie;
- 'belastbaar inkomen' betekent bruto loon, mln pensioenpremie, mln door de werknemer betaalde premies WW, ZW en WAO, plus de door de werkgever betaalde zie - kensomslag, mln of kosten van ver - werving (4 % regeling), voor werken - den, WW-en-ZW-uitkering) of vaste kostenaf trek van / 150 (andere uit - keringen).

Het belastbare inkomen is, door a)

de aftrekposten, aanroerlijk lager dan het bruto loon. De grens waarboven de premies WW, ZW en WAO in guidens niet meer toe - nemen, / 5299 premie-inkomsten per maand, wordt dan ook eerder be - treft dan de schijnbaar lagere grens voor de AOW-premie, te weten / 450 belastbaar inkomen per maand.

☆☆☆

Veel sociale wetten werken met daglonen. De wetten, maar ook de instanties die ze uitvoeren, verschillen echter van mening over hoeveel werkdagen er in een maand zitten. De premieheffing (maximum en minimum) wordt dan ook eerder berekend door te kijken hoeveel werkdagen een bepaald jaar telt. Dit jaar zijn het er 280, en dit getal is, waar nodig, in de berekeningen gehanteerd. De WW, WVV en Bijstand komen uit abril er 21,67 dagen in een maand zitten, terwijl de WAO en

AAW uitgasa van 21,75 werkdagen. Ook die getallen zijn waar nodig in de becijferingen gebruikt. Sommige loonadministraties en bedrijfsver - roningen doen het echter anders en dat kan enkele guidens in de netto - bedragen uitmaken.

☆☆☆

Wie een uitkering ontvangt is vaak niet meer verzekerd voor andere uitkeringen - bijvoorbeeld voor arbeidsomgeschiktheid is een WAO-uitkering ontvangst valt niet meer onder de WW-verzekering. Hij hoeft dan ook geen premie meer te betalen voor die verzekering. Om de samen - hang tussen vroeger loon en uitke - ring niet onnodig ingewikkeld te maken zijn de zogeheten perue - ningsofdragen uitgevonden. Van de bruto uitkering wordt dan een bedrag ingehouden dat even groot is als die premies. De vereringsbij - dragen staan in de kolom 'houdbou - gende' tussen hakjes.

SOCIALE UITKERINGEN

11. BEROEPSMOGELIJKHEDEN

Om een indruk te geven van de mogelijkheden die een werkloze krachtens de WW, WWV, RWW of ABW heeft, om in beroep te gaan tegen een beslissing van het betreffende uitvoeringsorgaan, geven wij in het navolgende een globale beschrijving van de verschillende procedures⁽³⁵⁾.

Hiervoor relevante adressen zijn te vinden in hoofdstuk 12: Adreslijst, terwijl voor een overzicht van de inhoud van de verschillende regelingen kan worden verwezen naar hoofdstuk 10: Overzicht sociale voorzieningen. Hoewel het er soms op lijkt, dat men, met behulp van het geboden overzicht zonder veel problemen zelf een procedure kan aanspannen, moet daar toch voor worden gewaarschuwd.

In de meeste gevallen is het raadzaam zich te verzekeren van rechtskundige bijstand via bijvoorbeeld een vakbond, een rechts- of wetswinkel of een bureau voor rechtshulp.

Het doel van dit overzicht is een - zij het beknopt - beeld te schetsen van de vaak ondoorzichtige gang van zaken in beroepsprocedures. Voor wie een dergelijke procedure wil aangaan, is het van belang op de hoogte te zijn met een aantal elementaire zaken, die per regeling kunnen verschillen, zoals bijvoorbeeld de beroepstermijn.

Nog een paar algemene opmerkingen:

Allereerst is het mogelijk de zaak niet persoonlijk af te handelen, maar bijvoorbeeld een vertrouwensman of -vrouw te machtigen. Iedere meerderjarige, die in Nederland woont, kan hiervoor in aanmerking komen.

In het geval dat de gemachtigde de klager vertegenwoordigt bij de behandeling van de zaak, moet deze machtiging aan de beroepsrechter schriftelijk worden meegedeeld. Daarnaast is het van essentieel belang om binnen de gestelde termijn in beroep te gaan. Is men te laat, dan wordt de zaak niet meer in behandeling genomen, tenzij het een bijzonder geval betreft. Tenslotte is het verstandig alle korrespondentie (klaagschriften, beroepschriften etc.) aangetekend te versturen.

11.1. WW

De Werkloosheidswet (WW) wordt uitgevoerd door de bedrijfsverenigingen. Is men het niet eens met een beslissing van de bedrijfsvereniging waaronder men als werknemer of -neemster ressorteert, dan kan men via de volgende procedure het oordeel vragen van een Raad van Beroep:

- A. Men moet in dat geval binnen één maand bij de betreffende bedrijfsvereniging een zgn. voor beroep vatbare beslissing aanvragen. Dit kan door een briefje te sturen, waarin ver-

meld is:

- 1) dat men het niet eens is met de beslissing van de bedrijfsvereniging, en
- 2) dat men de zaak wil voorleggen aan de Raad van Beroep. Deze voor beroep vatbare beslissing, die nodig is om in beroep te kunnen gaan, bevat:
 - de datum waarop de beslissing, waartegen de klager zich verzet, is genomen;
 - de gronden waarop deze beslissing berust;
 - het adres van de Raad van Beroep;
 - de mededeling, dat men in beroep kan gaan, en binnen welke termijn dat kan (in dit geval één maand).

B. Binnen één kalendermaand na dagtekening van de voor beroep vatbare beslissing kan men bij de desbetreffende Raad van Beroep een klaagschrift (in tweevoud) indienen. Dit klaagschrift bevat in elk geval de volgende gegevens: naam en adres van de klager, aanduiding van de beslissing tegen welke men in beroep gaat, de gronden waarop het beroep berust, en welk resultaat men van het beroep verwacht. De voor beroep vatbare beslissing (of een kopie daarvan) moet worden bijgevoegd.

Is het niet mogelijk binnen de vereiste termijn van een maand het klaagschrift bij de Raad van Beroep in te dienen, dan kan men een voorlopig klaagschrift indienen. Dit bevat de mededeling, dat men voorlopig beroep aantekent en dat men zo snel mogelijk de redenen voor het beroep zal laten weten.

C. Van het (voorlopige) klaagschrift krijgt de bedrijfsvereniging een afschrift. Binnen 14 dagen kan de bedrijfsvereniging hierop reageren in de vorm van een verweerschrift, wat overigens meestal niet gebeurt. Men ontvangt daarvan een kopie. Eventuele onjuistheden kunnen schriftelijk aan de Raad van Beroep worden meegedeeld.

D. De voorzitter van de Raad van Beroep heeft nu de keuze:

1. zelf de beslissing nemen, of:
2. de zaak laten behandelen op een rechtszitting.

Ad. 1: Zelf de beslissing nemen

Als de voorzitter (na versneld onderzoek) de zaak 'bij beschikking' afhandelt, en men het daarmee niet eens is, kan men binnen 30 dagen een verzetschrift indienen bij de Raad van Beroep. Wordt het beroep direkt kennelijk niet-ontvanke-lijk, of kennelijk ongegrond verklaard, dan kan men binnen 14 dagen verzet aantekenen. Met een verzetschrift vervalt de beschikking automatisch, en wordt de zaak op de rechtszitting gebracht.

Ad. 2: De zaak laten behandelen op de rechtszitting

2a. Als de zaak op de rechtszitting wordt gebracht, krijgt men tenminste 3 weken van te voren een kennisgeving. Men is niet verplicht te ver-schijnen, tenzij er bij de kennisgeving een oproep gevoegd is.

In de kennisgeving staat o.a. waar en wanneer men

-
- de processtukken kan inzien.
- 2b. Men mag naar de rechtszitting getuigen of deskundigen meenemen, mits men dat minstens 4 dagen voor de zitting aan de voorzitter meedeelt.
- 2c. Na de zitting neemt de Raad van Beroep een beslissing. Deze uitspraak krijgt men 3 à 6 weken na de zitting schriftelijk thuisgestuurd, voorzien van een uitgebreide toelichting.
- E. Tegen de uitspraak van de Raad van Beroep kan men binnen één maand na de datum van verzending van de uitspraak in hoger beroep gaan bij de Centrale Raad van Beroep, door middel van een beroepschrift (een klaagschrift in tweevoud + afschrift van de uitspraak van de Raad van Beroep). De procedure verloopt ongeveer op dezelfde manier als die voor de Raad van Beroep.

11.2. WWV

De Wet Werkloosheidsvoorziening (WWV) wordt uitgevoerd door Burgemeester en Wethouders van de gemeenten. Zij hebben in het algemeen de Gemeentelijke Sociale Dienst voor de uitvoering aangewezen en een kommissie ingesteld om van advies te dienen. Is men het niet eens met een afwijzing, vermindering of stopzetting van WWV, dan is de procedure als volgt:

- A. Men kan een bezwaarschrift indienen bij het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente waar men is ingeschreven, waarin men vraagt om herziening van de beslissing. Dit kan binnen 4 weken, na de dag waarop men van de bestreden beslissing redelijkerwijs kennis heeft kunnen nemen. Het bezwaarschrift bevat naam, adres, datum van afwijzing en de reden van het bezwaar.
- B. Na maximaal 5 weken deelt het gemeentebestuur de beslissing schriftelijk aan de aanvrager mee. Houdt het gemeentebestuur vast aan haar oorspronkelijke standpunt, dan moet zij de reden daarvan vermelden, en de termijn aangeven, waarbinnen men in beroep kan gaan tegen deze beslissing bij de Raad van Beroep. Deze beslissing kan worden vergeleken met de voor beroep vatbare beslissing met betrekking tot de WW. Zie voor het vervolg van de procedure onder: WW, punt 11.1.B t/m 11.1.E.

11.3. RWW EN ABW

De Rijksgroepsregeling Werkloze Werknemers (RWW) wordt uitgevoerd door Burgemeester en Wethouders van de gemeenten. Zij hebben in het algemeen de Gemeentelijke Sociale Diensten deze taak opgedragen, en zijn verplicht een kommissie in te stellen welke van advies dient bij de uitvoering van de regeling.

Ook de Algemene Bijstandswet (ABW) wordt uitgevoerd door het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten. De uitvoering wordt doorgaans opgedragen aan een College van bijstand of in grotere gemeenten aan de Gemeentelijke Sociale Dienst. Is men het niet eens met een beslissing van de gemeente over een bijstandsuitkering of RWW-uitkering, dan dient de volgende procedure gevolgd te worden:

- A. Men moet een bezwaarschrift (een brief waarin is aangegeven dat men het niet eens is met de genomen beslissing, en waarin de bezwaren zijn opgesomd) indienen bij het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente waar men is ingeschreven.
- De termijn waarbinnen dit bezwaarschrift moet worden ingediend is afhankelijk van de situatie:
1. als men, na de aanvraag, na één maand nog geen beslissing heeft ontvangen: binnen de tweede maand na aanvraag;
 2. als men vindt, dat de beslissing onjuist is: binnen één maand na ontvangst;
 3. als de beslissing niet, of niet naar behoren wordt uitgevoerd: binnen één maand.
- B. Men kan hierna in beroep gaan bij Gedeputeerde Staten door middel van een beroepschrift (een brief waarin de bezwaren zijn opgesomd), als men:
1. het niet eens is met de beslissing van B & W op het bezwaarschrift, binnen één maand na verzending van de beslissing;
 2. in de tweede maand na verzending van het bezwaarschrift nog geen beslissing van de gemeente heeft ontvangen.
- C. Tenslotte kan men, als men het niet eens is met de beslissing van Gedeputeerde Staten, binnen één maand in hoger beroep gaan bij de Kroon, door het schrijven van een beroepschrift.
- Dit beroepschrift moet worden gestuurd naar:
Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur,

12.1. SOCIALE VERZEKERINGEN-VOORZIENINGEN

Bedrijfsverenigingen

Door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid worden 26 verenigingen erkend als bedrijfsvereniging⁽³⁶⁾. Het gaat hierbij om organisaties van zowel werkgevers als werknemers. De werkgevers zijn van rechtswege aangesloten bij de bedrijfsvereniging voor het onderdeel van het bedrijfsleven waartoe hun onderneming behoort.

De bedrijfsverenigingen hebben ten gevolge van de Organisatiewet sociale verzekering onder meer tot taak de Werkloosheidswet uit te voeren.

Zij kunnen zelf hun administratie voeren of deze opdragen aan een door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid erkend Gemeenschappelijk Administratiekantoor (GAK).

Kunstenars, kunstenaressen en mensen die werkzaam zijn bij kunstinstellingen vallen doorgaans onder bedrijfsvereniging nummer 26, de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging. In de Nieuwe Algemene zijn takken van bedrijf en beroep samengevoegd die niet bij één van de overige 25 bedrijfsverenigingen zijn onder te brengen.

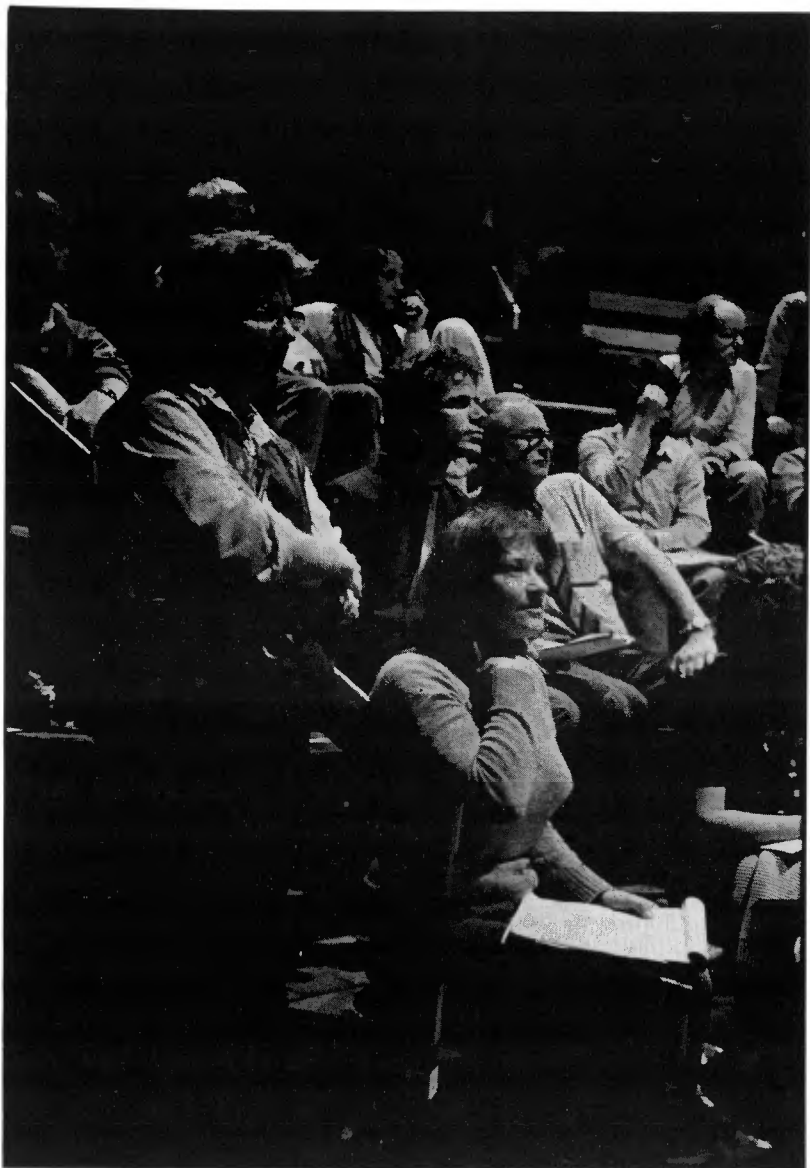
Onder de Nieuwe Algemene ressorteren onder meer:

- toonkunstenars,
- opera- en toneelgezelschappen,
- variété-, circusinstellingen en kermisgezelschappen,
- film,
- beeldende kunst,
- schilderkunst,
- letterkundigen,
- musea, archieven, monumenten en bibliotheken,
- andere culturele instellingen,
- radio-, zend-, en radio-ontvanginrichtingen en radio-distributie.

Iedere werkgever moet zijn aangesloten bij de bedrijfsvereniging die voor zijn bedrijfstak is aangewezen.

Binnen 14 dagen nadat personeel is aangenomen, moet dit bij de bedrijfsvereniging worden gemeld. Ondernemingen die in meer dan één bedrijfstak werkzaam zijn, kunnen zich bij meer dan één bedrijfsvereniging aansluiten.

Wie werkloos wordt krachtens de WW, moet in principe een uitkering aanvragen bij de bedrijfsvereniging waarbij de laatste werkgever is aangesloten. Wie in een andere bedrijfstak gaat werken en in een periode van 3 weken minder dan 15 dagen werkt, dient bij het opnieuw werkloos worden, de Werkloos-

30 mei 1983:
Staand links: Jeanette Loeb (Kunstenbond-FNV)
1e rij: Els Agsteribbe
2e rij v.l.n.r.: Berend Jan Langenberg en M. Beinema

heidsuitkering aan te vragen bij de bedrijfsvereniging die de voorlaatste WW-uikering behandelde.

Bedrijfsvereniging voor het Agrarisch Bedrijf
Buitenrustweg 3
2517 KD DEN HAAG 070 - 60.99.30.

Bedrijfsvereniging voor de Zuivelindustrie, p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Bedrijfsvereniging voor de Bouwnijverheid
p/a Sociaal Fonds Bouwnijverheid
Postbus 637
Basisweg 10 1067 CS AMSTERDAM 020 - 58.39.111

Bedrijfsvereniging voor de Hout- en Meubelindustrie en de
Groothandel in Hout p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Bedrijfsvereniging voor de Textielindustrie
Boulevard 1945, nr. 340
7511 AK ENSCHEDE 053 - 32.01.06.

Bedrijfsvereniging voor het Kledingbedrijf
Koningslaan 35
1075 AB AMSTERDAM 020 - 76.37.67.

Bedrijfsvereniging voor de Leder- en Lederverwerkende Industrie
Reitseplein 1-3
5037 AA TILBURG 013 - 65.41.33.

Grafische Bedrijfsvereniging p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Bedrijfsvereniging voor de Steen-, Cement-, Glas- en Keramische
Industrie p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Bedrijfsvereniging voor de Metaalindustrie en de Electronische
Industrie p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Bedrijfsvereniging voor de Mijnindustrie p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Bedrijfsvereniging voor de Chemische Industrie p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Bedrijfsvereniging voor de Tabakverwerkende Industrieën
Bilderdijklaan 23
5611 NG EINDHOVEN 040 - 11.61.30.

Bedrijfsvereniging voor het Bakkersbedrijf
Steenhouwerskade 8
9718 AD GRONINGEN 050 - 18.85.45.

Bedrijfsvereniging voor het Slagersbedrijf en Vleeswarenbe-
drijf, de Groothandel in Vlees en de Pluimveeslachterij
'De Samenwerking'
Bankastraat 10
2585 ES DEN HAAG 070 - 51.43.61.

Bedrijfsvereniging voor de Voedings- en Genotmiddelenindustrie
p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Bedrijfsvereniging voor Detailhandel, Ambachten en Huis-
vrouwen (DETAM)
Nijenoord 1
3552 AS UTRECHT 030 - 45.39.11.

Bedrijfsvereniging voor de Haven- en aanverwante bedrijven,
Binnenscheepvaart en Visserij p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Bedrijfsvereniging voor de Koopvaardij p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Bedrijfsvereniging voor het Vervoer p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Bedrijfsvereniging voor Hotel-, Restaurant-, Café-, Pension-
en aanverwante bedrijven p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Bedrijfsvereniging voor de Gezondheid, Geestelijke en
Maatschappelijke Belangen
Utrechtseweg 30-32
3704 HD ZEIST 03404 - 49.11.1.

Bedrijfsvereniging voor Overheidsdiensten p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Bedrijfsvereniging voor Bank- en Verzekeringswezen,
Groothandel en Vrije Beroepen p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging p/a GAK
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.

Federatie van bedrijfsverenigingen
Postbus 8300, 1005 CA AMSTERDAM
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.
De 26 erkende bedrijfsverenigingen zijn aangesloten bij de
Federatie. Deze geeft ter informatie tweewekelijks het
tijdschrift Sociale verzekering uit. Redaktieadres:
Pres. Kennedylaan 21, 2517 JK DEN HAAG.

Gemeenschappelijk administratie kantoor (GAK)
Postbus 8300, 1005 CA AMSTERDAM
Bos en Lommerplantsoen 1
1055 AA AMSTERDAM 020 - 87.91.11.
Het GAK voert de administratie voor het merendeel van de 26
erkende bedrijfsverenigingen, waaronder voor de Nieuwe
algemene (nr. 26). Het GAK heeft, verspreid over het land,
talrijke distriktskantoren.

Sociale verzekeringsraad
Postbus 100, 2700 AC ZOETERMEER
Bredewater 12
2715 CA ZOETERMEER 079 - 53.09.11.
De Sociale Verzekeringsraad (SVR) heeft als voornaamste taak toe-
zicht te houden op de uitvoering van een aantal sociale ver-
zekeringswetten zoals de Werkloosheidswet (WW) en op de
organen die voor de uitvoering verantwoordelijk zijn of de
administratie voeren t.b.v. de uitvoering.
Naast de uitoefening van deze toezichthoudende taken, houdt
de SVR zich bezig met koördinatie, advies, wetgeving en
arbitrage.

Klachtencommissie van de Sociale verzekeringsraad
Postbus 100, 2700 AC ZOETERMEER
Bredewater 12
2715 CA ZOETERMEER 079 - 53.09.11.
De Klachtencommissie van de Sociale Verzekeringsraad (SVR) is
belast met de beoordeling van klachten die door of namens ver-
zekerden, uitkeringsgerechtigden of werkgevers zijn ingediend over
de uitvoering van de sociale verzekeringswetten op welke de Raad
toezicht houdt. Hieronder valt ook de Werkloosheidswet (WW). Als
men van mening is dat een uitkering te hoog is of men te lang moet
wachten op een bepaalde uitkering, kan men zijn of haar be-
zwaren aan de Klachtencommissie voorleggen. Als regel wordt
vervolgens een onderzoek ingesteld door het Inspektieorgaan
van de Sociale Verzekeringsraad dat de klacht met het uit-
voeringsorgaan en de klager bespreekt. De bevindingen worden
daarna voorgelegd aan de Klachtencommissie die het uitvoerings-
orgaan en de klager van haar oordeel op de hoogte brengt. De
taak van de klachtencommissie blijft echter beperkt tot het

zich uitspreken over de vraag of een klacht al dan niet gegrond is: het is géén beroepsinstantie. Om beslissingen van een uitvoeringsorgaan aan te vechten kan men alleen bij de Raden van Beroep of de Centrale Raad van Beroep terecht.

Raden van Beroep

Er zijn over het hele land verspreid 10 Raden van Beroep met als hoogste kollege de Centrale Raad van Beroep. De Raden van Beroep zijn speciale rechtskolleges die alleen sociale verzekeringszaken behandelen. De Raden zijn zelfstandig en onderzoeken onafhankelijk of een juiste beslissing is genomen. Het beroep moet worden ingesteld bij de Raad binnen wiens gebied men woont (zie: 11. Beroepsmogelijkheden).

Amsterdam

Postbus 70515, 1007 KM
Parnassusweg 220 1076 AV
020 - 44.48.21.

Arnhem

Postbus 9031 6800 EN
Sonsbeekweg 36 6814 BD
085 - 43.31.12.

's-Gravenhage

Postbus 20302 2500 EH
Juliana van Stolberglaan 2 2595 CL
070 - 82.40.41.

Groningen

Postbus 150 9700 AD
Engelse Kamp 2 9722 AX
050 - 23.21.65.

Haarlem

Postbus 5075 2000 CB
Wilhelminastraat 66 2011 VP
023 - 31.91.29.

's-Hertogenbosch

Postbus 90125 5200 MA
Wolvenhoek 4 5211 HH
073 - 12.21.21.

Roermond

Postbus 179 6040 AD
Swalmerstraat 51 6041 CW
04750 - 17.74.7.

Rotterdam

Postbus 920 3000 AX
Henegouwerlaan 70 3014 CE
010 - 33.36.55.

Utrecht

Postbus 13023 3507 LA
Maliesingel 12 3581 BC
030 - 33.15.33.

Zwolle
Postbus 10008 8000 GA
Luttenbergstraat 5 8012 EE
05200 - 10.86.6.

Centrale Raad van Beroep
Postbus 16002, 3500 DA UTRECHT
Maliebaan 31
3581 CC UTRECHT 030 - 33.33.04.

In een aantal gevallen (zie 11. Beroepsmogelijkheden) kan men een bezwaarschrift richten aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente waar men is ingeschreven. Is men het niet eens met de uitspraak van dit College, dan is een beroep op Gedeputeerde Staten mogelijk eventueel gevolgd door een procedure in hoger beroep bij de Kroon.

Gedeputeerde Staten

Drenthe
Westerbrink 1
9405 BJ ASSEN 05920 - 55.54.4.

Friesland
Tweebaksmarkt 52
Postbus 20120 8900 HM LEEUWARDEN 058 - 44.12.14.

Gelderland
Huis der Provincie
Markt 11
6811 CG ARNHEM 085 - 59.91.11.

Groningen
Provinciehuis
Martinikerkhof 12
9712 JG GRONINGEN 050 - 16.49.11.

Limburg
Bouillonstraat 3
6211 LH MAASTRICHT 043 - 94.99.99.

Noord-Brabant
Brabantlaan 1
Postbus 90151 5200 MC DEN BOSCH 073 - 12.54.54.

Noord-Holland
Dreef 3
Postbus 123 2000 VB HAARLEM 023 - 16.99.33.

Overijssel
Luttenbergstraat 2
8012 EE ZWOLLE 05200 - 77.17.7.

Utrecht
Achter St. Pieter 20
Postbus 18100 3501 CC UTRECHT 030 - 32.16.32.

Zeeland
Abdij 6
4331 BK MIDDELBURG 01180 - 27.35.1.

Zuid-Holland
Koningskade 1 en 2
2596 AA DEN HAAG 070 - 26.41.11.

Kroon
Raad van State
Afdeling voor de geschillen van bestuur
Binnenhof 1
Postbus 20019 2500 EA DEN HAAG 070 - 62.48.71.

Vakbonden, sociaal raadslieden, rechts- en wetswinkels,
bureau's voor rechthulp.
Adressen en telefoonnummers zijn in het telefoonboek meestal
te vinden onder de kopjes Gemeentelijke sociaal raadslieden
of Socia(a)l(e) raadslieden, Rechtswinkel en Rechtshulp.

Voorlichtingscentrum Sociale Verzekering
Zwaansvliet 3
1081 AP AMSTERDAM 020 - 44.84.18.
Het voorlichtingscentrum verzorgt de algemene voorlichting
over inhoud en uitvoering van de sociale verzekering door
het uitgeven en verspreiden van folders en brochures en
publikaties over de verschillende sociale verzekeringen en
voorzieningen, het vervaardigen van lesmateriaal ten behoeve
van het onderwijs, het mondeling en schriftelijk verstrekken
van voorlichting aan ieder die daarom vraagt.

12.2. KUNSTEN

Amsterdamse kunstraad
Kloveniersburgwal 47
1011 JX AMSTERDAM
020 - 26.43.15.

Boekmanstichting
Herengracht 415
1017 BP AMSTERDAM
020 - 24.37.36.

Culturele raad Gemeente Den Haag
Burg. De Monchyplein 2b
2583 BC DEN HAAG
070 - 12.39.11.

Federatie van kunstenaarsverenigingen
Passeerdersgracht 32
1016 XH AMSTERDAM
020 - 23.77.61.

Instituut voor Theateronderzoek
Herenmarkt 10
1013 ED AMSTERDAM
020 - 25.35.47.

Internationaal bureau voor auteurs- en opvoeringsrechten
IBVA 'Holland'
Lindelaan 94
1815 HJ ALKMAAR
072 - 11.21.35.

Kultureel front
Pauwstraat 13a
3512 TG UTRECHT
030 - 31.72.63.

Kunstenbond FNV
Passeerdersgracht 32'''
1016 XH AMSTERDAM
020 - 22.00.25.

Nederlands centrum voor het amateurtoneel (NCA)
Postbus 64, 3600 AB MAARSSEN
03465 - 65.54.

Nederlands Theaterinstituut
Herengracht 166-168
1016 BP AMSTERDAM
020 - 23.51.04.

Nederlandse vereniging voor het poppenspel
p/a Valkenboslaan 243
2563 CW DEN HAAG
070 - 65.30.48.

Raad voor de Kunst
R.J. Schimmelpennincklaan 3
2517 JN DEN HAAG
070 - 46.96.19.

Rotterdamse kunststichting
Westersingel 20
3014 GP ROTTERDAM
010 - 36.31.11.

Stichting bemiddelingsbureau dramatische vorming
Nieuwe Zijds Voorburgwal 292
1012 RT AMSTERDAM
020 - 27.99.17.

Stichting funda
Herengracht 66
1015 BR AMSTERDAM
020 - 22.70.36.

Stichting Nederlands mimecentrum
Herengracht 172
1016 BP AMSTERDAM
020 - 23.70.39.

Stichting sociaal instituut voor de dans
Riouwstraat 53
2585 GT DEN HAAG
070 - 65.37.79.

Vereniging van gezelschappen op mimegebied
Keizersgracht 125
1015 CJ AMSTERDAM
020 - 22.34.10.

Vereniging van gezelschappen van Nederlandse beroeps-
poppenspelers
Postbus 757, 1000 HT AMSTERDAM
020 - 12.06.27.

Vereniging van Nederlandse toneelgezelschappen
Jan Willem Brouwersstraat 6
1071 LJ AMSTERDAM
020 - 71.16.62.

Vereniging werkgeversoverleg podiumkunsten
p/a J.W. Brouwersstraat 6
1071 LJ AMSTERDAM
020 - 71.16.62.

GECITEERDE PERSONEN

In Zwarte Kunst worden diverse uitspraken geciteerd die gedaan zijn op de door Funda georganiseerde themadag over het werken met behoud van uitkering in de podiumkunsten. Om de uitspraken beter te kunnen plaatsen geven we hieronder een lijst van geciteerde personen op deze dag:

- E. Agsteribbe, forumlid (zakelijk leidster Griftheater);
- A.A.M. van Amelsvoort, forumlid (beleidsmedewerker van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid);
- M. Beinema, forumlid (tweede kamerlid CDA);
- F. van Bommel, forumlid (medewerker toneelbegeleidingsgroep STUT);
- H. Boswinkel, forumlid (voorzitter Kunstenbond-FNV, Amsterdam);
- L. Emmerij, (rektor Insitute of Social Studies, Den Haag);
- M.E. Everse, (koördinator Akademie voor Expressie door Woord en Gebaar, Utrecht);
- W.J.P.M. Fase, inleider (hoogleraar arbeidsrecht aan de Universiteit van Amsterdam);
- A. Gerritsen, (zakelijk leider Nationaal Ballet, Amsterdam);
- H. Hoek, (sekretaris afdeling Muziek en Theater van de Raad voor de Kunst, Den Haag);
- G. Janmaat, forumlid (medewerker Raad voor de Kunst);
- P. Justesen, (kritikus Het Parool, Amsterdam);
- T. Kamminga, forumlid (zakelijk leider theatergroep Lijn Negen);
- T. Kersten, forumlid (sekretaris Gemeentelijke Sociale Dienst, Amsterdam);
- P. van Klink, forumlid (beleidsmedewerker van de Directie Kunsten van het Ministerie van WVC);
- A. Kosto, forumlid (tweede kamerlid PvdA);
- B.J. Langenberg, forumlid (directeur Vereniging van Nederlandse Toneelgezelschappen, Amsterdam);
- P. Loef, forumlid (speler/regisseur theatergroep Chaoz);
- W. Meuwissen, forumlid (-voormalig-directeur Theaterschool, Amsterdam);
- N. van Niekerk, voorzitter (directeur van het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven, Den Haag);
- C.J. van Putten, forumlid (beleidsmedewerker GAK, Amsterdam);
- R. Rienstra, (koördinator Federatie van Kunstenaaarsverenigingen, Amsterdam);
- J. Schop, forumlid (medewerker toneelgroep Pasta B);
- J. Schretzmeijer, forumlid (zakelijk leider Scapinoballet);
- P. Stafleu, forumlid (medewerker theatergroep Dames en Heren);
- A. Weeda, forumlid (beleidsmedewerker Werkgelegenheidszaken van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur);
- H. van Westreenen, forumlid (voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Toneelgezelschappen, Amsterdam);
- S. van Zuilen, forumlid (Danserskollektief Tilburg);
- D. Zweers, (inspekteur Kunstonderwijs, Den Haag).

NOTEN

1. 'Alles van waarde is weerloos'; eerste reactie op de kunstbegroting 1984.
Federatienieuws, (1983)8 (sept).
 2. Sinnige, W.
'Gewoon kunst, terwijl 't toch kunst is'.
Amsterdam, 1982. (In: De kunst en het geld: een discussie over cultuurpolitiek; onder red. van H. van Dulken, D.A. Kooiman en O. Valkman, blz. 55-57).
 3. Klink, P. van.
Kunsten en werkgelegenheid; een verkennende studie naar de arbeidsmarktsituatie op het terrein der kunsten met economische aanbevelingen voor het scheppen van werkgelegenheid in deze sector.
Rijswijk, 1981. blz. 4 (Ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk).
 4. Baumol, W., and W.G. Bowen.
Performing arts: the economic dilemma; a study of problems common to theater, opera, music and dance; with a forew. by A. Heckscher.
New York, Twentieth century fund, 1966. (A twentieth century fund study).
 5. Uitgaven lagere overheden cultuur 1978-1980, 1980-1982; onder red. van P. Ligthart; verzameling en bewerking van de gegevens J. van Straalen; berekeningen I. Wiensesen-Blokker, M. van der Tweel, P. Ligthart e.a.
Rijswijk, 1983. blz. 45 e.v. (Ministerie van welzijn, volksgezondheid en cultuur; WVC/Boekmanstichting).
 6. Uitgaven lagere overheden, blz. 31 e.v.
 7. Rondschrijven Kunstbond FNV, vakgroepen toneel en techniek.
Amsterdam, 27 mei 1983.
 8. Kassies, J.
Notities over een heroriëntatie van het kunstbeleid.
's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1983. blz. 12-13. (Wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid; WRR/Voorstudies en achtergronden; V38).
 9. Raad voor de kunst doet aanzet voor herziening toneelbestel; door E. van Paridon, J. Kassies, J.J. Lamers e.a.
Informatiebulletin Raad voor de kunst 14 (1983) 6, 2-12.
 10. Gegevens ontleend aan de registratie werkzoekenden; Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid, Directoraat-generaal voor de arbeidsvoorziening.
-

-
11. Van Klink, blz. 12.
 12. Werkgelegenheidsnota 1983/84.
('s-Gravenhage, Staatsuitgeverij), 1983.
(Tweede kamer der staten-generaal, zitting 1983-1984;
nr.18102, nrs.1-2).
 13. Jeugdwerkplan, Het.
(Den Haag), z.u., 1982. (In: Eerste versie van het Werkgelegen-
heidsplan; met een woord vooraf door J.M.den Uyl).
 14. Van Klink, blz.12.
 15. Studie van de Interdepartementale commissie aanwending
uitkeringen.
's-Gravenhage, 1983. (Ministerie van sociale zaken en
werkgelegenheid/In: Notitie werkgelegenheidsbeleid, bijl.4,
blz.1-31).
 16. Lamers, L.
Sociale zekerheid en het werken met behoud van uitkering.
Openbare uitgaven 14 (1982) 50 (dec) 13-24.
 17. Dijkhuis-Potgieser, H.I.E., M.L.Maan-Faber en A.C.Meester.
Onbetaald werk...mag dat? Een studie naar de knelpunten
van de regeling 'niet-betaalde werkzaamheden door mensen
met een uitkering'; studie verricht door de Project-groep
jeugdwerkloosheid in opdracht van de Sociale verzekerings-
raad.
Z.pl., 1981. (Rijksuniversiteit Leiden).
 18. Onbetaald werk...mag dat? Een advies en een studie over
niet betaald werk door mensen met een uitkering.
Zoetermeer, 1982. (Sociale verzekeringsraad).
 19. Dales, C.I.
Het verrichten van niet-betaalde werkzaamheden tijdens
WWV-en RWW-uitkering.
's-Gravenhage, 1983. (Ministerie van sociale zaken en
werkgelegenheid/In: Notitie werkgelegenheidsbeleid, bijl.2,
blz.1-3).
Circulaire nr.62039/IIIa (29 mei 1982).
 20. Graaf, L.de.
Deelname aan maatschappelijke activiteiten door uitkerings-
gerechtigden.
's-Gravenhage, 1983. (Ministerie van sociale zaken en werk-
gelegenheid; directie complementaire sociale voorzieningen;
hoofdafdeling SpV).
Circulaire nr.32012/IIIa (22 juli 1983).
 21. Gemeenschapstakenplan voor werkloze jongeren (12 januari
1983).
's-Gravenhage, 1983. (Ministerie van sociale zaken en werk-
gelegenheid/In: Notitie werkgelegenheidsbeleid, bijl.3,
blz.1-25).

-
22. Verrichten, Het, van niet-betaalde werkzaamheden met behoud van uitkering.
Zoetermeer, 1982. (Sociale verzekeringsraad).
Circulaire nr. 787 (26 november 1982).
 23. Buss, A.E.J., en M.P.F. Pijnenburg.
De beroeps podium-kunstenaar en het onbetaald werken; een onderzoek naar de juistheid van de hypothese, dat de podium-kunstsektor bij uitstek geschikt zou zijn als experimenteerterrein voor het 'werken met behoud van uitkering', verricht op verzoek van de Raad voor de kunst.
Delft, 1982. (Interuniversitaire interfaculteit bedrijfskunde).
 24. Advies d.d. 15 december 1982 (nr. MT-82.632/6); praktijk-experiment werken met behoud van uitkering.
Informatiebulletin Raad voor de kunst 14 (1983) 1 (jan) 32-35.
 25. Brief d.d. 3-3-1983 van het Directie Overleg Dansgezelschappen aan Raad voor de kunst als reactie op hun advies.
 26. Brief d.d. 26-9-1982 van de Vereniging Nederlandse Toneelgezelschappen (VNT) aan mevrouw Evenhuis-van Essen (CDA-2e Kamerlid).
 27. Navarro, A., en J. Schretzmeijer.
Arbeidsplaatsenplan Scapino Ballet, seizoen 1983/1984.
Amsterdam, 1982. (Scapino Ballet).
 28. Werken met behoud van uitkering; het nee, tenzij... van de Kunstenbond FNV.
Amsterdam, 1983. (Kunstenbond FNV).
 29. Excurs kunstvakopleidingen.
Uit cijfers van het Centraal bureau voor de statistiek (CBS) blijkt dat het aantal leerlingen aan het kunstvakonderwijs in 10 jaar (van '68 tot '78) bijna verdubbeld is. Enkele voorbeelden: het aantal leerlingen aan academies van beeldende kunsten steeg in die periode met ongeveer 35%, aan muziekopleidingen met ongeveer 82% en dat aan theateronderwijs met 115%. In het seizoen 1981/82 bedroeg het aantal full-time dagstudenten 12.100 (exkl. Akademie voor expressie door woord en gebaar, maar inkl. academies voor beeldend kunstonderwijs), het aantal part-time studenten 3.900, tezamen 16.000 studenten verspreid over 47 instellingen. Voor een totaalindruk: het totaal aantal HBO-studenten in dat jaar bedroeg 204.000. Uit andere cijfers van het CBS blijkt dat (over diezelfde periode) het kunstenbudget weliswaar gegroeid is, maar dat met name in de tweede helft der jaren zeventig de uitbreiding van het budget vrijwel volledig geabsorbeerd is door een stijging van de loonsom per werknemer (Van Klink, hoofdstuk 3: Werkgelegenheidsbeleid kunsten). Met andere woorden: het aantal volwaardige arbeidsplaatsen is in de zeventiger jaren nauwelijks gestegen. Dit gegeven tesamen met de hoge uitstroom van de kunstvakopleidingen verklaren waarom de werkloosheid in de kunsten-sektor zienderogen is toegenomen.

-
30. Werken met behoud van uitkering in de sector podiumkunsten. Rijswijk, (1983). (Ministerie van welzijn, volksgezondheid en cultuur/Ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid).
Het betreft hier een 3e ambtelijk konsept uit het SoZaWe-WVC-overleg. Inmiddels is een 4e konsept ter fiattering aan de ministers De Koning en Brinkman voorgelegd. Dit 3e konsept moet derhalve met de nodige voorzichtigheid worden bekeken.
Werken met behoud van uitkering in de sector podiumkunsten is als circulaire een vervolg/aanvulling op de circulaire van 28 mei 1982, nr. 62.039/IIIa (C.I. Dales) en 22 juli 1983, nr. 32.012/IIIa (L. de Graaf).
31. Zweeden, T. van.
Werken met uitkering wordt, ondanks bezwaren, doorgezet. NRC-handelsblad, 30-11-1983.
32. FNV maakt bezwaar tegen Maastrichts werklozenproject. De Volkskrant, 15-8-1983.
33. Experiment terugploegen in de bouw. De Volkskrant, 13-12-1983.
34. Elk kent de laan, die derwaart gaat; onderzoeksresultaten, analyse en richtingen voor oplossingen. Den Haag, 1980. (Commissie hoofdstructuur Rijksdienst; rapport nr. 3).
35. Praktische informatie over sociale verzekering. Amsterdam, 1982. blz. 170-190. (Stichting voorlichtingscentrum sociale verzekering).
Londema, J.
Wegwijs in de sociale zekerheid. Amsterdam, 1978. blz. 75-88. (Stichting voorlichtingscentrum sociale verzekering).
Oosterhout, J.W. van.
Schematisch overzicht van de materiële hulpverlening. 's-Gravenhage, Vuga, 1979. blz. 21, 22, 109, 161, 162.
Met dank aan mevrouw A.M.C. Kolkert van de Stichting voorlichtingscentrum sociale verzekering voor haar inhoudelijke aanwijzingen.
36. Almanak voor sociaal-economisch Nederland. 's-Gravenhage, 1980. blz. 489-508. (Sociaal-economische raad).
Kleine gids, De, voor de Nederlandse sociale zekerheid 1983. Amsterdam, 1983. (Vereniging van raden van arbeid).
Londema, J.
Wegwijs in de sociale zekerheid. Amsterdam, 1978. blz. 86 (Stichting voorlichtingscentrum sociale verzekering).
-

Oosterhout, J.W. van.
Schematisch overzicht van de materiële hulpverlening.
's-Gravenhage, Vuga, 1979. blz. 161.

PUBLIKATIES INSTITUUT VOOR THEATERONDERZOEK

VERSCHEENEN

- 01 Maatschappij Kunst Onderwijs. Verslag van een symposion. Uitg. ism Theaterschool. Mei 1979 Uitverkocht
- 02 Tomaat Documentatie. Reprint van alle documenten van de Actie Tomaat (1969). Uitg. ism Holland Festival. Mei 1979 f 85,--
- 03 Tien jaar ontwikkeling van het toneel, 1970-1980; feiten en cijfers, cultuurpolitieke achtergronden. Verslag van een studio gesprek. Hierin opgenomen: W.P. Knulst, Vermanen, Verheffen en Verdelen. Mei 1980, herdruk maart 1981. Nog enkele exemplaren f 11,50
- 04 Adriaan van der Staay. Twee opstellen over cultuurpolitiek: de Nederlandse cultuurpolitiek, een benadering. Kansen voor een stedelijke cultuurpolitiek. December 1980. Uitverkocht
- 05 Over schouwburgen; mogelijkheden, verantwoordelijkheden. Verslag van een onderzoek. Mei 1981 f 10,--
- 06 Regionaal theater; problemen, perspectieven. Verslag van een studio gesprek. Inleiding door prof.dr. P. Thoenes. Februari 1982. f 10,--
- 07 Belevingsprocessen bij toeschouwers van teater. Verslag van een onderzoek door ir. Ton Roodink. Januari 1984. f 20,--
- 08 Zwarte Kunst; werken met een uitkering in de (podium)kunsten. Hans Olink, Gerard Hoskens, Tineke Pronk, Ineke van Hamersveld, Wil Fase. Uitg. ism Stichting Funda en Boekmanstichting. Februari 1984 f 20,--
- 09 De crisis van het theater, deel 1. Verslag van een studio gesprek. Inleiding door prof.ir. Th. Quené. Januari 1984. f 10,--

De prijzen zijn inclusief verzendkosten.

Bestellingen schriftelijk bij het Instituut voor Theateronderzoek, onder gelijktijdige overmaking van het verschuldigde bedrag op postgiro 1690054 tnv Theaterschool, Amsterdam, onder vermelding van publikatienummer en gewenst aantal exemplaren.

Beleid en praktijk van het werken met een uitkering zijn in 1983 in een stroomversnelling geraakt. Het werken met een uitkering vindt op uitgebreide schaal plaats, de discussie erover is toegenomen en het beleid tracht daarbij aan te sluiten.

Organisaties van werkgevers en werknemers zien deze ontwikkelingen met lede ogen aan. Zij zien het huidige arbeidsbestel met haar sociale zekerheden in gevaar komen.

De rijksoverheid gaat uit van de makro-ekonomische belangen, zoals het stabiliseren van de concurrentieverhoudingen.

De gemeentelijke overheid, gekonfronteerd met de konkrete praktijk van de grote werkloosheid, is sneller bereid initiatieven van werklozen te ondersteunen.

De uitkeringsinstanties bewegen zich op het grensvlak van deze twee beleidssferen. Haar beleid wordt gekenmerkt door een zekere willekeur, hetgeen soms resulteert in strafkortingen en inhoudingen van uitkeringen.

Zwarte Kunst beschrijft deze ontwikkelingen in het algemeen en met name voor de (podium)kunsten.
